

برنامه درسی

دوره یکساله

مهارت‌آموزی (شایستگی‌های حرفه‌ای) معلمی

(موضوع ماده ۲۸ اساسنامه دانشگاه فرهنگیان)

جلسه ۱۳۹۶/۳/۳۱ و ۱۳۹۶/۴/۱۸ شورای دانشگاه

مصوب برای تنها یک نوبت

به نام خدا

فصل اول

مشخصات کلی

۱. مقدمه

دوره یکساله مهارت‌آموزی (شایستگی‌های حرفه‌ای معلمی) معلمی با هدف آماده‌سازی دارندگان مدارک کارشناسی و بالاتر در رشته‌های مختلف برای ایفای نقش «معلمی» در مدارس دوره‌های «اول و دوم ابتدایی» و «اول و دوم متوسطه» تنظیم شده است. با طی موفقیت آمیز این دوره، دانش‌آموختگان از شایستگی‌های اساسی معلمی بر بنیاد آموزه‌های «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران» برخوردار خواهند شد و می‌توانند به عنوان کارگزار یا معلم فکور، معلم پژوهنده و معلم به مثابه یک کنشگر در محیط مدرسه عمل کنند.

۲. ضرورت و اهمیت

این دوره برای پاسخگویی دانشگاه فرهنگیان به الزامات اساسنامه‌ای، مخصوصاً ماده ۲۸، تنظیم می‌شود و البته می‌تواند برای پیگیری ماده ۱۹ اساسنامه نیز بکار گرفته شود. اهمیت این دوره بیش از هر چیز به فراهم کردن بسترهای مناسب برای کسب شایستگی‌های «آموزشگری حرفه‌ای» مربوط است. این دوره از سویی فرصت‌های لازم برای کسب «شایستگی‌های معلمی» را برای دانش‌آموختگان ایجاد می‌کند و از سوی دیگر در کوتاه‌ترین زمان ممکن به دستاورد می‌رسد. از این حیث، برنامه کنونی یکی از اقدامات عملی برای حمایت از ایده «اقتصاد مقاومتی» محسوب می‌شود و بر پایه اصول مربوط به آن دارای ضرورت است.

۳. شایستگی‌ها

دانش‌آموخته دوره یکساله مهارت‌آموزی (شایستگی‌های حرفه‌ای) معلمی قادر خواهد بود:

- با کسب توانایی در بکارگیری یافته‌های علمی و روش‌های پژوهش علمی حوزه تعلیم و تربیت، برنامه درسی را متناسب با ویژگی‌های متفاوت شاگردان و فضای فرهنگی، آماده (سازگار) نماید، و نتایج بکارگیری آن را برای ارتقاء سطح عملکرد مورد ارزیابی قرار دهد.
- برای حل مساله‌های تربیتی (مرتبط با برنامه‌های درسی یا شاگردان یا محیط تربیتی) از دانش تخصصی و مشورت همکاران و متخصصان ذی‌ربط برای یافتن راه حل‌های اثربخش و برنامه‌ریزی برای انجام پژوهش‌های تربیتی استفاده می‌کند.

- سواد (بهره) فناوری را برای اثربخش ساختن آموزش و ارتقاء سطح یادگیری دانش آموزان بکارگیرد.
- بر روش‌های مختلف یادگیری تسلط دارد و آنها برای یادگیری مستمر خود و بکار می‌گیرد و به ترویج چگونگی و مزایای این روش‌ها در محیط آموزشی می‌پردازد.
- از ارزش و نقش گفتگوهای معلمی در تعامل با دانش آموزان، همکاران، اولیاء آگاه است و مهارت اقدام و مشارکت در چنین تعاملاتی را دارد.

۴. اجرای دوره و اصول حاکم

- دوره یکساله مهارت‌آموزی (شایستگی‌های حرفه‌ای) معلمی به صورت «سالیانه» طی یک دوره زمانی مشتمل بر یک مرحله تابستانی و یک مرحله دیگر، شامل یک سال تحصیلی مدارس به اجرا گذاشته می‌شود. در شرایط اجرای سالیانه، دوره مشتمل بر دو پودمان اصلی (مرحله) تعریف شده است که هر پودمان اصلی دارای چند خرده‌پودمان مهارتی در هر یک از رشته‌های تحصیلی است. رشته‌های دوره یکساله عبارتند از: آموزش ابتدایی (شامل دو زیرمجموعه)، آموزش متوسطه (شامل چهارده زیرمجموعه)، مراقب سلامت، مربی امور تربیتی مدارس و مشاوره. برحسب مورد برخی از دروس بصورت مجازی ارائه می‌شوند که کلاس‌های رفع اشکال آن در پایان هر دوره حداکثر به میزان دو جلسه بصورت حضوری در واحدهای آموزشی برگزار می‌شود.

- **پودمان اول (پودمان نظری):** این پودمان شامل ۴ تا ۵ خرده‌پودمان است که در قالب ۱۸ تا ۲۰ واحد درسی (با توجه به نوع رشته) در دوره زمانی تابستان به صورت حضوری و مجازی اجرا می‌شود.

- **پودمان دوم (پودمان عملی):** پودمان دوم، شامل ۲ خرده‌پودمان است که در قالب ۸ واحد درسی در دوره زمانی سال تحصیلی (در طول دوره مدرسه) اجرا می‌شود. این پودمان شامل دو درس مجازی، یک درس برای فعالیت مستقیم در مدرسه/ مرکز و یک درس برای ارتباط مستقیم با دانشگاه است.

- واحدهای درسی این دوره از نوع «نظری»، «عملی» و «کارآموزی» هستند.

- کارآموزی تمامی مهارت آموزان این دوره، در محیط‌های مربوط انجام می‌شود.

- ارزشیابی در این دوره مشتمل بر ارزشیابی تکوینی و تراکمی برای هر یک از دروس و ارزشیابی جامع در پایان دوره است.

۵. ارزشیابی جامع صلاحیت‌های حرفه‌ای

مؤلفه های سنجش ارزشیابی جامع صلاحیت های حرفه ای (اصح) عبارتند از:

- **آزمون های کتبی:** این بخش از طریق طراحی سئوالات استاندارد و آزمون کتبی اجرا می گردد و دارای دو بخش آزمون دانشی و آزمون عملکردی است؛ که در پایان پودمان اول برگزار می شود.
- **فعالیت های فرهنگی:** این بخش بر اساس فعالیت ها و گزارش های مرتبط با امور فرهنگی، هنری و مذهبی تنظیم می شود؛ که در صورت مهیا شدن شرایط و امکانات لازم در برنامه منظور می شود.
- **تدریس عملی:** این بخش از طریق اجرای تدریس در موقعیت (واقعی یا تصنعی) و دفاع از آن در حضور معلم راهنما به همراه دو نفر از استادان دانشگاه در پایان پودمان دوم انجام می شود.

- کسب نصاب ۶۵ درصد امتیاز برای موفقیت و دریافت گواهی صلاحیت حرفه ای لازم است. افرادی که کمتر از حد نصاب های مطرح شده را کسب کرده باشند، با فاصله زمانی حداقل سه ماه، می توانند یک نوبت دیگر درخواست شرکت مجدد در سنجش مؤلفه هایی از ارزشیابی جامع صلاحیت های حرفه ای را داشته باشند که حد نصاب لازم را در آن کسب نکرده اند. در صورت عدم موفقیت و کسب حداقل های امتیاز، شخص باید مجددا در دوره شرکت کند.

- این دوره منتهی به صدور «گواهی شایستگی حرفه ای معلمی» می شود؛ که اعتبار آن برای شروع به کار برای مدت پنج سال است. شرایط تمدید گواهی شایستگی متعاقبا اعلام می شود.

- دارا بودن گواهی «مهارت های هفتگانه (ICDL)» و گواهی «مهارت روخوانی و روانخوانی قرآن مجید» برای تمامی مهارت آموزان برای صدور گواهی صلاحیت حرفه ای الزامی است.

- کلیه مهارت آموزان از گذراندن دروسی با عنوان و سرفصل مشابه در دوره کارشناسی و یا کارشناسی ارشد که در آنها نمره ۱۴ و بالاتر کسب کرده اند، معاف می باشند.

جدول ۱- زمان آموزش در دوره یکساله مهارت آموزی^۱

رشته	دوره	تعداد واحد	تعداد ساعت
آموزش ابتدایی	پودمان اول (نظری)	۲۰	۴۶۴
	پودمان دوم (عملی)	۸	۴۱۶
	جمع	۲۸	۸۸۰
	پودمان اول (نظری)	۲۰	۴۱۶
	پودمان دوم (عملی)	۸	۴۱۶
	جمع	۲۸	۸۳۲
آموزش متوسطه	پودمان اول (نظری)	۲۰	۴۱۶
	پودمان دوم (عملی)	۸	۴۱۶
	جمع	۲۸	۸۳۲
	پودمان اول (نظری)	۱۸	۴۱۶
	پودمان دوم (عملی)	۸	۴۱۶
	جمع	۲۶	۸۳۲
مراقب سلامت	پودمان اول (نظری)	۲۰	۴۱۶
	پودمان دوم (عملی)	۸	۴۱۶
	جمع	۲۸	۸۳۲
مربی امور تربیتی مدارس	پودمان اول (نظری)	۲۰	۴۱۶
	پودمان دوم (عملی)	۸	۴۱۶
	جمع	۲۸	۸۳۲
مشاوره	پودمان اول (نظری)	۲۰	۴۱۶
	پودمان دوم (عملی)	۸	۴۱۶
	جمع	۲۸	۸۳۲

۱- برای اجرای دوره مهارت آموزی در سال ۱۳۹۶، کاهش حداقل ۲۵ درصد زمان پودمان اول در همه رشته‌ها (به استثنای آموزش ابتدایی) و کاهش حداقل ۳۲ درصد زمان در رشته آموزش ابتدایی، مجاز است.

فصل دوم

جداول دروس

جداول دروس دوره یکساله با پنج رشته آموزش ابتدایی، آموزش متوسطه (با گرایش های متعدد)، مراقب سلامت، مربی امور تربیتی مدارس و مشاوره مشتمل بر پنج بخش برنامه درسی شایستگی های حرفه ای آموزگاری (شامل آموزگاری و آموزگار استثنایی)، شایستگی های حرفه ای دبیری (شامل رشته های دبیری ریاضی / زیست شناسی / عربی / فیزیک / زبان و ادبیات فارسی / معارف اسلامی / منطق^۲ / زبان انگلیسی / شیمی / علوم اجتماعی / هنر / تاریخ / جغرافیا / علوم تجربی)، شایستگی های حرفه ای مراقب سلامت، شایستگی های حرفه ای مربی امور تربیتی مدارس و شایستگی های حرفه ای مشاوره به شرح جداول ذیل می باشد.

در تمام رشته های مهارت آموزی، درس «پژوهش و توسعه حرفه ای» به عنوان درس جبرانی و به شیوه مجازی ارائه می شود.

۲- با توجه به محدود بودن تعداد مهارت آموزان در این رشته، کلاس های این گروه به صورت مشترک با رشته معارف اسلامی تشکیل می شود و صرفاً در فعالیت های مربوط به دروس بندهای ۴، ۵، ۶ و ۷ در رشته تخصصی منطق تعریف می شود.

بخش اول: برنامه درسی دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزش ابتدایی (آموزگاری)

جدول ۲: پودمان اول دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزش ابتدایی

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد			ساعت			توضیحات ^۳
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	پژوهش	پژوهش و توسعه حرفه‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۲	طراحی آموزشی	اصول و مبانی آموزش و پرورش ابتدایی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حذف
۳		برنامه‌ریزی درسی و آموزش کلاس‌های چندپایه	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۴	تحلیل محتوا و روش تدریس	تحلیل محتوا و روش تدریس زبان فارسی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۵		تحلیل محتوا و روش تدریس ریاضیات	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۶		تحلیل محتوا و روش تدریس علوم تجربی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۷		تحلیل محتوا و روش تدریس مطالعات اجتماعی و هنر	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۸		تحلیل محتوا و روش تدریس قرآن و دینی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۹		تحلیل محتوا و روش تدریس هنر	-	۱	۱	-	۳۲	۳۲	حذف
۱۰		روش‌ها و فنون تدریس تربیت بدنی	-	۱	۱	-	۳۲	۳۲	حذف
۱۱	ارزشیابی	ارزشیابی کیفی (توصیفی) در دوره ابتدایی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	مجازی
جمع			۱۱	۹	۲۰	۱۷۶	۲۸۸	۴۶۴	

جدول ۳: پودمان دوم دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزش ابتدایی

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد				ساعت			توضیحات	
			نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	نظری	کارگاهی	کارآموزی		جمع
۱	فلسفه و اخلاق در تربیت	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا. (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۲		اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۳	کارآموزی	آموزش پژوهی در عرصه عمل	-	۲	-	۲	-	۹۶	-	۹۶	حضوری
۴		کارآموزی	-	-	-	۲	۲	-	۲۵۶	۲۵۶	حضوری
جمع			۴	۲	۲	۸	۶۴	۹۶	۲۵۶	۴۱۶	

۳- این ستون، نوع آموزش را مشخص می‌کند که مشتمل بر حضوری و مجازی است. همچنین، در این جداول، «حذف» به معنای آن است که این درس در اجرای سال ۱۳۹۶ از برنامه حذف شده است.

جدول ۴: مرحله اول دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزگار استثنایی

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد			ساعت			توضیحات
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	پژوهش	پژوهش و توسعه حرفه‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۲	روانشناسی و مشاوره	فنون راهنمایی و مشاوره	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حذف
۳		روانشناسی و آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حذف
۴		اختلالات یادگیری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۵		اصول و مبانی و راهبردها در آموزش تلفیقی / فراگیر	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حضور

۶	تحلیل محتوا و روش تدریس	تحلیل محتوا و روش تدریس فارسی دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضور
۷		تحلیل محتوا و روش تدریس ریاضی دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضور
۸		تحلیل محتوا و روش تدریس علوم تجربی دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضور
۹		تحلیل محتوا و روش تدریس علوم انسانی (مطالعات اجتماعی، هنر، دینی و قرآن) دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضور
۱۰	ارزشیابی	سنجش و آزمون های تخصصی در حوزه کودکان با نیازهای ویژه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	مجازی
جمع			۱۴	۶	۲۰	۲۲۴	۱۹۲	۴۱۶	

جدول ۵: مرحله دوم دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزگار استثنایی

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد				ساعت				پیش نیاز
			نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	
۱	فلسفه و اخلاق در تربیت	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا. (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۲		اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۳	کارآموزی	آموزش پژوهی در عرصه عمل	-	۲	-	۲	-	۹۶	-	۹۶	حضوری
۴		کارآموزی	-	-	-	۲	۲	-	۲۵۶	۲۵۶	حضوری
جمع			۴	۲	۲	۸	۶۴	۹۶	۲۵۶	۴۱۶	

بخش دوم: برنامه درسی دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزش متوسطه (دبیری)

جدول ۶: مرحله اول دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزش متوسطه^۴

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد			ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	پژوهش	پژوهش و توسعه حرفه‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۲	روانشناسی	فنون راهنمایی و مشاوره	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حذف
۳	و مشاوره	روانشناسی تربیتی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۴	طراحی آموزشی	طراحی و تولید واحد یادگیری ...	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۵	تحلیل محتوا و روش تدریس	اصول و روش های تدریس و کاربرد آن در ... ^۵	۲	۱	۳	۳۲	۳۲	۶۴	حضوری
۶		تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره اول ...	۲	۱	۳	۳۲	۳۲	۶۴	حضوری
۷		تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره دوم ...	۲	۱	۳	۳۲	۳۲	۶۴	حضوری
۸	ارزشیابی	ارزشیابی یادگیری ...	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	مجازی
جمع									
			۱۳	۶	۲۰	۲۲۴	۱۹۲	۴۱۶	

جدول ۷: مرحله دوم دوره یکساله مهارت آموزی معلمی آموزش متوسطه

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد				ساعت			پیش نیاز	
			نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	نظری	کارگاهی	کارآموزی		جمع
۱	فلسفه و اخلاق در تربیت	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ی (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۲		اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۳	کارآموزی	آموزش پژوهی در عرصه عمل	-	۲	-	۲	-	۹۶	-	۹۶	حضوری
۴		کارآموزی	-	-	-	۲	۲	-	۲۵۶	۲۵۶	حضور
جمع			۴	۲	۲	۸	۶۴	۹۶	۲۵۶	۴۱۶	

۴- در این رشته، گواهی صلاحیت با قید گرایش صادر می‌شود.

۵- تمامی دروس تربیتی موضوعی با قید رشته مربوط در برنامه درسی هر رشته قرار می‌گیرند.

جدول ۸: مرحله اول دوره یکساله مهارت آموزی معلمی دبیر تربیت بدنی

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد			ساعت			توضیحات
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	طراحی آموزشی	طراحی و تولید واحد یادگیری تربیت بدنی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۲		برنامه ریزی و روش های اجرای فعالیت های مکمل درس تربیت بدنی (فوق برنامه)	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	مجازی
۳	تحلیل محتوا و روش تدریس	تحلیل محتوا و روش تدریس کتب راهنمای معلمان تربیت بدنی دوره ابتدایی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۴		تحلیل محتوا و روش تدریس کتب راهنمای معلمان تربیت بدنی دوره متوسطه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۵	ارزشیابی	روش های ارزشیابی درس تربیت بدنی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	مجازی
۶	علوم حرکتی	روش های ارزیابی وضعیت قامتی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۷		استعدادیابی ورزشی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۸		سواد حرکتی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۹		علم تمرین	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حضوری
جمع			۱۰	۸	۱۸	۱۶۰	۲۵۶	۴۱۶	

جدول ۹: مرحله دوم دوره یکساله مهارت آموزی معلمی دبیر تربیت بدنی

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد				ساعت			توضیحات	
			نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	نظری	کارگاهی	کارآموزی		جمع
۱	فلسفه و اخلاق در تربیت	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا. (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۲		اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۳	کارآموزی	آموزش پژوهی در عرصه عمل	-	۲	-	۲	-	۹۶	-	۹۶	حضوری
۴		کارآموزی	-	-	۲	۲	-	۲۵۶	-	۲۵۶	حضوری
جمع			۴	۲	۲	۸	۶۴	۹۶	۲۵۶	۴۱۶	

بخش سوم: برنامه درسی دوره یکساله مهارت آموزی مراقب سلامت

جدول ۱۰: مرحله اول دوره یکساله مهارت آموزی مراقب سلامت

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد			ساعت			توضیحات
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	پژوهش	پژوهش و توسعه حرفه‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۲	روانشناسی و مشاوره	فنون راهنمایی و مشاوره	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حضوری
۳	مبانی آموزش	اصول و مبانی آموزش و پرورش	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۴	علوم بهداشت	سلامت/ بهداشت و صیانت از محیط زیست	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	مجازی
		بهداشت خانواده	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
		بهداشت مدارس	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حضوری
		آموزش بهداشت و روابط انسانی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۸	علوم سلامت	تغذیه کاربردی و تناسب اندام	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۹		نشانه شناسی بیماری‌ها	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۱۰		غربالگری و مراقبت از سلامت دانش آموزان	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
جمع			۱۴	۶	۲۰	۲۲۴	۱۹۲	۴۱۶	

جدول ۱۱: مرحله دوم دوره یکساله مهارت آموزی مراقب سلامت

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد				ساعت			توضیحات
			نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	نظری	کارگاهی	کارآموزی	
۱	فلسفه و اخلاق در تربیت	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا. (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	مجازی
۲		اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	مجازی

۳	کارآموزی	آموزش پژوهی در عرصه عمل	-	۲	-	۲	-	۹۶	-	۹۶	حضوری
۴	کارآموزی	کارآموزی	-	-	۲	۲	-	-	۲۵۶	۲۵۶	حضوری
جمع			۴	۲	۲	۸	۶۴	۹۶	۲۵۶	۴۱۶	

بخش چهارم: برنامه درسی دوره یکساله مهارت آموزی مربی امور تربیتی مدارس
جدول ۱۲: مرحله اول دوره یکساله مهارت آموزی مربی امور تربیتی مدارس

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد			ساعت			توضیحات
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	پژوهش	پژوهش و توسعه حرفه‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۲	روانشناسی و مشاوره	فنون راهنمایی و مشاوره	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حذف
۳		روانشناسی پرورشی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۴		نیازها و مسایل کودکان و نوجوانان	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۵	مبانی	اصول و مبانی آموزش و پرورش	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۶	آموزش	اصول و روش های تدریس	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۷	فعالتهای پرورشی	کاربرد هنر در فعالیتهای پرورشی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۸		سواد رسانه ای	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۹		مبانی و اصول تربیت سیاسی و اجتماعی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حذف
۱۰		برنامه ریزی و مدیریت فعالیتهای دانش آموزی و گروهی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
جمع			۱۴	۶	۲۰	۲۲۴	۱۹۲	۴۱۶	

جدول ۱۳: مرحله دوم دوره یکساله مهارت آموزی مربی امور تربیتی مدارس

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد				ساعت				توضیحات
			نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	
۱	فلسفه و اخلاق در تربیت	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا. (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۲		اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۳	کارآموزی	آموزش پژوهی در عرصه عمل	-	۲	-	۲	-	۹۶	-	۹۶	حضوری
۴		کارآموزی	-	-	۲	۲	-	-	۲۵۶	۲۵۶	حضوری
جمع			۴	۲	۲	۸	۶۴	۹۶	۲۵۶	۴۱۶	

بخش پنجم: برنامه درسی دوره یکساله مهارت آموزی مشاوره

جدول ۱۴: مرحله اول دوره یکساله مهارت آموزی مشاوره

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد			ساعت			توضیحات
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	پژوهش	پژوهش و توسعه حرفه‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۲	روانشناسی و مشاوره	مشاوره و راهنمایی تحصیلی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حذف
۳		روانشناسی پرورشی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۴		روابط انسانی در مدرسه	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۵		خدمات مشاورتی در مدرسه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۶		اختلالات یادگیری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	حضوری
۷		آسیب شناسی روانی کودک و نوجوان	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	مجازی
۸		اصول و مبانی آموزش و پرورش	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مجازی
۹	مبانی آموزش	اصول و روش های تدریس	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
۱۰	فعالیت‌های پرورشی	برنامه‌ریزی و مدیریت فعالیت‌های دانش آموزی و گروهی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	حضوری
جمع									
			۱۴	۶	۲۰	۲۲۴	۱۹۲	۴۱۶	

جدول ۱۵: مرحله دوم دوره یکساله مهارت آموزی مشاوره

ردیف	نام پودمان	عنوان درس	واحد				ساعت			توضیحات	
			نظری	کارگاهی	کارآموزی	جمع	نظری	کارگاهی	کارآموزی		جمع
۱	فلسفه و اخلاق در تربیت	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا. (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۲		اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم (غیرحضوری)	۲	-	-	۲	۳۲	-	-	۳۲	مجازی
۳	کارآموزی	آموزش پژوهی در عرصه عمل	-	۲	-	۲	-	۹۶	-	۹۶	حضوری
۴		کارآموزی	-	-	۲	۲	-	-	۲۵۶	۲۵۶	حضوری
جمع			۴	۲	۲	۸	۶۴	۹۶	۲۵۶	۴۱۶	

فصل سوم

سرفصل دروس

بخش اول - سرفصل دروس رشته آموزش ابتدایی

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی / آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجویان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجویان معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش «پژوهش‌روایی» و آموزش «درس پژوهی» به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و از طریق درس پژوهی قادر شود تجربه خود را با دیگری مطرح نماید و با نقادی دیگران به اصلاح خود بپردازد و در آینده بتواند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهمیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش‌روایی و درس پژوهی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کنند.				نوع درس: نظری/ عملی
				تعداد واحد: ۱+۱
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی:
				pck ۱-۳ و ۳-۳
				۳-۴ و ۳-۳
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت / تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و	

پیشچیدگی ها روایت می کند.	پیشچیدگی هایی که منعکس کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن ها، روند ها .. است را روایت می کند.	با جزئیات کم روایت می کند.		
بر دیدگاه‌های شخصیت‌های داستان تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند.	با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود/ روایت درک خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.	بر روایت خود و دیگری تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	تأمل بر تجربه خود و دیگری	
توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	تحلیل و تفسیر	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری روایت نویسی وسیله‌ای برای پژوهش در عمل پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه‌ای چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟ اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه‌ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید. یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی‌ها و مراحلش ارائه کند. (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی

ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی

- یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک

- دفترچه یادداشت های روزانه

- مصاحبه ها

- داستان گوئی

- نامه نگاری

- نوشته های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه

- سایر منابع

فرآیند تحلیل داده ها

- آماده کردن داده ها برای تحلیل،

- انجام تحلیل های مختلف

- درک عمیق و عمیق تر داده ها

- بازنمایی داده ها و تفسیر معنای کلان

معنا دهی به داده ها

تکلیف عملکردی:

نمونه ای از ابزار های جمع آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن ها را در یک جدول به نمایش بگذارید/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کنید.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته های خود را گزارش نمایید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^۶

- مرور کد های اولیه^۷

- کد گذاری محوری^۸

- مرور کد ها و طبقه بندی داده ها

- مضامین / مفاهیم

^۶ - Initial/Open coding

^۷ - Selective coding

^۸ - Axial coding

- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارد.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

فرآیند تحلیل ساختاری

- قاعده‌ی حذف

- حذف شدید

- تعمیم

- ساختن

- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان

- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات احتمالی است

- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری/ تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی/ تجربیات سایرین (همکلاسی ها/ معلمان) را تحلیل و یافته ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

روایی و اعتبار در پژوهش روایی

همکاری با شرکت کنندگان

بیان دوباره روایت ها

استفاده از نقل قول ها

رعایت مسایل اخلاقی

محدودیت ها و مخاطرات پژوهش روایی

استفاده از نظریه ها و یافته های علمی

چگونه یافته های پژوهش روایی را ارزیابی می کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث سازی/ همکاری با شرکت کنندگان/ یافته های علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

فصل ششم: درس پژوهی

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

تشکیل گروه درس پژوهی
تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه
برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه
انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه
تعریف مساله و انتخاب موضوع
روش های نیاز سنجی
پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی
فعالیت یادگیری:
با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .
فعالیت عملکردی:
در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

- درس پژوهی ، مبانی ، اصول و روش اجرا ، دکتر رضا ساکی ، انتشارات جهاد دانشگاهی ، ۱۳۹۲ .
منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزیابی دانشجویان بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجویان در طول و شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجویان را تشکیل می دهد.
تفسیر دانشجویان از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی های حرفه ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش عملکرد پایانی ۱۰ نمره

ارزیابی استاد از فعالیت ها و مشارکت در سمینار ها ۱۰ نمره

سرفصل درس «اصول و مبانی آموزش و پرورش ابتدایی»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان هر روز با تصمیم گیری های پیچیده ای که آینده فراگیران را تحت تأثیر قرار می دهد، روبرو هستند. آنها برای اتخاذ تصمیمات صحیح، باید از راه های مختلف یادگیری، تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری، و نیز اصول و مبانی این تصمیمات آگاه بوده و نسبت به ایجاد فرصت های یادگیری قابل دفاع احساس تعهد کنند. این امر نیازمند آگاهی معلمان نسبت به ماهیت اصول و چگونگی وضع اصول و نحوه بکارگیری، تأثیرات آن در سطح کلاس درس و مدرسه است.

نام درس: اصول و مبانی آموزش و پرورش ابتدایی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت مبانی و اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی، میزان تأثیر پذیری برنامه های درسی و موقعیت های تربیتی-آموزشی از مبانی و اصول بررسی نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: <u>Ck&pck</u> کد ۱- <u>&۱ &۲-۱ &۲-۲ &</u> <u>۲-۳</u>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	

مبانی و اصول	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف دوره ابتدایی از مبانی و اصول را بدون پرداختن به ساحت های تربیت گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف دوره ابتدایی از مبانی و اصول را به تفکیک ساحت های تربیت گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف دوره ابتدایی از مبانی و اصول را در ساحت های تربیت تحلیل و شواهدی از ارتباط میان ابعاد مختلف مبانی و اهداف را گزارش نموده است.
تحلیل فرصت های تربیتی / آموزشی	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر پرورش دوره ابتدایی بررسی نموده است اما تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت های تربیتی / آموزشی نیست.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده تأثیر و تأثر این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.
کاربرد اصول	در تحلیل تصمیمات آموزشی / تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه نمونه ارتباط این تصمیمات با اصول را گزارش نموده اما میزان تأثیر پذیری عملکرد دانش آموزان تحت تأثیر این اصول را گزارش نکرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی / تربیتی در سطح کلاس درس میزان تأثیر پذیری تصمیمات از اصول را با ذکر شواهدی از عملکرد دانش آموزان گزارش کرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی / تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه توانسته است میزان یکپارچگی تصمیمات را به جهت تأثیر پذیری از اصول با ذکر شواهدی از عملکرد دانش آموزان گزارش کند.
موقعیت های تربیتی / آموزشی	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر پرورش دوره ابتدایی بررسی نموده است اما تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت های تربیتی / آموزشی نیست.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده تأثیر و تأثر این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی و آثار آن است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- ۱- اهمیت و ضرورت موضوع
- ۲- تعریف آموزش و پرورش و رابطه و فرق آنها
- ۳- ماهیت علوم تربیتی
- ۴- علوم تربیتی و تقسیمات آن
- ۵- ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش در دوران کودکی

فصل دوم: مبانی آموزش و پرورش

- مبانی فلسفی آموزش و پرورش
- مبانی زیست شناختی آموزش و پرورش
- مبانی روان شناختی آموزش و پرورش
- مبانی جامعه شناختی آموزش و پرورش
- مبانی اقتصادی آموزش و پرورش
- مبانی آموزش و پرورش ابتدایی در ایران و جهان

تکلیف یادگیری:

یکی از شاخه های علوم تربیتی را انتخاب و با مطالعه منابع علمی / مقالات رابطه این حوزه با مبانی تربیت را تبیین کند. مبانی آموزش و پرورش دوره ابتدایی را در یکی از کشور های جهان مطالعه و گزارش آن را به کلاس ارائه نماید. اهداف دوره ابتدایی را به جهت تأثیر پذیری آن از مبانی آموزش و پرورش مورد بررسی و گزارش آن را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه دهد.

فصل سوم: تعریف اصل و بررسی منابع آن

- ۱- فرق اصل و فرع
- ۲- فرق اصل با هدف و روش
- ۳- ماهیت اصل (کشف کردنی است نه وضع کردنی)
- ۴- منابع کشف اصول آموزش و پرورش
- ۵- ارتباط مبانی با اصول
- ۶- کارکردهای اصول آموزش و پرورش

تکلیف یادگیری:

ماهیت اصول حاکم بر برنامه های درسی دوره ابتدایی را به جهت ویژگی اصول مورد بررسی قرار دهد و نتایج آن را با استفاده از مستندات ارائه شده در منابع علمی ارائه کند.

فصل چهارم: هدف های آموزش و پرورش

- ۱- نقش اهداف در آموزش و پرورش دوره ابتدایی
- ۲- اهداف دوره ابتدایی در ساحت های تربیت
- تربیت دینی، اعتقادی، اخلاقی
- تربیت زیستی بدنی
- تربیت اجتماعی سیاسی
- تربیت زیبایی شناسی هنری

- تربیت علمی فناورانه
- تربیت اقتصادی حرفه‌ای
- ۳- چارچوب برنامه درسی دوره ابتدایی
- ۴- ارتباط اهداف دوره ابتدایی با اهداف دوره متوسطه

فصل پنجم: اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی

- ۱- در نظر گرفتن واقعیت دوره کودکی و رشد
- ۲- اصل فعالیت
- ۳- اصل اجتماعی کردن
- ۴- اصل خلاقیت
- ۵- اصل تفرد یا شخصیت
- ۶- اصل سندیت
- ۷- اصل کمال

تکلیف یادگیری

یک فرصت تربیتی- آموزشی را (فیلم/ گزارش) به جهت تبعیت و تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یک مورد آموزشی/ تربیتی را با در نظر گرفتن اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی تحلیل و پیشنهاداتی را در راستای اصول ارائه کند.

برنامه های درسی دوره ابتدایی را به جهت تبعیت از تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی مورد نقد و بررسی قرار دهد.

فصل ششم: ارتباط اصول با روش های آموزش و پرورش

- ۱- اصول روش های تدریس
- ۲- روش های قدیم
- ۳- روش های شهودی
- ۴- روش های فعال

تکلیف عملکردی:

یک موقعیت تربیتی/ آموزشی را به جهت رابطه میان اهداف، اصول و روش ها مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یکی تصمیم تربیتی اتخاذ شده از سوی خود را تحلیل و پشتوانه های آن را بر اساس اصول آموزش و پرورش مشخص نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم برای تبیین مبانی و اصول تربیت در دوره ابتدایی و راهبرد های غیر مستقیم در قالب شیوه های مطالعه فردی و راهبرد های شناختی برای تحلیل اهداف و فرصت های تربیتی/ آموزشی است.

۴. منابع آموزشی

- ۱. تعلیم و تربیت و مراحل آن. غلامحسین شکوهی، چاپ ۲۱، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵.

۲. مراحل تربیت. موريس دبس، ترجمه علی محمد کاردان، چاپ ۱۱، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲.
۳. مریان بزرگ. ژان شاتو، ترجمه غلامحسین شکوهی، چاپ پنجم، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۴.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
 ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
 ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «برنامه ریزی درسی و آموزش کلاس های چندپایه»

۱. معرفی درس و منطق آن

توسعه زندگی شهری و کاهش جمعیت در مناطق روستایی/ حاشیه شهر ها منجر به افزایش کلاس های چند پایه در این مناطق شده است. در حال حاضر این پدیده نه یک استثنا بلکه یک واقعیت انکار ناپذیر در نظام آموزش ایران است. کلاس های چند پایه می تواند به عنوان یک ظرفیت یادگیری به معلمان در سازمان دادن فرصت های یادگیری منحصربفردی که در آن تجربیات متمایز یادگیرندگان به عاملی برای تعمیق و توسعه یادگیری متناسب با ظرفیت های محلی تبدیل می شود، کمک نماید. آموزش مهارت تهیه طرح برنامه درسی و تدوین واحد های یادگیری که در آن مرز های مشترک دانش بشری مورد توجه قرار می گیرد این ظرفیت را از موقعیت تهدید آمیز در شرایط فعلی به یک فرصت برای کمک به یادگیری دانش آموزان تبدیل می کند.

نام درس: برنامه ریزی درسی و آموزش کلاس های چند پایه				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت ویژگی های کلاس های چند پایه، این ظرفیت را در راستای مدیریت زمان و بهره گیری از تجربیات متمایز یادگیرندگان برای طراحی فرصت های یادگیری مورد استفاده قرار می دهد. با تحلیل محتوای برنامه های درسی/ مواد آموزشی در پایه های مختلف، یک طرح برنامه درسی برای کلاس چند پایه تهیه، و واحد یادگیری را برای آموزش مفاهیم/ مهارت های مشترک با استفاده از رویکرد تلفیقی طراحی و تدوین نماید.				نوع درس: نظری -تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: ck&pck&pk ۲-۲ ۲-۲ & ۳-۴ & ۳-۲
				۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
در گزارش مشاهده تمایزات کلاس های چند پایه با کلاس های عادی را در ابعاد مختلف مطرح و تأثیرات مثبت این ویژگی ها را در یادگیری مورد بررسی قرار داده است.	در گزارش مشاهده تمایزات کلاس های چند پایه با کلاس های عادی را در ابعاد سازماندهی فضا، روش گروه بندی، مدیریت و... مطرح نموده است.	در گزارش مشاهده به برخی از تمایزات آشکار کلاس های چند پایه با کلاس های عادی اشاره نموده است.	ویژگی کلاس های چند پایه	
در سازماندهی فرصت یادگیری از انواع فعالیت ها برای شکل دهی یک فرصت یادگیری تلفیقی برای آموزش موضوعات مختلف در پایه های متفاوت استفاده نموده است.	در سازماندهی فرصت یادگیری از انواع فعالیت ها برای شکل دهی یک فرصت یادگیری تلفیقی برای آموزش موضوعات مختلفی استفاده شده است.	در سازماندهی فرصت یادگیری از انواع فعالیت ها استفاده شده است اما این تلاش منجر به شکل گیری یک فرصت یادگیری تلفیقی برای آموزش موضوعات مختلف نشده است.	طراحی فرصت یادگیری	
به ماهیت موضوعات در شیوه سازماندهی محتوای انتخاب شده برای طراحی واحد یادگیری توجه شده و امکان شکل گیری ارتباط سازمان یافته میان موضوعات	به ماهیت موضوعات در شیوه سازماندهی محتوای انتخاب شده برای طراحی واحد یادگیری توجه شده و توانسته میان موضوعات ارتباط مختلف برقرار نماید.	در طراحی واحد یادگیری ارتباط میان ماهیت موضوعات و شیوه سازماندهی محتوای انتخاب شده مورد توجه قرار نگرفته است.	روش های سازماندهی	

مختلف در پایه های متفاوت فراهم کرده است.				
طرح تهیه شده پوشش دهنده محتوا در قالب یک شبکه ارتباطی منسجم میان مفاهیم و مهارت ها در پایه ها/ موضوعات مختلف است و امکان طراحی واحد های یادگیری که پوشش دهنده شبکه و حقایق و اطلاعات جزئی مرتبط با آن را فراهم نموده است.	طرح تهیه شده پوشش دهنده محتوای در قالب یک شبکه ارتباطی میان مفاهیم و مهارت ها در پایه ها/ موضوعات مختلف است.	طرح تهیه شده پوشش دهنده محتوای پایه/ موضوع در پایه های مختلف نیست.	طرح برنامه درسی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف کلاس های چند پایه
- کلاس های چند پایه در ایران و جهان
- تنوع و گوناگونی کلاس های چند پایه
- فرصت ها و محدودیت ها در کلاس های چند پایه

تکلیف یادگیری:

جستجو در شبکه و انتخاب نمونه ای از تجربیات معلمان کلاس های چند پایه و گزارش آن به کلاس.
جستجو در شبکه و جمع آوری چکیده مقالات در زمینه آموزش در کلاس های چند پایه و گزارش آن به کلاس.

فصل دوم: نکات مورد توجه در برنامه ریزی برای آموزش کلاس های چند پایه

- برابری فرصت های آموزشی در فرایند آموزش
- آزادی عمل معلم در برنامه ریزی کلاس های چند پایه
- استفاده از منابع محلی در اداره کلاس های چند پایه (منابع انسانی - منابع مالی)
- تشکیل گروه های کوچک آموزشی در کلاس
- تاکید بر مفاهیم و مهارت های اساسی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مشاهده تدریس (فیلم/ حضور در کلاس چند پایه) در کلاس چند پایه و تهیه گزارش تحلیلی از آن بر اساس یکی از محور های فوق

فصل سوم: نحوه تنظیم جدول ساعات هفتگی در کلاس های چند پایه

- مدیریت زمان و نقش معلم در کلاس های چند پایه
- قوانین و مقررات در کلاس های چند پایه

- گروه های یادگیری در کلاس های چند پایه و نحوه سازماندهی و هدایت آن

تکلیف یادگیری:

مشاهده تدریس (فیلم/ حضور در کلاس چند پایه) در کلاس چند پایه و تهیه گزارش تحلیلی از آن بر اساس یکی از محور های فوق و ارائه به کلاس

مصاحبه با معلم با تجربه در کلاس های چند پایه، و گفتگو در خصوص مشکلات مدیریت کلاس نقاط قوت و ضعف و آنچه از آن آموخته است، نحوه سازمان دادن اهداف و محتوای برنامه درسی، نحوه بکارگیری ظرفیت دانش آموزان و منابع محلی برای حل مشکلات و تهیه یک جدول مقایسه ای از شباهت ها و تفاوت مشکلات و روش های مختلف اداره کلاس کلاس چند پایه بر اساس گزارش های ارائه شده در کلاس.

فصل چهارم: سازماندهی محتوا

- برنامه ریزی بر اساس مهارت ها و مفاهیم مشترک
- برنامه ریزی بر اساس موضوعات مشترک
- برنامه ریزی بر اساس تلفیق موضوعات مختلف درسی
- ظرفیت برنامه ریزی تلفیقی برای کلاس های چند پایه
- تم ها و ملاک های انتخاب تم

تکلیف یادگیری:

مقایسه روش های سازماندهی محتوا و ظرفیت آن برای آموزش موضوعات مختلف در کلاس های چند پایه انتخاب یک تم و طراحی فعالیت های یادگیری برای سازماندهی موضوعات مختلف پیرامون آن

تکلیف عملکردی:

یک واحد یادگیری بر اساس یکی از روش های سازماندهی محتوا برای آموزش در کلاس های چند پایه (حد اقل سه پایه) طراحی و تدوین نماید.

فصل پنجم: سازماندهی فرصت های یادگیری برای آموزش و ارزشیابی

- فعالیت یادگیری ساختمان
- فعالیت یادگیری مسئله محور
- فعالیت یادگیری تلفیقی
- ارزشیابی از فرآیند آموزش براساس تلفیق موضوعات درسی در یک پایه
- ارزشیابی از فرآیند آموزش براساس تلفیق موضوعات مختلف در یک پایه

تکلیف یادگیری:

یک نمونه ابزار ارزشیابی برای یکی از مباحث آموزشی (مفاهیم/ مهارت های مشترک) طراحی نماید.

تکلیف عملکردی:

طراحی یک فرصت های یادگیری با ترکیبی از فعالیت های یادگیری

فصل ششم: طرح برنامه درسی در کلاس های چند پایه

- تحلیل برنامه های درسی و شناسایی مهارت ها و مفاهیم موضوعات درسی
- رسم شبکه مفهومی برای مفاهیم در موضوعات درسی
- رسم شبکه مهارت های اساسی و خرده مهارت ها در موضوعات درسی

- طرح برنامه درسی بین موضوعات پایه
طرح برنامه درسی بین پایه ها در یک موضوع درسی

تکلیف یادگیری:

تهیه طرح برنامه درسی برای یک کلاس چند پایه (حد اقل سه پایه).

تکلیف عملکردی:

طراحی و تدوین یک واحد یادگیری تلفیقی براساس طرح برنامه درسی تهیه شده
روش اجرا: سازماندهی گروه های دانشجویی در اجرای فعالیت ها می تواند به گونه ای صورت گیر که در مجموع انواع مختلفی از طرح برنامه درسی را برای کلاس های چند پایه تهیه شده و در تولید واحد یادگیری نیز واحد های یادگیری تولید شده می تواند متمرکز بر یکی از طرح های برنامه درسی باشد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

بکارگیری راهبرد های مستقیم برای آشنایی دانشجویان با کلاس های چند پایه یا شرکت در واحد های آموزشی که به صورت چند پایه مدیریت می شوند. استفاده از راهبرد پردازش اطلاعات برای شناسایی، طبقه بندی و ایجاد یک شبکه ارتباطی میان مفاهیم و مهارت های اساسی در موضوعات و پایه های مختلف جهت تهیه طرح برنامه درسی. بکارگیری شیوه مشارکتی برای ترکیب نمودن اطلاعات حاصل از بررسی برنامه ها/ مواد آموزشی برای طراحی واحد های یادگیری

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: علی زرافشان (۱۳۸۴) کلاس های چند پایه. انتشارات مدرسه.
منبع فرعی: پژوهش ها و مقالات علمی در زمینه برنامه ریزی درسی و مدیریت کلاس های چند پایه در ایران و جهان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: .....
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۸ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۲ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس زبان فارسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

یادگیری زبان به عنوان فرآیندی پویا و مستمر از تولد آغاز می شود و زمانی که دانش آموزان پا به محیط مدرسه می گذارند این توانایی بطور چشمگیری در آنان توسعه پیدا کرده است. سطح این توانایی در همه کودکان یکسان نیست و به مقدار زیادی تحت تأثیر تجربیات شخصی کودک، شرایط فرهنگی، اجتماعی و روش های تربیتی خانواده قرار دارد. معلمان دوره ابتدایی باید ضمن شناخت تفاوت های فردی دانش آموزان به آنان کمک نمایند که مهارت های زبانی را برای دریافت و انتقال افکار اندیشه ها مورد استفاده قرار دهند. علاوه بر این آنان باید آگاهی لازم را نسبت به نقش زبان در یادگیری داشته باشند و بتوانند به دانش آموزان در کسب مهارت های زبانی و بکارگیری زبان در یادگیری سایر موضوعات درسی کمک نمایند.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس زبان فارسی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با درک نقش تولیدی و دریافتی زبان در یادگیری، فعالیتی را برای توسعه مهارت های زبانی دانش آموزان طراحی و اجرا نماید. با شناخت وسعت و توالی مفاهیم و مهارت های چهارگانه زبان فارسی در کتب درسی دوره ابتدایی یک واحد یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نماید.				نوع درس: نظری / عملی -تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: <u>&۱-۱&pck&ck</u> <u>&۳-۲&۳-۲&۱-۲</u> <u>۳-۴</u>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
در تحلیل خود توانسته است وجه تولیدی و دریافتی زبان را مشخص نماید و چگونگی تأثیر گذاری آن بر توسعه واژگان درکار دانش آموزان و ارتباط آن را با رویکرد های بکارگرفته شده در آموزش زبان را مشخص کند.	در تحلیل خود توانسته است وجه تولیدی و دریافتی زبان را مشخص نماید و چگونگی تأثیر گذاری آن بر توسعه واژگان درکار دانش آموزان مشخص کرده است.	در تحلیل خود توانسته است وجه تولیدی و دریافتی زبان را مشخص نماید اما چگونگی تأثیر گذاری آن بر توسعه واژگان درکار دانش آموزان را مشخص نکرده است.	وجه تولیدی و دریافتی زبان	

در جمع بندی نظرات و ویژگی هر یک از مهارت های زبانی را مشخص نموده است اما ارتباط آن ها با یکدیگر و نقش هر یک در یادگیری زبان را مشخص نکرده است.	در جمع بندی نظرات و ویژگی هر یک از مهارت های زبانی را مشخص نموده است و ارتباط آن ها با یکدیگر و نقش هر یک در یادگیری زبان را مشخص کرده است.	در جمع بندی نظرات و ویژگی هر یک از مهارت های زبانی را مشخص نموده است اما ارتباط آن ها با یکدیگر و نقش هر یک در یادگیری زبان را مشخص نکرده است.	مهارت های زبانی
در نقد کتاب نقاط مثبت و خلاء های آموزش مهارت ها مشخص شده است اما در فعالیت یادگیری طراحی شده خرد مهارت ها با پوشش دادن به خلاء های آموزشی مورد توجه قرار نگرفته است.	در نقد کتاب نقاط مثبت و خلاء های آموزش مهارت ها مشخص شده است و در فعالیت یادگیری طراحی شده خرد مهارت ها برای پاسخ به نیاز های آموزشی به صورت روشن مورد توجه قرار گرفته است.	در نقد کتاب نقاط مثبت و خلاء های آموزش مهارت ها مشخص شده است اما در فعالیت یادگیری طراحی شده خرد مهارت ها برای پوشش دادن به خلاء های آموزشی مورد توجه قرار نگرفته است.	نقد کتاب
ارتباط منسجمی بین عناصر واحد یادگیری طراحی شده برای درونی شدن مهارت ها وجود دارد و فرصت های یادگیری پیش بینی شده برای پاسخ به تفاوت های فردی از نوآوری و خلاقیت برخوردار است.	عناصر و ساختار یک واحد یادگیری را برای آموزش مهارت های چهارگانه آموزش زبان مورد توجه قرار داده است و ارتباط میان اهداف، فرصت های یادگیری را به صورت منسجم برقرار نموده است اما نوآوری در خلق فرصت های یادگیری رای درونی شدن مهارت ها وجود ندارد.	ساختار و عناصر یک واحد یادگیری را برای آموزش مهارت های چهارگانه آموزش زبان مورد توجه قرار داده است اما ارتباط میان اهداف، فرصت های یادگیری و ..... فاقد انسجام است.	طراحی واحد یادگیری

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

رویکرد ها در آموزش زبان

۱. تعاملی

۲. رویکرد کلی

- ۳. رویکرد تحلیلی
- ۴. رویکرد ترکیبی
- ویژگی‌های خط فارسی
- زبان فارسی به عنوان زبان معیار
- کودک و زبان‌آموزی
- زبان و یادگیری
- وجه تولیدی و وجه دریافتی زبان
- رویکرد های برنامه درسی آموزش زبان
- اهداف آموزش زبان در دوره‌ی ابتدایی
- اصول آموزش زبان در دوره‌ی ابتدایی
- روش‌های آموزش و ارزش‌یابی در برنامه‌ی زبان‌آموزی دوره‌ی ابتدایی
- روش‌های آموزش زبان در کلاس‌های دو زبانه

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک فیلم/ کلاس درس آموزش زبان و ثبت آن گزارشی از نقش هر یک از وجوه تولید و دریافتی زبان را در آموزش شناسایی و روش معلم را در هدایت آموزش برای کسب مهارت های زبانی دانش آموزان بررسی نماید.

فصل دوم: مهارت‌های پایه در آموزش زبان

گوش دادن

- اهداف، اهمیت، انواع و عوامل مؤثر در گوش دادن
- تأثیر مهارت گوش دادن در یادگیری
- آموزش مهارت گوش دادن
- ارزش‌یابی از فرایند گوش دادن
- بازی‌های آموزشی و مهارت گوش دادن
- اختلالات شنوایی و راهبردهایی برای رفع آن

سخن گفتن

- اهداف، اهمیت، انواع و عوامل مؤثر در سخن گفتن (ارتباط تفکر و سخن گفتن)
- مهارت سخن گفتن و یادگیری
- ارزش‌یابی از فرایند سخن گفتن
- بازی‌های آموزشی و مهارت گوش دادن
- اختلالات گفتاری و راهبردهایی جهت رفع آن

مهارت خواندن

- تعریف، اهداف، اهمیت
- مراحل خواندن

- مهارت های خواندن
- ۱. خواندن برای درک مطلب
- ۲. خواندن تجسسی / انتقادی
- ۳. خواندن برای کسب اطلاعات
- نقش چشم در خواندن
- فرایند رمزگشایی در خواندن
- دشواری های کودکان در خواندن
- ۱. دامنه واژگان
- ۲. بافت و زمینه اجتماعی فرهنگی
- ۳. سطح دشواری متن و تجربیات شخصی کودک
- مهارت خواندن و یادگیری
- فرایند رمزگشایی در خواندن
- مهارت خواندن و یادگیری
- مطالعه عوامل مؤثر در آموزش خواندن
- ارزش یابی از مهارت خواندن
- بازی های آموزشی و مهارت خواندن
- اختلالات خواندن

مهارت نوشتن

- اهداف، اهمیت، انواع و عوامل مؤثر در نوشتن
- مهارت نوشتن و یادگیری
- فرایند نوشتن
- مراحل نوشتن در سال های آغازین
- اصولی که در هنگام نوشتن باید رعایت شود.
- هنر نوشتن (خوانا نویسی - درست نویسی - زیبا نویسی)
- اختلالات نوشتن
- انواع نوشتن
- ۱. خلاصه نویسی
- ۲. یادداشت برداری
- ۳. بند نویسی
- ۴. گزارش نویسی
- ۵. گزارش نویسی
- ۶. قالب نامه و نامه نگاری
- ۷. زندگی نامه نویسی

۸. گسترده نویسی
۹. تبدیل گفتار به نوشتار
۱۰. دنباله نویسی
- راهبردهایی برای تقویت نوشتن
- طراحی فعالیت‌های یادگیری برای نوشتن (املا، انشا، خاطره نویسی، گزارش نویسی و...)

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای آموزش یکی از چهار مهارت زبانی طراحی نماید.

فصل سوم: آموزش زبان

زبان آموزی در پایه اول ابتدایی

دوره آمادگی

- اهداف آموزشی نگاره‌ها
- مهارت‌های چهارگانه در آموزش نگاره‌ها (شنیدن، سخن گفتن، نوشتن، خواندن)
- ارتباط نگاره‌ها با نشانه‌های ۱ و دوره‌ی آمادگی عمومی یا آمادگی در مناطق دو زبانه
- شبکه واژگانی در هر یک از نگاره‌ها
- چگونگی گسترش شبکه واژگانی
- چگونگی گسترش شبکه واژگانی
- روش تدریس نگاره‌ها
- ارزش‌یابی از سطح مهارت‌های کسب شده در دوره آمادگی
- شیوه ثبت مشاهدات بر اساس ملاک‌های ارزشیابی

آموزش نشانه‌ها

- اهداف نشانه‌های ۱ و ۲
- مهارت‌های چهارگانه‌ی زبان‌آموزی در نشانه‌های ۱ و ۲
- روش‌های آموزش مهارت گوش دادن، سخن گفتن و خواندن و نوشتن در نشانه‌های ۱ و ۲
- ارتباط نشانه‌های ۲ با نشانه‌های ۱ و نگاره‌ها
- شکل‌گیری و گسترش شبکه واژگانی در نشانه‌های ۱ و ۲
- ارزش‌یابی از مهارت‌های زبان‌آموزی در نشانه‌های ۱ و ۲
- تلفیق نشانه‌ها با دروس دیگر در بعد مهارت‌ها و نگرش‌ها و مفاهیم
- شیوه‌ی ثبت مشاهدات براساس ملاک‌های ارزش‌یابی

روان‌خوانی

- اهداف روان‌خوانی
- عوامل مؤثر در روان‌خوانی
- ارتباط روان‌خوانی با نشانه‌های ۱ و ۲ و نگاره‌ها

- تدارک فعالیت‌هایی جهت تحقق روان‌خوانی برای یادگیرندگان

تکلیف یادگیری:

- با دو معلم پایه اول ابتدایی یک معلم با تجربه بالا و یک معلم تازه کار مصاحبه و در خصوص روش آماده سازی کودکان در روز های آغازین و مسایل و مشکلاتی که با آن روبرو هستند و شیوه های کنار آمدن با آن و کمک به کودکان گفتگو کنند. نتایج گفتگو را در قالب یک جدول مقایسه ای بر اساس محور های فوق طبقه بندی و به کلاس ارائه نماید. یافته های ارائه شده در کلاس را در قالب یک گزارش تحلیل تنظیم و ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

مبحث نگاره ها در کتاب درسی را بررسی، واژگان ارائه شده را استخراج و با رسم شبکه واژگانی ارائه شده ترتیب و توالی و دامنه واژگانی مورد انتظار برنامه درسی را تعیین و با ثبت دامنه واژگان نمونه گیری یک گروه دانش آموز میزان تناسب/ عدم تناسب شبکه واژگانی طرح شده در کتاب درسی را بررسی و پیشنهادتی برای تکمیل/ تطبیق/ توسعه شبکه واژگانی گروه مورد مطالعه ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

یکی از نشانه ها در کتاب درسی را انتخاب و برای آموزش آن طرحی که دربرگیرنده مهارت های چهارگانه زبانی است را تهیه نماید (اهداف در مهارت های چهارگانه، فعالیت های یادگیری، دامنه شبکه واژگانی، ملاک ها و سطوح ارزشیابی).

زبان آموزی در پایه دوم تا ششم ابتدایی

پایه های دوم تا ششم

آموزش نکات نگارشی، املائی، دستوری و ادبی

نکات نگارشی

- نقل قول مستقیم و غیرمستقیم
- تبدیل گفتار به نوشتار
- خاطره نویسی
- نامه نویسی
- گستره نویسی
- خلاصه نویسی
- مقایسه
- یادداشت برداری
- کتاب های مرجع
- عناصر داستان

- آغاز و پایان کتاب
- انتخاب نام
- علائم نگارشی (نقل قول، ویرگول)
- پارگراف، بند
- راهبردهایی برای تدریس نکات نگارشی

نکات املایی

- الف مقصوره
- استثناها
- ترکیب وصفی و اضافی
- یای میانجی
- گ میانجی
- هم خانواده
- متضاد و متشابه
- واژه‌های همگون
- مترادف
- جمع مکسر
- همزه‌ی وسط و آخر
- راهبردهایی برای تدریس نکات املایی

نکات دستوری

- جمله سازی
- نهاد و گزاره
- جمع و علائم آن
- ربط
- حروف اضافه
- افعال
- مرکب سازی و اشتقاق
- راهبردهایی برای تدریس نکات دستوری

مفاهیم ادبی

- طنز
- حکایت
- کاریکاتور
- قصه
- افسانه

- شعر کودکانه
- داستان
- لطیفه
- ضرب المثل
- چیستان
- شعر گوئی
- متون کهن
- قافیه
- تشبیه و استعاره
- کنایه
- ردیف
- موسیقی و شعر
- راهبردهایی برای تدریس مفاهیم ادب

خواندن

- کتاب خوانی
- تصویر خوانی
- سرود خوانی
- تمرین و تمرکز هنگام خواندن
- راهبردهایی برای تقویت خواندن

سخن گفتن

- تلفظ معیار
- دکلمه
- مصاحبه
- بیان احساسات و عقاید
- گفت و گو
- کنترل سرعت صحبت کردن
- تکرار همراه با کاهش یا افزایش
- نقش گوئی
- خاطره گوئی

نوشتن

- تمرین های مختلف رونویسی
- آموزش خط تحریری در نوشتن
- جدول چرخشی کلمات و جمع سازی

- راهبردهایی برای تقویت نوشتن

- بند نویسی

- نوشتن خلاق

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای یکی از مهارت های خواندن، نوشتن، سخن گفتن (با مشخص نمودن خرده مهارت ها) طراحی نماید. فعالیت را در یک گروه کوچک دانش آموزی (در پایه خاص) اجرا، و نتایج ارزشیابی آن را به جهت میزان تأثیر در توسعه مهارت خواندن/ نوشتن/ سخن گفتن گزارش نماید.

تکلیف عملکردی:

کار گروهی: طراحی و تولید یک واحد یادگیری برای یک فصل از کتاب فارسی با در نظر گرفتن مفاهیم و چهار مهارت زبانی.

فصل سوم: بررسی کتاب

بررسی ویژگیهای کتاب درسی شامل

- حجم و تعداد صفحات، تعداد بخشها و ساعات پیش بینی شده برای تدریس
- بررسی ساختار کتاب درسی شامل بخشها، موضوع ها، فعالیتها
- بررسی ساختار متن آموزشی در هریک از بخشها.

ساختار یک واحد یادگیری

- ۱-۱- عنوان واحد یادگیری
- ۱-۲- هدف واحد یادگیری
- ۱-۳- ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری
- ۱-۴- تعیین پیش دانسته های ضروری دانش آموز و نیازهای محلی
- ۱-۵- تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری
- ۱-۶- چگونگی ارتباط و نحوه گسترش واژگان/ مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مهارت های چهار گانه.
- ۱-۷- شواهد و مثال ها با توجه به مهارت های چهار گانه
- ۱-۸- تم انتخابی واحد یادگیری و نحوه سازماندهی واژگان و مهارت ها پیرامون آن
- ۱-۹- چگونگی بکارگیری رویکرد های آموزش زبان در آموزش مهارت های چهارگانه در سازماندهی واحد یادگیری
- ۱-۸- بررسی تصاویر، نمودارها، پیام های آموزشی، درشت نویسی ها و ... که به یادگیری واژگان مهارت های زبانی کمک می کند.
- ۱-۹- بررسی فرصت های یادگیری پیش بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن.
- ۱-۱۰- مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری.
- ۱-۱۱- روش هایی که بتوان واژگان و مهارت های چهارگانه زبانی را با زندگی دانش آموزان ارتباط داد.
- ۱-۱۲- راهبردهای پرورش خلاقیت و توسعه مهارت های تفکر
- ۱-۱۳- طراحی ارزش یابی تکوینی از واحد یادگیری
- ۱-۱۴- طراحی ارزش یابی، مجموعی از واحد یادگیری

فعالیت یادگیری:

انتخاب یک مقاله در یکی از زمینه های طراحی واحد یادگیری و تهیه خلاصه آن در قالب یک مقاله کوتاه.
یک واحد یادگیری کتاب درسی را به جهت رعایت ملاک های رویکرد کل نگر/تحلیلی/ترکیبی در آموزش چهار مهارت زبان فارسی بررسی و تحلیل نماید.

فعالیت عملکردی:

کار گروهی: طراحی و تولید یک واحد یادگیری برای یک فصل از کتاب فارسی با در نظر گرفتن چهار مهارت زبانی.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری شناختی برای تحلیل و بررسی محتوای کتاب فارسی، استفاده از شیوه های مطالعه فردی برای مطالعه مقالات علمی- پژوهشی و تهیه مقالات کوتاه، و شیوه مشارکتی در طراحی و تولید واحد های یادگیری

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: .....

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۷ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۸ نمره

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس ریاضیات»**۱. معرفی درس و منطق آن**

امروزه آموزش ریاضیات در زندگی ما، نقش مهمی دارد و در بردارنده ی فرصتهایی برای اکتشاف خلاقانه ی پدیده ها و حل مسائل علمی است. معلمان باید بتوانند با بهره گیری از استاندارد های فرآیندی در آموزش ریاضی استعداد دانش آموزان را در حل مسایل و پرورش تفکر ریاضی تقویت کنند. آموزش ریاضی در دوره ابتدایی بیش از آن که بر آموزش اصول، تعاریف و اثبات های دقیق مبتنی باشد، بر توانایی دانش آموزان در درک اصول و مفاهیم و تعمیم آن به موقعیت های واقعی متمرکز است. در این رابطه معلمان باید قادر باشند با توجه به موقعیت یادگیری و سطح درک دانش آموزان، مسئله های چالش برانگیزی طرح کنند، که علاقه کودکان را جلب کرده و توانایی آن ها را برای متمرکز شدن بر راه حل ها و یافتن روش های مختلفی که به حل احتمالی مسئله منجر می شود پرورش دهند. در جریان چنین فرایند است که استعداد و قابلیت دانش آموزان شناسایی شده، و شجاعت اندیشیدن در آن ها بوجود خواهد آمد، و به آن ها

اطمینان می دهد که با تلاش و پشتکار قدرت حل هر مسئله‌ای را دارند. علاوه بر این معلمان در طراحی و سازمان دهی فرصت های یادگیری و هدایت آن به گونه ای عمل نمایند که عدم موفقیت های متوالی دانش آموزان موجب دل سردی آن ها نشده، بلکه با حمایت و پشتیبانی معلمان فرصتی برای رفع بد فهمی ها یا یافتن راه و روشهای تازه و بدیع فراهم شود، به گونه ای که دانش آموزان به حل کنندگان خلاق مسئله تبدیل شوند.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس ریاضیات				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با درک اصول و اهداف برنامه درسی آموزش ریاضی دوره ابتدایی، چگونگی سازماندهی مفاهیم و طراحی فرصت های یادگیری مرتبط باموقعیت های واقعی زندگی دانش آموزان را تحلیل و تبیین کند. با استفاده از انواع روش حل مسئله، موقعیت یادگیری را با لحاظ نمودن سطح توانایی دانش آموزان طراحی و تأثیر آن بر تعمیق یادگیری را ارزیابی نماید.				نوع درس: نظری-عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: <u>PcK &Pk&Ck</u>
				<u>۱-۱ & ۱-۲ & ۲-۲</u>
				<u>۲-۳ & ۳-۱ & ۲-۳</u> <u>۳-۴ & ۳-۳ & ۳-۲</u>
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
ساختار برنامه	در تحلیل برنامه درسی تأثیر اصول و اهداف در سازماندهی فرصت های یادگیری را از منظر ارتباط آن با موقعیت های واقعی یادگیری مورد بررسی قرار نداده است.	در تحلیل برنامه درسی نقش اصول و اهداف در سازماندهی فرصت های یادگیری را با در نظر گرفتن ارتباط آن با موقعیت های واقعی زندگی دانش آموزان گزارش نموده است	در تحلیل برنامه درسی نقش اصول و اهداف در سازماندهی فرصت های یادگیری را با ارائه پیشنهاداتی که ناظر به موقعیت های واقعی زندگی دانش آموزان و تأثیر آن بر یادگیری می باشد را گزارش نموده است	
سازماندهی مفاهیم	سازماندهی مفاهیم در برنامه درسی را از نظر توالی بررسی نموده اما ارتباط میان مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم را تبیین نکرده است.	سازماندهی مفاهیم در برنامه درسی را از نظر توالی بررسی نموده و رابطه میان مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم را تحلیل نموده است.	سازماندهی مفاهیم در برنامه درسی را از نظر توالی بررسی نموده و رابطه میان مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم را تحلیل و درک عمیق تر شود ارائه نموده است.	

از راهبردهای مختلف حل مسئله برای طراحی موقعیت یادگیری استفاده کرده به گونه ای که امکان دستیابی دانش آموزان به نتایج متفاوت یادگیری را با توجه به تجربیات شخصی و سطح توانایی آنان فراهم کرده است..	از راهبرد های مختلف حل مسئله برای طراحی موقعیت یادگیری استفاده کرده و امکان یادگیری را برای همه دانش آموان با توجه به سطوح متفاوت توانایی فراهم کرده است	از راهبرد حل مسئله برای طراحی موقعیت یادگیری استفاده کرده اها امکان دستیابی دانش آموزان به سطح عمیق یادگیری را فراهم نکرده است	روش های حل مسئله	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- ۱- ماهیت ریاضیات، باور ها نسبت به ریاضیات در گذشته و حال
- ۲- ضرورت آموزش ریاضیات در دروره ابتدایی
- ۳- اصول آموزش ریاضی در دوره ابتدایی
- ۴- استانداردهای فرآیندی در آموزش ریاضی در دوره ابتدایی (حل مسئله، استدلال، اثبات، پیوند ها و اتصالات، ارتباطات و بازنمایی)
- حل مسئله(ساختن دانش ریاضی از طریق حل مسئله)
- اثبات و استدلال (بررسی یک حدسیه ریاضی؛ بیان و ارزیابی یک استدلال یا اثبات؛ انتخاب و به کارگیری شیوه های مختلف استدلال)
- ارتباطات(سازمان دهی تفکر ریاضی از طریق برقراری ارتباط؛ بیان ایده ها و تفکرات ریاضی به طور واضح و شفاف؛ تحلیل و ارزیابی ایده ها و تفکرات ریاضی دیگران، بکارگیری زبان ریاضی)
- پیوندها و اتصالات(تشخیص ارتباط بین مفاهیم ریاضی و بکارگیری آن ها؛ تشخیص و به کارگیری مفاهیم ریاضی در زمینه های خارج از ریاضی)
- بازنمایی ها(تولید و بکارگیری بازنمایی ها برای سازمان دهی، ثبت و برقراری ارتباط بین ایده های ریاضی؛ انتخاب، به کارگیری و تبدیل بازنمایی های مختلف برای حل مسائل؛ استفاده از بازنمایی ها برای مدل سازی و تفسیر پدیده های فیزیکی، اجتماعی و ریاضی)

تکلیف یادگیری:

یکی از محور های فوق را انتخاب و با مطالعه پژوهش ها و مقالات علمی در زمینه آموزش ریاضی یافته های خود را در قالب مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: برنامه درسی آموزش ریاضی

برنامه درسی ریاضی در دوره ابتدایی

وسعت و توالی مفاهیم و مهارت ها در برنامه درسی

ساختار کتاب درسی

فرآیند شکل گیری مفاهیم ریاضی

معنادار سازی ریاضیات

ریاضیات در خارج از مدرسه و در مدرسه

تکلیف یادگیری:

یکی از کتاب های درسی دوره ابتدایی را انتخاب و با وسعت و توالی مفاهیم و مهارت ها چگونگی معنا سازی مفاهیم/ کسب مهارت ها توسط دانش آموزان را بررسی و گزارش نمایید.

فصل سوم: اصول و استانداردهای پایه ۱ تا پایه ۳

۱) اعداد و عملیات (مفهوم اعداد حسابی، ترتیبی، اصلی، کسری و رابطه بین آنها، راه های نمایش اعداد، سیستم های عددی؛ شمارش چند تا چند تا؛ مفاهیم مختلف جمع و تفریق و رابطه بین آنها و اثری که عمل آنها بر اعداد حسابی دارند؛ رابطه بین جمع و تفریق با ضرب و تقسیم؛ راهبردهای انجام محاسبات، محاسبات ذهنی و تخمین زدن)

۲) جبر (درک الگوها و روابط؛ طبقه بندی بر اساس ویژگی ها؛ شناسایی و ادامه الگوهای ساده عددی، هندسی یا اصوات؛ درک خواص و ویژگی عملیات؛ بازنمایی ملموس، تصویری یا کلامی از نمادها؛ مدل سازی به کمک تصویر یا اشیا؛ توصیف تغییرات کیفی یا کمی در بافت های مختلف)

۳) هندسه (شناسایی و نامگذاری اشکال دوبعدی و سه بعدی؛ توصیف ویژگی اشکال دوبعدی و سه بعدی؛ بیان مکان هندسی و توصیف روابط به کمک هندسه مختصاتی؛ تقارن)

۴) اندازه گیری (درک ویژگی های قابل اندازه گیری اشیا، واحدها، سیستم ها و فرایندهای اندازه گیری؛ به کارگیری فنون، ابزار و فرمول های اندازه گیری برای تعیین اندازه، هم ارزی و تبدیل، ارتباط میان صفات (مساحت، شکل، محیط و مساحت، حجم و شکل).

۵) تحلیل داده ها (طرح سوالی که بتوان پاسخ آن را به کمک جمع آوری، سازمان دهی و نمایش داده ها
۶) به دست آورد؛ انتخاب و به کارگیری روش های آماری مناسب برای تحلیل داده ها؛ پیش بینی و نتیجه گیری بر اساس داده ها؛ درک و به کارگیری مفهوم ابتدایی احتمال)

تکلیف یادگیری:

توالی مفاهیم/ مهارت ها را در برنامه درسی در پایه های اول تا سوم بررسی و با توجه به بدفهمی های رایج در یادگیری ریاضی پیشنهاداتی برای رفع بدفهمی های دانش آموزان ارائه نماید.

گزارشی از یک جلسه تدریس مفاهیم/ مهارت های آموزش ریاضی را تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن را به همراه پیشنهاداتی برای بهبود سطح یادگیری دانش آموزان ارائه کند.

یک نمونه فعالیت یادگیری برای آموزش مفاهیم/ مهارت ها در یکی از پایه های اول، دوم، سوم طراحی نماید.

فصل چهارم: اصول و استانداردهای پایه ۴ تا پایه ۶

- ۱- اعداد و عملیات (درک کسر به عنوان جزئی از یک کل، عضوی از یک مجموعه، مکانی روی محور اعداد، تقسیم دو عدد بر هم؛ ارزش مکانی اعداد بزرگ، مقایسه و مرتب کردن اعداد حسابی، کسرها و اعشاری‌ها، درک مفاهیم مختلف ضرب و تقسیم و تاثیر عمل آن‌ها بر اعداد طبیعی؛ درک روابط بین عملیات در حل مسئله؛ درک خواص ضرب و تقسیم؛ انتخاب و بکارگیری استراتژی‌های مختلف در محاسبه یا تخمین حاصل عملیات با اعداد طبیعی)
- ۲- جبر (توصیف، تعمیم دنباله‌های عددی و هندسی؛ آشنایی با مفهوم متغیر و بکارگیری حروف به جای مقدار نامعلوم؛ بکارگیری مدل‌ها برای درک و ارائه روابط کمی؛ بررسی تاثیر تغییر یک متغیر بر متغیر دیگر)
- ۳- هندسه (شناسایی و تحلیل ویژگی‌ها و خواص اشکال دوبعدی و سه‌بعدی؛ طبقه‌بندی اشکال بر مبنای خواص و ویژگی‌ها؛ هم‌نهشتی و تشابه؛ توصیف مکان و حرکت؛ پیش‌بینی و شناسایی نتیجه انتقال، دوران یا بازتاب یک شکل دوبعدی؛ محور و مرکز تقارن در شکل‌های دوبعدی؛ رسم اشکال دو و سه‌بعدی؛ شناسایی و ساخت اشکال سه‌بعدی با داشتن بازنمایی دوبعدی آن‌ها؛ شناسایی و رسم بازنمایی دوبعدی اشکال سه‌بعدی؛ مساحت؛ حجم)
- ۴- اندازه‌گیری (درک طول، مساحت، حجم، اندازه زاویه و انتخاب واحد مناسب برای اندازه‌گیری و بیان طول، مساحت، حجم، جرم، زمان، دما و اندازه زاویه؛ تبدیل واحدهای اندازه‌گیری؛ انتخاب استراتژی مناسب برای تخمین محیط، مساحت و حجم اشکال نامنظم؛ تخمین اندازه‌ها با داشتن مرجع مقایسه؛ مساحت جانبی و حجم مکعب مستطیل)
- ۵- تحلیل داده‌ها (طراحی تحقیق برای پاسخ به یک سوال و توجه به روش جمع‌آوری اطلاعات؛ جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده، پرسشنامه، آزمایش؛ نمایش اطلاعات به کمک جدول نمودار تصویری؛ شاخص‌های مرکزی شامل میانگین، میانه و مد؛ مقایسه کردن و برقراری ارتباط بین ارائه‌های مختلف داده‌ها؛ پیش‌بینی و نتیجه‌گیری کردن بر اساس داده‌ها؛ توصیف پیش‌آمدهای با شانس وقوع برابر؛ پیش‌بینی احتمال وقوع یک پیش‌آمد)

تکلیف یادگیری:

- توالی مفاهیم/ مهارت‌ها را در برنامه درسی در پایه‌های چهارم تا ششم بررسی و با توجه به بدفهمی‌های رایج در یادگیری ریاضی پیشنهاداتی برای رفع بدفهمی‌های دانش‌آموزان ارائه نماید.
- گزارشی از یک جلسه تدریس مفاهیم/ مهارت‌های آموزش ریاضی را تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن را به همراه پیشنهاداتی برای بهبود سطح یادگیری دانش‌آموزان ارائه کند.
- یک نمونه فعالیت یادگیری برای آموزش مفاهیم/ مهارت‌ها در یکی از پایه‌های چهارم، پنجم، ششم طراحی نماید.

فصل پنجم: حل مسئله

- حل مسئله به مثابه مسئله حل کردن (پولیا، ....)
- حل مسئله به مثابه رویکرد آموزش
- راهبرد های حل مسئله

– ساختن یک مدل، رسم شکل یا نمودار، الگو سازی و جستجو برای پیدا کردن یک الگو، حدس و آزمون، ساخت فهرست منظم، درست کردن جدول یا چارت، حذف حالت های نامطلوب، تشکیل معادله، حل مسئله ساده تر، معکوس عمل کردن، استفاده از استدلال منطقی.

تکلیف یادگیری:

انواع راهبرد های حل مسئله را در منابع علمی مطالعه و ظرفیت هر یک از این راهبرد ها را برای آموزش مفاهیم و مهارت های ریاضی در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

گزارشی از یک جلسه تدریس در زمینه آموزش راهبرد های حل مسئله را تحلیل و نقش راهبرد های بکار گرفته شده در کمک به یادگیرندگان در درک مفاهیم ریاضی را تحلیل و به همراه پیشنهادتی برای تأثیر گذاری بیشتر بر یادگیری دانش آموزان ارائه نماید.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه فرصت یادگیری برای آموزش یکی از راهبرد های حل مسئله با توجه به سطوح متفاوت توانایی دانش آموزان طراحی و تدوین نماید.

فصل ششم: طراحی واحد یادگیری بر مبنای رویکرد حل مسئله

۱. طراحی واحد یادگیری

- ۲-۱- عنوان واحد یادگیری؛
- ۲-۲- هدف واحد یادگیری؛
- ۲-۳- ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری؛
- ۲-۴- تعیین پیش دانسته های ضروری دانش آموز و بافت و زمینه فرهنگی؛
- ۲-۵- تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری؛
- ۲-۶- چگونگی ارتباط و نحوه گسترش مفاهیم/ مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مفهوم نهایی /مهارت موردنظر؛
- ۲-۷- تم انتخابی واحد یادگیری و نحوه سازماندهی حوزه های موضوعی پیرامون آن؛
- ۲-۸- شواهد و مثال ها با توجه به مفاهیم اساسی؛
- ۲-۹- فرصت های یادگیری پیش بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن؛
- ۲-۱۰- بدفهمی های دانش آموزان در یادگیری مفاهیم ریاضی و روش های رفع آن؛
- ۲-۱۱- برنامه ریزی برای به کارگیری منابع آموزشی و تلفیق ICT و ریاضیات؛
- ۲-۱۲- مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری؛
- ۲-۱۳- فرصت برقراری ارتباط مفاهیم با زندگی واقعی؛

۱۴-۲- فرصت رشد مهارت های تفکر و فرآیند های ریاضی؛

۱۵-۲- تعیین رویکرد، شیوه و ابزار سنجش و ارزیابی.

تکلیف عملکردی:

طراحی و تولید یک واحد یادگیری برای یکی از مفاهیم اساسی در برنامه درسی ریاضی با رویکرد حل مسئله با توجه به بافت و زمینه زندگی دانش آموزان، اجرا و ارزیابی نتایج یادگیری در قالب یک گزارش.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی و مشارکتی از طریق مطالعه پژوهش ها/ مقالات علمی در زمینه آموزش ریاضی و راهبرد های حل مسئله و کاربرد آن در درک مفاهیم ریاضی، تحلیل پاسخ به پرسش های طرح شده به هنگام ارائه گزارش ها به شیوه مشارکتی. بکارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های آموزشی و ارائه راهبرد هایی برای بهبود یادگیری دانش آموزان و خلق فرصت های جدید یادگیری.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کتاب تدریس ریاضی در دوره ابتدایی، انتشارات سمت.

ریاضیات برای معلمان (نسخه دانشجو معلم، نسخه مدرس)، انتشارات مدرسه.

کمک به کودکان در یادگیری ریاضی

Principles and standards for school mathematics, NCTM, ۲۰۰۰

NCTM. Assessment & evaluation of school mathematics,

منبع فرعی:

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود.

مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است. ۵۰٪ از

تکالیف عملکردی می تواند به صورت گروهی اجرا شود.

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس علوم تجربی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تحولات علمی و فناوری های نو، انتظارات جدیدی را در حوزه آموزش علوم تجربی ایجاد نموده، و شیوه های تغذیه علمی و ارائه اطلاعات به صورت مستقیم را به استقلال در کسب اطلاعات و ارزیابی آن از سوی دانش آموزان تبدیل نموده است. پاسخ به این نیاز در گرو آن است که معلمان به طور مستمر توانایی های آکادمیکی و غیر آکادمیکی خود را توسعه داده و قادر به خلق فرصت های یادگیری باشند که دانش آموزان از لایه های سطحی دانش به لایه های عمیق تر- برای درک روابط و بکارگیری یافته ها در موقعیت های عملی و واقعی حرکت نمایند. در فرآیند آموزش این درس معلمان باید از طریق طراحی و اجرای پروژه های علمی (برای آموزش به کودکان)، در فرآیند کاوشگری درگیر شده و قادر باشند موقعیت های مسئله ای را خلق، شواهد را از فرصت های یادگیری جمع آوری، و با تشریح آن، یافته ها را به موقعیت های جدید برای آموزش اثربخش تعمیم دهند.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس علوم تجربی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: یک پروژه علمی- آموزشی را با بکارگیری مهارت های یادگیری علوم تجربی طراحی و اجرا و یافته های آن را بر اساس معیار های پژوهش علمی مورد نقد و ارزیابی قرار دهد. یک واحد یادگیری را با استفاده از امکانات و ظرفیت های محلی برای آموزش مفاهیم اساسی/ مهارت های برنامه درسی علوم تجربی طراحی و نتایج آن در درک عمیق مفاهیم/ کسب مهارت ها را گزارش نماید.				نوع درس: نظری/ عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱-۲ & ۱-۱
				۳-۲ & ۳-۳ & ۳-۴
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	برنامه درسی
در تحلیل برنامه درسی روند تغییرات را گزارش نموده ولی تأثیر آن بر طراحی فرصت های یادگیری را تبیین نکرده است.	در تحلیل برنامه درسی روند تغییرات برنامه های درسی و ارتباط آن را با تحولات علمی تبیین نموده و چگونگی تأثیر پذیری فرصت های یادگیری از این	در تحلیل برنامه درسی روند تغییرات برنامه های درسی و ارتباط آن را با تحولات علمی تبیین نموده و چگونگی تأثیر پذیری فرصت های یادگیری از این	در تحلیل برنامه درسی روند تغییرات برنامه های درسی و ارتباط آن را با تحولات علمی تبیین نموده و چگونگی تأثیر پذیری فرصت های یادگیری از این	در تحلیل برنامه درسی روند تغییرات برنامه های درسی و ارتباط آن را با تحولات علمی تبیین نموده و چگونگی تأثیر پذیری فرصت های یادگیری از این

تحولات را به صورت موردی گزارش کرده است.	تحولات را به تفکیک دوره ها و با ذکر شواهدی بیان کرده است.			
طراحی موقعیت یادگیری نشان دهنده آن است که نقش روش های فعال و استفاده از ظرفیت های محلی برای آموزش مفاهیم و مهارت های می شناسد ولی در طراحی موقعیت یادگیری از این ظرفیت ها استفاده محدودی نموده است.	از روش های فعال و ظرفیت های محلی برای آموزش مفاهیم/مهارت های برنامه درسی به گونه ای که منجر به توانایی دانش آموزان در درک عمیق مفاهیم/ درونی شدن مهارت ها شود استفاده نموده است.	از روش های فعال و ظرفیت های محلی برای آموزش مفاهیم و مهارت های برنامه درسی استفاده کرده و توانسته است به دانش آموزان در بکارگیری آموخته ها در موقعیت های واقعی کمک کند.	طراحی موقعیت یادگیری	
در طراحی پروژه معیار های علمی رعایت شده است اما پروژه در راستای آموزش مهارت های یادگیری علوم به دانش آموزان نیست.	پروژه در راستای آموزش مهارت های یادگیری علوم به دانش آموزان طراحی شده و اعتبار یافته های آن با برخی از معیار های علمی تطبیق می کند.	پروژه در راستای آموزش مهارت های یادگیری علوم به دانش آموزان طراحی شده و می توان اعتبار یافته های آن با معیار های علمی ارزیابی نمود.	مهارت های یادگیری علوم	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- آموزش علوم در دنیای در حال تغییر
- معنای علم و آموزش علوم
- در هم تنیدگی شاخه های مختلف علوم
- کودکان چگونه یاد می گیرند
- ایده های فعلی کودکان
- یادگیری اکتشافی
- یادگیری حاصل پژوهش
- یادگیری تعاملی
- یادگیری با استفاده از فناوری اطلاعات ICT

تربیت علمی

- کمک به پرورش شناخت علمی در کودک
- تجربیات دست اول کودکان
- آموختن در موقعیت‌های اتفاقی
- پرورش مهارت‌های پژوهش در کودکان
- احساس لذت از یادگیری-کسب انگیزه و نگرش علمی
- آموزش علوم به صورت تلفیقی
- استفاده از منابع و امکانات محلی در کلاس درس
- تفاوت‌های فردی یادگیرندگان

تکلیف یادگیری:

- بررسی کاربرد تجربیات دست اول کودکان در آموزش علوم، آموزش در موقعیت‌های اتفاقی در قالب گزارش تدریس معلمان، مقالات و پژوهش‌ها، مشاهدت کلاسی و گزارش آن به کلاس.

تکلیف عملکردی:

- طراحی یک موقعیت یادگیری با رویکرد یادگیری اکتشافی/ یادگیری حاصل پژوهش/ یادگیری تعاملی
- طراحی یک موقعیت یادگیری با استفاده از فناوری اطلاعات ICT

فصل دوم: اهداف و محتوای آموزش علوم تجربی دوره‌ی ابتدایی

- اهداف، محتوا در برنامه آموزش علوم تجربی
- مفاهیم اساسی در آموزش علوم تجربی دوره‌ی ابتدایی
- بدن انسان و بهداشت آن (علوم بهداشت)
- محیط زنده (علوم زیستی)
- محیط غیرزنده (علوم زمین)
- ماده و انرژی (علوم فیزیکی)
- شیوه سازماندهی مفاهیم اساسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه برنامه درسی علوم و تهیه گزارشی از نحوه سازماندهی مفاهیم اساسی در پایه‌های مختلف

فصل سوم: مهارت‌های یادگیری علوم

شیوه‌های پرورش مهارت پژوهش

- پرورش مهارت‌های پرسش‌گری -پیش‌بینی و طراحی (شامل تشخیص پرسش‌های قابل تحقیق-استفاده از دانسته‌های فعلی برای پیش‌بینی-ایجاد فرصت‌هایی برای طراحی روش‌هایی برای پاسخ به پرسش - ترغیب به طراحی کار برای بررسی صحت پیش‌بینی و..)
- پرورش مهارت مشاهده به هدف جمع‌آوری شواهد با استفاده از منابع اطلاعاتی معتبر
- ترغیب به مشاهده
- استفاده از ابزار کمکی برای مشاهده و جمع‌آوری اطلاعات

- ارایه مشاهدات
- پرورش مهارت تحلیل، تفسیر و توصیف
- ارتباط نتایج با پرسش مورد پژوهش
- تعیین الگوها در مشاهدات و نتایج
- پرورش مهارت های برقراری ارتباط، مباحثه و ارزیابی
- یادداشت برداری
- محتوا و زمان ارایه گزارش
- تهیه شواهد حامی نتایج
- مهارت تفکر
- مرتب کردن و تنظیم اطلاعات
- دسته بندی-طبقه بندی-مرتب کردن
- تحلیل ارتباط ها در یک بخش/ تمام بخش ها/ مقایسه ها/ تضادها
- پیش بینی/فرضیه سازی
- نتیجه گیری /ارایه دلایل و شواهد
- تشخیص حقایق از ایده های فردی
- برقراری ارتباط علت و معلولی

تکلیف یادگیری:

مطالعه نقش مهارت های یادگیری علوم از منظر تأثیر گذاری بر یادگیری و درک عمیق مفاهیم علمی/ انتقال آموخته ها به موقعیت های واقعی زندگی دانش آموزان در منابع علمی/ پژوهش ها/ مقالات و ارائه یافته های آن در قالب مقاله کوتاه.

تکلیف عملکردی:

- اجرای یک پروژه علمی- آموزشی با بکارگیری مهارت های پیش بینی شده در آموزش علوم و نقد و ارزیابی آن بر اساس معیار های مطالعه علمی.
- طراحی یک فرصت یادگیری برای آموزی یکی از مهارت های آموزش علوم، گزارش آن در کلاس و نقد و بررسی از منظر رعایت مراحل آموزش مهارت ها

فصل چهارم: روش های تدریس علوم

- روش های فعال و غیرفعال
- ساخت گرایی و انفرادی کردن آموزش علوم
- حل مسئله
- پروژه عملی
- پرسش و پاسخ در کلاس علوم
- مشارکت در فرایند یادگیری

تکلیف یادگیری:

مشاهده یک کلاس درس آموزش علوم و تهیه گزارش تحلیل از نحوه بکارگیری روش های آموزش علوم به همراه ارائه پیشنهادات برای توسعه مهارت های علمی دانش آموزان

تکلیف عملکردی:

طراحی یک موقعیت یادگیری با استفاده از یکی از روش پیشنهاد شده برای تدریس علوم تجربی و چگونگی هدایت پرسش های دانش آموزان در فرآیند آموزش.

فصل پنجم: ارزش یابی پیشرفت تحصیلی در درس علوم تجربی

- اهداف ارزشیابی
- انواع ارزشیابی:
- ارزشیابی از اموخته ها-ارزشیابی برای اموختن-ارزشیابی به عنوان ابزاری برای آموزش
- جمع اوری شواهدی برای کمک به یادگیری(ارزشیابی به هدف کمک به یادگیری/ارزشیابی مستمر)
- تفسیر شواهد و شیوه رایج بازخورد
- نقش کودکان در سنجش مستمر
- روش های ارزشیابی
- ارزش یابی از دانستنی ها
- ارزش یابی از مهارت ها
- ارزش یابی از نگرش ها
- ارزش یابی مستمر (اهمیت و روش علمی)
- ارزش یابی فعالیت های خارج از مدرسه (پروژه ها- تکالیف)
- یادداشت ها/ گزارش ها/ ژورنال ها
- ارزش یابی پایانی
- شیوه رایج نتایج ارزشیابی به دانش آموز/مدرسه/والدین

تکلیف یادگیری:

تهیه طرح ارزشیابی برای موقعیت یادگیری انتخاب شده در فصل پنجم.

فصل ششم: وسایل و مواد مورد نیاز در انجام فعالیت ها

- مواد (موجودات زنده)
- کیت ها
- ابزارهای اسقاطی/ دور ریختنی
- وسایل سمعی و بصری
- تابلوها
- منابع و مواد چاپی
- منابع الکترونیکی

تکلیف یادگیری:

تهیه یک نمونه از مواد آموزشی مورد نیاز برای آموزش موقعیت یادگیری انتخاب شده در فصل پنجم.

فصل هفتم: کتاب درسی

- ۱- بررسی ویژگی های کتاب درسی شامل: موضوع کتاب، پایه تحصیلی، حجم و صفحات کتاب، تعداد فصول و بخش ها، ساعات پیش بینی شده برای تدریس
- ۲- ساختار کتاب درسی علوم شامل: تصویرعنوانی، فعالیت آموزشی، مفاهیم
- ۳- ساختار متن آموزشی دروس شامل: متن اطلاع رسانی، دستور کار فعالیت علمی، طرح مسئله
- ۴- بررسی فصول، بخش ها و واحدهای تدریس
- ۵- تخصیص ساعات تدریس مناسب به فصول مختلف

واحد یادگیری

- ۱-۱- عنوان واحد یادگیری
- ۱-۲- هدف واحد یادگیری
- ۱-۳- ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری
- ۱-۴- تعیین پیش دانسته های ضروری دانش آموز و شرایط محلی
- ۱-۵- تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی (مهارت های شناخت مساله-حل مساله-مهارت های فرایندی ساده و پیچیده) و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری
- ۱-۶- چگونگی ارتباط و نحوه ی گسترش مفاهیم/مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مفهوم نهایی /مهارت موردنظر.
- ۱-۷- طراحی شیوه سنجش دانش آموزان در ارزیابی اموخته ها به همراه شواهد و ملاک ها با توجه به مفاهیم و مهارت های اساسی

- ۱-۸- تم انتخابی واحد یادگیری و نحوه سازماندهی حوزه های موضوعی پیرامون آن
- ۱-۹- فرآیند کاوشگری و چگونگی بکارگیری مهارت های آن در سازماندهی واحد یادگیری
- ۱-۸- بررسی تصاویر، نمودارها، پیام های آموزشی، درشت نویسی ها و ... که به یادگیری مفاهیم کمک می کند.
- ۱-۹- بررسی فرصت های یادگیری پیش بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن برای آموزش مفاهیم و مهارت های اساسی و فرایندی که از طریق آموزش این بخش می تواند پرورش یابد
- ۱-۱۰- مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد تدریس.
- ۱-۱۱- روش هایی که بتوان مفاهیم درس را با زندگی دانش آموزان ارتباط داد.

- ۱-۱۲- روش های درگیر کردن دانش آموزان در فرایند یاد گیری روش های وا گذار کردن نقش معلم (مسئول یاد دادن) به دانش آموز (دانش آموز را مسئول یاد گیری خود کردن)

- ۱-۱۳- راهبردهای پرورش خلاقیت و توسعه مهارت های تفکر
- ۱-۱۴- شناخت موقعیت هایی برای سنجش مستمر/تکوینی ارتباط بین ارزشیابی مستمر و ارزشیابی

مجموعی

- ۱-۱۵- شناخت موقعیت هایی برای استفاده از شیوه سنجش به عنوان ابزار یادگیری

فعالیت عملکردی:

کار گروهی: طراحی و تولید یک واحد یادگیری حول یکی از مفاهیم اساسی آموزش علوم با رعایت ساختار ارائه شده در فصل دوم و نقد و ارزیابی آن در کلاس به همراه پیشنهاداتی برای بهبود یادگیری دانش آموزان.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه پژوهش ها/ مقالات علمی در زمینه آموزش علوم و راهبرد های آموزش مهارت های علمی و کاربرد آن در درک مفاهیم علوم/ بکارگیری مهارت های علمی، اجرای پروژه های علمی- آموزشی برای یادگیری مهارت های یادگیری علوم و آموزش آن به دانش آموزان. بکارگیری شیوه مشارکتی در اجرای پروژه ها/ بررسی گزارش ها در سطح کلاس درس. بکارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های آموزشی و ارائه راهبرد هایی برای بهبود یادگیری دانش آموزان و خلق فرصت های جدید یادگیری.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: مبانی آموزش علوم در دوره ابتدایی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
منبع فرعی: برنامه درسی علوم تجربی در دوره ابتدایی، کتاب های درسی آموزش علوم در دوره ابتدایی، مقالاتت فصلنامه های علمی پژوهشی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود.
مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس مطالعات اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش مهارت های اجتماعی به دانش آموزان، نقش تعیین کننده ای در برقراری ارتباط مثبت و سازنده با دیگران و مشارکت پذیری آنان در فعالیت های جمعی برای روبرو شدن با تغییرات و تحولات محیط اجتماعی در سطح محلی و جهانی دارد. تحقق این امر در گرو آن است که معلمان توانایی تحلیل برنامه درسی و تطبیق آن با نیاز های یادگیرندگان را کسب نموده و بتوانند با شناخت عمیق نسبت به برنامه درسی مطالعات اجتماعی فرصت های یادگیری تلفیقی را با بهره گیری از ظرفیت های محیط زندگی طراحی نمایند.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس مطالعات اجتماعی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه پیشینه آموزش مطالعات اجتماعی تحولات این موضوع و ارتباط آن با مباحث اساسی در حوزه آموزش مطالعات اجتماعی را تحلیل و ارتباط آن با نیاز یادگیرندگان در موقعیت اجتماعی محل خدمت خود را گزارش نماید. ساختار برنامه درسی مطالعات اجتماعی را تحلیل و نقش نظریه های یادگیری در انتخاب و سازماندهی اهداف، محتوا، روش های تدریس و تأثیر آن بر تصمیمات کلاس درس را گزارش نماید.				نوع درس: نظری/عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱-۲ ۳-۴ & ۳-۳ & ۲-۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
در شبکه رسم شده از مفاهیم، مهارت ها ضمن نشان دادن رابطه واضحی میان حوزه های موضوعی به برخی از خلاء ها یا محدودیت ها (بدفهمی ها در درک مفاهیم) اشاره نموده است.	در شبکه رسم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را با توجه به زیر مجموعه هر یک از آن ها نشان داده است.	در شبکه ترسیم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را به صورت موردی نشان داده، و شبکه منعکس کننده تحلیل همه جانبه برنامه درسی نیست.	ساختار برنامه درسی	
تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری	موقعیت یادگیری تماتیک	

امکان تلفیق مفاهیم و مهارت های محدودی را فراهم می کند.	مفاهیم و مهارت ها در درون حوزه موضوعی را فراهم نموده اما نتوانسته پیوند میان آن را به صورت عمیق و یکپارچه برقرار نماید.	مفاهیم و مهارت ها در درون و بیرون حوزه موضوعی فراهم کرده است.
طراحی واحد یادگیری	ساختار و عناصر یک واحد یادگیری را مورد توجه قرار داده است اما ارتباط میان اهداف، فرصت های یادگیری و ..... فاقد انسجام است.	ارتباط منسجمی بین عناصر واحد یادگیری طراحی شده برای معنادار شدن آموخته ها وجود و در فرصت های یادگیری پیش بینی شده نوآوری و خلاقیت وجود دارد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف مطالعات اجتماعی
- ضرورت و اهمیت برنامه ی درسی مطالعات اجتماعی
- نیازهای محلی

فصل دوم: برنامه ی درسی مطالعات اجتماعی

- اهداف
- مفاهیم و مهارت های اساسی در مطالعات اجتماعی
- حوزه های موضوعی در برنامه درسی مطالعات اجتماعی
- ارزش ها در برنامه درسی مطالعات اجتماعی
- مهارت های مشترک
- سواد عددی
- سواد خواندن
- مهارت فناوری
- مهارت های زندگی

- مهارت‌های زندگی
- شناخت خود
- ارزش‌ها
- ارتباط با دیگران
- هدف گذاری
- تصمیم‌گیری
- مهار کردن خشم
- مراقبت از سلامتی
- مهارت کاوشگری

تکالیف یادگیری:

- (۱) بررسی رابطه میان تم‌ها با مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه درسی مطالعات اجتماعی
- (۲) بررسی ارتباط حوزه‌های موضوعی و مهارت‌ها در برنامه‌ی درسی مطالعات اجتماعی
- (۳) مشاهده کلاس درس (مستقیم/ فیلم) و تحلیل راهکارهای استفاده شده برای آموزش ارزش‌ها

تکالیف عملکردی:

رسم شبکه ارتباطی میان حوزه‌های موضوعی، مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه درسی

فصل سوم: شناسایی و بررسی کتاب درسی مطالعات اجتماعی

- شناسایی ساختار کتاب درسی و ساختار دروس
- مفاهیم
- تم‌ها
- مهارت‌ها
- فرصت‌های یادگیری پیش‌بینی شده
- چگونگی تلفیق محتوا با سایر دروس یا حوزه‌های یادگیری
- بررسی ویژگی‌های کتاب درسی شامل: موضوع کتاب، پایه تحصیلی، حجم و صفحات کتاب، تعداد فصول و بخش‌ها، ساعات پیش‌بینی شده برای تدریس
- ساختار کتاب درسی شامل: تصویر عنوانی، فعالیت آموزشی، مفاهیم، مهارت‌ها، تم‌ها
- ساختار متن آموزشی دروس شامل: متن اطلاع‌رسانی، دستور کار فعالیت علمی، طرح مسئله
- بررسی فصول، بخش‌ها و واحدهای تدریس
- تخصیص ساعات تدریس مناسب به فصول مختلف

تکالیف عملکردی:

- ۱) تحلیل یک واحد یادگیری و شناسایی درجه تلفیق مهارت ها، ارزش ها و مفاهیم حول تم
- ۲) طراحی یک موقعیت یادگیری با رویکرد تلفیقی

فصل چهارم: راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش مستقیم

آموزش غیرمستقیم

پروژه‌ها

- انفرادی

- گروهی

انواع پروژه‌ها

- پروژه‌های خدماتی

- پروژه‌های تولیدی

- پروژه‌های مسأله محور

- پروژه‌های در سطح مدرسه و محلی

طرح کلی پروژه‌ها

- انتخاب تم یا موضوع پروژه

- شناسایی و بررسی زمینه‌ها جهت آموزش حوزه‌های مطالعات اجتماعی

- تعیین اهداف و انتخاب منابع در اجرای پروژه‌ها

- نحوه‌ی ارزش‌یابی از پروژه‌ها

رویدادهای جاری

- ماهیت رویدادهای جاری

- چگونگی استفاده از رویدادهای جاری در آموزش مطالعات اجتماعی

- تصمیم‌گیری در مورد اهمیت یا عدم اهمیت رویدادها

- تمرکز بر علایق دانش آموزان در انتخاب رویدادهای جاری

- ملاک‌هایی درباره اداره‌ی بحث و گفت و گو

- جدا کردن حقایق از عقاید

- توجه به سایر دیدگاه‌ها

- توجه به اصول اخلاقی در برخورد با دیدگاه‌ها و یا تعبیر و تفسیر وقایع

- چگونگی طراحی یک واحد درسی کوچک با موضوع رویدادهای جاری

تکالیف یادگیری:

نمونه ای از پروژه ها در آموزش مطالعات اجتماعی را به جهت نوع و ویژگی های پروژه مورد نقد و بررسی قرار دهد.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان به صورت انتخابی یکی از دو فعالیت زیر را انتخاب نمایند.

الف: به صورت گروهی یک نمونه پروژه آموزشی را برای آموزش یکی از مباحث درس مطالعات اجتماعی طراحی، در مدرسه اجرا و نتایج آن را به کلاس گزارش کنند.

توصیه می شود پروژه های طراحی شده در سطح کلاس شامل انواع مختلف پروژه ها باشد.

ب: دانشجویان اخبار و رویدادهای جاری را در سطح محلی/ ملی/ بین المللی مطالعه و یکی از رویداد ها را برای تدریس مباحث درس مطالعات اجتماعی انتخاب و برای آن یک واحد درسی طراحی و در کلاس اجرا نمایند.

فصل پنجم: ارزش یابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

- چرا سنجش می کنیم؟
- چه چیزی را باید سنجش کنیم؟
- تشخیص مطلب کلیدی برای سنجش
- راهبردهای صحیح سنجش
- نگهداری سوابق
- گزارش نویسی
- مشارکت معلمان ، اولیا و دانش آموزان در سنجش

فعالیت یادگیری:

نمونه هایی از ابزار های ارزشیابی درس مطالعات اجتماعی را در سطح مدرسه جمع آوری و ظرفیت این ابزار ها را در سنجش توانایی های دانش آموزان ارزیابی نماید.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه آزمون های عملکردی برای سنجش یادگیری دانش آموزان در یکی از مباحث طراحی نماید.

فصل ششم: ساختار یک واحد یادگیری

- ۱-۱- عنوان واحد یادگیری
- ۱-۲- هدف واحد یادگیری
- ۱-۳- ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری
- ۱-۴- تعیین پیش دانسته های ضروری دانش آموز و نیازهای محلی
- ۱-۵- تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری

۶-۱- چگونگی ارتباط و نحوه گسترش مفاهیم/ مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مفهوم نهایی /مهارت موردنظر.

۷-۱- شواهد و مثال ها با توجه به مفاهیم اساسی

۸-۱- تم انتخابی واحد یادگیری و نحوه سازماندهی حوزه های موضوعی پیرامون آن

۹-۱- فرآیند کاوشگری و چگونگی بکارگیری مهارت های آن در سازماندهی واحد یادگیری

۸-۱- بررسی تصاویر، نمودارها، پیام های آموزشی، درشت نویسی ها و ... که به یادگیری مفاهیم کمک می کند.

۹-۱- بررسی فرصت های یادگیری پیش بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن.

۱۰-۱- مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری.

۱۱-۱- روش هایی که بتوان مفاهیم درس را با زندگی دانش آموزان ارتباط داد.

۱۲-۱- راهبردهای پرورش خلاقیت و توسعه مهارت های تفکر

۱۳-۱- طراحی ارزش یابی تکوینی از واحد یادگیری

۱۴-۱- طراحی ارزش یابی، مجموعی از واحد یادگیری

تکلیف یادگیری:

انتخاب یک مقاله در یکی از زمینه های طراحی واحد یادگیری و تهیه خلاصه آن/ نوشتن نظر خود درباره مقاله انتخاب شده.

یک واحد یادگیری کتاب درسی را به جهت رعایت ملاک های رویکرد کاوشگری/ درجه تلفیقی بررسی و تحلیل نماید.

تکلیف عملکردی:

کار گروهی: طراحی و تولید یک واحد یادگیری حول یک تم انتخابی با استفاده از مفاهیم و مهارت های حداقل سه حوزه موضوعی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم در مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی و انجام فعالیت های عملی برای درک عمیق تر و بکارگیری آن در موقعیت های واقعی تدریس است. بهره گیری از فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه های مطالعه فردی و بکارگیری راهبرد های شناختی است.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کتاب روش آموزش مطالعات اجتماعی کد ۶۰۰۰

منبع فرعی: برنامه درسی مطالعات اجتماعی/ کتاب درسی مطالعات اجتماعی/ روانشناسی رشد انتشارات سمت. مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تربیت اجتماعی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۷ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۶ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۷نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس دینی و قرآن»

۱. معرفی درس و منطق آن

اولین تجربیات یادگیری مفاهیم اخلاقی و دینی در خانواده و از طریق ارتباط با اعضاء خانواده، نزدیکان و همسالان شکل می گیرد. در مبانی تعلیم و تربیتی دینی دوره ابتدایی (هفت سال دوم) به عنوان یک دوره تأثیر گذار در شکل گیری رفتار های دینی و اخلاقی در کودکان و نیز تقید به مسایل دینی محسوب می شود. آشنایی معلمان با فرآیند رشد اخلاقی و روش های آموزش آن، به آنها در انتخاب زبان متناسب با سطح رشدی دانش آموزان و سازمان دادن موقعیت های یادگیری تأثیر گذار برای درک مفاهیم دینی، شکل گیری و تقویت ارزش ها و باور های دینی کمک کند.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس دینی و قرآن				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه روش های بکارگرفته شده در آموزش مفاهیم اخلاقی و دینی تناسب آن با ظرفیت های ذهنی دانش آموزان را مورد بررسی قرار دهد. با تحلیل برنامه درسی آموزش دینی و قرآن فرصت های یادگیری را برای آموزش طراحی و اجرا نماید.				نوع درس: نظری/عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: ck pck & کد ۱-۲ & ۱- ۱ & ۲-۲ & ۲-۳ & ۲- ۳ & ۳-۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
زبان آموزش	در مصاحبه/گزارش نقش زبان در آموزش مفاهیم دینی را بدون پرداختن به ارتباط بین مفاهیم و نقش هر یک از روش های مستقیم، غیر مستقیم و تجربیات دست اول مطرح نموده است.	در مصاحبه/گزارش نقش هر یک از روش های غیر مستقیم و تجربیات دست اول در آموزش مفاهیم دینی و اخلاقی را مطرح نموده اما ارتباط آن را با ظرفیت های ذهنی دانش آموزان در نظر نگرفته است.	در مصاحبه/گزارش نوع مفاهیم و ارتباط آن با روش های مستقیم، غیر مستقیم و تجربیات دست اول و نیز ظرفیت های ذهنی دانش آموزان را در یادگیری مفاهیم دینی و اخلاقی را مطرح نموده است.	
شبکه مفهومی	در شبکه مفهومی رسم شده ارتباط	در شبکه مفهومی رسم شده ارتباط میان مفاهیم	در شبکه مفهومی رسم شده ارتباط میان	

میان مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم و اطلاعات جزئی طرح شده در برنامه درسی را نشان نداده است.	اساسی و خرده مفاهیم و اطلاعات جزئی طرح شده در برنامه درسی را نشان داده است.	مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم و اطلاعات جزئی طرح شده در برنامه درسی را نشان داده و تقدم و تأخر ارائه مفاهیم در پایه های مختلف را با در نظر گرفتن ظرفیت های ذهنی دانش آموزان مورد تحلیل قرار داده است.
شیوه های تدریس قرآن	ارتباط میان هدف و شیوه ارزشیابی و روش تدریس بخش های مختلف آموزش قرآن را بدون در نظر گرفتن تمایز بخش های از یکدیگر گزارش نموده است.	تحلیل انجام شده نشان دهنده ارتباط میان هدف روش تدریس و شیوه ارزشیابی بخش های مختلف آموزش قرآن با هدف و شیوه ارزشیابی هر یک از بخش ها و ارتباط آن با یادگیری دانش آموزان است.
تحلیل واحد یادگیری	در تحلیل انجام شده تأثیر کلیه عناصر برنامه درسی در شکل گیری واحد یادگیری را مورد توجه قرار نداده است.	در تحلیل انجام شده تأثیر کلیه عناصر برنامه درسی در شکل گیری واحد یادگیری و ارتباط متقابل آن ها با یکدیگر را برای انسجام واحد یادگیری مورد توجه قرار داده است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : جایگاه آموزش دینی در تربیت

- زمینه فلسفی

نگرش به آموزش دینی

زبان آموزش دین

مستقیم

غیرمستقیم

تجارب دست اول و آثار و نتایج آن

تربیت دینی و پرورش تفکر

- زمینه روانشناختی تربیت دینی

ماهیت یادگیری در آموزه‌های دینی (اعتقادات، اخلاق، احکام)

ویژگیهای رشدی و تکامل آن در درک آموزه‌های دینی

ظرفیتهای ذهنی کودک و درک مفاهیم اعتقادی

ظرفیتهای ذهنی کودک و درک مفاهیم اخلاقی

- زمینه اجتماعی تربیت دینی

خانواده و تربیت دینی

مدرسه و تربیت دینی

نهادهای تربیت دینی

رسانه‌ها و تربیت دینی

تکالیف یادگیری:

۱) انتخاب نمونه‌ای از مفاهیم اعتقادی/ اخلاقی و مصاحبه با دانش آموز/ معلم/ متخصصان تعلیم تربیت و تهیه

یک گزارش مستندی درباره ظرفیت های ذهنی دانش آموزان در درک و بکارگیری مفاهیم.

۲) مشاهده کلاس درس (مستقیم/ فیلم) و تهیه گزارش تحلیلی از نقش مدرسه در آموزش های دینی

فصل دوم: برنامه درسی تعلیم و تربیت دینی و قرآن در دوره ابتدایی

- رویکرد و اهداف برنامه درسی تعلیم و تربیت دینی

- اصول انتخاب و سازماندهی محتوا

- روش‌های یاددهی - یادگیری

- نقش و جایگاه ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی

- شیوه‌های ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی

تکلیف عملکردی:

رسم شبکه مفهومی برای مفاهیم و آموزه های دینی طرح شده در برنامه درسی و تناسب آن با ویژگی های رشدی دانش آموزان.

فصل سوم: مواد آموزشی در برنامه درسی تعلیم و تربیت دینی و قرآن

- ساختار، ویژگی و نقش کتاب درسی دانش آموز
- ساختار، ویژگی و نقش کتاب کار
- ساختار، ویژگی و نقش کتاب راهنمای معلم
- نقش و ویژگی سایر مواد آموزشی

تکلیف عملکردی:

تحلیل یک نمونه از واحد های یادگیری کتاب درسی و بررسی میزان سازگاری آن با عناصر برنامه درسی.

فصل چهارم: روش های تدریس قرآن

الف - خواندن قرآن :

۱- آموزش مهارت روخوانی

۱-۱- بخش خوانی کلمات و ترکیب های قرآنی با ترکیب صامت ها و مصوت ها، حرف ساکن، حرف مشدد بر اساس آموخته های سواد آموزی فارسی و با اشاره صحیح به هر بخش، توسط معلم، با استفاده از لوحه آموزشی و خواندن دسته جمعی و انفرادی دانش آموزان

۱-۲- تمرین خواندن کلمات و عبارات قرآنی به صورت شمرده

۱-۳- تمرین خواندن کلمات و عبارات قرآنی به صورت معمولی و روان

۲ - آموزش نمادهای خاص رسم الخط قرآن کریم :

۱-۲- تاء گرد، انواع تنوین، کاف بدون سرکج و الف کوچک

۲-۲- واو و یای کوچک (در اشباع حرکت هاء ضمیر)

۳-۲- همزه (ء)

۴-۲- نون کوچک (التقای ساکنین)

۵-۲- حروف مقطعه

۶-۲- علامت مد

۳- آموزش حروف ناخوانا :

۱-۳- انواع حروف ناخوانا

۳-۲ - آموزش حروف ناخوانا به صورت حروف متمایز

۳-۳ - آموزش قواعد حروف ناخوانا

۴ - روش تدریس انواع وقف

۵ - شیوهی رفع اشکالات روخوانی

۶ - آموزش قرائت

ب (پیام‌های قرآنی

ج (درک معنا : روش آموزش معنا کردن ترکیب‌ها و عبارات ساده یا پرکاربرد قرآن کریم

د (داستان‌های قرآنی

هـ (خواندن از روی قرآن کامل

و (حفظ نسبی آیات و سوره‌های قرآن کریم

تکلیف عملکردی:

با اهداف بررسی برنامه درسی و ارتباط آن با روش‌های تدریس بخش‌های مختلف، طراحی آموزشی با استفاده از

شیوه‌های مختلف آموزش قرآن طراحی و اجرا نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از راهبرد مستقیم در تدریس واضح مبانی آموزش دینی، مطالعه مستقل و تعاملی برای تهیه گزارش از

توانایی‌های دانش‌آموزان در درک مفاهیم دینی و اخلاقی و بکارگیری راهبرد غیر مستقیم برای رسم شبکه

مفهومی و تحلیل واحد یادگیری. در آموزش قرآن استفاده از روش‌های مختلف مهارت‌آموزی و نیز بهره‌گیری

از منابع محلی برای پاسخ به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان، تأکید می‌شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- نگاهی دوباره به تربیت اسلامی. خسرو باقری، جلد دوم، تهران، مدرسه، ۱۳۸۴. فصل دوم: تربیت دینی در

برابر چالش قرن بیست و یکم (مربوط به مبحث آموزش دینی و تربیت، آموزش دینی و یادگیری، نگرشها و

رویکردها)

۲- گامی به سوی نظریه‌پردازی در تعلیم و تربیت اسلامی. گردآوری فتحی حسن ملک‌اوی، ترجمه اسداله طوسی

و غلامرضا متقی‌فر، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۰. مراحل رشد انسان و مسایل تربیتی

آن-صص ۴۳۵-۴۰۳ (مربوط به تربیت دینی و یادگیری و رشد)

۳- تعلیم و تربیت اسلامی. محمدتقی جعفری، گردآوری، تنظیم و تلخیص محمدرضا جوادی، تهران، پیام آزادی،

۱۳۷۸. رکن دوم: معلم و مربی-صص ۸۶-۶۴ (مربوط به مربی و آموزش دینی)

۴- آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد. ناصر باهنر، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۷۸.

۵- کتاب های درسی راهنمای های معلم در دوره ابتدایی.

منبع فرعی: پژوهش ها و مقالات علمی در زمینه آموزش مفاهیم دینی و اخلاقی در ایران و جهان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش هنر فرصت لازم برای مواجهه کودکان با دنیایی که مملو از اطلاعات در قالب های مختلف و پیچیده بصری (شکل ها، اندازه ها، رنگ ها، الگو ها، ساختار ها، و بافت ها) و غیر بصری است را فراهم می کند. توجه به "تربیت هنری" در آموزش دوره ابتدایی موجب می شود تا دانش آموزان توانایی استفاده از "حواس" خود را یاد بگیرند و بتوانند اطلاعات را از منابع محیط پیرامون خود با دقت انتخاب و آنها را بر اساس معیار های معتبر مورد بررسی و استفاده قرار دهند. توانایی معلمان در خلق فرصت های یادگیری با بهره گیری از قدرت تخیل، تفکر، حواس دانش آموزان به آنان کمک خواهد کرد تا ضمن تقویت رشد عاطفی و ذهنی دانش آموزان، از زبان هنر به عنوان یکی از شیوه برقراری ارتباط برای کمک به یادگیری آنان در موضوعات درسی مختلف استفاده کنند.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس هنر				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با درک نقش آموزش هنر در رشد ظرفیت ها و استعداد های دانش آموزان فرصت های یادگیری را برای تقویت توانایی های زیبایی شناسی، تفکر، و ابراز احساسات به زبان هنر تدارک ببیند. برنامه درسی هنر را از منظر تربیت هنری و نقش هر یک از حوزه های هنری در پرورش توانایی های دانش آموزان مورد نقد و بررسی قرار دهد.				نوع درس: نظری / عملی
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: <u>ck&ck1-۱&2-۱</u> <u>۱-۳&۲-۳&۳-۴</u>
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
زبان هنر	فرصت یادگیری طراحی شده امکان استفاده از قالب ها و ابزار های هنری را تدارک دیده است ولی ارزیابی آن بر اساس اصول و معیارهای زیبایی شناسی نشان دهنده ابراز استعداد های فردی به زبان هنری نیست.	فرصت یادگیری طراحی شده امکان استفاده از قالب ها و ابزار های هنری را تدارک دیده است و ارزیابی آن بر اساس اصول و معیارهای زیبایی شناسی نشان ابراز استعداد ها به زبان هنری است.	فرصت یادگیری طراحی شده امکان استفاده از قالب ها و ابزار های هنری را با توجه به تفاوت های فردی تدارک دیده است و ارزیابی آن بر اساس اصول و معیارهای زیبایی شناسی نشان از ابراز استعداد های دانش آموزان به زبان هنری است.	
اثر هنری	در تحلیل نمونه اثر دانش آموز صرفاً توصیفی از اثر	در تحلیل نمونه اثر دانش آموز توانسته است اثر هنری	در تحلیل نمونه اثر دانش آموز توانسته است اثر هنری	

ارائه نموده و نتوانسته است آن را بر اساس اصول و معیار های زیبایی شناسی مورد نقد و ارزیابی قرار دهد.	را بر اساس اصول و معیار های زیبایی شناسی مورد بررسی قرار داده و توصیه هایی برای پرورش استعداد ها و توانایی های هنری دانش آموز ارائه دهد	را بر اساس اصول و معیار های زیبایی شناسی مورد بررسی قرار داده و بازخورد ها را با توجه به ویژگی ها و زبان ابراز هنری بکار گرفته شده ارائه نماید.
در نقد و ارزیابی برنامه درسی ارتباط میان عناصر برنامه را با توجه به رویکرد تربیت هنری و ارتباط آن با حوزه های هنری مطرح شده در برنامه درسی گزارش نموده است.	در نقد و ارزیابی برنامه درسی ارتباط میان عناصر برنامه را با توجه به رویکرد تربیت هنری و ارتباط آن با حوزه های هنری مطرح شده در برنامه درسی گزارش نموده است.	در نقد و ارزیابی برنامه درسی ارتباط میان عناصر برنامه را با توجه به رویکرد تربیت هنری، با در نظر گرفتن نقش هر یک از حوزه های هنری در پرورش ظرفیت های هنری دانش آموزان گزارش نموده است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعاریف هنر
- کارکرد و نقش هنر در تربیت و یادگیری
- تاریخچه آموزش هنر در ایران و جهان
- سیر تحول آموزش هنر در دبستان های ایران

مبانی آموزش هنر

- مبانی روان شناختی آموزش هنر
- نظریه هوشهای چند گانه و نقش هنر در پرورش انواع هوش
- نقش هنر در رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی دانش آموزان
- اهمیت توجه به نیازها، علایق و تجربیات کودکان در آموزش هنر
- خصوصیات روانشناختی کودکان در سنین ۶ تا ۱۱ چگونگی تربیت هنری آنان در این سنین
- تعریف جدید از سواد و چگونگی ایجاد ارتباط از طریق انجام فعالیت های هنری
- رویکرد دیسیپلین محوری در آموزش هنر
- زیباشناختی
- خلاقیت
- منش تفکر
- تفکر انتقادی (نقد هنری)

تکلیف یادگیری:

با مقالات علمی پژوهشی در زمینه ویژگی های زیبا شناسی دانش آموزان در دوره ابتدایی، رویکرد ها در آموزش هنر و نقش هنر در یادگیری را مطالعه و دیدگاه خود در زمینه نقش هنر در آموزش و یادگیری را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: آموزش هنر

• فرآیند آموزش

- ادراک حسی
- درک عناصر و واژگان و مفاهیم هنری
- خلق هنری
- درک مفاهیم
- ابراز فردی

• ادراک حسی

- حس بینایی
- حس شنوایی
- حس حرکتی
- حس لامسه

• عناصر بصری

- نقطه
- خط
- سطح
- حجم
- شکل (فرم)
- رنگ ها
- بافت

• اصول زیبا شناسی

- نظم
- تقارن
- تناسب
- ریتم
- ترکیب بندی
- نقش هر یک از مفاهیم در تولید آثار هنری

• درک مفاهیم و اصول در آثار هنری

- نحوه برقراری ارتباط با آثار هنری
- منحصر به فرد بودن آثار هنری خود و دیگران
- قضاوت و تفسیر

تکلیف یادگیری:

از منظر رویکرد تربیت هنری، روش آموزش مفاهیم هنری به کودکان را در یک موقعیت یادگیری در سطح مدرسه مطالعه و آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

تکلیف عملکردی:

با رعایت فرآیند آموزش هنر برای آموزش یکی از مفاهیم ذکر شده فرصت یادگیری را طراحی، اجرا و نتایج آن را از منظر تقویت توانایی های زیباشناسی دانش آموزان گزارش نماید.

فصل سوم : برنامه درسی هنر دوره ی ابتدایی

- رویکرد
- اصول
- اهداف کلی برنامه ی درسی آموزش هنر
- حوزه های آموزش هنر
  - تربیت شنوایی
  - نقاشی
  - کاردستی و حجم سازی
  - قصه و نمایش
  - آشنایی با میراث فرهنگی
- روش های تدریس و ارزشیابی در آموزش هنر
  - رویکردهای سنتی در آموزش هنر
  - رویکردهای اکتشافی در آموزش هنر
- ارزشیابی
  - مشاهده
  - خود ارزیابی
  - ارزیابی همسالان
  - ثبت و گزارش دادن
  - ملاک ها و سطوح عملکرد در ارزیابی یک تولید هنری
- فضا و مواد آموزشی در آموزش هنر
  - نقش ابزار و منابع در آموزش هنر
  - وسایل سمعی و بصری
  - وسایل قابل مصرف (دور ریختنی ها)

تکلیف یادگیری:

نمونه ای از آثار هنری دانش آموزان را به جهت، خلق ایده هنری، نحوه استفاده از قالب ها و ابزار های هنری، مورد بررسی قرار داده و ارزیابی خود را بر اساس اصول و معیار های زیبایی شناسی ارائه نماید.

تکلیف عملکردی:

برنامه درسی آموزش هنر را از منظر ارتباط عناصر برنامه با یکدیگر و نقش هر یک از حوزه های هنری در پرورش قدرت خلاقیت، توانایی های ذهنی و عاطفی دانش آموزان با توجه به تربیت هنری مورد نقد و بررسی قرار دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از راهبرد مستقیم در تدریس رویکرد تربیت هنری و ارتباط آن با حوزه های مختلف آموزش هنر، مطالعه مستقل و تعاملی برای تهیه گزارش از توانایی های دانش آموزان در ابراز ایده ها و افکار به زبان هنر (با استفاده از قالب های هنری)، راهبرد غیر مستقیم برای تحلیل برنامه درسی بر اساس رویکرد تربیت هنری و نقش آن در پرورش توانایی های دانش آموزان.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: محمود مهر محمدی. چیستی، چرایی، چگونگی آموزش هنر. انتشارات مدرسه، ۱۳۸۳.

منبع فرعی: .....

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود.
مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

مصوب برای تنها یک نوبت

جلسه ۱۳۹۶/۳/۳۱ و ۱۳۹۶/۴/۱۸ شورای دانشگاه
سرفصل درس «روش ها و فنون تدریس تربیت بدنی»

متعاقبا اعلام می شود.

۱. معرفی درس و منطق آن

سنجش در برنامه درسی فعالیتی مستمر و برنامه ریزی شده است که نتایج آن، نه تنها انعکاس دهند سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان است بلکه، باید بتواند اطلاعات لازم را برای ارزیابی برنامه درسی، فرصت های یادگیری و قضاوت حرفه ای از سوی معلم تدارک ببیند. توانایی دانشجویان در تهیه طرح سنجش متناسب با اهداف یادگیری و سطوح آن، شیوه تهیه انواع آزمون و بررسی پایایی و اعتبار آن، و نحوه استفاده از آزمون های هنجار شده به آنان کمک می نماید تا متناسب با اهداف برنامه درسی، موقعیت آموزشی و ویژگی یادگیرندگان از انواع آزمون ها برای ارزیابی سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان استفاده نموده و برای ارتقاء آن برنامه ریزی نمایند.

نام درس: ارزشیابی کیفی (توصیفی) در دوره ابتدایی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: برای یک موضوع درسی جدول دویبعی را بر اساس اهداف/ محتوا تدوین نموده و متناسب با ظرفیت های موضوع درسی از انواع راهکار های سنجش و ابزارها برای ترسیم نیمرخ دانش آموزان استفاده نماید. آزمون های اجرا شده را به جهت پایایی و روایی بررسی و میزان اعتبار یافته ها را با توجه به روش های بکارگرفته شده گزارش کند.				نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: ck & pck کد ۱-۱ و ۲- ۱&۱-۳-۳&۳-۴-۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
جدول دو بعدی	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ راهکار های سنجش با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و در این رابطه ماهیت هدف/ محتوا نیز مورد توجه قرار گرفته است.	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ راهکار های سنجش با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و در این رابطه ماهیت هدف/ محتوا نیز مورد توجه قرار گرفته است.	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ راهکار های سنجش با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و آزمون/ راهکار ها با توجه به ماهیت هدف/ محتوا از تنوع برخوردار است و امکان پاسخ به تفاوت های فردی را فراهم می کند.	
تحلیل و تفسیر نتایج	در تحلیل و تفسیر نتایج توانسته است اطلاعات را به صورت نظام مند سازماندهی نماید و داده های جمع آوری شده از راهکار های مختلف	در تحلیل و تفسیر نتایج توانسته است اطلاعات را به صورت نظام مند سازماندهی نماید و داده های جمع آوری شده از راهکار های مختلف	در تحلیل و تفسیر نتایج توانسته است اطلاعات را با توجه به تنوع راهکار های سنجش استفاده شده به صورت نظام مند سازماندهی	

از راهکار های مختلف سنجش را برای تصمیم گیری با یکدیگر تلفیق نماید.	سنجش را برای تصمیم گیری تلفیق نماید.	نماید و شواهد کافی برای تصمیم گیری فراهم کند.
رسم نیمرخ یادگیری در طرح سنجش از راهکار های مختلف استفاده شده است اما نیمرخ یادگیری ترسیم شده مبتنی بر کلیه اطلاعات و شواهد جمع آوری شده نیست.	در طرح سنجش از راهکار های مختلف استفاده شده است و نیمرخ یادگیری ترسیم شده مبتنی بر کلیه اطلاعات و شواهد جمع آوری شده است.	در طرح سنجش از راهکار های مختلف استفاده شده است و برای ترسیم نیمرخ یادگیری از ملاک ها و سطح عملکردی که به وضوح تمایز سطح عملکرد دانش آموزان را با لحاظ نمودن تفاوت های فردی نشان می دهد استفاده شده است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: راهکار های سنجش

الف: انواع آزمون ها

- ساخت (استاندارد - معلم ساخته)
- اجرا (فردی - گروهی)، زمان اجرا (تشخیصی، تکوینی و پایانی یا دسته بندی: قبل، ابتدا، حین و پایان تدریس)
- کاربرد (پیشرفت تحصیلی، استعداد، هوش، شخصیت، رغبت و ...)، هدف (سرعت - قدرت)
- پوشش اهداف (طبقه بندی اهداف)
- تصحیح (عینی - ذهنی)
- وابستگی به فرهنگ (وابسته و ناوابسته)
- فعالیت آزمودنی (شفاهی، مداد-کاغذی، عملی)

تکالیف یادگیری:

چند مقاله علمی پژوهشی در خصوص انواع آزمون ها را مطالعه و نقاط قوت و ضعف هر یک را در قالب یک مقاله کوتاه به همراه نقد و نظر شخصی ارائه نماید.
نمونه ای از انواع آزمون ها را به جهت نقش آن در ترسیم نیمرخ یادگیری دانش آموزان مورد بررسی و تحلیل قرار دهد.

ب: راهکار های سنجش کیفی

- سنجش عملکردی
- موقعیت شبیه سازی شده
- نمونه کار
- فهرست وارسی
- مقیاس درجه بندی
- واقعه نگاری
- سنجش رفتار
- پروژه

- پوشه کار

- انواع بازخورد

○ بازخورد معلم به دانش آموز

○ بازخورد در جریان آموزش

○ بازخورد دانش آموز به خودش

○ استفاده از بازخورد ها در تدوین گزارش عملکرد

تکالیف یادگیری:

یک نمونه پوشه کار دانش آموزی را به جهت استفاده از انواع راکار های سنجش تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن را شناسایی و با استفاده از منابع علمی، پوشه کار را به جهت کمک به یادگیری دانش آموز/ اصلاح روش های آموزش حاشیه نویسی و ارائه نماید.

فصل دوم: طرح ریزی

بودجه بندی محتوای آموزشی:

برپایه اهداف

سرفصل ها

ساخت جدول دو بعدی اهداف و سئوالات/ آزمون ها

ساخت جدول دو بعدی سرفصل ها و سئوالات/ آزمون ها

تهیه جدول مشخصات/ صفات (ویژگی ها) برای سنجش نگرش ها

تکالیف عملکردی:

دو نمونه جدول بودجه بندی یکی بر اساس اهداف و دیگری بر اساس سرفصل ها، در یک موضوع درسی تهیه و مشخص نماید از کدام یک از راهکار های سنجش برای ارزیابی اهداف/ محتوا استفاده می کند. توصیه: کلاس بر روی موضوعات و درس های مختلف جدول دو بعدی را تهیه کنند.

فصل سوم: آزمون های هنجار شده

مفهوم هنجار(نورم)

انواع نورم (ملی؛ محلی، سنی، کلاسی، درصدی، نمره تراز شده)

انتخاب گروه، مراحل ساخت یک آزمون استاندارد هنجار شده

انواع نیمرخ ها، بایددها و نبایددها استفاده از آزمون های هنجار شده.

آشنایی با ابزارهای هنجار شده: مانداستعداد، هوش، خلاقیت، رغبت، مهارت های زبانی، ریاضی...

آشنایی با آزمون های زبان، ریاضی، علوم در سطح بین المللی

روش های استفاده از نتایج آزمون های هنجار شده در آموزش

تکلیف یادگیری:

نتایج اجرای آزمون های هنجار شده در سطح ملی یا بین المللی را با مراجعه به مقالات ارائه شده در این زمینه مطالعه و یافته های آن را همراه با اظهار نظر شخصی ارائه کند.

نمونه ای از آزمون های هنجار شده را بر روی یکی گروه از دانش آموزان اجرا و نتایج آن را تحلیل و گزارش کند.

فصل چهارم: تهیه طرح سنجش

- تعیین اهداف

- تعیین راهکار های سنجش

- تهیه ابزار

- جمع آوری اطلاعات و شواهد
- تحلیل و تفسیر اطلاعات و دشواهد جمع آوری شده
- ترسیم نیمرخ یادگیری دانش آموز
- تصمیم گیری
- تهیه گزارش
- مخاطبان گزارش
- دانش آموز
- اولیاء
- مسئولین

تکلیف یادگیری:

یک طرح سنجش تهیه، آن را در سطح کلاس درس اجرا و نتایج را با استفاده از نیم رخ یادگیری ترسیم شده از سطح یادگیری بررسی و در خصوص اقدامات بعدی تصمیم گیری نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه مستقیم و فردی در مطالعه گزارش های پژوهشی و بررسی میزان اعتبار یافته های پژوهش / آزمون. از روش حل مسئله برای تهیه طراح سنجش، تحلی و تفسیر نتایج بای ترسیم نیمرخ یادگیری دانش آموز. راهبرد مشارکتی برای تولید جدول دوبعدی استفاده می شود.

۴. منابع آموزشی

سیف، علی اکبر (۱۳۸۹). سنجش فرآیند و فرآورده یادگیری، روش های قدیم و جدید. نشر دوران.
سیف، علی اکبر (۱۳۸۵). اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی. نشر دوران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۵ نمره
کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است. در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است. موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد، نهادهای است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند، سازماندهی شده، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند. موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲ واحد
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				Ck ۱-۱ & ۱-۲ Gk & ۳-۱ Pck& ۴-۱
ارزیابی موقیتهای تربیتی بر اساس چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ارزیابی موقیتهای تربیتی بر اساس چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	ملاکها	قادر نیست موقیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) و مقایسه کند.	با بررسی موقیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) و مقایسه کند.	با بررسی موقیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد مقایسه کند.
ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چیستی، چرایی و چگونگی	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چیستی و فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چیستی و فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چیستی و فلسفه تربیت	دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی

فلسفی تربیت رسمی	های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	رسمی و عمومی (در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و فعالیت های سازمانهای تربیتی را صرفا شناسایی می کند.	رسمی و عمومی (در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طر حهای) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخش های اساسی
- نقد و بررسی برنامه های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنامه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای
ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاد می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت و ثبوتی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متریبان خواهد شد و از سوی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متریبان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK
پیامدها	ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و	با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی	تعیین (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) و سازمان‌های تربیتی را از منظر اخلاق حرفه‌ای	

	برای تحلیل خود دلایل قانع کننده ای ارائه نمی دهد.	(حقوق و تکالیف) شناسایی می کند	ای (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.
نقد موقعیت های تربیتی (عمل فردی " معلم" و سازمان های تربیتی) از منظر اصول و ارزش های اخلاق حرفه ای / حقوق و تکالیف)	در مقایسه عناصر و مؤلفه های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) با ارزش ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف ها و قوت های موجود را در آن شناسایی و فهرست می نماید.	برای ضعف ها و قوت های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) استدلال های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.	دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.
تصمیم گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی)	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش های اخلاق حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) یکی از اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می دهد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چپستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصداق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
- مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
- مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
- مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
- مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
- مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
- مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
- و.....
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه‌ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.

حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.

امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.

فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.

دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.

هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰)، اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

پودمان کارآموزی (سرفصل درس «آموزش پژوهی در عرصه عمل» / سرفصل درس «کارآموزی»)

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه کارآموزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین برای توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به کنش عملی را در کلاس درس فراهم می کند. این برنامه مبتنی بر روش های مختلف توسعه حرفه ای^۱ است. کارآموزان برای کسب توانایی های حرفه ای نیازمند کسب تجربیات دست اول در زیست بوم کلاس درس و اتخاذ تصمیمات اثرگذار که زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر است، می باشند. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادراهنما و معلم راهنما در این درس و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببینند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارآموزی به منظور دستیابی مهارت آموز به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارآموزی، مهارت آموز فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می کند. این برنامه از انعطاف لازم برای تطبیق با ویژگی های منحصر به فرد مهارت آموزان و نیز شرایط واقعی که عمل حرفه ای در آن به تجربه گذاشته می شود، برخوردار است. اصلی ترین نقش در تدوین، اجرا و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموز است و استاد راهنما/ معلم راهنما^۲ وظیفه هدایت داوطلب جهت کسب آگاهی نسبت به توانایی ها و محدودیت ها و نیز تسهیل شرایط برای دستیابی به موفقیت را بر عهده دارند.

نام پودمان: کارآموزی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش حرفه ای، تجربیات شخصی خود در موقعیت های واقعی را مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و نتایج آن را برای تدوین، و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای مورد استفاده قرار دهد. برنامه توسعه حرفه ای خود را طراحی، و تدوین نموده و نتایج اجرای آن را ارزیابی و گزارش نماید.				نوع پودمان: کارآموزی تعداد واحد: ۲+۲ زمان درس: ۲۵۶+۹۶ ساعت
				شایستگی اساسی: pck ۱-۳ & ۳- ۳-۴ & ۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	

۱- مطالعه خود خوان سرفصل درس توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموزان است و بر اساس برنامه پیش بینی شده از سوی استاد مشاور قبل از ورود به عرصه عمل به منظور کسب آمادگی های لازم برای ورود به عرصه عمل صورت می گیرد.

۲- معلم راهنمایی که مسئولیت هدایت دانشجو را در سطح مدرسه بر عهده دارد باید از توانایی های حرفه ای و علمی بر اساس انتظارات برنامه درسی برخوردار باشد و بتواند مسئولیت هدایت دانشجو را بر عهده بگیرد. این گروه از معلمان راهنما به عنوان معلمان همکار دانشگاه معرفی خواهند شد و از امتیازات... برخوردار می شوند.

تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های درگیر در فرآیند عمل حرفه‌ای تأمل می‌کند و می‌تواند با ارائه شواهدی از یافته‌های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...	با تأمل مجدد بر تجربیات خود در موقعیت‌های واقعی، درک خود را از این تأملات را با بهره‌گیری از یافته‌های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.
برنامه توسعه حرفه‌ای	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را شناسایی نماید و آن را در قالب یک برنامه ارائه نماید، اما ارزیابی آن نشان دهنده دستیابی به اهداف پیش بینی شده نیست.	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه راهبرد هایی برای توسعه یادگیری های حرفه‌ای است.
تحلیل و تفسیر	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را طبقه‌بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته‌های خود را با استفاده از نقل قول‌ها معتبر نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته‌ها را با استفاده از روش‌های مختلف معتبر نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فرصت‌های یادگیری پیش‌بینی شده در این درس ناظر به تدوین برنامه توسعه حرفه‌ای است که شامل:

الف) نیازسنجی و مضمون‌یابی برنامه توسعه حرفه‌ای: برای شناسایی نیازها در شروع دوره (در پایان دوره آموزش‌های نظری) بر اساس آموزش‌های نظری و جهت ارزیابی آمادگی‌های مهارت‌آموز برای ورود به عرصه عمل یک نمونه تدریس در قالب تدریس خرد ضبط و با مشارکت مهارت‌آموز و استا راهنما، معلم راهنما (گروه‌های آموزشی استان/ منطقه) مورد نقد و ارزیابی قرار می‌گیرد: تحلیل عملکرد مهارت‌آموز از منظر نزدیکی/ فاصله با اهداف/ استاندارد‌های حرفه‌ای دانشگاه برای لحاظ نمودن در برنامه توسعه حرفه‌ای/ برنامه یادگیری حرفه‌ای، پاسخ به نیازهای دانش‌آموزان در سطح مدرسه، و نیز از منظر یافته‌های علمی و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. حاصل این نشست تعیین نیازها و اهداف برنامه توسعه حرفه‌ای است. مهارت‌آموز بر مبنای چارچوب^۱ توافق شده (برنامه توسعه حرفه‌ای/ برنامه یادگیری حرفه‌ای) نسبت به تدوین طرح کلی برنامه

^۱ - این چارچوب بر حسب نیازها یا تعامل میان استاد و دانشجو می‌تواند مورد بازنگری قرار گیرد اما مبنای ارزیابی عملکرد دانشجو چارچوب مورد توافق در برنامه توسعه حرفه‌ای است.

توسعه حرفه ای اقدام خواهد نمود. کلیات برنامه در نشست حضوری (توصیه می شود در قالب گروه های درس پژوهی برنامه مورد نقد و بررسی قرار گیرد) مورد تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن به جهت تناسب با نیاز ها، تأثیر بر یادگیری دانش آموزان/ پاسخگویی به نیاز های دانش آموزان و یافته های علمی پژوهشی (موضوعات تخصصی و دانش حرفه) مورد بررسی و نسبت به نهایی شدن کلیات برنامه تصمیم گیری خواهد شد.

ب) طراحی و تدوین برنامه توسعه حرفه ای: با توجه به موضوعات درسی که مهارت آموز مسئولیت تدریس آن را در مدرسه بر عهده دارد کار طراحی واحد های یادگیری آغاز و پس از تأیید آن توسط استاد راهنما/ معلم راهنما (در گروه های درس پژوهی) نسبت به تولید آن اقدام خواهد شد. از آنجایی که تولید واحدهای یادگیری نیازمند صرف زمان می باشد توصیه می شود این فرایند پس از اتمام دوره آموزش های نظری آغاز و تا قبل از شروع سال تحصیلی، واحدهای یادگیری تولید شده آماده اجرا باشد.

ج) اجرا و پایش: در مرحله اجرای واحدهای یادگیری، مسئولیت نظارت و بازخورد دادن بر عهده استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) خواهد بود. مهارت آموز مسئولیت ثبت، تحلیل و تفسیر تجربیات و مستندسازی آن را برای بازنگری در برنامه توسعه حرفه ای برعهده دارد و مهمترین مستندات اطلاعاتی است که انعکاس دهنده تأثیر اجرای واحدهای یادگیری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان/ موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. این مستندات شامل: نمونه کاربرگ ها، تکالیف یادگیری/ عملکردی حاصل از اجرای برنامه ... است.

د) ارزیابی: ارزیابی در طول فرایند اجرای برنامه توسعه حرفه ای و در پایان آن مد نظر می باشد. گزارش خودکاو روایتی تهیه شده از سوی مهارت آموز، گزارش ارزیابی استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) و نسخه بازنگری شده برنامه توسعه حرفه/ یادگیری حرفه ای مجموعه مستنداتی است که دفاع پایانی بر اساس آن انجام می شود.

تجربیات حاصل از فرایند یادگیری حرفه ای در قالب اقدام پژوهی/ درس پژوهی به کمک روایت های یا ژورنال های تاملی ثبت و ضبط شده و مبنای تدوین گزارش خودکاو روایتی مهارت آموز در پایان دوره خواهد بود. در پایان یافته های حاصل از گزارش خودکاو روایتی در قالب یک مقاله تدوین می شود؛ که در این مقاله از داده های دست اول و بویژه از نوع روایی استفاده می شود و مهم ترین سهم را در ارزیابی از دوره یک ساله بر عهده دارد.

چارچوب برنامه توسعه حرفه ای

منطق برنامه (با توجه به نیاز های حرفه ای شناسایی شده، دانش ها و مهارت های مورد نیاز و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان)

اهداف:

توانایی شناخت و ارزیابی ظرفیت های حرفه ای برای برنامه ریزی و توسعه قابلیت ها در طول حیات حرفه ای (هدف های خاص توسط دانشجو تدوین می شود)

ملاک ها و سطوح موفقیت

فعالیت ها/ روش/ منابع/ زمان

شواهد و مستندات

فرآیند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهش در عرصه عمل، برگزاری نشست های فردی/ گروهی در سطح مدرسه با حضور معلم راهنما یا در دانشگاه با حضور استاد راهنما برای تحلیل و ارزیابی فرآیند یادگیری حرفه ای و هدایت آن صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: متعاقبا اعلام می شود.

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: در ارزشیابی فرآیند، از خودارزشیابی مهارت آموز به عنوان راهبرد اصلی ارزشیابی استفاده می شود. این ارزشیابی باید مستند به شواهد برگرفته از عملکرد فرد در موقعیت های واقعی و یافته های علمی و پژوهشی باشد. ارزشیابی پایانی با حضور معلم راهنما، استادان راهنما در دو شکل قابل اجرا است: الف) حضور استادان راهنما و معلم راهنما در کلاس درس واقعی محل خدمت مهارت آموز و مشاهده تدریس و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای؛ ب) ضبط تدریس توسط داوطلب (از یک تا پنج جلسه) از تدریس واقعی و مشاهده آن توسط استادان راهنما و معلم راهنما و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای خود.

سرفصل دروس رشته آموزگار استثنایی

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»

۲. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی / آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجو معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجو معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش «پژوهش روایی» و آموزش «درس پژوهی» به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و از طریق درس پژوهی قادر شود تجربه خود را با دیگری مطرح نماید و با نقادی دیگران به اصلاح خود بپردازد و در آینده بتواند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش روایی و درس پژوهی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کنند.				نوع درس: نظری/ عملی
				تعداد واحد: ۱+۱
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: pck ۱-۳-۳ ۳-۴&۳
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت/ تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده با جزئیات کم روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌ها روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌هایی که منعکس‌کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن‌ها، روند	

ها و.. است را روایت می کند.				
با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود/ روایت درک خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.	بر دیدگاه های شخصیت های داستان تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند.	بر روایت خود و دیگری تأمل کرده و کنش ها، واکنش ها، و رفتارها، دیدگاه های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	تأمل بر تجربه خود و دیگری	
توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	تحلیل و تفسیر	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری
روایت نویسی وسیله ای برای پژوهش در عمل
پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه ای
چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟
اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن
انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی ها و مراحلش ارائه کند). (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

- ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی
ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی
- یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک
  - دفترچه یادداشت های روزانه

- مصاحبه ها
- داستان گوئی
- نامه نگاری
- نوشته‌های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه
- سایر منابع
- فرآیند تحلیل داده ها
- آماده کردن داده‌ها برای تحلیل،
- انجام تحلیل های مختلف
- درک عمیق و عمیق تر داده‌ها
- بازنمایی داده‌ها و تفسیر معنای کلان
- معنا دهی به داده ها

تکلیف عملکردی:

نمونه‌ای از ابزار های جمع آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن ها را در یک جدول به نمایش بگذارد/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^۱
- مرور کد های اولیه^۲
- کد گذاری محوری^۳
- مرور کد ها و طبقه بندی داده ها
- مضامین / مفاهیم
- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارد.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

- فرآیند تحلیل ساختاری
- قاعده‌ی حذف

^۱ - Initial/Open coding

^۲ - Selective coding

^۳ - Axial coding

- حذف شدید

- تعمیم

- ساختن

- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان

- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات احتمالی است

- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری/ تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی/ تجربیات سایرین (همکلاسی‌ها/ معلمان) را تحلیل و یافته‌ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

روایی و اعتبار در پژوهش روایی

همکاری با شرکت کنندگان

بیان دوباره روایت‌ها

استفاده از نقل قول‌ها

رعایت مسایل اخلاقی

محدودیت‌ها و مخاطرات پژوهش روایی

استفاده از نظریه‌ها و یافته‌های علمی

چگونه یافته‌های پژوهش روایی را ارزیابی می‌کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته‌های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث‌سازی/ همکاری با شرکت کنندگان/ یافته‌های علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

فصل ششم: درس پژوهی

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

تشکیل گروه درس پژوهی

تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه

برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیت‌های اجرایی گروه

انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه

تعریف مساله و انتخاب موضوع

روش های نیاز سنجی

پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات

مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

- درس پژوهی ، مبانی ، اصول و روش اجرا ، دکتر رضا ساکی ، انتشارات جهاد دانشگاهی ، ۱۳۹۲ .

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزیابی دانشجو بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجو در طول و شرکت در سمینار های کلاسی برای ارائه یافته ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجو را تشکیل می دهد.

تفسیر دانشجو از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی های حرفه ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش

عملکرد پایانی ۱۰ نمره

ارزیابی استاد از فعالیت ها و مشارکت در سمینار ها ۱۰ نمره

سرفصل درس « فنون راهنمایی و مشاوره »

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت های منظم و سازمان یافته ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می توان به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش آموزان می باشد به طور مسلم ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش های راهنمایی و مشاوره میسر نمی باشد، بنابراین لازم است دانشجویان معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می شود که آمادگی های لازم در آنها برای کسب مهارتهای پایه حرفه ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می باشد.

نام درس: فنون راهنمایی و مشاوره				مشخصات
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				درس
با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش های شناخت دانش آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
دانشجوی پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت های فردی، ویژگی ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می کند بتواند در زمینه های تحصیلی - شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.				زمان درس: ۳۲
				ساعت
				شایستگی اساسی:
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

دانشجویان مشاوره و موضوعی راهنمایی و مشاوره و انواع آن	در مورد مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره، فنون و روش های مشاوره صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	موضوعات اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.
نقش و وظایف کارکنان مدرسه در رابطه با فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	در باره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در مورد راهنمایی و مشاوره دانش آموزان صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.
رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها	درباره رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مفاهیم اساسی رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث مهم رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.
برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش	درباره برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش جهان و ایران صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه	برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران را با سایر کشورهای مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در	برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران و تفاوت و تشابه آن با برنامه های مشاوره در سایر کشورها را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و یافته های خود

را به صورت مکتوب و در قالب یک گزارش منسجم	قالب یک گزارش منسجم	آنها، آن را گزارش نموده است.		
قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	ارایه نموده است			

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره
- اصول و اهداف مشاوره
- خدمات مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت‌های آنها

فعالیت عملکردی:

- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- ### فصل دوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن
- انواع راهنمایی از نظر موضوع
  - انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا
  - انواع مشاوره از نظر موضوع
  - انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا
  - الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت‌های آنها
- ۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
  - ۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه
- فصل سوم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره
- تعریف روش و فن
  - روش های راهنمایی و مشاوره
  - فنون راهنمایی (م مشاهده، م صاحب، پ س شناسه، شرح حال نوی سی، واقعه نوی سی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)
  - فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی، (ارجاع)
  - مهارت های مشاوره

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
  - ۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر م مشاهده، م صاحب و ....، و ارایه گزارشی از آنها به مدرس
  - ۳- بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی
  - ۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارایه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس
- فصل چهارم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیرمدرسه
- نقش و وظایف معلم مدرسه
- نقش و وظایف مشاورمدرسه
- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه
- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

فصل پنجم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها
- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی
- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه
- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

۳- مقایسه تفاوت های فردی دوفرد از دانش آموزان یک مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل ششم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی

- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه
- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات
- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور
- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار
- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارایه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه آرایه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- گلادینگ، ساموئل. تی (۱۳۹۰). اصول و مبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.
- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر تمرین
- گیسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد
- صافی، احمد (۱۳۷۹). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد
- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه
- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱). اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیم سال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیم سال انجام می شود.
مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «روانشناسی و آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه»

۱- معرفی درس و منطق آن؛

تفحص در خلقت انسان، آگاهی به فلسفه و هدف آفرینش و اعتقاد به اینکه انسان بیهوده آفریده نشده است سبب می شود انسان نگرشی هدفمند و جهت دار و سازا و پویا به جهان هستی داشته باشد. شناخت لازمه حرکت هدفمند و جهت داری استو در این رهگذر تنها سرمایه والا و پرگهر اندیشه و تفکر است. این شناخت و تفکر نیز امری آموزش پذیر و تجربه پذیر است که انسان قابلیت یادگیری آن را از هم نوع ود و طبیعت بیرون دارد. در وادی تفاوت افراد در ابعاد مختلف می تواند از منابع شناخت و آگاهی باشد که این یادگیری را تحت تاثیر خود قرار دهد. در این بین افراد با تفاوت های ذهنی گروهی هستند که به لحاظ تاثیر پذیری تمامی اقسام وجودی از ذهن تمامی ابعاد آنها تحت تاثیر قرار می گیرد و یادگیری و آموزش آنها تحت تاثیر قرار می گیرد. در این بین شناخت تفاوت های آنها و فراهم نمودن بستر لازم برای آموزش فعال سازی توانمندی های آنها از ویژگی های هر نظام آموزشی فرد مدار و دانش آموز محور است نظام آموزشی باید بستر آموزش آنها را فراهم کند. این بستری سازی در کنار شرایط محیطی، فیزیکی و سخت افزاری شامل تجهیز نظام و سیستم آموزشی به نیروی انسانی متخصص و مجرب که بتواند شرایط محدودیت هر فرد را شناخته و متناسب با آن در انتخاب محتوا، تدوین محتوای آموزشی و بکارگیری شیوه ها و روش های انتقال آن محتوا عمل کند. بنابراین ضرورت دارد که معلمان و پرسنل آموزشی نسبت به افراد دارای نیازهای آموزشی ویژه و گروه های مختلف این دانش آموزان آشنایی داشته و ویژگی های شخصیتی، زیستی، روانی-آموزشی و اجتماعی آنها اطلاع کامل داشته باشند و در تدریس خود محدودیت های این گروه ها را بشناسد و در شیوه آموزش خود انعکاس بدهند.

مشخصات درس:	نام درس: روانشناسی و آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه
نوع درس: نظری	اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان انتظار می رود دانشجو قادر باشد:
تعداد واحد: ۲ و احد	- بداند منظور از دانش آموز با نیاز ویژه ذهنی کیست
زمان درس: ۳۲ ساعت	- گروههای مختلف کودکان با نیازهای ویژه ذهنی را بشناسد.
پیشنیاز:	- ویژگی های زیستی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و رفتاری کودکان با نیازهای ویژه ذهنی را بداند.

- محدودیت های کودکان با نیازهای ویژه ذهنی مورد اشاره را بشناسد. - شیوه و روش های آموزشی برای آموزش دانش آموز با نیازهای ویژه ذهنی را بشناسد. - توانایی انتخاب روش و شیوه آموزشی ویژه برای کودکان با نیازهای ویژه ذهنی را داشته باشد.				
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	شایستگی:
شناخت ویژگی های کلی و شیوه های توانبخشی	بتواند در سطح دانش و بازگردانی مطالب و محتوای ارائه شده را برگرداند. این انعکاس تنها مبنی برای باخوانی مطالب است بدون اینکه تحلی و تاملی در آن وجود داشته باشد	سطح بالاتری از عملکرد که میتوان انتظار داشت بدین صورت است که در محتوای ارائه شده تدخل و تصرف داشته باشد و آن مطالب را بر حسب تحلیل و صلاحدید خود به موقعیت های مختلف دیگر که شرایط آنها همانند موقعیت اصلی است انطباق دهد	توانایی و تحلیل مبنی بر تمایز بین مطالب ارائه شده همراه با تحلیل، تبیین، ارزشیابی هر یک از مسائل به این سطح افزوده می شود. فرد مطالب ارائه شده را ارزشیابی می کند و بهترین را انتخاب و حتی در صورت کاستی و ضعف هر مطلب جنبه و جایگاه نوآوری و خلاقیت را در آن باز میگذارد	
انعکاس دانش به حیطه عمل و کاربست آن در آموزش	فرد بتواند هر گروه و هر نیازهای آن در ابعاد زیستی، روانی، اجتماعی و آموزشی را بشناسد و توانایی انعکاس و بازگردان کلامی این دانش را داشته باشد.	فرد قادر باشد که در ورطه عملکرد تفاوت هر یک از گروه های با نیازهای ویژه را با گروه های دیگر و همبود و شباهتی که هر یک دارند و شیوه های آموزشی که برای هر یک از این گروهها پیشنهاد می شود را بشناسد	در سطح بالاتر این توانمندی و تخصص قادر باشد از بین روش های متعدد آموزشی و تربیتی ارزیابی های لازم را انجام بدهد و روش مناسب با سطح محدودیت انتخاب کند و در عمل توانایی بکارگیری آن را داشته باشد.	

۲- فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: تفاوت های فردی و آموزش و پرورش ویژه

رشد انسان در ابعاد مختلف

تفاوت های فردی در ابعاد رشدی و تحولی

کودک با نیازهای ویژه

کودک با نیاز ویژه و نظام آموزشی همگانی
آموزش و پرورش ویژه (مراحل مختلف آموزش ویژه)

تکلیف یادگیری:

دانشجو ابعاد مختلفی رشدی که برای انسان می توان متصور شد را لیست کند و متناسب با آن محدودیت های که در هریک از این ابعاد بوجود می آید را ذکر کند و بر اساس آن گروه های با نیاز های ویژه متعدد را برآورد کند. علاوه بر این نسبت به مراکز توانبخشی و آموزش افراد با نیاز های ویژه که درمحل زندگی ایشان هستند اطلاع دهد.

فصل دوم: کم توانی ذهنی

تعریف و طبقه بندی کم توانی ذهنی

سبب شناسی

ویژگی های شناختی، رفتاری، اجتماعی و حسی-حرکتی

ارزیابی، غربالگری و تشخیص و جابدهی آموزش

شباهت ها همبودی با سایر گروه های با نیاز های ویژه

روش های آموزش و توانبخشی

تکلیف یادگیری:

دانشجو بایستی به یکی از مراکز آموزش و توانبخشی افراد کم توان ذهنی مراجعه کند و پس از بدست آوردن اطلاعات فردی، روند تحولی فرد در ابعاد مختلف ا گزارش دهد. همچنین شیوه آموزش و توانبخشی این فرد را ترسیم و در کنار معایب روش جاری راهکارهای متناسبتر آموزش و توانبخشی را پیشنهاد دهد

فصل سوم: آسیب های حسی-حرکتی

تعریف آسیب های جسمی-حرکتی

آشنای با فیزیولوژی بدن انسان

شناخت مهارت های حرکتی (درشت و ظریف و تعادل)

شناخت انواع فلج مغزی و گرویندی آنها

سبب شناسی و دورنمای تحولی

ویژگی های شناختی، رفتاری، اجتماعی و حسی-حرکتی

ارزیابی، غربالگری و تشخیص و جابدهی آموزش

روش های آموزش و توانبخشی و پیشگیری

تکلیف یادگیری:

دانشجو بایستی به یکی از مراکز آموزش و توانبخشی افراد معلول جسمی-حرکتی مراجعه کند و پس از بدست آوردن اطلاعات فردی، روند تحولی فرد در ابعاد مختلف ا گزارش دهد. همچنین شیوه آموزش و توانبخشی این فرد را ترسیم و در کنار معایب روش جاری راهکارهای متناسبتر آموزش و توانبخشی را پیشنهاد دهد

فصل چهارم: آسیب های بینایی

آشنایی با ساختار چشم و عصب بینایی

تعریف و طبقه بندی آسیب های بینایی

سبب شناسی

ویژگی های شناختی، رفتاری، اجتماعی و حسی-حرکتی

روش های ارزیابی، غربالگری و جابایی آموزشی

روش های درمان و آموزش و توانبخشی

آموزش حرفه ای و توانبخشی شغلی

تکلیف یادگیری:

دانشجو بایستی به یکی از مراکز آموزش و توانبخشی افراد با آسیب بینایی مراجعه کند و پس از بدست آوردن اطلاعات فردی، روند تحولی فرد در ابعاد مختلف را گزارش دهد. همچنین شیوه آموزش و توانبخشی این فرد را ترسیم و در کنار معایب روش جاری راهکارهای متناسبتر آموزش و توانبخشی را پیشنهاد دهد.

فصل پنجم: آسیب های شنوایی

فیزیولوژی و ساختار عصبی گوش

نقش صوت در فرآیند تحول روانی

آسیب های شایع گوش

سبب شناسی و دورنمای تحولی

ویژگی های شناختی، رفتاری، اجتماعی و حسی-حرکتی

ارزیابی، غربالگری و تشخیص و جابایی آموزش

رویکر دهای مهندسی پزشکی در توانبخشی افراد ناشنوا

توانبخشی شغلی و حرفه ای

تکلیف یادگیری:

دانشجو بایستی به یکی از مراکز آموزش و توانبخشی افراد با آسیب شنوایی مراجعه کند و پس از بدست آوردن اطلاعات فردی، روند تحولی فرد در ابعاد مختلف گزارش دهد. همچنین شیوه آموزش و توانبخشی این فرد را ترسیم و در کنار معایب روش جاری راهکارهای متناسبتر آموزش و توانبخشی را پیشنهاد دهد.

فصل ششم: تیزهوشی و پر استعدادی

تعرف تیزهوشی و استعداد ویژه

شناسایی افراد تیز هوش و با استعداد: غربالگری آزمون های تشخیصی

ویژگی های شناختی، رفتاری، اجتماعی و حسی-حرکتی افراد تیز هوش و با استعداد

افراد تیزهوش، خانواده و جامعه

ملاحظه های آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان تیزهوش و با استعداد

تکلیف یادگیری:

دانشجو بایستی به یکی از مراکز آموزش و توانبخشی افراد چند معلولیتی مراجعه کند و پس از بدست آوردن اطلاعات فردی، روند تحولی فرد در ابعاد مختلف گزارش دهد. همچنین شیوه آموزش و توانبخشی این فرد را ترسیم و در کنار معایب روش جاری راهکارهای متناسبتر آموزش و توانبخشی را پیشنهاد دهد.

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و تدریس این واحد درسی با مشارکت در مباحث نظری شروع می شود و در ادامه وارد کردن دانشجو در دنیای واقعی و آشنایی عینی و عملی دانشجو با افراد با نیازهای ویژه مد نظر بوده است و در پایان هر فصل و آشنایی با هر یک از کودکان با نیازهای ویژه بایستی زمینه مشاهد و مصاحبه با یک فرد با نیازهای ویژه فراهم شود. علاوه بر این دانشجو با روش های آموزش و توانبخشی هریم از این گروه آشنا شوند و روش های رایج در آموزش افراد با نیازهای ویژه را از نزدیک ببینند. بنابراین مهمترین نکته ای که در آموزش این واحد درسی مد نظر است استفاده از روشهای مشارکت عملی و درگیری واقعی و داشتن نقش برای دانشجو مد نظر است.

۴- منابع آموزشی

اصلی: دانش آموز استثنایی: مقدمه ای بر آموزش ویژه. هالاهان، کافمن. ترجمه حمیده علیزاده و همکاران. انتشارات نشر ویرایش
مقدمه ای بر روانشناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی. غلامعلی افروز. انتشارات دانشگاه تهران
روانشناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی. مریم سیف نراقی و عزت الله نادری. انتشارات ارسباران
روانشناسی کودکان و نوجوانان استثنایی. میلانی فر. انتشارات قومس

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: امتحان کتبی در پایان ترم ۸ نمره
ارزشیابی فرآیندی: کارکرد دانشجو در طول ترم و مشارکت در فعالیت های نظری کلاس و داشتن حضور فعال در تمامی جلسات
۳ نمره
ارزشیابی عملکردی: پیگیر دانشجو در انجام تکالیف یادگیر یک در طی ترم برای ایشان طراحی شده است و بایستی به صورت منظم
و متوالی تنظیم و ارائه شود ۷ نمره

سرفصل درس «اصول و مبانی و راهبردها در آموزش تلفیقی/فراگیر»

۱- معرفی درس و منطق آن

فراگیرسازی آموزش و پرورش برای دربرگیری همه کودکان رویکردی مبتنی بر هنجار دانستن تفاوتهاست و طرحواره نوینی را بر
آموزش و پرورش جهان حاکم کرده است. در این درس دانشجو معلمان با تغییر نگرش از دیدگاه هنجارسازی در رویکرد پزشکی
به هنجار دانستن تفاوتها در رویکرد اجتماعی، آمادگی تغییر طرحواره عمل تربیتی خود از ویژه سازی به تمایزگذاری در بافت اتاق
درس و مدرسه عمومی را بدست میآورند
اتاق درس و مدرسه عمومی را بدست میآورند.

نام درس: اصول و مبانی و راهبردها در آموزش تلفیقی/فراگیر				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: - با ذکر تفاوتها در حوزه عمل و نظر دو رویکرد پزشکی(متمرکز بر فرد متفاوت) و اجتماعی(متمرکز بر برنامه درسی) را شفاهی و نوشتاری و با رعایت اصول تغییر نگرش و متقاعدسازی معرفی کند. - رابطه مناسب و صمیمانه شغلی با همکاران بویژه معلمان آموزش عمومی برقرار کند. - رابطه مناسب و صمیمانه راهنمایی کننده با دانش آموزان و والدینشان برقرار کند. - راهکارهای مناسب برای تمایزگذاری برنامه درسی را با توجه به نیازهای هر کودک در بافت اتاق درس و مدرسه عمومی(عادی) ارائه و اجرا کند.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				Ck&pck کد ۲-
				&۳-۴ &۳-۳ &۱
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

نگرش همساز با فراگیرسازی	تفاوت‌های دو نگرش پزشکی و اجتماعی به تفاوتها را شفاهی و نوشتاری بیان میکند.	با داشتن مهارت سطح ۱ میتواند طرح‌های ارزیابی، جایدهی، تدریس و مداخله را با دیدگاه اجتماعی نقد کند.	با داشتن مهارت‌های سطوح ۱ و ۲ میتواند معلمان آموزش عمومی را در باره فراگیرسازی فعالیتها و جو اتاق درس، متقاعد نماید.
ایجاد رابطه همدلانه و صمیمی	میتواند ویژگیهای یک ارتباط همدلانه و صمیمی همکاری با کودکان و نوجوانان، همکاران، والدین را شفاهی و نوشتاری بیان کند.	با داشتن مهارت سطح ۱ میتواند با کودکان و نوجوانان، همکاران و والدین رابطه همدلانه و صمیمی همیارانه را برقرار کند.	با داشتن مهارت‌های سطح ۱ و ۲ میتواند چگونگی ایجاد رابطه همدلانه، صمیمانه و همیارانه با کودکان، نوجوانان، همکاران و والدین را به همکاران آموزش عمومی و ویژه بیاموزد.
طراحی راهکارهای اثربخش برای تمايز گذاري تدریس	میتواند راهکارهای مداخله و تدریس ارائه شده را بنحو اثربخش برای کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه را در بافت اتاق درس عمومی بکار بگیرد.	با داشتن مهارت سطح ۱ میتواند راهکارهای مداخله و تدریس اثربخش متناسب با نیازهای کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه را متناسب با بافت اتاق درس عمومی طراحی و اجرا کند.	با داشتن مهارت‌های سطوح ۱ و ۲ میتواند طراحی و اجرای راهکارهای مداخله و تدریس اثربخش را به معلمان آموزش عمومی و ویژه، دانش آموزان همیار و والدین یا مراقبان کودک یا نوجوان با نیازهای ویژه بیاموزد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی

اول	تفاوت‌های فردی، نیازهای ویژه و عوامل ایجادکننده و کارآمدی روشهای مداخله در مورد آن‌ها در دو دیدگاه پزشکی و اجتماعی	مطالعه منابع در باره رویکردهای پزشکی و اجتماعی در مورد تفاوت‌های فردی در اتاق درس بحث و نقد دو رویکرد در گروههای کوچک و بزرگ تلاش برای متقاعد کردن مخالفان	ترتیب بحث با معلمان آموزش عمومی برای متقاعد ساختن آنان به تغییر دیدگاه از جداسازی به فراگیرسازی و ضبط آن برای واریسی و پس‌خوراندگیری از استاد و دانشجویان
دوم	بررسی ضرورت تغییر طرحواره عمل تربیتی از جداسازی به فراگیرسازی	جمع‌آوری شواهد ناکارایی سامانه آموزش و پرورش کشور که ناشی از دیدگاه جداسازی است بحث و نقد شواهد در گروههای کوچک و بزرگ تلاش برای تدوین شواهد منطقی و مربوط به بحث	بحث با معلمان آموزش عمومی و ویژه مخالف با فراگیرسازی و متقاعد ساختن آنان به فراگیرسازی از طریق بیان شواهد ناکارایی سامانه مداخله مبتنی بر جداسازی و ضبط آن برای واریسی و پس‌خوراندگیری از استاد و دانشجویان
سوم	تاریخچه تلفیق و فراگیرسازی در ایران و جهان	واریسی منابع و تدوین مقاله در مورد تاریخچه تلفیق و فراگیرسازی	ارائه سخنرانی در زمینه چالشها و فرصتها در تاریخچه تلفیق و فراگیرسازی
چهارم	اصول و روشهای متقاعدسازی و تغییر نگرش	واریسی منابع در باره تغییر نگرش و متقاعدسازی و گزارش روشهای بدست آمده	واریسی نگرش معلمان مدارس محل کارورزی و طراحی و اجرای برنامه تغییر نگرش برای آنان و واریسی نتایج و تحلیل آنها
پنجم	اصول و روشهای ارزیابی نیازهای ویژه آموزشی- پرورشی با رویکرد چند رشته‌ای	تدوین برنامه تمایزگذاری ارزیابیها برای نوآموز یا دانش‌آموز نمونه (منتخب از میان مورد‌های مشاهده شده در کارورزی) در گروههای کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج

	استاد و با مشورت دیگر متخصصان (آموزشی و توانبخشی)		
ششم	اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با هوش مرزی و نارسایی هوشی	تدوین برنامه برای دربرگیری نوآموز یا دانش آموز نمونه (منتخب از میان مورد های مشاهده شده در کارورزی) در گروه های کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج
هفتم	اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با اختلالات طیف اوتیسم	تدوین برنامه برای دربرگیری نوآموز یا دانش آموز نمونه (منتخب از میان مورد های مشاهده شده در کارورزی) در گروه های کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج
هشتم	اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای هیجانی- رفتاری و کمبود توجه- فزون جنبشی	تدوین برنامه برای دربرگیری نوآموز یا دانش آموز نمونه (منتخب از میان مورد های مشاهده شده در کارورزی) در گروه های کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج
نهم	اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای گفتاری و زبانی	تدوین برنامه برای دربرگیری نوآموز یا دانش آموز نمونه (منتخب از میان مورد های مشاهده شده در کارورزی) در گروه های کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج
دهم	اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای ویژه یادگیری	تدوین برنامه برای دربرگیری نوآموز یا دانش آموز نمونه (منتخب از میان مورد های مشاهده شده در کارورزی) در گروه های کوچک و	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج

	نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد		
یازدهم	اصول و روشهای تمایز گذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای شنوایی	تدوین برنامه برای دربرگیری نواموز یا دانش آموز نمونه(منتخب از میان موردهای مشاهده شده در کارورزی)در گروههای کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج
دوازدهم	اصول و روشهای تمایز گذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای بینایی	تدوین برنامه برای دربرگیری نواموز یا دانش آموز نمونه(منتخب از میان موردهای مشاهده شده در کارورزی)در گروههای کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج ثبت و گزارش نتایج
سیزدهم	اصول و روشهای تمایز گذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای عضلانی- استخوانی	تدوین برنامه برای دربرگیری نواموز یا دانش آموز نمونه(منتخب از میان موردهای مشاهده شده در کارورزی)در گروههای کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج ثبت و گزارش نتایج
چهاردهم	اصول و روشهای تمایز گذاری برنامه درسی خواندن و نوشتن	تدوین برنامه برای دربرگیری نواموز یا دانش آموز نمونه(منتخب از میان موردهای مشاهده شده در کارورزی)در گروههای کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج ثبت و گزارش نتایج

پانزدهم	اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه درسی ریاضیات	تدوین برنامه برای دربرگیری نواموز یا دانش آموز نمونه(منتخب از میان موردهای مشاهده شده در کارورزی)در گروههای کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد	اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس، در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و اجرای برنامه تدوین شده در اتاق درس در مدرسه تلفیقی محل کارورزی و ثبت و گزارش نتایج ثبت و گزارش نتایج
شانزدهم	دورنمای فراگیرسازی آموزش و پرورش برای کودکان با نارسایی	جستجوی منابع برای آشنایی با چالشهای پیش روی دربرگیری کودکان با نارسایی در مدارس عمومی و واریسی آنها در بحث با گروههای کوچک و تمام کل دانشجویان	آزمایش راهکارهای پیشنهادشده در بحثهای اتاق درس، در بافت مدرسه عمومی و ثبت و گزارش نتایج در اتاق درس

۴. راهبردهای تدریس و یادگیری

متمرکز بر خودآموزی و بحث و یادگیری گروهی و آزمایش و اصلاح در میدان عمل است. در این میان بهره گیری از تدریس مستقیم تر موارد ضروری توصیه میشود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی: درک و پاسخگویی به نیازهای ویژه در کلاسهای فراگیر (۱۳۸۴)، روی مک کانکی، ترجمه ابوالفضل سعیدی، انتشارات سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی.

روشهای خردورانه برای آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه (زیر چاپ)، پیتروستود، ترجمه ابوالفضل سعیدی، انتشارات مدرسه.

راهنمای تربیت معلم برای توسعه فراگیرسازی آموزش و پرورش (۱۳۸۳)، میل آینسکو، ترجمه ابوالفضل سعیدی، انتشارات پژوهشکده کودکان استثنایی.

منابع فرعی:

Research-Based Methods for the – Inclusion Strategies That Work!

SAGE Publications Ltd.), ۲۰۱۵(Toby J. Karten,)Third Edition(Classroom

Including students with special needs : a practical guide for classroom teachers

William D. Bursuck.—۶th ed. (۲۰۱۲), Pearson Education, Inc. / Marilyn Friend

Supporting inclusive practice. Gianna Knowles. ۲nd ed. (۲۰۱۱), Routledge

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
 ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
 ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
 ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می شود.
 مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اختلالات یادگیری»

۱- معرفی درس و منطق آن

این اختلال در یک یا چند فرآیند روانی پایه به درک با استفاده از زبان شفاهی یا کتبی مربوط می شود و می تواند به شکل عدم توانایی کامل در گوش کردن، فکر کردن، صحبت کردن، خواندن، نوشتن، حجمی کردن یا انجام محاسبه های ریاضی ظاهر شود.

اختلالات یادگیری در ۴ تا ۷ درصد کودکان در سنین مدرسه مشهود می باشد.

این اختلال در بسیاری از کودکان نخستین بار زمانی آشکار می شود که وارد مدرسه می شوند و از عهده ی کسب مهارت های تحصیلی بر نمی آیند. این ناتوانی اغلب در خواندن بروز می یابد، اما در ریاضیات، نوشتن یا سایر موضوع های درسی نیز مشاهده می شود.

از میان رفتارهایی که مکرر در سال های اولیه دوره ی ابتدایی مشاهده می شود، ناتوانی در توجه و تمرکز، مهارت های ضعیف حرکتی مانند در دست گرفتن ناشیانه مداد و بد نوشتن، و دشواری در یادگیری خواندن است.

در سال های بعدی دوره ابتدایی، به موازات دشوارتر شدن برنامه تحصیلی، ممکن است در سایر زمینه ها نظیر مطالعات اجتماعی یا علوم مشکلاتی پدید آید.

مشکلات عاطفی نیز پس از چند سال شکست مکرر شدت می یابد، برخی مشکلات اجتماعی و ناتوانی در دوست یابی و حفظ روابط دوستانه نیز مشاهده می شود.

قابلیت در دانش و مهارت ها شامل دانش حرفه ای پایه است که معلم های اختلالات یادگیری به آن نیاز دارند. ایفای این نقش فنی مستلزم برخورداری از قابلیت هایی در ارزیابی و تشخیص، تدوین برنامه درسی، تمرین های آموزشی، مدیریت رفتارهای دانش آموز، طرح ریزی و اداره تدریس و محیط یادگیری و نظارت و ارزشیابی است. دانشجو معلمان باید از نظریه های یادگیری مطلع باشند و راهبردهایی برای تدریس زبان شفاهی، خواندن، زبان، ریاضیات، مدیریت رفتار، مهارت های اجتماعی و هیجانی، و مهارت های پیش حرفه ای و حرفه ای را در اختیار داشته باشند.

مشخصات درس:	نام درس: اختلالات یادگیری

نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت	اهداف / پیامد یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- با اختلالات خواندن که از شایع ترین اختلالات یادگیری است و بیشترین حجم خدمات آموزش ویژه و برنامه های مداخله ی تخصصی را به خود اختصاص میدهد آشنا شده و بتواند اصول و راهبردهای پیشگیری اولیه و ثانویه را بکار گیرد ۲- با اختلالات نوشتن، دیکته و انشاء و مولفه های اختلال بیان نوشتاری، شیوع و فرآیند تشخیص، نشانه های بالینی، ملاک های تشخیصی، آزمونهای هوشی، تشخیص افتراقی آشنا شده و استفاده نماید. ۳- با اختلالات ریاضی (فهمیدن و نام بردن، اصطلاحات ریاضی، فهمیدن و نام بردن اعمال و مفاهیم ریاضی و تبدیل آنها به نماد ها) مهارت های ادراکی (شناخت و خواندن نمادهای عددی یا نشانه های حسابی و گروه بندی ارقام) مهارت های ریاضی (رعایت مراحل ریاض، شمارش و یادگیری جدول ضرب) مهارت های مربوط به توجه (کپی کردن درست ارقام، به خاطر سپردن ارقام انتقال داده شده) آشنا شده و بداند برای درمان اختلالات یادگیری ریاضی چه باید کرد؟			
شایستگی اساسی:				
	ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	ویژگی ها، تعاریف و شیوع و فرآیندهای تشخیصی	با ویژگیها، تعاریف، شیوع و فرآیندهای تشخیصی آشنا شود. با مولفه های هریک از اختلالات آشنا شود.	با مشاهده در موقعیت یادگیری بتواند دانش آموزان را ارزیابی و شناسایی نماید. در زمینه مولفه های هریک از اختلالات مطالعه و تحقیق نماید.	یک برنامه تشخیصی برای یکی از اختلالات (خواندن،نوشتن و ریاضی) طراحی نماید. گزارش مطالعات خود را به کلاس ارائه نماید.
	عوامل و نشانه ها	با عوامل و نشانه های اختلالات آشنا شود	عوامل و نشانه های اختلالات را مطالعه و بررسی نماید	با آشنایی از عوامل و نشانه ها، طرح درمانی را تهیه و اجرا نماید و گزارش آن را به کلاس ارائه نماید
	راهبردها	با راهبردهای اولیه و ثانویه و آزمون های هوشی، تشخیصی و افتراقی آشنا شود.	بتواند حداقل سه راهبرد متناسب با اختلال را معرفی و اجرا نماید. بتواند آزمون های هوشی، تشخیصی و افتراقی را اجرا نماید.	نتایج اجرای راهبردها و آزمون را تجزیه و تحلیل و گزارش نماید

برنامه آموزشی اجرا شده را تحلیل و ارزیابی نماید	برنامه آموزشی تهیه شده را اجرا نماید	یک برنامه آموزشی مناسب برای یکی از اختلالات را تهیه و تدوین نماید	برنامه	

۲- فرصت های یادگیری ، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱ : کلیات

- تعریف اختلالات یادگیری
- طبقه بندی اختلالات یادگیری
- شیوع اختلالات یادگیری
- نظریه های یادگیری
- بررسی عوامل درونی و بیرونی در بروز اختلالات یادگیری

تکلیف یادگیری:

در خصوص موضوعات فصل اول مطالعه و مقاله ای را تهیه و به کلاس گزارش نماید.

فصل ۲ : ویژگی های افراد با اختلالات یادگیری

- هوش
- توجه
- بیش فعالی
- حافظه
- مشکلات ادراکی
- زبان
- ویژگی های اجتماعی، هیجانی و شخصیتی افراد با اختلال یادگیری
- دانش آموزان تیز هوش با اختلال یادگیری

فصل ۳ : ارزیابی و ملاکهای تشخیصی اختلالات یادگیری

- الگوهای ارزیابی
- مراحل فرایند ارزیابی - آموزش
- روش های کسب اطلاعات مربوط به ارزیابی (شرح حال، مشاهده، مقیاس درجه بندی، مقیاس های غیر رسمی، آزمون های رسمی هنجار گزینی شده)
- ملاحظات زیست محیطی

فصل ۴: راهبردها و برنامه‌های آموزشی برای دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری

- برنامه آموزش و پرورش انفرادی (IEP)

- استفاده از راهبردهای آموزشی ویژه

- مشارکت خانواده و برنامه‌های آموزشی

فصل ۵: انواع و علائم اختلالات یادگیری، رویکردهای آموزشی و مولفه‌های خواندن و نوشتن و

ریاضی

- اختلال در خواندن

- اختلال در نوشتن

- اختلال در ریاضی

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

بررسی عملکرد یادگیری حداقل سه دانش‌آموز که دارای اختلالات خواندن، نوشتن، ریاضی باشند و تدوین راهبردهای آموزشی مناسب با شرایط و ویژگی‌های آنان و ارائه گزارش نتایج به کلاس درس

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی:

ناتوانی‌های یادگیری (نظریه، تشخیص و راهبردهای تدریس) - ژانت لرنر - ترجمه عمت دانش - مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۴

منابع فرعی:

- ۱- ناتوانی‌های یادگیری، هالاهان و کافمن، ترجمه حمید علیزاده، نشر دانژه
- ۲- اختلالات یادگیری، یوسف کریمی، انتشارات ساوالان
- ۳- اختلالات زبان و گفتار در کودکان، جان آیزنسون، ترجمه حمید علیزاده، انتشارات رشد
- ۴- درمان اختلالات نوشتن، تالیف مصطفی تبریزی، نشر فرا روان
- ۵- درمان اختلالات ریاضی، تالیف مصطفی تبریزی، نشر فرا روان
- ۶- تشخیص و ساماندهی ناتوانی‌های یادگیری، نشر سازمان آموزش و پرورش استثنایی

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس فارسی دانش آموزان با نیازهای ویژه»

۱- معرفی درس و منطق آن

زبان به عنوان مهم ترین ویژگی بشر توانایی هم اندیشی، همدلی، و ارتباط اجتماعی با دیگران را به انسانها می بخشد. زبان، انسان را قادر می سازد تا فرهنگ خود را از نسلی به نسل دیگر منتقل سازد و امکان مناسبی برای عرضه اندیشه های اوست. معلمان باید بتوانند به دانش آموزان در بکارگیری معنادار تجربیات شخصی برای توسعه مهارت های زبانی و نیز مهارت های ادراکی کمک کنند.

از آنجاییکه کودکان با آسیب شنوایی و کم توانی ذهنی از راه شنیدن و گوش دادن نمی تواند زبان خود را گسترش دهد، لذا در گسترش مفاهیم تحت تاثیر این آسیب قرار می گیرند.

کودکان طبیعی در بدو ورود به مدرسه از نظر زبان درکی و بیانی از زمینه ی پربراری برخوردار بوده که این خود برای سواد آموزی بسیار ضروری به شمار می آید.

بنابراین آشنایی و کسب مهارت معلمان بر آموزش و ارتقا توانایی کودکان با نیازهای ویژه (آسیب شنوایی و ذهنی) برای تربیت و تقویت مهارت در مهارت های گفتاری، توانایی خواندن و نوشتن و کاربرد دستور زبان ضروری است.

مشخصات درس:	نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس فارسی دانش آموزان با نیازهای ویژه
نوع درس: نظری و عملی	اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:
تعداد واحد: ۲	نقش تولیدی و دریافتی زبان را در فرآیند آموزش بررسی و روشهای پیشنهادی برای توسعه واژگان و مهارتهای زبانی را با توجه به تفاوتهای فردی دانش آموزان ارائه کند.
زمان درس: ۴۸ ساعت	

شایستگی اساسی:			
با مراحل رشد و تکامل مهارت‌های شنیداری و زبانی شامل شناخت، زبان و گفتار آشنا شده و از توانایی و محدودیت کودک آسیب دیده شنوایی مطلع شده و پیشنهاد و راهکارهای مناسب برای بهبود سطح توان بخشی در آموزش این کودکان را ارائه می‌دهد با سطوح عملکردی در مهارت های خوانداری (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن) و مهارت‌های نوشتاری (درست نویسی و جمله سازی) آشنا شود و فعالیت یادگیری برای هریک را طراحی می‌کند.			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
رشد طبیعی گفتار و زبان	با مراحل رشد طبیعی گفتار و زبان کودکان و کودکان با نیازهای ویژه آشنا می‌شود.	در تحلیل مشاهدات، محدودیت های کودکان با نیاز ویژه را در خصوص گفتار و زبان شتاسایی می‌کند.	در تحلیل مشاهدات، توانسته است محدودیت کودکان با نیازهای ویژه را در خصوص گفتار و زبان شناسایی کرده و راهبرهای آموزشی مناسب را بکار گیرد.
وجه تولیدی و دریافتی زبان	در تحلیل مشاهدات وجه تولیدی و دریافتی زبان را مشخص نماید. اما چگونگی تاثیر گذاری آن بر توسعه واژگان در کار دانش‌آموزان را مشخص نکرده است. (با در نظر داشتن ملاحظات در خصوص دانش‌آموزان با نیاز ویژه)	در تحلیل مشاهدات وجه تولیدی و دریافتی زبان را مشخص نموده و چگونگی تاثیر گذاری آن بر توسعه واژگان در کار دانش‌آموزان را مشخص می‌کند. • با در نظر داشتن ملاحظات در خصوص دانش‌آموزان (با نیاز ویژه)	در تحلیل مشاهدات وجه تولیدی و دریافتی زبان را مشخص نموده و چگونگی تاثیر گذاری بر توسعه واژگان در کار دانش‌آموزان و ارتباط آن با رویکردهای به کار گرفته شده در آموزش زبان را مشخص کند. (با در نظر داشتن ملاحظات در خصوص دانش‌آموزان با نیاز ویژه)
مهارت های زبانی	ویژگی هریک از مهارت‌های زبانی را مشخص نموده اما ارتباط آنها با یکدیگر و نقش هریک را در یادگیری زبان مشخص نکرده است.	ویژگی هریک از مهارت‌های زبانی را مشخص نموده و ارتباط آنها با یکدیگر و نقش هریک را در یادگیری زبان مشخص کرده است. و تاثیر آسیب شنوایی را	ویژگی هریک از مهارت‌های زبانی را با توجه به ارتباط نظام مند این مهارتها و تاثیر و تاثر هریک بر یادگیری زبان را مشخص کرده است. و روشهای ترمیمی و

تکمیلی آموزش و توانبخشی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را در این زمینه به کار گیرد.	در این زمینه بررسی نماید.			

۲- فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- رویکردها در آموزش زبان و برنامه درسی آموزش زبان، اهداف و اصول آموزش زبان در دوره ابتدایی
- ۱- تعاملی
- ۲- رویکرد کلی
- ۳- رویکرد تحلیلی
- ۴- رویکرد ترکیبی
- ویژگی‌های خط فارسی
- کودک و زبان آموزی
- ایجاد آمادگی‌های لازم برای زبان آموزی
- رابطه زبان و تفکر
- زبان و یادگیری
- روش‌های آموزش و ارزشیابی در برنامه زبان آموزی دوره ابتدایی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه
- وجه تولیدی و وجه دریافتی زبان
- ساخت آوایی زبان فارسی، گونه‌های گفتاری و نوشتاری
- تأخیرهای رشدی و زبان آموزی
- نقش تعامل یادگیرندگان با یکدیگر در رشد زبان
- نقش هنر (شعر، قصه، نمایش، بازی، کاردستی، نقاشی و...) در آموزش زبان
- ساختار کتاب درسی فارسی در پایه اول ابتدایی و اول مقدماتی و ابتدایی نیازهای ویژه
- شبکه واژگانی و نقش آن در آموزش زبان

تکلیف یادگیری:

مطالعه مقالات علمی - پژوهشی و تهیه یک جدول مقایسه‌ای از کارکرد، نقاط قوت و ضعف هریک از رویکردها و ارائه مقاله به کلاس

یک نمونه از برنامه درسی آموزش زبان فارسی را با توجه به رویکرد، اهداف و اصول در کتاب‌های درسی ویژه بررسی و مقایسه نموده و گزارشی را به کلاس ارائه نماید.

فصل دوم: مهارت‌های پایه در آموزش زبان

گوش دادن:

- اهداف، اهمیت، انواع و عوامل موثر در گوش دادن
- تاثیر مهارت گوش دادن در یادگیری
- آموزش مهارت گوش دادن
- ارزیابی از فرایند گوش دادن
- بازی‌های آموزشی و مهارت گوش دادن
- اختلالات شنوایی و راهبردهایی برای رفع آن
- مشکلات یادگیری دانش آموزان نیمه شنوا و ناشنوا

سخن گفتن:

- اهداف، اهمیت، انواع و عوامل موثر در سخن گفتن (ارتباط تفکر و سخن گفتن)
- مهارت سخن گفتن و یادگیری
- ارزشیابی از فرآیند سخن گفتن
- بازی‌های آموزشی و مهارت گوش دادن
- اختلالات گفتاری و راهبردهایی جهت رفع آن
- تفاوت فردی در آموزش زبان پایه اول
- آموزش کودکان دو زبانه با نیازهای ویژه
- مشکلات یادگیری دانش آموزان نیمه شنوا و ناشنوا

مهارت خواندن:

- تعریف، اهداف و اهمیت
- مراحل خواندن
- مهارت‌های خواندن
- خواندن برای درک مطلب
- خواندن تجسسی / انتقادی
- خواندن برای کسب اطلاعات
- دشواری‌های کودکان در خواندن:
- دامنه واژگان، بافت و زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی
- مهارت‌های خواندن و یادگیری
- فرآیند رمزگشایی در خواندن
- مطالعه عوامل موثر در آموزش خواندن
- ارزشیابی از مهارت خواندن
- بازی آموزشی و مهارت خواندن

مهارت نوشتن:

- اهداف، اهمیت، انواع و عوامل موثر در نوشتن
- مهارت نوشتن و یادگیری
- فرآیند نوشتن
- مراحل نوشتن در سال‌های آغازین
- اصولی که در هنگام نوشتن باید رعایت شود
- هنر نوشتن (خوانا نویسی، زیبا نویسی و درست نویسی)
- اختلالات نوشتن
- انواع نوشتن (خلاصه نویسی، یادداشت برداری، گزارش نویسی، تبدیل گفتار به نوشتار)
- راهبردهایی برای تقویت نوشتن
- طراحی فعالیت‌های یادگیری برای نوشتن (املا، انشا، خاطره نویسی، گزارش نویسی و ...)

تکلیف یادگیری:

با مطالعه و بررسی مهارت‌های چهارگانه زبانی و نقش آن در یادگیری دانش آموزان با نیازهای ویژه، یافته‌های خود را به کلاس درس گزارش نماید

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای آموزش هر یک از چهار مهارت زبانی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه طراحی نماید.

فصل سوم: مقدمات برنامه‌ریزی برای آموزش زبان

- ارتباط و همبستگی جنبه‌های چهارگانه آموزش زبان
- تقدم و تاخر در آموزش مهارت‌های زبانی
- برنامه‌ریزی برای آموزش کودکان با نیازهای ویژه

تکلیف یادگیری:

با استفاده از کتاب فارسی یک فصل را انتخاب کرده و روند آموزش زبان به کودکان با نیازهای ویژه را بر اساس چهار مهارت زبانی نقد و بررسی نموده و به همراه پیشنهادات به کلاس ارائه نماید.

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

تحلیل و بررسی محتوای کتاب فارسی (ویژه کودکان استثنایی) و تولید واحدهای یادگیری

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی:

زبان‌آموزی و جمله‌سازی پایه‌های دوم تا پنجم به انضمام راهنمای معلم گروه آسیب‌دیده شنوایی (دوره ابتدایی)
زبان‌آموزی و جمله‌سازی و انشاء پایه ششم به انضمام راهنمای معلم. گروه آسیب‌دیده شنوایی
توانبخشی شنوایی کودکان، امیرعباس ابراهیمی، نشر دانژه، ۱۳۸۸
زبان‌آموزی، بهمن زندی، انتشارات سمت، ۱۳۸۱

روش محاوره (آموزش صرف و نحو زبان) به کودکان دچار نقص شنوایی، علی اصغر کاکوجویاری و آلیس هوسپیان، سازمان استثنایی

راهنمای معلم فارسی اول و راهنمای معلم فارسی پایه‌های دوم تا ششم دانش آموزان کم‌توان ذهنی

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت گروهی ۷ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۸ نمره

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس ریاضی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه»

۱- معرفی درس و منطق آن

امروزه نیاز به ریاضی یک نیاز زیربنایی است. آموزش ریاضیات در زندگی ما نقش مهمی دارد و با دستیابی به مهارت‌های اصلی ریاضی مانند تجزیه و تحلیل، درک روابط منطقی بین مفاهیم و وقایع و پیش‌بینی نتایج احتمالی، فرصت‌هایی برای اکتشاف خلاقانه‌ی پدیده‌ها و حل مسائل علمی است. معلمان باید بتوانند با استفاده از استانداردهای فرایندی در آموزش ریاضی استعداد دانش‌آموزان را در حل مسائل و پرورش تفکر ریاضی تقویت نمایند. همچنین توانایی دانش‌آموزان را در درک اصول، مفاهیم و تعمیم آن به موقعیت‌های واقعی متمرکز نموده و فعالیت‌های ذهنی کودک را با محتوای مطالب آموزش ریاضی منطبق ساخته و زمان مناسب آموزش ریاضی در مدرسه را مد نظر داشته باشند. معلمان باید با طرح مسائل سوال برانگیزی علاقه کودکان را جلب نموده و توانایی آنان را برای متمرکز شدن بر راه حل‌ها و یافتن روش‌های مختلفی که به حل احتمالی مسئله منجر می‌شود پرورش دهند. معلمان باید به گونه‌ای عمل نمایند که یادگیری ریاضی برای دانش‌آموزان لذت‌بخش شده و موجب پیشرفت دانش‌آموزان باشد و با طراحی و سازمان‌دهی فرصت‌های یادگیری و هدایت آن به گونه‌ای عمل نمایند که با موفقیت‌های متوالی دانش‌آموزان رغبت و علاقه آن‌ها افزایش یابد. و با جلوگیری و برطرف کردن دریافت‌ها و ادراک غلط و نادرست از مفاهیم و اصول به کشف و حل خلاقانه‌ی مسائل تبدیل شوند.

مشخصات درس:	نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس ریاضی برای دانش‌آموزان با نیاز ویژه

اهداف و پیامد یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با درک اصول و اهداف برنامه درسی مبانی و آموزش ریاضی دوره ابتدایی و کتب ریاضی دانش آموزان با نیاز ویژه ذهنی و اصول حاکم در برنامه درسی کودکان با نیازهای ویژه، چگونگی سازماندهی مفاهیم و طراحی فرصت‌های یادگیری مرتبط با موقعیت‌های واقعی زندگی دانش-آموزان را تحلیل و تبیین کند. با استفاده از انواع روش حل مسئله، موقعیت یادگیری را با لحاظ نمودن سطح توانایی دانش-آموزان طراحی و تاثیر آن بر تعمیق یادگیری را ارزیابی نماید. با مهم‌ترین اهداف آموزش و یادگیری ریاضی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه (بخصوص کم‌توان ذهنی) آشنا شده و با مهارت در جهت حل مسائل ریاضی، مهارت و کارآمدی دانش آموزان تلاش کند بگونه‌ای که آنان فراگیرند که چه هنگام، کجا، چگونه و به چه ترتیب؟ و چرا؟ باید از اصول و قواعد و قضایای ریاضیاتی و منطق ریاضی برای حل مشکلات زندگی روزمره خود استفاده کند.			
نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت شایستگی اساسی:			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ساختار برنامه	در تحلیل برنامه درسی تاثیر اصول و اهداف در سازمان‌دهی فرصت‌های یادگیری را از منظر ارتباط آن با موقعیت‌ها واقعی یادگیری مورد بررسی قرار نداده است.	در تحلیل برنامه درسی نقش اصول و اهداف در سازمان‌دهی فرصت‌های یادگیری را با در نظر گرفتن ارتباط آن با موقعیت-های واقعی زندگی دانش‌آموزان گزارش نموده است.	در تحلیل برنامه درسی نقش اصول و اهداف در سازماندهی فرصت‌های یادگیری را با ارائه پیشنهاداتی که ناظر به موقعیت-های واقعی زندگی دانش‌آموزان و تاثیر آن بر یادگیری می-باشد را گزارش نموده است.
سازماندهی مفاهیم	سازماندهی مفاهیم برنامه درسی را از نظر توالی بررسی نموده اما ارتباط میان مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم را تبیین نکرده است.	سازماندهی مفاهیم برنامه درسی را از نظر توالی بررسی نموده اما ارتباط میان مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم را تحلیل نموده است.	سازماندهی مفاهیم برنامه درسی را از نظر توالی بررسی نموده اما ارتباط میان مفاهیم اساسی و خرده مفاهیم را تحلیل و پیشنهاداتی برای سازماندهی که منجر به نظم‌شناختی و درک عمیق‌تر شود ارائه نموده است.
روش‌های حل مسئله	از راهبرد حل مسئله برای طراحی موقعیت	از راهبردهای مختلف حل مسئله برای	از راهبردهای مختلف حل مسئله برای

طراحی موقعیت یادگیری استفاده کرده	طراحی موقعیت یادگیری استفاده کرده و امکان یادگیری را برای همه دانش-آموزان با توجه به سطوح متفاوت توانایی فراهم کرده است.	یادگیری استفاده کرده اما امکان دستیابی دانش‌آموزان به سطح عمیق یادگیری را فراهم نکرده است.		

ملاحظات*: (در ملاکها و سطوح تعیین شده در جدول فوق دانشجو معلم میبایست، ویژگیها و توان دریافتی و ادراکی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را در گروههای مختلف به تناسب شرایط هر گروه شناخته و عملکرد و مهارت متناسب را کسب نماید).

۲- فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- ۱- ماهیت ریاضیات، باورها نسبت به ریاضیات در گذشته و حال
- ۲- ضرورت آموزش ریاضیات در دوره ابتدایی
- ۳- اصول آموزش ریاضی در دوره ابتدایی
- ۴- استانداردهای فرآیندی در آموزش ریاضی در دوره ابتدایی (حل مسئله استدلال، اثبات پیوندها و اتصالات، ارتباطات و بازنمایی)

تکلیف یادگیری:

یکی از محورهای فوق را انتخاب و با مطالعه و پژوهش‌ها و مقالات علمی در زمینه آموزش ریاضی یافته‌های خود را در قالب مقاله کوتاه ارائه نماید (با در نظر داشتن تفاوت‌های فردی و ویژگی‌های یادگیری در گروه‌های مختلف دانش آموزان با نیاز ویژه).

فصل دوم: یادگیری در ریاضیات

- ریاضیات در خارج از مدرسه و در مدرسه
- معنادارسازی و ملموس و عینی کردن ریاضیات در موقعیتهای واقعی (با توجه به توان دریافتی و درکی دانش آموزان)
- ریاضیات و حل مسئله
- فرآیند شکل‌گیری مفاهیم ریاضی در کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه
- کودکان چگونه ریاضی یاد می‌گیرند؟

تکلیف یادگیری:

یکی از محورهای فوق را انتخاب و با مطالعه و پژوهش‌ها و مقالات علمی در زمینه آموزش ریاضی یافته‌های خود را در قالب مقاله کوتاه ارائه نماید (با در نظر داشتن تفاوت‌های یادگیری در کودکان).

فصل سوم: اصول و استانداردهای پایه ۱ تا پایه ۶

- (۱) اعداد و عملیات (مفهوم اعداد حسابی، ترتیبی، اصلی، کسری و رابطه بین آنها، راه‌های نمایش اعداد، سیستم‌های عددی، شمارش چندتاجندتا، مفاهیم مختلف جمع و تفریق و رابطه بین آنها و اثری که عمل آنها بر اعداد حسابی دارند، رابطه بین جمع و تفریق با ضرب و تقسیم، راهبردهای انجام محاسبات، محاسبات ذهنی و تخمین زدن)
- (۲) جبر (درک الگوها و روابط، طبقه‌بندی بر اساس ویژگی‌ها، شناسایی و ادامه الگوهای ساده عددی، هندسی یا اصوات، درک خواص و ویژگی عملیات، بازنمایی ملموس، تصویری یا کلامی از نمادها، مدل‌سازی به کمک تصویر یا اشیاء، توصیق تغییرات کیفی یا کمی در بافت‌ها مختلف)
- (۳) هندسه (شناسایی و نام‌گذاری اشکال دو بعدی و سه بعدی، توصیف ویژگی اشکال دو بعدی و سه بعدی، بیان مکان هندسی و توصیف روابط به کمک هندسه مختصاتی، تقارن (ملاحظات: در این بخش لازم است دانشجو معلم با وسایل کمک آموزشی دانش آموزان با آسیب بینایی از جمله نمودارهای برجسته، اشکال هندسی برجسته و ابزار اندازه‌گیری: خط‌کش، نقاله و گونیای برجسته و نرم افزار و سخت افزارهای ویژه این گروه آشنا شده و نحوه ی بکارگیری آنها را فراگیرد.)
- (۴) اندازه‌گیری (درک ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری اشیاء، واحدها، سیستم‌ها و فرآیندهای اندازه‌گیری، به کارگیری فنون، ابزار و فرمول‌ها اندازه‌گیری برای تعیین اندازه) هم‌ارزی و تبدیل، ارتباط میان صفات (مساحت، شکل، محیط و مساحت، حجم و شکل) (با در نظر داشتن ملاحظات بند ۳).
- (۵) تحلیل داده‌ها (طرح سوالی که بتوان پاسخ آنرا به کمک جمع‌آوری، سازماندهی و نمایش داده‌ها به دست آورد؛ انتخاب و به کارگیری روش‌های آماری مناسب برای تحلیل داده‌ها، پیش‌بینی و نتیجه‌گیری براساس داده‌ها، درک و به‌کارگیری مفهوم ابتدایی احتمال)

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت‌های یادگیری مستقیم/ فردی و مشارکتی از طریق مطالعه پژوهش‌ها/ مقالات علمی در زمینه آموزش ریاضی و راهبردهای حل مسئله و کاربرد آن در درک مفاهیم ریاضی، تحلیل پاسخ به پرسش‌های طرح شده به هنگام ارائه گزارش‌ها به شیوه مشارکتی - به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های آموزشی و ارائه راهبردهایی برای بهبود یادگیری دانش‌آموزان و خلق فرصت‌های جدید یادگیری

۴- منابع آموزشی**منبع اصلی:**

کتاب معلم (راهنمای تدریس) ریاضی - پایه دوم تا چهارم دبستان (نیازهای ویژه ذهنی)

آموزش مفاهیم پایه ریاضی به کودکان پیش دبستانی، مولف: ماریان ناشی - جکی لاو، مترجمان مهدی دستجردی و فرزانه دستجردی، انتشارات مدرسه ۱۳۹۲

آموزش ریاضی به کودکان دبستانی (به روش کشورهای پیشرفته)، ترجمه و نگارش امان اله صفوی
کتاب تدریس ریاضی در دوره ابتدایی، انتشارات سمت
ریاضیات برای معلمان (نسخه دانشجو معلم، نسخه مدرس)، انتشارات مدرسه
کمک به کودکان در یادگیری ریاضی

Principles and standards for school mathematics. NCTM. ۲۰۰۰

Assessment and evaluation of school mathematics. NCTM.

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است. ۵۰ درصد از تکالیف عملکردی می‌تواند به صورت گروهی اجرا شود

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس علوم تجربی برای دانش آموزان با نیاز های ویژه»

۱- سرفصل درس و منطق آن

امروز آموختن علوم تجربی همچون سواد آموزی و حساب کردن امری است ضروری و اساسی که با زندگی روز مره انسان در ارتباط است و با پیشرفت تکنولوژی اهمیت آن بیشتر شده است. فراگیری آموزش علوم تجربی در دوره ی ابتدایی (دانش آموزان با نیازهای ویژه) از دو منظر دارای اهمیت است یکی آن که دانش آموزان در می یابند که علم تجربی متشکل از واقعیت های مستدل دنیای پیرامون (محیطی) است و دیگر آنکه هرچه که بر اساس واقعیت بوده و مبتنی بر کسب آزمایش و تجربه باشد، می پذیرند. مگر آنکه عدم صحت آن را از طریق آزمایش تجربه کنند در این برنامه درسی معلم علوم در نقش راهنما و مشاور عمل خواهد کرد و با تاکید بر فعالیت های پژوهشگری در فعالیت های گروهی و کلاسی مشارکت کرده تا در تحقق اهداف آموزشی به موفقیت بیشتری دست یابد. در این درس زمینه های اصلی علوم تجربی که شامل علوم زیستی، علوم فیزیکی و علوم زمین است بصورت تلفیقی ارائه می شود.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس علوم تجربی				مشخصات درس:
اهداف و پیامد یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: دانش آموزان را با زمینه های علمی آشنا ساخته و شرایط مطالعه و یادگیری بیشتر را در آینده و سطوح بالاتر فراهم نماید . همچنین با آگاهی دادن به آنها و آموزش روش های تفکر آنان را برای زندگی در یک جامعه علمی آماده نماید. در برنامه یه درسی علوم دانش آموزان کم توان ذهنی با پیوند بین محتوا و روش های نوین آموزش از یک سو و ارتباط دادن مباحث علوم با تجربه های روزمره یه دانش آموزان از سوی دیگر، یادگیری علوم را برای دانش آموزان لذت بخش نموده و علاقه و شوق یاد گیری را در آنها افزایش دهد. دانشجو معلم باید به مقتضیات و ملزومات کلی و اساس تدریس از قبیل استفاده از زبان و دامنه لغات مناسب ، استفاده از اطلاعات و فناوری اطلاعات و سلامت و ایمنی و کاربرد مهم آنها توجه داشته و آنها را تحلیل و تبیین کند.				نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیش نیاز:
				شایستگی اساسی:
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
رویکردهای جدید در آموزش علوم تجربی و کسب دانستنی های ضروری	با رویکردهای جدید در آموزش علوم تجربی آشنا شود. با دانستنی های سه گانه ی علوم تجربی آشنا شود (علوم زندگی، علوم فیزیکی، علوم زمین).	رویکردهای جدید در آموزش علوم تجربی را تحلیل و تبیین کرده و مورد نقد و ارزیابی قرار دهد. دانش دانستنی های سه گانه علوم تجربی را بسط دهد.	رویکردهای جدید در آموزش علوم تجربی را با توجه به سطح توانایی ذهنی دانش آموزان به کارگیرد. دانش کسب شده از دانستنی های سه گانه علوم تجربی را در محیط واقعی اجرا نماید...	
طراحی موقعیت یادگیری*	با رابطه بین محتوا و فرصت مناسب برای	رابطه بین محتوا و فرصت مناسب برای	رابطه بین محتوا و فرصت مناسب برای	

فعالیت‌های یادگیری چندگانه را به کار گیرد.	فعالیت‌های یادگیری چندگانه را درک و مورد نقد و ارزیابی قرار دهد.	فعالیت‌های یادگیری چندگانه آشنا شود.		
اهداف تحصیلی و استانداردهای مورد انتظار در عملکرد دانش‌آموزان را در محیط کلاس و خارج از کلاس به نمایش می‌گذارد.	اهداف تحصیلی و استانداردهای مورد انتظار در عملکرد دانش‌آموزان را تبیین و طراحی کند.	دانشجو- معلم با اهداف تحصیلی و استانداردهای مورد انتظاری که در عملکرد دانش‌آموزان مشاهده می‌شود، آشنا خواهد شد...	مهارت‌های یادگیری علوم تجربی**	

*محتوای آموزش علوم انواع فعالیت‌های یادگیری کلاس درس و خارج از آن را دربر می‌گیرد. مانند آزمایش کردن، تجزیه و تحلیل و فعالیت‌های یادگیری که از حواس مختلف استفاده می‌شود موجب ایجاد و تقویت رفتارهای شناختی، حرکتی، اجتماعی و... در یادگیرندگان می‌شود.

** «آگاهی و دانش»، «داشتن مهارت» و «نیروی درک و فهم» در برنامه تحصیلی مشخص‌کننده چهار محدوده علمی است که دانش‌آموزان آن‌ها را فرا می‌گیرند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- آموزش علوم در دنیای در حال تغییر
- معنای علم و آموزش علوم
- لزوم آموزش علوم تجربی در دوره ابتدایی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
- معرفی کتاب درسی (بررسی ویژگی‌های کتاب درسی شامل: موضوع کتاب، حجم و صفحات کتاب، تعداد فصل و بخش‌ها) بررسی کتاب علوم دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ذهنی

تکلیف یادگیری

- مطالعه منابع و مقالات درخصوص آموزش درس علوم تجربی و ارائه گزارش از مطالعات و پژوهش‌های خود به کلاس

فصل دوم: ضرورت و اهمیت آموزش علوم تجربی بویژه در آموزش و پرورش استثنایی

- رشد در حرکت مفاهیم
- رشد اجتماعی
- رشد فرهنگی

تکلیف یادگیری

- مطالعه منابع و ارائه گزارش از مطالعات خود به کلاس

فصل سوم: آموزش علوم به کودکان

کودکان چگونه یاد می گیرند

- ایده های فعلی کودکان
- یادگیری اکتشافی
- یادگیری انتقالی
- یادگیری حاصل پژوهش
- یادگیری تعاملی
- یادگیری با استفاده از فناوری اطلاعات ICT

تربیت علمی

- کمک به پرورش و شناخت علمی در کودک
- تجربیات دست اول کودکان
- آموختن در موقعیت های اتفاقی
- پرورش مهارت های پژوهش در کودکان
- احساس لذت از یادگیری - کسب انگیزه و نگرش علمی
- آموزش علوم به صورت تلفیقی
- استفاده از منابع و امکانات محلی در کلاس درس
- تفاوت های فردی یادگیرندگان

تکلیف یادگیری

- مشاهدات کلاسی و تهیه گزارش و ارائه به کلاس توسط دانشجو- معلم
- انجام پژوهش و تهیه مقاله درخصوص یکی از محورهای فوق

تکلیف عملکردی:

- طراحی یک موقعیت یادگیری با استفاده از رویکردها برای یک گروه خاص از دانش آموزان با نیاز های ویژه

فصل چهارم: اهداف و محتوای آموزش علوم تجربی دوره ابتدایی (آموزش و پرورش با نیازهای ویژه)

- اهداف آموزش علوم
- مفاهیم اساسی و آموزشی علوم تجربی
- بدن انسان و بهداشت آن (علوم بهداشت)
- محیط زنده (علوم زیستی)
- محیط غیر زنده (علوم زمین)
- ماده و انرژی (علوم فیزیکی)
- شیوه سازماندهی مفاهیم اساسی

تکلیف یادگیری:

- مطالعه برنامه درسی علوم آموزش ابتدایی و علوم تجربی آموزش و پرورش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ذهنی و تهیه گزارشی از نحوه سازماندهی مفاهیم اساسی در پایه‌های مختلف

تکلیف عملکردی:

- با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در گروه‌های نارسایی‌های ذهنی، شنوایی، بینایی، جسمی - حرکتی، عاطفی - هیجانی طرح درسی را با توجه به روش‌ها و وسایل ویژه آموزشی و کمک آموزشی برای هر یک از گروه‌ها طراحی و اجرا نماید.

فصل پنجم: مهارت‌های یادگیری علوم

شیوه‌های پرورشی - مهارت پژوهش

- پرورش مهارت‌های پرسشگری - پیش‌بینی و طراحی
- پرورش مهارت مشاهده با هدف جمع‌آوری شواهد با استفاده از منابع اطلاعاتی
- پرورش مهارت تحلیل، تفسیر و توصیف
- پرورش مهارت‌های برقراری ارتباط، مباحثه و ارزیابی
- مهارت تفکر (مرتب‌کردن و تنظیم اطلاعات، دسته‌بندی - طبقه‌بندی - مرتب‌کردن، تحلیل ارتباط، پیش‌بینی / فرضیه - سازی، نتیجه‌گیری، تشخیص حقایق از ایده‌های فردی، برقراری ارتباط علت و معلولی)

تکلیف یادگیری:

- مطالعه و بررسی نقش مهارت‌های یادگیری علوم از نظر تاثیرگذاری بر یادگیری و درک عمیق مفاهیم علمی و انتقال آموخته‌ها به موقعیت واقعی زندگی دانش‌آموزان در پژوهش‌ها و مطالعات انجام شده و ارائه گزارش به کلاس

تکلیف عملکردی:

- دانشجو - معلم با توجه به ویژگی‌های حسی، ذهنی و حرکتی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ملاحظات و روش‌های عینی و عملیاتی را در جهت تعمیق مطالب و مفاهیم این بخش طراحی و اجرا نماید.

فصل ششم: روش‌های تدریس علوم

- روش‌های فعال و غیرفعال
- ساخت‌گرایی و انفرادی کردن آموزش علوم
- حل مسئله
- پروژه عملی
- پرسش و پاسخ در کلاس علوم
- مشارکت در فرایند یادگیری

ملاحظات:

- دانشجو - معلم این رشته با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان با نیازهای ویژه می‌بایست در خصوص ویژگی یک بازخورد مناسب اطلاعات درستی را کسب نموده باشد. (بازخورد مناسب عبارت است از:

- ۱- مطالب برای دانش‌آموزان قابل درک و فهم باشد.
- ۲- زمان آموزش مطالب به موقع باشد.
- ۳- بازخورد مناسب هر دانش‌آموزش باتوجه به ویژگی‌های هریک از آنان صورت پذیرد.

فصل هفتم: راهبردهای ارزیابی

- ارزشیابی عملکردی
- نقشه مفهومی
- کارپوشه
- پرسش و پاسخ
- روش‌های ارزشیابی
- ارزیابی از دانستنی‌ها
- ارزیابی از مهارت‌ها
- ارزیابی از نگرش‌ها
- ارزیابی مستمر (اهمیت و روش علمی)
- ارزشیابی فعالیت‌های خارج از مدرسه (پروژه- تکالیف)
- یادداشت/ گزارش‌ها
- ارزشیابی پایانی
- شیوه ارائه نتایج ارزشیابی به دانش‌آموزان/ مدرسه/ والدین

تکلیف یادگیری:

- تهیه طرح ارزشیابی برای موارد اعلام شده در این فصل

فصل هشتم: وسایل و مواد مورد نیاز در انجام فعالیت‌ها

- مواد (موجودات زنده)
- کیت‌ها
- ابزار اسقاطی/ دورریختنی
- وسایل سمعی و بصری
- تابلوها
- منابع و مواد چاپی
- منابع الکترونیکی

تکلیف یادگیری:

- تهیه یک نمونه از مواد آموزشی مورد نیاز برای آموزش موقعیت یادگیری در این فصل

تکلیف عملکردی:

- در کلیه فصول این درس دانشجویان - معلم می‌بایست به این نکته توجه نماید که برای دریافت، ادراک و تعمیق مطالب یادگیری موضوعات را با استفاده از روش‌ها و وسایل مورد نیاز متناسب با شرایط جسمانی - روانی و حرکتی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه منطبق نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

ساخت یک محیط یادگیری قوی و غنی، تعریف و شناسایی مفاهیم مهم، برنامه‌ریزی و طراحی فرایند پرسش و تحقیق، شروع و هدایت بحث، هدایت مسیر یادگیری دانش‌آموزان برای رسیدن به هسته محتوایی، ایجاد فرصت‌هایی برای همه دانش‌آموزان جهت نمایش یک محصول و یا برگزاری یک اجرای عمومی به منظور نشان دادن یادگیری و خلق فرصت‌های جدید یادگیری

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

مبانی آموزش علوم تجربی در دوره ابتدایی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
کتاب معلم (راهنمای تدریس علوم تجربی پایه اول دبستان، نیازهای ویژه ذهنی)
کتاب معلم (راهنمای تدریس علوم تجربی پایه دوم تا چهارم دبستان، نیازهای ویژه ذهنی)

منبع فرعی:

برنامه درسی علوم تجربی در دوره ابتدایی، کتاب‌های درسی آموزش علوم در دوره ابتدایی، مقالات فصل‌نامه‌های علمی - پژوهشی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرایند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود.

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس علوم انسانی (مطالعات اجتماعی، هنر، دینی و قرآن) برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه»

۱- معرفی درس و منطق آن

آنچه بیش از هر چیز دیگری در تعلیم و تربیت دینی مورد نظر است، ایجاد نگرش‌های صحیح و یا تغییر برخی نگرش‌های نادرست است و اینکه فراگیران براساس آموخته‌های خود بتوانند به یک موضع و نظرگاه معین و ضرورتاً صحیح برسند و امکان انتخاب و تصمیم‌گیری را بیابند و در نهایت از این رهگذر به ایمان و اعتقاد برسند. این ایمان و اعتقاد مقدمه عمل آگاهانه و انتخاب شده است، بنابراین در برنامه جدید، انباشتن ذهن کودکان از مفاهیم و تاکید صرف بر مهارت‌هایی که در زندگی مورد استفاده قرار نگرفته و فقط به هنگام امتحان و ارزشیابی پایانی به ظاهر موفق جلوه می‌دهد مد نظر نبوده در عوض، ادراک مفاهیم دینی به عنوان مقدمه‌ای برای رشد عاطفی و تغییر نگرش‌های دانش‌آموزان و انس با این مفاهیم مورد توجه قرار گرفته است همچنین به "عمل صحیح" به عنوان حاصل تبعی "نگرش‌های صحیح" تاکید شده است.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس علوم انسانی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه				مشخصات درس:
اهداف / پیامد یادگیری : در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با فراهم ساختن فرصت تمرین و تعمیم آموخته‌ها به زندگی روزمره و موقعیت‌هایی شبیه‌سازی شده هدف از آموزش این درس که تعلیم و تربیت دینی دانش‌آموزان بوده را محقق نموده تا آنان بتوانند از آموخته‌های خود در موقعیت‌های مختلف زندگی روزمره استفاده کنند و با تربیت افرادی مومن، مسئول، آگاه و توانمند در زندگی فردی و اجتماعی و پایبند به اخلاق و ارزش‌های دینی و علاقمند به هویت اسلامی- ایرانی را پرورش دهد.				نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: هریک از بخش‌ها ۱۶ ساعت
				شایستگی اساسی:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
مفاهیم دینی و قرآنی	با آموزش مفاهیم دینی و قرآنی و با توجه به سطح دریافت و ادراک و تجربیات مستقیم و غیر مستقیم کودکان آشنا شود	با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان با نیاز ویژه، این مفاهیم را در زندگی واقعی آنان شناسایی کند	در گزارشی نوع مفاهیم و ارتباط آن با روش‌های مستقیم و غیر مستقیم و تجربیات دست اول و نیز ظرفیت‌های ذهنی دانش‌آموزان را در یادگیری مفاهیم دینی و اخلاقی را مطرح نماید	
شیوه‌های تدریس	با ارتباط میان هدف و شیوه ارزشیابی و روش تدریس، بخش‌های مختلف آموزش قرآن و تعلیمات دینی آشنا شود	ارتباط میان هدف، روش تدریس و شیوه ارزشیابی بخش‌های مختلف آموزش قرآن و دینی را تحلیل و تمایز بخش‌ها را از یکدیگر تشخیص و گزارش دهد	روش تدریس بخش-های مختلف آموزش قرآن و دینی را با هدف و شیوه ارزشیابی هریک از بخش‌ها و ارتباط آن با یادگیری	

دانش‌آموزان با نیاز- های ویژه را تحلیل و ارزیابی نماید				

۲- فرصت یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: جایگاه آموزش دینی در تربیت

- زبان آموزش دین (مستقیم - غیر مستقیم)
- تربیت دینی و پرورش تفکر
- زمینه روان‌شناختی تربیت دینی
- ویژگی‌های رشدی و تکامل آن در درک آموزه‌های دینی
- ظرفیت‌های ذهنی کودک و درک مفاهیم اعتقادی
- ظرفیت‌های ذهنی کودک و درک مفاهیم اخلاقی
- زمینه اجتماعی تربیت دینی
- خانواده و تربیت دینی
- مدرسه و تربیت دینی
- نهادها و رسانه‌ها در تربیت دینی
- فلسفه و رویکرد آموزش قرآن
- اصول و اهداف برنامه آموزش قرآن در دوره ابتدایی و دانش‌آموزان با نیاز ویژه
- روش‌های آموزش قرآن (آموزش روخوانی با تکیه بر زبان مادری، روش سنتی و روش تصویر خوانی)

فصل دوم: برنامه درسی تعلیم و تربیت دینی دوره ابتدایی و دانش‌آموزان با نیاز ویژه ذهنی و شنوایی

- رویکرد و اهداف برنامه درسی
  - اصول انتخاب و سازماندهی محتوا
  - روش‌های یاددهی و یادگیری
  - شیوه‌های ارزشیابی
- ### فصل سوم: مواد آموزشی در برنامه درسی تعلیم و تربیت دینی و قرآن
- ساختار، ویژگی و نقش کتاب درسی دانش‌آموز و کتاب کار و راهنمای معلم
  - نقش و ویژگی سایر مواد آموزشی
  - ساختار کتاب درسی و طرح‌ریزی موضوعات درسی کتاب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ذهنی و شنوایی
  - بررسی محتوای کتاب‌های درسی در پایه‌های مختلف برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
- ### فصل چهارم: روش‌های تدریس قرآن (با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ذهنی، شنوایی، بینایی)

الف) خواندن قرآن:

- مهارت روخوانی
- آموزش نمادهای خاص رسم‌الخط قرآن کریم
- آموزش حروف ناخوانا
- روش تدریس انواع وقف
- آموزش قرائت

ب) پیام‌های قرآنی

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از راهبرد مستقیم در تدریس، مطالعه مستقل و تعاملی برای تهیه گزارش از توانایی‌های دانش‌آموزان در درک مفاهیم دینی و اخلاقی و بکارگیری راهبرد غیر مستقیم و تحلیل واحد یادگیری
- تدارک دیدن فرصت‌های یادگیری غیر مستقیم برای کسب تجربه در آموزش مهارت‌های دینی، قرآنی با استفاده از منابع محلی برای پاسخ به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و راهبردهای شناختی برای تحلیل اهداف و روش‌های تدریس

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی:

- نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، خسروباقری، جلد دوم، تهران، مدرسه، فصل دوم
- آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد، ناصر باهنر، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۷۸
- راهنمای معلم تعلیمات دینی، هدیه‌های آسمانی و قرآن (نیازهای ویژه ذهنی) و جزوات مناسب‌سازی ویژه دانش‌آموزان با آسیب شنوایی. سازمان آموزش و پرورش استثنایی
- کتاب‌های درسی راهنمای معلم در دوره ابتدایی

منابع فرعی:

- تعلیم و تربیت اسلامی، محمدتقی جعفری گردآوری، تنظیم و تلخیص محمدرضا جوادی، تهران، پیام آزادی، ۱۳۷۸ (رکن دوم: معلم و مربی)

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزشیابی فرآیند و عملکردی: عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۱۰ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است..

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس مطالعات اجتماعی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه»

۱- معرفی درس و منطق آن

مطالعات اجتماعی یکی از حوزه‌های مهم یادگیری است که از انسان و تعامل او با محیط در زمان‌های مختلف صحبت می‌کند، این حوزه مفاهیم و موضوعات متعدد و مختلفی چون تاریخ، جغرافیا، مردم‌شناسی و ... را در بر می‌گیرد

درس مطالعات اجتماعی بر محور کنش متقابل آدمیان با یکدیگر و با محیطی که در آن به سر می‌برند در روند زمانی استوار است، این درس بر سه محور عمده جامعه، مکان و زمان استوار است.

برنامه درسی مطالعات اجتماعی با محتوا و موضوعات تدوین شده سعی در تحقق قابلیت کاربردی این درس و پیوند آن با زندگی واقعی دارد و بعنوان یکی از دروس مهم برای آموزش " آداب و مهارت های زندگی " محسوب می‌شود.

پرورش شهروندان مطلوب و تربیت اجتماعی به منظور مهیا شدن برای زندگی در جامعه از اهداف غایی این درس بشمار می‌رود.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس علوم انسانی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه				مشخصات درس:
اهداف / پیامد یادگیری : در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت حقوق و مسئولیت های فردی و اجتماعی و شهروندی در سطوح مختلف و تقویت مهارت ها و نگرش های مربوط به آنها پاسخگوی نیازها و تجربیات یادگیرندگان باشد. و بر اطلاعات و دانستنی ها بعنوان بستری برای تحقق اهداف اصلی و منبعی برای کاوشگری دانش آموزان توجه و تاکید نماید و با ایجاد شرایط و با تربیت اجتماعی مناسب و به منظور مهیا شدن برای زندگی در جامعه و تربیت و پرورش شهروندی مطلوب اقدام نماید				نوع درس: نظری - عملی
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: هر یک از بخش ها ۱۶ ساعت
				شایستگی اساسی:
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نظریه های رشد اجتماعی	با نظریه های رشد اجتماعی آشنا شود	نظریه های رشد اجتماعی را در دانش آموزان با نیازهای ویژه مقایسه کند و شباهت ها و تفاوتها را مشخص کند	با توجه به ویژگیهای دانش آموزان با نیازهای ویژه و شباهت و تفاوت ها دلالت هر یک از دیدگاهها را در تربیت اجتماعی منعکس نماید	
موقعیت یادگیری	با مفاهیم و مهارت های اجتماعی آشنا می شود	ارتباط میان اهداف و مهارت ها را تشخیص داده و طرحی را برای موقعیت های یادگیری تنظیم و تدوین می - کند	با فراهم کردن یک موقعیت یادگیری دانش آموزان را به لحاظ اجرایی کردن مفاهیم و مهارت ها مورد ارزیابی قرار داده و تحلیل می کند	

۲- فرصت یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف مطالعات اجتماعی
- ضرورت و اهمیت برنامه درسی مطالعات اجتماعی
- تاریخچه مطالعات اجتماعی
- تفاوت و ویژگی‌های یادگیرندگان
- تمایلات طبیعی کودکان

فصل دوم: نظریه‌های یادگیری و آموزش مطالعات اجتماعی و کاربردهای آن

- نظریه برونر
- نظریه ژان پیاژه
- نظریه ویگوتسکی
- نظریه راجرز
- نظریه هوارد گاردنر

فصل سوم: مهارت‌های اساسی در برنامه درسی مطالعات اجتماعی (با توجه به دانش‌آموزان با نیازهای

ویژه)

- سواد عددی
- سواد خواندن
- مهارت فناوری
- مهارت‌های زندگی:
- شناخت خود
- ارزش‌ها
- ارتباط با دیگران
- هدف‌گذاری
- تصمیم‌گیری
- مهارت‌کردن خشم
- مراقبت از سلامتی
- مهارت کاوشگری

فصل چهارم: برنامه درسی مطالعات اجتماعی

- اهداف
- مفاهیم و مهارت‌های اساسی در مطالعات اجتماعی
- حوزه‌های موضوعی در برنامه درسی مطالعات اجتماعی
- ارزش‌ها در برنامه درسی مطالعات اجتماعی (با تاکید بر ویژگی‌های دانش‌آموزان با نیازهای ویژه)

فصل پنجم: راهبردهای تدریس و یادگیری

- آموزش مستقیم (توضیحات معلم، پرسش و پاسخ، نمایش)
- آموزش غیر مستقیم (ایفای نقش، کار گروهی، شبیه‌سازی، کاوش‌گری، مسئله‌های واقعی و مسئله‌های طراحی شده، مطالعه موردی)

فصل ششم: ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

- چرا و چه چیزی را باید سنجش کنیم؟

- تشخیص مطالب کلیدی برای سنجش

- نگهداری سوابق

- گزارش نویسی

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از راهبرد تعاملی در بررسی کتاب درسی و راهنمای معلم، مطالعه مستقل در طراحی واحد یادگیری و راهبرد غیر

مستقیم در اجرا و ارزیابی واحد یادگیری

- تدارک دیدن فرصت‌های یادگیری غیر مستقیم برای کسب تجربه در آموزش مطالعات اجتماعی با استفاده از منابع محلی برای

پاسخ به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و راهبردهای شناختی برای تحلیل اهداف و روش‌های تدریس

- استفاده از شیوه‌های مطالعه فردی

۴- منابع آموزشی

منابع اصلی:

روش آموزش مطالعات اجتماعی کد ۶ هزار

راهنمای معلم مطالعات اجتماعی و آداب زندگی (نیازهای ویژه ذهنی)

منابع فرعی:

برنامه درسی مطالعات اجتماعی / کتاب درسی مطالعات اجتماعی / روان‌شناسی رشد، انتشارات سمت.

مقالات فصل‌نامه برنامه درسی و نوآوری‌های آموزشی در زمینه تربیت اجتماعی

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند و عملکردی: عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی پیش‌بینی شده و مشارکت در

فعالیت‌ها ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی

تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است..

سرفصل درس «سنجش و آزمون های تخصصی در حوزه کودکان با نیازهای ویژه»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است. در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است. موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد، نهادهای است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند، سازماندهی شده، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند.				تعداد واحد: ۲ واحد
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				Ck ۱-۱ & ۱-۲
				Gk & ۳-۱ Pck&
				۴-۱
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) و مقایسه کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) و مقایسه کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد مقایسه کند.	
ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی، چپایی و چگونگی	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی چپایی و فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چپستی چپایی فلسفه تربیت	دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی	

فلسفی تربیت رسمی	های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	رسمی و عمومی (در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند. شناسایی شده (توجیهات مناسبی ارائه می دهد.	(عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طر حهای) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخشهای اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخشهای اساسی
- نقد و بررسی برنامه های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنامه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای
ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاد می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است. براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت و ثبوتی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متریبان خواهد شد و از سوی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متریبان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK
پیامدها	ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و	با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی	تعیین (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه‌ای	

	برای تحلیل خود دلایل قانع کننده ای ارائه نمی دهد.	(حقوق و تکالیف) شناسایی می کند	ای (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.
نقد موقعیت های تربیتی (عمل فردی " معلم" و سازمان های تربیتی) از منظر اصول و ارزش های اخلاق حرفه ای / حقوق و تکالیف)	در مقایسه عناصر و مؤلفه های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) با ارزش ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف ها و قوت های موجود را در آن شناسایی و فهرست می نماید.	برای ضعف ها و قوت های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) استدلال های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.	دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.
تصمیم گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی)	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش های اخلاق حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) یکی از اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می دهد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چپستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصداق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه‌ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.

حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.

امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.

فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.

دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.

هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰)، اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

پودمان کارآموزی (سرفصل درس «آموزش پژوهی در عرصه عمل» / سرفصل درس «کارآموزی») ۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه کارآموزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین برای توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به کنش عملی را در کلاس درس فراهم می کند. این برنامه مبتنی بر روش های مختلف توسعه حرفه ای^۱ است. کارآموزان برای کسب توانایی های حرفه ای نیازمند کسب تجربیات دست اول در زیست بوم کلاس درس و اتخاذ تصمیمات اثر گذار که زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر است، می باشد. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادان، و معلم راهنما در این درس و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارآموزی به منظور دستیابی مهارت آموز به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارآموزی مهارت آموز فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید. این برنامه از انعطاف لازم برای تطبیق با ویژگی ها منحصر بفرد مهارت آموزان و نیز شرایط واقعی که عمل حرفه ای در آن به تجربه گذاشته می شود، برخوردار است. اصلی ترین نقش در تدوین، اجرای و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموز است و استاد راهنما/ معلم راهنما^۲ وظیفه هدایت داوطلب جهت کسب آگاهی نسبت به توانایی ها و محدودیت ها و نیز تسهیل شرایط برای دستیابی به موفقیت را بر عهده دارد.

نام پودمان: کارآموزی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چابستی و چگونگی پژوهش حرفه ای، تجربیات شخصی خود در موقعیت های واقعی را مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و نتایج آن را برای تدوین، و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای مورد استفاده قرار دهد. برنامه توسعه حرفه ای خود را طراحی، و تدوین نموده و نتایج اجرای آن را ارزیابی و گزارش نماید.				نوع پودمان: کارآموزی
				تعداد واحد: ۲+۲
				زمان درس: ۲۵۶+۹۶ ساعت
				شایستگی اساسی:
				pck ۱-۳ & ۳-
				۳-۴&۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	

^۱- مطالعه خود خوان سرفصل درس توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموزان است و بر اساس برنامه پیش بینی شده از سوی استاد مشاور قبل از ورود به عرصه عمل به منظور کسب آمادگی های لازم برای ورود به عرصه عمل صورت می گیرد.

^۲- معلم راهنمایی که مسئولیت هدایت دانشجو را در سطح مدرسه بر عهده دارد باید از توانایی های حرفه ای و علمی بر اساس انتظارات برنامه درسی برخوردار باشد و بتواند مسئولیت هدایت دانشجو را بر عهده بگیرد. این گروه از معلمان راهنما به عنوان معلمان همکار دانشگاه معرفی خواهند شد و از امتیازات... برخوردار می شوند.

تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های درگیر در فرآیند عمل حرفه‌ای تأمل می‌کند و می‌تواند با ارائه شواهدی از یافته‌های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...	با تأمل مجدد بر تجربیات خود در موقعیت‌های واقعی، درک خود را از این تأملات را با بهره‌گیری از یافته‌های علمی/پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.
برنامه توسعه حرفه‌ای	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را شناسایی نماید و آن را در قالب یک برنامه ارائه نماید، اما ارزیابی آن نشان دهنده دستیابی به اهداف پیش بینی شده نیست.	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه راهبرد هایی برای توسعه یادگیری های حرفه‌ای است.
تحلیل و تفسیر	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را طبقه‌بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته‌های خود را با استفاده از نقل قول‌ها معتبر نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته‌ها را با استفاده از روش‌های مختلف معتبر نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فرصت‌های یادگیری پیش بینی شده در این درس ناظر به تدوین برنامه توسعه حرفه‌ای است که شامل:

الف) نیاز سنجی و مضمون یابی برنامه توسعه حرفه‌ای: برای شناسایی نیازها در شروع دوره (در پایان دوره آموزش‌های نظری) یک بر اساس آموزش‌های نظری و جهت ارزیابی آمادگی‌های دانشجوی برای ورود به عرصه عمل یک نمونه تدریس در قالب تدریس خرد ضبط و با مشارکت دانشجو و استا راهنما، معلم راهنما (گروه‌های آموزشی استان/ منطقه) مورد نقد و ارزیابی قرار می‌گیرد: تحلیل عملکرد دانشجو از منظر نزدیکی/ فاصله با اهداف/ استاندارد‌های حرفه‌ای دانشگاه برای لحاظ نمودن در برنامه توسعه حرفه‌ای/ برنامه یادگیری حرفه‌ای، پاسخ به نیازهای دانش‌آموزان در سطح مدرسه، و نیز از منظر یافته‌های علمی و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. حاصل این نشست تعیین نیازها و اهداف برنامه توسعه حرفه‌ای است. دانشجو بر مبنای چارچوب^۱ توافق شده (برنامه توسعه حرفه‌ای/ برنامه یادگیری حرفه‌ای) نسبت به تدوین طرح کلی برنامه توسعه حرفه‌ای اقدام خواهد نمود. کلیات برنامه در نشست حضوری (توصیه می‌شود در قالب گروه‌های درس پژوهی برنامه مورد نقد و بررسی

^۱ - این چارچوب بر حسب نیازها یا تعامل میان استاد و دانشجو می‌تواند مورد بازنگری قرار گیرد اما مبنای ارزیابی عملکرد دانشجو چارچوب مورد توافق در برنامه توسعه حرفه‌ای است.

قرار گیرد) مورد تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن به جهت تناسب با نیاز ها، تأثیر بر یادگیری دانش آموزان/ پاسخگویی به نیاز های دانش آموزان و یافته های علمی پژوهشی (موضوعات تخصصی و دانش حرفه) مورد بررسی و نسبت به نهایی شدن کلیات برنامه تصمیم گیری خواهد شد.

ب) طراحی و تدوین برنامه توسعه حرفه ای: با توجه به موضوعات درسی که دانشجو مسئولیت تدریس آن را در مدرسه بر عهده دارد کار طراحی واحد های یادگیری آغاز و پس از تأیید آن توسط استاد راهنما/ معلم راهنما (در گروه های درس پژوهی) نسبت به تولید آن اقدام خواهد شد. از آنجایی که تولید واحد های یادگیری نیاز مند صرف زمان می باشد توصیه می شود این فرایند پس از اتمام دوره آموزش های نظری آغاز و تا قبل از شروع سال تحصیلی واحد های یادگیری تولید شده آماده اجرا باشد.

ج) اجرا و پایش: در مرحله اجرای واحد های یادگیری، مسئولیت نظارت و بازخورد دادن بر عهده استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) خواهد بود. دانشجو مسئولیت ثبت، تحلیل و تفسیر تجربیات و مستند سازی آن را برای بازنگری در برنامه توسعه حرفه ای برعهده دارد و مهمترین مستندات اطلاعاتی است که انعکاس دهنده تأثیر اجرای واحد های یادگیری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان/ موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. این مستندات شامل: نمونه کار برگ ها، تکالیف یادگیری/ عملکردی حاصل از اجرای برنامه .... است.

د) ارزیابی: ارزیابی در طول فرایند اجرای برنامه توسعه حرفه ای و در پایان آن مد نظر می باشد. گزارش خودکاوی روایتی تهیه شده از سوی دانشجو، گزارش ارزیابی استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) و نسخه بازنگری شده برنامه توسعه حرفه/ یادگیری حرفه ای مجموعه مستنداتی است که دفاع پایانی بر اساس آن انجام می شود.

تجربیات حاصل از فرایند یادگیری حرفه ای در قالب اقدام پژوهی/ درس پژوهی به کمک روایت های یا ژورنال های تاملی ثبت و ضبط شده و مبنای تدوین گزارش خودکاوی روایتی مهارت آموز در پایان دوره خواهد بود. در پایان یافته های حاصل از گزارش خود کاوی روایتی در قالب یک مقاله تدوین در این مقاله از داده های دست اول و بویژه از نوع روایی استفاده می شود و مهم ترین سهم را در ارزیابی از دوره یک ساله بر عهده دارد.

چارچوب برنامه توسعه حرفه ای

منطق برنامه (با توجه به نیاز های حرفه ای شناسایی شده، دانش ها و مهارت های مورد نیاز و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان)

اهداف:

توانایی شناخت و ارزیابی ظرفیت های حرفه ای برای برنامه ریزی و توسعه قابلیت ها در طول حیات حرفه ای (هدف های خاص توسط دانشجو تدوین می شود)

ملاک ها و سطوح موفقیت

فعالیت ها/ روش/ منابع/ زمان

شواهد و مستندات

فرآیند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهش در عرصه عمل، برگزاری نشست های فردی/ گروهی در سطح مدرسه با حضور معلم راهنما یا در دانشگاه با حضور استاد راهنما برای تحلیل و ارزیابی فرآیند یادگیری حرفه ای و هدایت آن صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: .....

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: در ارزشیابی فرآیند از خود ارزیابی مهارت آموز به عنوان راهبرد اصلی ارزیابی استفاده می شود. این ارزیابی باید مستند به شواهد برگرفته از عملکرد فرد در موقعیت های واقعی و یافته های علمی و پژوهشی باشد. ارزیابی پایانی با حضور معلم راهنما، استادان راهنما در دو شکل قابل اجرا است: الف) حضور استادان راهنما و معلم راهنما در کلاس درس مهارت آموز مشاهده تدریس و ارزیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای؛ ب) ضبط تدریس توسط داوطلب از تدریس واقعی و مشاهده آن توسط استادان راهنما و معلم راهنما و ارزیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای.

خودارزیابی مهارت آموز در قالب گزارش پایانی/ مقاله: ۸ نمره

ارائه یافته های داوطلب در قالب گزارش ارائه شود ۵ نمره

تدوین مقاله و پذیرش آن در همایش ها ۶ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی ترویجی ۷ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی و پژوهشی ۸ نمره

ارزیابی استاد و معلم راهنما از عملکرد مهارت آموز در طول دوره ۷ نمره، اجرای تدریس و دفاع از عملکرد حرفه ای ۵ نمره. این نمره عیناً به عنوان بخشی از ارزیابی مهارت آموز در آزمون جامع لحاظ خواهد شد.

بخش دوم - سرفصل دروس رشته آموزش متوسطه با گرایش‌های متعدد

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»

۳. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی/آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجو معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجو معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش «پژوهش‌روایی» و آموزش «درس پژوهی» به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و از طریق درس پژوهی قادر شود تجربه خود را با دیگری مطرح نماید و با نقادی دیگران به اصلاح خود بپردازد و در آینده بتوانند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش‌روایی و درس پژوهی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کنند.				نوع درس: نظری/ عملی
				تعداد واحد: ۱+۱
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی:
				pck ۱-۳ & ۳-۳
				۳-۴ & ۳
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت/ تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌هایی که منعکس	

با جزئیات کم روایت می کند.	پیچیدگی ها روایت می کند.	کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن ها، روند ها و.. است را روایت می کند.
تأمل بر تجربه خود و دیگری	بر روایت خود و دیگری تأمل کرده و کنش ها، واکنش ها، و رفتارها، دیدگاه های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه های شخصیت های داستان تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند.
تحلیل و تفسیر	توانسته است داده های جمع آوری شده را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری روایت نویسی وسیله ای برای پژوهش در عمل پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه ای چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟ اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.
یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی ها و مراحلش ارائه کند). (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی
ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی

- یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک
- دفترچه یادداشت های روزانه
- مصاحبه ها
- داستان گوئی
- نامه نگاری
- نوشته های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه
- سایر منابع
- فرآیند تحلیل داده ها
- آماده کردن داده ها برای تحلیل،
- انجام تحلیل های مختلف
- درک عمیق و عمیق تر داده ها
- بازنمایی داده ها و تفسیر معنای کلان
- معنا دهی به داده ها

تکلیف عملکردی:

نمونه ای از ابزار های جمع آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن ها را در یک جدول به نمایش بگذارد/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^۱
- مرور کد های اولیه^۲
- کد گذاری محوری^۳
- مرور کد ها و طبقه بندی داده ها
- مضامین / مفاهیم
- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارد.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

^۱ - Initial/Open coding

^۲ - Selective coding

^۳ - Axial coding

فرآیند تحلیل ساختاری

- قاعده‌ی حذف

- حذف شدید

- تعمیم

- ساختن

- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن

سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان

- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات

احتمالی است

- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت

شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرآیند تحلیل ساختاری / تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی / تجربیات سایرین (همکلاسی‌ها / معلمان) را

تحلیل و یافته‌ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

روایی و اعتبار در پژوهش روایی

همکاری با شرکت کنندگان

بیان دوباره روایت‌ها

استفاده از نقل قول‌ها

رعایت مسایل اخلاقی

محدودیت‌ها و مخاطرات پژوهش روایی

استفاده از نظریه‌ها و یافته‌های علمی

چگونه یافته‌های پژوهش روایی را ارزیابی می‌کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته‌های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث سازی / همکاری با شرکت کنندگان / یافته‌های

علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

فصل ششم: درس پژوهی

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

تشکیل گروه درس پژوهی

تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه

برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه

انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه

تعریف مساله و انتخاب موضوع

روش های نیاز سنجی

پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات

مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

- درس پژوهی ، مبانی ، اصول و روش اجرا ، دکتر رضا ساکی ، انتشارات جهاد دانشگاهی ، ۱۳۹۲ .

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزیابی دانشجو بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجو در طول و شرکت در سمینار های کلاسی برای ارائه یافته ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجو را تشکیل می دهد.

تفسیر دانشجو از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی های حرفه ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش

عملکرد پایانی ۱۰ نمره

ارزیابی استاد از فعالیت ها و مشارکت در سمینار ها ۱۰ نمره

سرفصل درس «فنون راهنمایی و مشاوره»

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت های منظم و سازمان یافته ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می توان به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش آموزان می باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش های راهنمایی و مشاوره میسر نمی باشد، بنابراین لازم است دانشجو معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می شود که آمادگی های لازم در آنها برای کسب مهارت های پایه حرفه ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می باشد.

نام درس: فنون راهنمایی و مشاوره				مشخصات
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش های شناخت دانش آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد. دانشجوی پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت های فردی، ویژگی ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می کند بتواند در زمینه های تحصیلی - شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.				درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

دانشجویان مشاوره و موضوعی راهنمایی و مشاوره و انواع آن	در مورد مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره، فنون و روش های مشاوره صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	موضوعات اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.
نقش و وظایف کارکنان مدرسه در رابطه با فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	در باره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در مورد راهنمایی و مشاوره دانش آموزان صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.
رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها	درباره رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مفاهیم اساسی رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث مهم رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.
برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش	درباره برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش جهان و ایران صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه	برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران را با سایر کشورهای مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در	برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران و تفاوت و تشابه آن با برنامه های مشاوره در سایر کشورها را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و یافته های خود

را به صورت مکتوب و در قالب یک گزارش منسجم	قالب یک گزارش منسجم	آنها، آن را گزارش نموده است.		
قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	ارایه نموده است			

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره
- اصول و اهداف مشاوره
- خدمات مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت‌های آنها

فعالیت عملکردی:

- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- ### فصل دوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن
- انواع راهنمایی از نظر موضوع
  - انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا
  - انواع مشاوره از نظر موضوع
  - انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا
  - الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت‌های آنها
- ۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
  - ۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه
- فصل سوم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره
- تعریف روش و فن
  - روش های راهنمایی و مشاوره
  - فنون راهنمایی (م مشاهده، صاحب، پرس، شناسه، شرح حال نویسی، واقعه نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)
  - فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی، (ارجاع)
  - مهارت های مشاوره

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
  - ۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، صاحب و .... و ارایه گزارشی از آنها به مدرس
  - ۳- بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی
  - ۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارایه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس
- فصل چهارم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیرمدرسه
- نقش و وظایف معلم مدرسه
- نقش و وظایف مشاورمدرسه
- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه
- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

فصل پنجم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها
- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی
- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه
- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

۳- مقایسه تفاوت های فردی دوفرد از دانش آموزان یک مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل ششم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی

- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه
- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات
- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور
- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار
- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارایه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارایه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- گلادینگ، ساموئل. تی (۱۳۹۰). اصول و مبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.
- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر تمرین
- گیبسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد
- صافی، احمد (۱۳۷۹). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد
- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه
- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱). اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیم سال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیم سال انجام می شود.
مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «روانشناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی شده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آورند/ روبرو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطاهای خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبرو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کند.

نام درس: روانشناسی تربیتی	شخصیات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیش نیاز: -
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی/ و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس/ مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.	شایستگی اساسی:

				Pk&ck کد ۱-۲ & ۱-۲ ۱&۱-۲-۲-۲ & ۳-۳ ۲-
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
یافته های علمی	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کند اما، آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه نکرده است.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات به روز و معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم به همراه پیشنهادات کاربردی ارائه کند.	
تدریس اثر بخش	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است برخی از ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی کند اما نتوانسته ارتباط میان آن ها را برای تأثیر گذاری بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید و پیشنهاداتی برای لحاظ نمودن ویژگی ها و موقعیت های فردی دانش آموزان ارائه کند.	
کاربرد یافته ها	در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های بدون مستند نمودن کاربرد ها به پژوهش های رشدی (نظریه های رشد) تحلیل کرده است.	در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های رشدی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های تربیتی تحلیل کرده است.	در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های تربیتی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های مختلف بررسی و با توجه به موقعیت و بافت فرهنگی	

اجتماعی / تفاوت های فردی پیشنهاداتی ارائه کند.				

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایشهای روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته‌ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش
- معلمان کارآمد
- روشهای پژوهش در روانشناسی تربیتی

تکالیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی‌های آن/ روش‌های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته‌های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته‌ها یا راهکارها ارائه نماید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

تکالیف یادگیری:

دیدگاه‌های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدول مقایسه‌ای شباهت‌ها و تفاوت‌های دیدگاه‌ها را گزارش نماید.

فصل چهارم: تفاوت‌های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک

- هوش
  - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
  - هوش و رشد شناختی
  - دیدگاه های مختلف درباره هوش
- شیوه های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش ، آموزش و یادگیری
- تفاوت های فرهنگی و جنسیتی

تکالیف یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: فرآیند های شناختی

- سطوح پایین فرآیند های شناختی
- فرآیند های شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکلیف یادگیری:

روش های بکارگیری فرآیند های شناختی را در کتاب های درسی بررسی و نمونه ای از این مهارت ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل ششم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیشگیری از مشکلات رفتاری
- مداخله های خاص برای تغییر رفتار
- قرار داد گروهی

- قرارداد فردی
- بازی رفتار خوب
- دوری موقت

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس/ موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته های علمی گزارش نماید.

فصل هفتم: کودکان با نیاز های ویژه

- دانش آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش آموزان با نیاز های ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش آموزان را بررسی و گزارش نماید.
با مراجعه به منابع علمی روش های ارائه خدمات به دانش آموزان با نیاز های ویژه را در سایر کشور ها مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزش/ تربیتی، بکارگیری راهبرد های شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/ تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/ مربی در کلاس درس/ مدرسه.

۴. منابع آموزشی

۱. بنتهام ، سوزان ،روانشناسی کاربردی برای معلمان ،مترجم موحد ،رابعه ،ناشر ،ارجمند ۱۳۹۱
۲. سانتراک ،جان دبلیو ،روان شناسی تربیتی ،ترجمه سعیدی شاهده وهمکاران ، نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا ، ۱۳۹۱

۳. سیف علی اکبر ،روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش) انتشارات آگاه ، ۱۳۸۵

۴. فونتانا ، دیوید ، روانشناسی کاربردی برای معلمان ، ترجمه فروغان ، مهشید ، ناشر ارجمند ۱۳۸۹
۵. گلاور ، جان ای ، برونینگ ، راجر اچ ، روانشناسی تربیتی اصول و کاربرد آن ، ترجمه خرازی ، علینقی ، مرکز نشر دانشگاهی
۶. گیج ، نیت ل ، برلایر ، دیوید سی ، روانشناسی تربیتی ، ترجمه خوی نژاد ، غلامرضا و همکاران ، انتشارات حکیم فردوسی
۷. لفرانسوا ، گای ، روانشناسی برای معلمان ، ترجمه فرجامی ، هادی ، انتشارات به نشر ف ۱۳۸۶
۸. ولفگانگ ، چارلز ، اچ ، حل مشکلات انضباطی و مدیریت کلاس روشها والگوهای برای معلمان ، ترجمه اسد پور ، ساسان ، انتشارات مدرسه ۱۳۹۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره
 ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره
 ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای
 ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «طراحی و تولید واحد یادگیری در دبیری تربیت بدنی / ریاضی / زیست شناسی / عربی / فیزیک / زبان و ادبیات فارسی / دینی و قرآن / زبان انگلیسی / شیمی / علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت های یادگیری نظامندی را طراحی کنند که تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری دانش آموزان، و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتواند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسای مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان بجای اجرای طرح های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت دست خواهند زد و طرحهای اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت های منحصر بفرد تولید خواهند کرد.

مشخصات درس			
نام درس: طراحی و تولید واحد یادگیری در دبیری تربیت بدنی / ریاضی / زیست شناسی / عربی / فیزیک / زبان و ادبیات فارسی / دینی و قرآن / زبان انگلیسی / شیمی / علوم اجتماعی			
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:			
با تحلیل برنامه درسی / استاندارد های محتوا در یک حوزه یادگیری یک واحد یادگیری طراحی، تدوین، اجرا و بر اساس نتایج ارزیابی آن را مورد بازنگری قرار دهد.			
شایستگی اساسی:			
pck &pk&ck			
۳-۱ & ۲-۲ & ۱-۲			
۳-۴&۳-۲ &			
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳

	منطق و اهداف محتوا	در تبیین چیستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط آن ها را با یکدیگر برای مشخص نمودن ماهیت اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نکرده است.	در تبیین چیستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط میان اهداف و محتوای واحد یادگیری مشخص شده است.	چیستی، چرایی و چگونگی تبیین شده در منطق واحد یادگیری به وضوح برای اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نموده است.
	طراحی	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است اما عناصر آن به صورت نظام مند و هماهنگ از یکدیگر پشتیبانی نمی کند.	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است.	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است به گونه ای که منطق واحد یادگیری در هر یک از عناصر انعکاس یافته است.
	نقد و ارزیابی	گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده برخی از نقاط قوت و ضعف برجسته واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به اصلاح/ بهبود واحد یادگیری نمی شود.	گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و بیشتر واحد یادگیری شده است.	گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و تأثیر گذاری بیشتر بر نتایج یادگیری دانش آموزان است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی واحد یادگیری

رویکرد برنامه درسی و ارتباط آن ساختار واحد یادگیری
ارتباط واحد های یادگیری در ساختار یک موضوع درس
ارتباط ساختار/مدل و عناصر واحد یادگیری
منطق واحد یادگیری (چرایی)
اهداف / پیامد های یادگیری (چیستی)
وسعت و توالی واحد یادگیری
فرصت های یادگیری (چگونگی)
تکلیف یادگیری:

چند نمونه واحد های یادگیری را از منظر منطق واحد یادگیری و ارتباط اجزاء آن را با یکدیگر با توجه به منطق آن بررسی و تحلیل و نقش آن را در هماهنگی عناصر واحد یادگیری گزارش نماید.

تکلیف عملکردی:

برای یک واحد یادگیری متن منطق آن را با توجه به چیستی، چرایی و چگونگی تدوین نماید.

فصل دوم: استاندارد های محتوا و سازماندهی آن

ایده کلیدی
مفاهیم اساسی
ترسیم نقشه مفهومی
حقایق و اطلاعات جزئی
مهارت های اساسی

ترسیم نمودار مهارت ها
ارتباط نقشه مفهومی، نمودار مهارت ها و حقایق و اطلاعات جزئی با پیامد ها
تعیین سطح توانایی دانش آموزان
بازتعریف پیامد های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با تحلیل استاندارد های محتوا/ اهداف در برنامه درسی برای آموزش یک ایده کلیدی مفاهیم/ مهارت اساسی مرتبط با آن در برنامه درسی یکی از موضوعات درسی نقشه مفهومی/ نمودار مهارت ها را ترسیم و ارتباط حقایق و اطلاعات جزئی را با آن به نمایش بگذارد.

فصل سوم: سازمان دهنده ها

طبقه بندی پیامد های یادگیری
سازمان دهنده مرکزی/ پایه
وابسته به دنیا
وابسته به مفهوم
وابسته به کاوشگری
وابسته به یادگیری
وابسته به کاربرد ها
سازمان دهنده آموزشی (ایده کلیدی)
معیار ها (انعطاف، قابلیت، تناسب)
شناسایی عنوان ها

تکلیف عملکردی:

با توجه به نقشه مفهومی/ نمودار مهارت ها روش سازمان دهنده را برای تولید واحد یادگیری مشخص و آن را تبیین نماید.

فصل چهارم: فرصت های یادگیری

انتخاب راهبرد آموزشی اصلی/ کلی
انتظارات عملکردی
پرسش های اساسی
بافت و زمینه فرهنگی/ اجتماعی
دانش و تجربیات پیشین
برانگیختن
سبک های یادگیری
مهارت های فراشناخت
تکالیف یادگیری
نظم منطقی فرصت های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با توجه به سازمان دهنده های مشخص شده فرصت های یادگیری را با در نظر گرفتن انتظارات عملکردی، سبک های یادگیری، مهارت های فراشناختی و... طراحی و تولید نماید.

فصل پنجم: ارزشیابی

پیامد های یادگیری و ملاک های سنجش

راهبرد های سنجش

رسمی

غیر رسمی

خود ارزیابی

ارزشیابی توسط همسالان

ارزشیابی توسط معلم

ارزشیابی از واحد یادگیری

چگونه یادگیری را بهبود دهیم؟

تکلیف عملکردی:

۱. پیامد های یادگیری واحد یادگیری طراحی شده را در قالب راهبرد های رسمی و غیر رسمی تدوین نماید.
۲. واحد یادگیری طراحی شده را در یک موقعیت آموزشی اجرا و نتایج ارزشیابی از عملکرد یادگیرندگان را برای اصلاح / ارتقاء واحد یادگیری مورد استفاده قرار دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

از روش مستقیم برای مطالعه و تحلیل برنامه درسی و سایر منابع علمی برای طراحی واحد یادگیری، و از روش حل مسئله برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه واحد یادگیری می شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:-

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ....
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۶ نمره
کار تولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۴ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس و کاربرد آن در دبیری تربیت بدنی / ریاضی / زیست‌شناسی / عربی / فیزیک / زبان و ادبیات فارسی / دینی و قرآن / زبان انگلیسی / شیمی / علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی کردن فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجومعلم را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش‌های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجومعلم در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجومعلم با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

مشخصات درس	نام درس: اصول و روش‌های تدریس و کاربرد آن در دبیری تربیت بدنی / ریاضی / زیست‌شناسی / عربی / فیزیک / زبان و ادبیات فارسی / دینی و قرآن / زبان انگلیسی / شیمی / علوم اجتماعی

اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:			
به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجومعلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
- فهم اصول و روش‌های تدریس	توانسته است به بیان تعاریفی از تدریس و اصول و روش‌های آن اقدام کند.	به تبیین تدریس مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	به شناسایی اصول و روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام می‌کند و تبیینی مدلل از بکارگیری هر یک از اصول و روش‌های تدریس توسط معلم در موقعیت خاص ارائه می‌نماید.
ایفای نقش معلمی در تدریس مدرسه‌ای	توانسته است به شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.	به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه می‌دهد و به آن عمل می‌کند که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است ولی در منابع این حوزه موجود است.	توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه-ای کند.
انجام تکالیف	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.	پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.

نوع درس: نظری/عملی
تعداد واحد: ۳
زمان درس: ۶۴ ساعت

شایستگی اساسی:
PK کد ۲-۲ & ۳-۲
PCK کد ۳-۳ & ۴-۳

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و	شنا سایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی

ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد. تکلیف ۱: هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.
دوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها دانشجومعلمان به گونه‌ای که نشان داده شود اصول و روش‌های متعددی در تدریس مطرح است.
سوم	تشریح چپستی تدریس مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی تدریس (به عنوان یک علم)، تشریح اصول و انواع روش‌های تدریس و معرفی وضعیت ایران از حیث تدریس (با استناد تجربه‌های گزارش شده دانشجومعلمان) و تشریح وضعیت تدریس در چند کشور جهان.
چهارم	تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه‌ای تبیین نقش‌های تدریسی معلمان و ضرورت‌های آن بر اساس واقعیات عمل مدرسه‌ای و با تشریح وضعیت ایران. عملی: در این ارتباط، نمایش یک فیلم تدریسی ضرورت دارد. تکلیف ۲: چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟
پنجم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت اول تشریح مراحل تدریس به عنوان عمل واقعی معلم در کلاس درس مشتمل بر مخاطب‌شناسی و منطقی‌یابی برای یک مبحث علمی، تعیین اهداف درس، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری. عملی: نقد و بررسی منطق مراحل ذکر شده.
ششم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت دوم انتخاب روش تدریس محتوا و ارائه فرصت‌های یادگیری، تصمیم‌گیری در باره زمان درس، تنظیم مکان (فضا و روابط) درس و چگونگی ارزشیابی یادگیری مخاطبان. عملی: نقد و بررسی مراحل ذکر شده.
هفتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه اجزای طرح درس سالیانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس سالیانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تدوین طرح درس سالیانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۳: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
هشتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه اجزای طرح درس روزانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس روزانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تولید طرح درس روزانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۴: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
نهم	مدیریت کلاس درس الگوها و روش‌های کلاس‌داری، فرهنگ کلاس درس، مقررات کلاس درس، جو کلاس درس و رفتار در کلاس درس.

عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به بررسی روش‌های مدیریت کلاس‌هایی می‌پردازند که به طور فرضی یا واقعی توسط مدرس معرفی شده است.		
انواع روش‌های تدریس و طبقه‌بندی آنها به دو طبقه: روش‌های تدریس معلم‌محور و روش‌های تدریس شاگرد‌محور و معرفی مشروح هر یک برای بکارگیری. تکلیف ۵: طبقه‌بندی‌های دیگر به چه شکلی روش‌های تدریس را طبقه‌بندی کرده‌اند؟	روش‌های تدریس	دهم
یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس معلم‌محور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.	روش‌های تدریس معلم‌محور	یازدهم
یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس شاگرد‌محور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.	روش‌های تدریس شاگرد‌محور	دوازدهم
روش‌های توضیح دادن، قابلیت روش‌های توضیح در ارتباط با موضوعات درسی، اثربخش ساختن توضیحات در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر توضیح در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	توضیح دادن در کلاس درس	سیزدهم
انواع پرسش‌ها و چگونگی بهره‌گیری از آن در هر یک از روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پرسش کردن در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	پرسش کردن معلم در کلاس	چهاردهم
انواع پرسش‌های شاگردان، انگیزه‌های پرسش کردن شاگردان، چگونگی مواجهه با پرسش‌های شاگردان در هر یک از انواع روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پاسخگویی به پرسش‌ها در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان	پانزدهم
روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس، اهداف سنجش در کلاس درس، روش‌های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر سنجش یادگیری در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	سنجش یادگیری شاگردان	شانزدهم

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر — دانشجو انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز بپردازد و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس

به ارائه نظر بپردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می‌گیرد. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ در صد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- شعبانی، حسن. (۱۳۹۲): مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس. تهران: سمت
- جویس، بروس. (۱۳۸۶): الگوهای جدید تدریس (ترجمه محمدرضا بهرنگی). تهران: کمال تربیت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود. ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۵ درصد امتیاز

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره اول در دبیری تربیت بدنی/ ریاضی/ زیست‌شناسی/ عربی/ فیزیک/ زبان و ادبیات فارسی/ دینی و قرآن/ زبان انگلیسی/ شیمی/ علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک‌هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد این امکان را فراهم می‌کند تا آنان نقاط قوت و کاستی‌های مواد آموزشی را شناسایی نموده و آن را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را افزایش داده و منجر به شکل‌گیری ظرفیت تولید مواد آموزشی در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای فاصله گرفتن از سیستم متمرکز فعلی در نظام آموزشی و رفتن به سمت کاهش تمرکز خواهد شد.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره اول ...	مشخصات درس نوع درس: نظری - عملی

تعداد واحد: ۳ زمان درس: ۶۴ ساعت			
شایستگی اساسی: pck کد ۱-۳ & ۲-۳ ۳-۴			
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با تحلیل ساختار برنامه درسی، میزان همخوانی/سازگاری مواد آموزشی تدوین شده با برنامه درسی را شناسایی و گزارش نماید. با استفاده از روش های کمی و کیفی تحلیل محتوا، موادآموزشی را به جهت تبعیت از ملاک های در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد. با تحلیل محتوای کتاب های درسی روش های تدریس مورد تأکید در دوره متوسطه را شناسایی و طراحی برای آموزش یکی از مباحث درسی ارائه نماید.			
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
تحلیل برنامه درسی	میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با توجه به سازگاری این عناصر با مواد آموزشی و نقش آن در یادگیری گزارش نموده است.
روش های تحلیل محتوا	صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.	از روش های کمی و کیفی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و نشان داده است که ارتباط روش و نوع محتوا را مشخصات اما تحلیل خود برخی از ملاک ها در هر یک از دو بعد را متمرکز نموده است.	از روش های کمی و کیفی در تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و رابطه روش های تحلیل محتوا را با نوع محتوا و ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.
ملاک های تحلیل	تحلیل انجام شده نشان می دهد که نسبت به ملاک های تحلیل محتوا و نقش آن در شکل دادن مواد آموزشی که تأثیر تعیین	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در شکل دهی مواد آموزشی که از یادگیری	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی بر اساس جهت

گیرنده ای بر یادگیری دارد آگاه نیست.	عمیق پشتیبانی می کند آگاه است.	ویژگی های برنامه درسی آگاه است	
طراحی	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ویژگی موضوعات درسی را در مورد توجه قرار داده است.	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ویژگی های مشترک نیاز های خاص موضوعات درسی با توجه به تنوع موقعیت های آموزشی را در نظر گرفته است.	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: ساختار برنامه های درسی دوره متوسطه

- ۱- رویکرد برنامه درسی
- ۲- اهداف برنامه
- ۳- اصول حاکم برانتخاب و سازماندهی محتوا
- ۴- روش های یاددهی - یادگیری
- ۵- روش های ارزش یابی
- ۶- مواد آموزشی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی و تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی / نقاط قوت و ضعف در یادگیری دانش آموزان دوره متوسطه. مطالعه مشارکت معلمان در طراحی و تدوین مواد آموزشی در سایر کشور ها.

تکلیف عملکردی:

ساختار یک نمونه برنامه درسی دوره متوسطه را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی بررسی نماید و گزارش نماید.

فصل دوم: روش های تحلیل محتوا

- مفاهیم، اصول و تکنیک های تحلیل محتوا
- روش های کمی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کمی
- اعتبار یافته ها

- روش های کیفی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کیفی
- اعتبار یافته ها

تکلیف یادگیری:

۱. مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله نرم افزار و...) و نحوه استفاده از روش های کمی و کیفی در تحلیل مطالعه و نظر خود را در مورد یافته های هر یک از این دو روش در شناسایی نقاط قوت و ضعف محتوا به همراه پیشنهادات ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه از مواد آموزشی دوره متوسطه را انتخاب و با استفاده از روش های کمی و کیفی آن را تحلیل و یافته های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: تحلیل محتوای مواد آموزشی

تحلیل یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا.

- مقوله های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه آرایی

- قلم و فونت

- تصاویر گرافیکی و پویا نمایی

- جداول و نمودار ها

- ویژگی های فنی

- مقوله های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:

- توالی

- اعتبار

- تعادل

- پوشش اهداف

- فرصت ها و تکالیف یادگیری

- راهبرد های آموزش

- راهبرد های ارزشیابی

تکلیف عملکردی:

دانشجو می تواند یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه را انتخاب نموده و در مرحله اول ارتباط مواد آموزشی با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله دوم نیز هر یک از مواد آموزشی را بر اساس ملاک ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی های ظاهری تحلیل نماید. تحلیل های انجام شده به جهت استفاده از روش های کمی و کیفی و ملاک های هر یک از دو روش به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. هر یک از دانشجویان ملزم به بررسی یکی از کتاب های درسی / مواد آموزشی (مثل کتاب های کمک آموزشی، فیلم آموزشی، نرم افزار و...) دوره متوسطه به صورت مستقل و ارائه پیشنهادات اصلاحی برای تکمیل منابع آموزشی مثل استفاده از فضا های شبیه سازی شده، نقشه، نمودار ها، آزمایشگاه مجازی، متون خواندنی و... می باشد.

فصل چهارم: روش های تدریس

- راهبرد های آموزشی مشترک در موضوعات درسی دوره متوسطه

- راهبرد های خاص برای آموزش موضوعات درسی / درس های

- راهبرد های ارزشیابی در ارزیابی موضوعات درسی
- ساختار طراحی یک واحد یادگیری
- ۱. عنوان واحد یادگیری
- ۲. هدف واحد یادگیری
- ۳. ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری
- ۴. تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری
- ۵. چگونگی ارتباط و نحوه ی گسترش مفاهیم/ مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مفهوم نهایی /مهارت موردنظر.
- ۶. بررسی فرصت های یادگیری پیش‌بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن.
- ۷. مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری.
- ۸. طراحی ارزش یابی تکوینی/ مجموعی از واحد یادگیری

تکلیف عملکردی:

طراحی و تولید یک واحد یادگیری در یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه و ارائه آن در کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام مند از منابع علمی در زمینه روش های تحلیل محتوا/ روش های بکارگرفته شده در پژوهش های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینار های کلاسی یا در سطح واحد آموزشی. استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت های فردی و گروهی بر اساس ملاک های تحلیل محتوا. شرکت در سمینار هایی که در محیط آموزشی/ مراکز علمی و اظهار نظر در مورد گزارش های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کوروش فتحی واجارگاه، (۱۳۸۸). تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی. ترجمه نادر سالار زاده امیر. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی. تهران چاپ دوم.
منبع فرعی: نوربان، محمد (۱۳۸۱). راهنمای عمل تحلیل محتوای رسانه های آموزشی. انتشارات آموزش امیر. چاپ اول. مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تحلیل محتوای برنامه های درسی و کتاب های درسی/ مواد آموزشی دوره ابتدایی، مواد آموزشی دوره ابتدایی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره. در این بخش دانشجو ملزم به تحلیل محتوای یک کتاب درسی و ارائه یافته های خود در قالب یک پروژه مطالعاتی می باشد.
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره دوم متوسطه ۱ در دبیری تربیت بدنی/ریاضی/زیست‌شناسی/عربی/فیزیک/زبان و ادبیات فارسی/دینی و قرآن/زبان انگلیسی/شیمی/علوم اجتماعی»^۱

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک‌هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد این امکان را فراهم می‌کند تا آنان نقاط قوت و کاستی‌های مواد آموزشی را شناسایی نموده و آن را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش‌آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را افزایش داده و منجر به

۱- با توجه به تنوع دروس و تعدد مجموعه کتاب‌های دوره دوم متوسطه، تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی این دوره در دو درس ۱ و ۲ ارائه خواهد شد. لازم به ذکر است تعیین مجموعه کتاب‌های مربوط به موضوعات درسی دوره دوم متوسطه در هر یک از دو درس مذکور، بر عهده استاد مربوطه خواهد بود.

شکل گیری ظرفیت تولید مواد آموزشی در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای فاصله گرفتن از سیستم متمرکز فعلی در نظام آموزشی و رفتن به سمت کاهش تمرکز خواهد شد.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره دوم ... ۱				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با تحلیل ساختار برنامه درسی، میزان همخوانی/سازگاری مواد آموزشی تدوین شده با برنامه درسی را شناسایی و گزارش نماید. با استفاده از روش های کمی و کیفی تحلیل محتوا، موادآموزشی را به جهت تبعیت از ملاک های در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد. با تحلیل محتوای کتاب های درسی روش های تدریس مورد تأکید در دوره متوسطه را شناسایی و طراحی برای آموزش یکی از مباحث درسی ارائه نماید.				نوع درس: نظری - عملی تعداد واحد: ۳ زمان درس: ۶۴ ساعت
				شایستگی اساسی: pck ۱-۳ & ۲-۳ ۳-۴
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تحلیل برنامه درسی	میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با توجه به سازگاری این عناصر با مواد آموزشی و نقش آن در یادگیری گزارش نموده است.	
روش های تحلیل محتوا	صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.	از روش های کمی و کیفی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و نشان داده است که ارتباط روش و نوع محتوا را مشخص اما تحلیل خود برخی از ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.	از روش های کمی و کیفی در تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و رابطه روش های تحلیل محتوا را با نوع محتوا و ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.	
ملاک های تحلیل	تحلیل انجام شده نشان می دهد که نسبت به ملاک های تحلیل محتوا و نقش آن در شکل دادن مواد آموزشی که تأثیر تعیین کننده ای بر یادگیری دارد آگاه نیست.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در شکل دهی مواد آموزشی که از یادگیری عمیق پشتیبانی می کند آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی بر اساس جهت گیری های برنامه درسی آگاه است	

ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ضمن رعایت ویژگی های مشترک نیاز های خاص موضوعات درسی با توجه به تنوع موقعیت های آموزشی را در نظر گرفته است.	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ویژگی موضوعات درسی را در مورد توجه قرار داده است.	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده اما طراحی با رعایت ویژگی های ذکر شد انجام نشده است.	طراحی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: ساختار برنامه های درسی دوره متوسطه

- ۷- رویکرد برنامه درسی
- ۸- اهداف برنامه
- ۹- اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوا
- ۱۰- روش های یاددهی - یادگیری
- ۱۱- روش های ارزش یابی
- ۱۲- مواد آموزشی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی و تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی / نقاط قوت و ضعف در یادگیری دانش آموزان دوره متوسطه. مطالعه مشارکت معلمان در طراحی و تدوین مواد آموزشی در سایر کشور ها.

تکلیف عملکردی:

ساختار یک نمونه برنامه درسی دوره متوسطه را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی بررسی نماید و گزارش نماید.

فصل دوم: روش های تحلیل محتوا

- مفاهیم، اصول و تکنیک های تحلیل محتوا
- روش های کمی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کمی
- اعتبار یافته ها
- روش های کیفی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کیفی

- اعتبار یافته ها

تکلیف یادگیری:

۲. مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله نرم افزار و...) و نحوه استفاده از روش های کمی و کیفی در تحلیل مطالعه و نظر خود را در مورد یافته های هر یک از این دو روش در شناسایی نقاط قوت و ضعف محتوا به همراه پیشنهادات ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه از مواد آموزشی دوره متوسطه را انتخاب و با استفاده از روش های کمی و کیفی آن را تحلیل و یافته های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: تحلیل محتوای مواد آموزشی

تحلیل یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا.

- مقوله های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه آرایی

- قلم و فونت

- تصاویر گرافیکی و پویا نمایی

- جداول و نمودار ها

- ویژگی های فنی

- مقوله های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:

- توالی

- اعتبار

- تعادل

- پوشش اهداف

- فرصت ها و تکالیف یادگیری

- راهبرد های آموزش

- راهبرد های ارزشیابی

تکلیف عملکردی:

دانشجو می تواند یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه را انتخاب نموده و در مرحله اول ارتباط مواد آموزشی با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله دوم نیز هر یک از مواد آموزشی را بر اساس ملاک ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی های ظاهری تحلیل نماید. تحلیل های انجام شده به جهت استفاده از روش های کمی و کیفی و ملاک های هر یک از دو روش به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. هر یک از دانشجویان ملزم به بررسی یکی از کتاب های درسی / مواد آموزشی (مثل کتاب های کمک آموزشی، فیلم آموزشی، نرم افزار و...) دوره متوسطه به صورت مستقل و ارائه پیشنهادات اصلاحی برای تکمیل منابع آموزشی مثل استفاده از فضا های شبیه سازی شده، نقشه، نمودار ها، آزمایشگاه مجازی، متون خواندنی و... می باشد.

فصل چهارم: روش های تدریس

- راهبرد های آموزشی مشترک در موضوعات درسی دوره متوسطه

- راهبرد های خاص برای آموزش موضوعات درسی / درس های

- راهبرد های ارزشیابی در ارزیابی مضوعات درسی

- ساختار طراحی یک واحد یادگیری

۹. عنوان واحد یادگیری
۱۰. هدف واحد یادگیری
۱۱. ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری
۱۲. تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری
۱۳. چگونگی ارتباط و نحوه ی گسترش مفاهیم/ مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مفهوم نهایی /مهارت موردنظر.
۱۴. بررسی فرصت های یادگیری پیش‌بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن.
۱۵. مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری.
۱۶. طراحی ارزش یابی تکوینی/ مجموعی از واحد یادگیری

تکلیف عملکردی:

طراحی و تولید یک واحد یادگیری در یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه و ارائه آن در کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام مند از منابع علمی در زمینه روش های تحلیل محتوا/ روش های بکارگرفته شده در پژوهش های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینار های کلاسی یا در سطح واحد آموزشی. استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت های فردی و گروهی بر اساس ملاک های تحلیل محتوا. شرکت در سمینار هایی که در محیط آموزشی/ مراکز علمی و اظهار نظر در مورد گزارش های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کوروش فتحی واجارگاه، (۱۳۸۸). تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی. ترجمه نادر سالار زاده امیر. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی. تهران چاپ دوم.
منبع فرعی: نوریان، محمد (۱۳۸۱). راهنمای عمل تحلیل محتوای رسانه های آموزشی. انتشارات آموزش امیر. چاپ اول. مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تحلیل محتوای برنامه های درسی و کتاب های درسی/ مواد آموزشی دوره ابتدایی، مواد آموزشی دوره ابتدایی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره. در این بخش دانشجو ملزم به تحلیل محتوای یک کتاب درسی و ارائه یافته های خود در قالب یک پروژه مطالعاتی می باشد.
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.
سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره دوم ۲ در دبیری تربیت بدنی/ ریاضی/ زیست-شناسی/ عربی/ فیزیک/ زبان و ادبیات فارسی/ دینی و قرآن/ زبان انگلیسی/ شیمی/ علوم اجتماعی»^۱

۱. معرفی درس و منطق آن

۱ - با توجه به تنوع دروس و تعدد مجموعه کتاب های دوره دوم متوسطه، تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی این دوره در دو درس ۱ و ۲ ارائه خواهد شد. لازم به ذکر است تعیین مجموعه کتاب های مربوط به موضوعات درسی دوره دوم در هر یک از دو درس مذکور، بر عهده استاد مربوطه خواهد بود.

درک دانشجویان نسبت به ملاک هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می گیرد این امکان را فراهم می کند تا آنان نقاط قوت و کاستی های مواد آموزشی را شناسایی نموده و آن را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را افزایش داده و منجر به شکل گیری ظرفیت تولید مواد آموزشی در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای فاصله گرفتن از سیستم متمرکز فعلی در نظام آموزشی و رفتن به سمت کاهش تمرکز خواهد شد.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس کتب درسی دوره دوم ... ۲				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با تحلیل ساختار برنامه درسی، میزان همخوانی/سازگاری مواد آموزشی تدوین شده با برنامه درسی را شناسایی و گزارش نماید. با استفاده از روش های کمی و کیفی تحلیل محتوا، موادآموزشی را به جهت تبعیت از ملاک های در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد. با تحلیل محتوای کتاب های درسی روش های تدریس مورد تأکید در دوره متوسطه را شناسایی و طراحی برای آموزش یکی از مباحث درسی ارائه نماید.				نوع درس: نظری - عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: pck کد ۱-۳ & ۲-۳ ۳-۴
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تحلیل برنامه درسی	میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با توجه به سازگاری این عناصر با مواد آموزشی و نقش آن در یادگیری گزارش نموده است.	
روش های تحلیل محتوا	صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.	از روش های کمی و کیفی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و نشان داده است که ارتباط روش و نوع محتوا را مشخصات اما تحلیل خود برخی از ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.	از روش های کمی و کیفی در تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و رابطه روش های تحلیل محتوا را با نوع محتوا و ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.	

ملاک های تحلیل	تحلیل انجام شده نشان می دهد که نسبت به ملاک های تحلیل محتوا و نقش آن در شکل دادن مواد آموزشی که تأثیر تعیین کننده ای بر یادگیری دارد آگاه نیست.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در شکل دهی مواد آموزشی که از یادگیری عمیق پشتیبانی می کند آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی بر اساس جهت گیری های برنامه درسی آگاه است
طراحی	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ویژگی طراحی با رعایت ویژگی های ذکر شد انجام نشده است.	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ویژگی موضوعات درسی را در مورد توجه قرار داده است.	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ضمن رعایت ویژگی های مشترک نیاز های خاص موضوعات درسی با توجه به تنوع موقعیت های آموزشی را در نظر گرفته است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: ساختار برنامه های درسی دوره متوسطه

۱۳- رویکرد برنامه درسی

۱۴- اهداف برنامه

۱۵- اصول حاکم برانتخاب و سازماندهی محتوا

۱۶- روش های یاددهی - یادگیری

۱۷- روش های ارزشیابی

۱۸- مواد آموزشی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی و تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی / نقاط قوت و ضعف در یادگیری دانش آموزان دوره متوسطه. مطالعه مشارکت معلمان در طراحی و تدوین مواد آموزشی در سایر کشور ها.

تکلیف عملکردی:

ساختار یک نمونه برنامه درسی دوره متوسطه را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی بررسی نماید و گزارش نماید.

فصل دوم: روش های تحلیل محتوا

- مفاهیم، اصول و تکنیک‌های تحلیل محتوا
- روش‌های کمی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کمی
- اعتبار یافته‌ها
- روش‌های کیفی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کیفی
- اعتبار یافته‌ها

تکلیف یادگیری:

۳. مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله نرم افزار و...) و نحوه استفاده از روش‌های کمی و کیفی در تحلیل مطالعه و نظر خود را در مورد یافته‌های هر یک از این دو روش در شناسایی نقاط قوت و ضعف محتوا به همراه پیشنهادات ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه از مواد آموزشی دوره متوسطه را انتخاب و با استفاده از روش‌های کمی و کیفی آن را تحلیل و یافته‌های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: تحلیل محتوای مواد آموزشی

تحلیل یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا.

- مقوله‌های مورد بررسی در بعد ظاهری:
  - صفحه آرایی
  - قلم و فونت
  - تصاویر گرافیکی و پویا نمایی
  - جداول و نمودارها
  - ویژگی‌های فنی
- مقوله‌های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:
  - توالی
  - اعتبار
  - تعادل
  - پوشش اهداف
  - فرصت‌ها و تکالیف یادگیری
  - راهبرد های آموزش
  - راهبرد های ارزشیابی

تکلیف عملکردی:

دانشجو می‌تواند یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه را انتخاب نموده و در مرحله اول ارتباط مواد آموزشی با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله دوم نیز هر یک از مواد آموزشی را بر اساس ملاک‌ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی‌های ظاهری تحلیل نماید. تحلیل‌های انجام شده به جهت استفاده از روش‌های کمی و کیفی و ملاک‌های هر یک از دو روش به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد. هر یک از دانشجویان ملزم به بررسی یکی از کتاب‌های درسی/ مواد آموزشی (مثل کتاب‌های کمک آموزشی، فیلم آموزشی، نرم افزار و...) دوره متوسطه به صورت

مستقل و ارائه پیشنهادات اصلاحی برای تکمیل منابع آموزشی مثل استفاده از فضا های شبیه سازی شده، نقشه، نمودار ها، آزمایشگاه مجازی، متون خواندنی و... می باشد.

فصل چهارم: روش های تدریس

- راهبرد های آموزشی مشترک در موضوعات درسی دوره متوسطه
- راهبرد های خاص برای آموزش موضوعات درسی / درس های
- راهبرد های ارزشیابی در ارزیابی موضوعات درسی
- ساختار طراحی یک واحد یادگیری
- ۱۷. عنوان واحد یادگیری
- ۱۸. هدف واحد یادگیری
- ۱۹. ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری
- ۲۰. تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری
- ۲۱. چگونگی ارتباط و نحوه گسترش مفاهیم/ مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مفهوم نهایی /مهارت موردنظر.
- ۲۲. بررسی فرصت های یادگیری پیش بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن.
- ۲۳. مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری.
- ۲۴. طراحی ارزش یابی تکوینی / مجموعی از واحد یادگیری

تکلیف عملکردی:

طراحی و تولید یک واحد یادگیری در یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه و ارائه آن در کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام مند از منابع علمی در زمینه روش های تحلیل محتوا/ روش های بکارگرفته شده در پژوهش های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینار های کلاسی یا در سطح واحد آموزشی. استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت های فردی و گروهی بر اساس ملاک های تحلیل محتوا. شرکت در سمینار هایی که در محیط آموزشی / مراکز علمی و اظهار نظر در مورد گزارش های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کوروش فتحی واجارگاه، (۱۳۸۸). تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی. ترجمه نادر سالار زاده امیر. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی. تهران چاپ دوم.

منبع فرعی: نوریان، محمد (۱۳۸۱). راهنمای عمل تحلیل محتوای رسانه های آموزشی. انتشارات آموزش امیر. چاپ اول. مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تحلیل محتوای برنامه های درسی و کتاب های درسی / مواد آموزشی دوره ابتدایی، مواد آموزشی دوره ابتدایی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره. در این بخش دانشجو ملزم به تحلیل محتوای یک کتاب درسی و ارائه یافته های خود در قالب یک پروژه مطالعاتی می باشد.

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «ارزشیابی از یادگیری...»

۱. معرفی درس و منطق آن:

درس ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان یک حوزه تخصصی در بردارنده دروس متعددی چون آمار، روش تحقیق و اندازه گیری می باشد. در واقع این درس کمک میکند تا بتوان میزان تحقق اهداف کلی از آموزش را مورد ارزیابی قرار داده، سطح کیفی آموزش را ارتقا بخشیده و بطور نظامند اثرات آنرا مورد بازبینی و واکاوی قرار داد. استفاده و بکارگیری الگوهای متعدد

ارزشیابی برای قضاوت در خصوص برنامه های درسی به معلمان کمک می کند تا نیازهای آموزشی را شناسایی نمایند و در سازماندهی مطالب و محتوای درسی انتقال دانش، نگرش و بالابردن سطح مهارت ها را بهبود بخشند.

نام درس: ارزشیابی از یادگیری				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با کسب مهارت در حوزه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی قادر باشد انواع آزمون ها و الگوهای ارزشیابی را پیاده سازی نماید و در خصوص اهداف ارزشیابی، آزمونهای عملکردی، محاسبه ضریب دشواری آزمون، نحوه محاسبه ضریب پایایی و آزمونهای ارزیابی عملکرد گزارشی را ارائه نماید.				نوع درس: نظری/عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیش نیاز:
				شایستگی اساسی: CK ۱-۱ & ۱-۲ & PK ۲-۲ & ۲-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
دانشجو قادر است الگوها ارزشیابی را مورد تحلیل قرار داده و کاربرد هر یک را در نمونه ای عینی مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است در طبقه بندی از نقاط قوت و ضعف الگوهای ارزشیابی ارائه دهد و بر همین اساس الگوها را درجه بندی نماید.	دانشجو قادر است انواع الگوهای ارزشیابی را نام ببرد.	رویکرد ارزشیابی	
دانشجو قادر است انواع آزمونها عملکردی را به لحاظ کاربردی مورد نقد و تحلیل قرار دهد.	دانشجو قادر است انواع آزمونها را مقایسه نموده و برای هر یک نقاط قوت و ضعف را مشخص نماید.	دانشجو قادر است انواع آزمونهای عملکردی را طبقه بندی نماید.	آزمونهای عملکردی	
دانشجو قادر است ضریب پایایی و روایی انواع آزمونهای پیشرفت تحصیلی را محاسبه نماید و مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است محاسبات مربوط به تعیین روایی و پایایی آزمونهای پیشرفت تحصیلی را انجام دهد.	دانشجو قادر است در حوزه تعیین پایایی و روایی تعریفی را ارائه دهد.	محاسبه ضریب پایایی و روایی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	تعاریف و اصطلاحات: آزمون، اندازه گیری، ارزشیابی، مقیاسها و انواع آن،	بازکر تعاریف و مثالهای گوناگون تعاریف مشخص و نقاط تفاوت و تشابه شناسایی و تحلیل گردد.	از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گراوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.
دوم	انواع آزمونها و ویژگی آنها	نمونه هایی از آزمونها در کلاس مطرح و بر چگونگی و نحوه ساخت آنها بحث و تبادل نظر شود.	از دانشجویان خواسته شود نمونه هایی از آزمونها را در پژوهشها یافته و با ویژگیهای آنها تطابق بدهند.
سوم	رویکردهای مطرح در ارزشیابی	بحث و تبادل نظر در خصوص ارزشیابی و دیدگاه مقایسه ای با توجه به اهداف	

	مطرح شود و با ذکر مثال های گوناگون الگوی متناسب با هر ساختار مورد بررسی قرار گیرد		
چهارم	مراحل ارزشیابی آموزشی، تحلیل موقعیت، اهداف و مولفه های ارزشیابی آموزشی	در این جلسه با نمایش فیلم مرحله تحلیل موقعیت مورد بررسی قرار گرفته و هدفها و پیش نیازها با بحث و گفتگو مورد واکاوی قرار بگیرد.	از دانشجویان خواسته شود که فیلم را مجددا بررسی و نکات مطرح شده در خصوص اهداف و پیش نیازها را بازبینی مجدد و گزارش جدید ارائه نمایند.
پنجم	تعریف، اهداف، مراحل، روشها و طبقه بندیهای طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی	با ارائه نمونه هایی از انواع طرح های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، ویژگیها و سطوح طبقه بندی طرحها مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.	از دانشجویان خواسته شود که با انتخاب یک درس مشخص یک نمونه از طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی آماده و در کلاس ارائه نمایند.
ششم	انواع آزمونها و کاربرد آنها و قواعد هر یک	با طرح نمونه های متفاوتی از انواع آزمون ها در کلاس نقاط قوت و ضعف هر یک از آزمونها به نقد و بررسی گذاشته شود.	از دانشجویان خواسته شود با طراحی یک نمونه ترکیبی از انواع آزمونها ویژگیهای هر یک از آزمونها را مورد ارزیابی قرار دهند.
هفتم	طرح نمونه های عملی در کلاس	نمونه های متعددی از طرح ها توسط دانشجویان شناسایی و نمونه های طراحی شده توسط ایشان را در گروه (کلاس) نقد و بررسی نمایند.	از دانشجویان خواسته شود نمونه های طراحی شده و بررسی شده را مورد بازبینی قرار دهند.
هشتم	تعریف آزمونهای عملکردی و انواع آن، مراحل تهیه آزمونهای عملکردی، روش واقعه نگاری، چگونگی تهیه چک لیست	با ارائه یک نمونه کار آزمونهای عملکردی و چگونگی مقیاس بندی آنها در کلاس به صورت عملی تهیه و نمونه طراحی انجام شده در جلسه قبل در این قالب اجرای مجدد گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه از روشهای سنجش مشاهده ای را انتخاب و با استفاده از روش واقعه نگاری یک گزارش ارائه نمایند.
نهم	شرایط اجرای آزمون، نحوه نمره گذاری، نحوه تفسیر اطلاعات، محاسبه ضریب دشواری آزمون	یک نمونه از آزمونهای اجرا شده در کلاس ارائه و موارد و مباحث کلاس با نمونه تطبیق و واکاوی گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه آزمون را مورد تحلیل و بررسی قرار داده، اطلاعات آنرا تفسیر و ضریب دشواری آزمون را محاسبه نمایند.
دهم	نقش و کاربرد آمار توصیفی در تفسیر داده ها، شاخصهای مرکزی و شاخصهای پراکندگی	به ذکر دلایلی اهمیت بکارگیری آمار توصیفی در تحلیل آزمونها پرداخته شود و شاخصهای مرکزی و پراکندگی با ذکر مثال حل و تمرین شود.	از دانشجویان خواسته شود در بخش شاخصهای مرکزی از میانگین و در بخش شاخصهای پراکندگی واریانس و ضریب همبستگی مثالها و نمونه هایی تمرین و نمرات آزمونهای قبلی محاسبه گردد.
یازدهم	تعیین روایی، اهمیت و انواع آن		

دوازدهم	در نمونه های آزمونهای قبلی محاسبات روایی در کلاس درس بطور عملی انجام و انواع آن مورد بحث و گفتگو قرار گرفته و ترجیحا برای هر مورد نمونه ای انجام شود.	از دانشجویان خواسته شود در موارد آزمونهای قبلی روایی آزمونها محاسبه و گزارش گردد.
سیزدهم	تعریف پایایی، روشهای پایایی، نحوه محاسبه ضریب پایایی	از دانشجویان خواسته شود نحوه محاسبه پایایی را در چند کار پژوهشی مورد بررسی قرار دهند.
چهاردهم	هدفهای ارزشیابی، تعریف ارزشیابی، انواع ارزشیابی	از دانشجویان خواسته شود در یک جدول انواع، تفاوتها و شباهتهای ارزشیابی را ترسیم نمایند.
پانزدهم	روشهای مشاهده موقعیت، مصاحبه، نظرخواهی	از دانشجویان خواسته شود در یک نمونه عملی و در جامعه کوچک ۵ نفری روشهای این جلسه را اجرا و گزارشی ارائه دهند.
شانزدهم	آزمونهای ارزیابی عملکرد آموزشی، خود سنجی، ارزیابی همکاران	از دانشجویان خواسته شود ارزشیابی پیشرفت تحصیلی را در طرحی جامع و بطور یکپارچه در قالب یک کار پژوهشی طی یک هفته تا زمان برگزاری آزمون پایان ترم ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس به دلیل ماهیت عملی پیشنهاد میشود که به صورت حل مسئله و پروژه ای انجام شود و بیشتر مفاهیم به صورت تحلیلی و با ارائه نمونه های مشابه تدریس شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

روشهای اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، دکتر علی اکبر سیف، نشر دوران.

منبع فرعی:

ارزشیابی آموزشی، دکتر عباس بازرگان، ناشر سمت.

روشهای ارزشیابی آموزشی، دکتر علیرضا کیامنش، ناشر: دانشگاه پیام نور.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۶ نمره ارزیابی کار عملی که در جلسه آخر برای دانشجویان تعیین گردیده است.

ارزشیابی پایانی: ۱۴ نمره آزمون کتبی

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است. در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است. موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند، سازماندهی شده، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند.				تعداد واحد: ۲ واحد
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				Ck ۱-۱ & ۱-۲
				Gk & ۳-۱ Pck&
				۴-۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد مقایسه می کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) و مقایسه کند.	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چیستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چیستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چیستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چیستی، چرایی و چگونگی فلسفی تربیت رسمی	

طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمانهای تربیتی را صرفاً شناسایی می‌کند.	موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمانهای تربیتی) شناسایی شده (توجهات مناسبی ارائه می‌دهد.	سازمانهای تربیتی) را بیان می‌کند و پیشنهادها مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع‌آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه‌شناختی
- مبانی روان‌شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چرایی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی‌ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر

- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویژگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویژگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر

- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخشهای اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخشهای اساسی
- نقد و بررسی برنامه های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنامه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاد می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت و ثقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متریان خواهد شد واز سویی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متریان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت
				نمایشگری اساسی: PK
پیامدها	ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود	با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی می‌کند	تبیین (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) و اشتراک آن‌ها را از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	

		دلایل قانع کننده ای ارائه نمی دهد.		
نقد موقعیت های تربیتی (عمل فردی " معلم " و سازمان های تربیتی) از منظر اصول و ارزش های اخلاق حرفه ای / حقوق و تکالیف	در مقایسه عناصر و مؤلفه های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) با ارزش ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف ها و قوت های موجود را در آن شناسایی و فهرست می نماید.	برای ضعف ها و قوت های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) استدلال های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.	دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	
تصمیم گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی)	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی و نتایج و آثار هر یک از ارزش های اخلاقی حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی و نتایج و آثار هر یک از ارزش های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) یکی از اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می دهد.	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چپستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان

- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصداق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن

- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.
حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.
فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.
دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.
هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰)، اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

پودمان کارآموزی (سرفصل درس «آموزش پژوهی در عرصه عمل» / سرفصل درس «کارآموزی») ۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه کارآموزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین برای توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به کنش عملی را در کلاس درس فراهم می کند. این برنامه مبتنی بر روش های مختلف توسعه حرفه ای^۱ است. کارآموزان برای کسب توانایی های حرفه ای نیازمند کسب تجربیات دست اول در زیست بوم کلاس درس و اتخاذ تصمیمات اثر گذار که زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر است، می باشد. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادان، و معلم راهنما در این درس و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارآموزی به منظور دستیابی مهارت آموز به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارآموزی مهارت آموز فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید. این برنامه از انعطاف لازم برای تطبیق با ویژگی ها منحصرفرد مهارت آموزان و نیز شرایط واقعی که عمل حرفه ای در آن به تجربه گذاشته می شو، برخوردار است. اصلی ترین نقش در تدوین، اجرای و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموز است و استاد راهنما/ معلم راهنما^۲ وظیفه هدایت داوطلب جهت کسب آگاهی نسبت به توانایی ها و محدودیت ها و نیز تسهیل شرایط برای دستیابی به موفقیت را بر عهده دارد.

نام درس: کارآموزی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش حرفه ای، تجربیات شخصی خود در موقعیت های واقعی را مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و نتایج آن را برای تدوین، و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای مورد استفاده قرار دهد. برنامه توسعه حرفه ای خود را طراحی، و تدوین نموده و نتایج اجرای آن را ارزیابی و گزارش نماید.				نوع پودمان: کارآموزی تعداد واحد: ۲+۲ زمان درس: ۲۵۶+۹۶ ساعت
				شایستگی اساسی: pck کد ۳-۱ و ۳-۲ ۳-۴&۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش ها، واکنش ها، و رفتارها، دیدگاه های افراد حاضر در موقعیت	بر دیدگاه های شخصیت های درگیر در فرآیند عمل حرفه ای تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از	با تأمل مجدد بر تجربیات خود در موقعیت های واقعی، درک خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های	

^۱- مطالعه خود خوان سرفصل درس توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموزان است و بر اساس برنامه پیش بینی شده از سوی استاد مشاور قبل از ورود به عرصه عمل به منظور کسب آمادگی های لازم برای ورود به عرصه عمل صورت می گیرد.

^۲- معلم راهنمایی که مسئولیت هدایت دانشجو را در سطح مدرسه بر عهده دارد باید از توانایی های حرفه ای و علمی بر اساس انتظارات برنامه درسی برخوردار باشد و بتواند مسئولیت هدایت دانشجو را بر عهده بگیرد. این گروه از معلمان راهنما به عنوان معلمان همکار دانشگاه معرفی خواهند شد و از امتیازات... برخوردار می شوند.

را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...	علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.
برنامه توسعه حرفه ای	توانسته است نیاز های خود را شناسایی نماید و آن را در قالب یک برنامه ارائه نماید، اما ارزیابی آن نشان دهنده دستیابی به اهداف پیش بینی شده نیست.	توانسته است نیاز های حرفه ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.
تحلیل و تفسیر	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فرصت های یادگیری پیش بینی شده در این درس ناظر به تدوین برنامه توسعه حرفه ای است که شامل:

الف) نیاز سنجی و مضمون یابی برنامه توسعه حرفه ای: برای شناسایی نیاز ها در شروع دوره (در پایان دوره آموزش های نظری) یک بر اساس آموزش های نظری و جهت ارزیابی آمادگی های دانشجو برای ورود به عرصه عمل یک نمونه تدریس در قالب تدریس خرد ضبط و با مشارکت دانشجو و استا راهنما، معلم راهنما (گروه های آموزشی استان/ منطقه) مورد نقد و ارزیابی قرار می گیرد: تحلیل عملکرد دانشجو از منظر نزدیکی/ فاصله با اهداف/ استاندارد های حرفه ای دانشگاه برای لحاظ نمودن در برنامه توسعه حرفه ای/ برنامه یادگیری حرفه ای، پاسخ به نیاز های دانش آموزان در سطح مدرسه، و نیز از منظر یافته های علمی و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می گیرد. حاصل این نشست تعیین نیاز ها و اهداف برنامه توسعه حرفه ای است. دانشجو بر مبنای چارچوب^۱ توافق شده (برنامه توسعه حرفه ای/ برنامه یادگیری حرفه ای) نسبت به تدوین طرح کلی برنامه توسعه حرفه ای اقدام خواهد نمود. کلیات برنامه در نشست حضوری (توصیه می شود در قالب گروه های درس پژوهی برنامه مورد نقد و بررسی قرار گیرد) مورد تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن به جهت تناسب با نیاز ها، تأثیر بر یادگیری دانش آموزان/ پاسخگویی به نیاز های دانش آموزان و یافته های علمی پژوهشی (موضوعات تخصصی و دانش حرفه) مورد بررسی و نسبت به نهایی شدن کلیات برنامه تصمیم گیری خواهد شد.

^۱ - این چارچوب بر حسب نیاز ها یا تعامل میان استاد و دانشجو می تواند مورد بازنگری قرار گیرد اما مبنای ارزیابی عملکرد دانشجو چارچوب مورد توافق در برنامه توسعه حرفه ای است.

ب) طراحی و تدوین برنامه توسعه حرفه ای: با توجه به موضوعات درسی که دانشجو مسئولیت تدریس آن را در مدرسه بر عهده دارد کار طراحی واحد های یادگیری آغاز و پس از تأیید آن توسط استاد راهنما/ معلم راهنما (در گروه های درس پژوهی) نسبت به تولید آن اقدام خواهد شد. از آنجایی که تولید واحد های یادگیری نیاز مند صرف زمان می باشد توصیه می شود این فرایند پس از اتمام دوره آموزش های نظری آغاز و تا قبل از شروع سال تحصیلی واحد های یادگیری تولید شده آماده اجرا باشد.

ج) اجرا و پایش: در مرحله اجرای واحد های یادگیری، مسئولیت نظارت و بازخورد دادن بر عهده استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) خواهد بود. دانشجو مسئولیت ثبت، تحلیل و تفسیر تجربیات و مستند سازی آن را برای بازنگری در برنامه توسعه حرفه ای برعهده دارد و مهمترین مستندات اطلاعاتی است که انعکاس دهنده تأثیر اجرای واحد های یادگیری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان/ موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. این مستندات شامل: نمونه کار برگ ها، تکالیف یادگیری/ عملکردی حاصل از اجرای برنامه .... است.

د) ارزیابی: ارزیابی در طول فرایند اجرای برنامه توسعه حرفه ای و در پایان آن مد نظر می باشد. گزارش خودکاوی روایتی تهیه شده از سوی دانشجو، گزارش ارزیابی استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) و نسخه بازنگری شده برنامه توسعه حرفه ای/ یادگیری حرفه ای مجموعه مستنداتی است که دفاع پایانی بر اساس آن انجام می شود.

تجربیات حاصل از فرایند یادگیری حرفه ای در قالب اقدام پژوهی/ درس پژوهی به کمک روایت های یا ژورنال های تاملی ثبت و ضبط شده و مبنای تدوین گزارش خودکاوی روایتی مهارت آموز در پایان دوره خواهد بود. در پایان یافته های حاصل از گزارش خود کاوی روایتی در قالب یک مقاله تدوین در این مقاله از داده های دست اول و بویژه از نوع روایی استفاده می شود و مهم ترین سهم را در ارزیابی از دوره یک ساله بر عهده دارد.

چارچوب برنامه توسعه حرفه ای

منطق برنامه (با توجه به نیاز های حرفه ای شناسایی شده، دانش ها و مهارت های مورد نیاز و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان)

اهداف:

توانایی شناخت و ارزیابی ظرفیت های حرفه ای برای برنامه ریزی و توسعه قابلیت ها در طول حیات حرفه ای (هدف های خاص توسط دانشجو تدوین می شود)

ملاک ها و سطوح موفقیت

فعالیت ها/ روش / منابع/ زمان

شواهد و مستندات

فرایند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهش در عرصه عمل، برگزاری نشست های فردی/ گروهی در سطح مدرسه با حضور معلم راهنما یا در دانشگاه با حضور استاد راهنما برای تحلیل و ارزیابی فرایند یادگیری حرفه ای و هدایت آن صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: .....

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: در ارزشیابی فرایند از خود ارزیابی مهارت آموز به عنوان راهبرد اصلی ارزشیابی استفاده می شود. این ارزشیابی باید مستند به شواهد برگرفته از عملکرد فرد در موقعیت های واقعی و یافته های علمی و پژوهشی باشد. ارزشیابی پایانی با حضور معلم

راهنما، استادان راهنما در دو شکل قابل اجرا است: الف) حضور استادان راهنما و معلم راهنما در کلاس درس مهارت آموز مشاهده تدریس و ارزیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه‌ای؛ ب) ضبط تدریس توسط داوطلب از تدریس واقعی و مشاهده آن توسط استادان راهنما و معلم راهنما و ارزیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه‌ای.

خودارزیابی مهارت آموز در قالب گزارش پایانی / مقاله: ۸ نمره

ارائه یافته‌های داوطلب در قالب گزارش ارائه شود ۵ نمره

تدوین مقاله و پذیرش آن در همایش‌ها ۶ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی ترویجی ۷ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی و پژوهشی ۸ نمره

ارزیابی استاد و معلم راهنما از عملکرد مهارت آموز در طول دوره ۷ نمره، اجرای تدریس و دفاع از عملکرد حرفه‌ای ۵ نمره. این نمره عیناً به عنوان بخشی از ارزیابی مهارت آموز در آزمون جامع لحاظ خواهد شد.

سرفصل دروس رشته دبیری تربیت بدنی

سرفصل درس «تحلیل محتوا و روش تدریس کتب راهنمای معلمان تربیت بدنی ...»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می گیرد این امکان را فراهم می کند تا آنان نقاط قوت و کاستی های مواد آموزشی را شناسایی نموده و آن را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را افزایش داده و منجر به شکل گیری ظرفیت تولید مواد آموزشی در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای فاصله گرفتن از سیستم متمرکز فعلی در نظام آموزشی و رفتن به سمت کاهش تمرکز خواهد شد.

نام درس: تحلیل محتوا و روش تدریس کتب راهنمای معلمان تربیت بدنی ...				مشخصات درس	
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با تحلیل ساختار برنامه درسی، میزان همخوانی/سازگاری مواد آموزشی تدوین شده با برنامه درسی را شناسایی و گزارش نماید. با استفاده از روش های کمی و کیفی تحلیل محتوا، موادآموزشی را به جهت تبعیت از ملاک های در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد. با تحلیل محتوای کتاب های درسی روش های تدریس مورد تأکید در دوره متوسطه را شناسایی و طراحی برای آموزش یکی از مباحث درسی ارائه نماید.				نوع درس: نظری - عملی	
				تعداد واحد: ۲	
				زمان درس: ۴۸ ساعت	
				شایستگی اساسی: pck ۱-۳ & ۲-۳ & ۳-۴ ۳-۴	
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	تحلیل برنامه درسی	
	میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با توجه به سازگاری این عناصر با مواد آموزشی و نقش آن		

آموزشی گزارش نموده است.	در یادگیری گزارش نموده است.		
روش های تحلیل محتوا	صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.	از روش های کمی و کیفی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و نشان داده است که ارتباط روش و نوع محتوا را مشخص نماید اما تحلیل خود برخی از ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.	از روش های کمی و کیفی در تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و رابطه روش های تحلیل محتوا را با نوع محتوا و ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.
ملاک های تحلیل	تحلیل انجام شده نشان می دهد که نسبت به ملاک های تحلیل محتوا و نقش آن در شکل دادن مواد آموزشی که تأثیر تعیین کننده ای بر یادگیری دارد آگاه نیست.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در شکل دهی مواد آموزشی که از یادگیری عمیق پشتیبانی می کند آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی بر اساس جهت گیری های برنامه درسی آگاه است
طراحی	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده اما طراحی با رعایت ویژگی های ذکر شد انجام نشده است.	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و طراحی انجام شده ویژگی مورد توجه قرار داده است.	ویژگی های مورد تأکید برای تدریس موضوعات درسی در دوره متوسطه را شناسایی نموده و در طراحی انجام شده ضمن رعایت ویژگی های مشترک نیاز های خاص موضوعات درسی با توجه به تنوع موقعیت های آموزشی را در نظر گرفته است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: ساختار برنامه های درسی دوره متوسطه

۱۹- رویکرد برنامه درسی

۲۰- اهداف برنامه

۲۱- اصول حاکم برانتخاب و سازماندهی محتوا

۲۲- روش‌های یاددهی - یادگیری

۲۳- روش‌های ارزش‌یابی

۲۴- مواد آموزشی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات کتاب‌ها) و پژوهش‌های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب‌های درسی و تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی / نقاط قوت و ضعف در یادگیری دانش آموزان دوره متوسطه. مطالعه مشارکت معلمان در طراحی و تدوین مواد آموزشی در سایر کشورها.

تکلیف عملکردی:

ساختار یک نمونه برنامه درسی دوره متوسطه را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی بررسی نماید و گزارش نماید.

فصل دوم: روش‌های تحلیل محتوا

- مفاهیم، اصول و تکنیک‌های تحلیل محتوا
- روش‌های کمی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کمی
- اعتبار یافته‌ها
- روش‌های کیفی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کیفی
- اعتبار یافته‌ها

تکلیف یادگیری:

۴. مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله نرم افزار و...) و نحوه استفاده از روش‌های کمی و کیفی در تحلیل مطالعه و نظر خود را در مورد یافته‌های هر یک از این دو روش در شناسایی نقاط قوت و ضعف محتوا به همراه پیشنهادات ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه از مواد آموزشی دوره متوسطه را انتخاب و با استفاده از روش‌های کمی و کیفی آن را تحلیل و یافته‌های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: تحلیل محتوای مواد آموزشی

تحلیل یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا.

- مقوله‌های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه‌آرایی

- قلم و فونت

- تصاویر گرافیکی و پویا نمایی

- جداول و نمودارها

- ویژگی‌های فنی

- مقوله‌های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:

- توالی

- اعتبار

- تعادل

- پوشش اهداف

- فرصت ها و تکالیف یادگیری

- راهبرد های آموزش

- راهبرد های ارزشیابی

تکلیف عملکردی:

دانشجو می تواند یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه را انتخاب نموده و در مرحله اول ارتباط مواد آموزشی با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله دوم نیز هر یک از مواد آموزشی را بر اساس ملاک ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی های ظاهری تحلیل نماید. تحلیل های انجام شده به جهت استفاده از روش های کمی و کیفی و ملاک های هر یک از دو روش به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. هر یک از دانشجویان ملزم به بررسی یکی از کتاب های درسی / مواد آموزشی (مثل کتاب های کمک آموزشی، فیلم آموزشی، نرم افزار و...) دوره متوسطه به صورت مستقل و ارائه پیشنهادات اصلاحی برای تکمیل منابع آموزشی مثل استفاده از فضا های شبیه سازی شده، نقشه، نمودار ها، آزمایشگاه مجازی، متون خواندنی و... می باشد.

فصل چهارم: روش های تدریس

- راهبرد های آموزشی مشترک در موضوعات درسی دوره متوسطه

- راهبرد های خاص برای آموزش موضوعات درسی / درس های

- راهبرد های ارزشیابی در ارزیابی موضوعات درسی

- ساختار طراحی یک واحد یادگیری

۲۵. عنوان واحد یادگیری

۲۶. هدف واحد یادگیری

۲۷. ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری

۲۸. تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری

۲۹. چگونگی ارتباط و نحوه گسترش مفاهیم / مهارت ها در یک واحد یادگیری و دستیابی به مفهوم نهایی / مهارت موردنظر.

۳۰. بررسی فرصت های یادگیری پیش بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن.

۳۱. مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری.

۳۲. طراحی ارزش یابی تکوینی / مجموعی از واحد یادگیری

تکلیف عملکردی:

طراحی و تولید یک واحد یادگیری در یکی از موضوعات درسی دوره متوسطه و ارائه آن در کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام مند از منابع علمی در زمینه روش های تحلیل محتوا/ روش های بکارگرفته شده در پژوهش های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینار های کلاسی یا در سطح واحد آموزشی. استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت های فردی و گروهی بر اساس ملاک های تحلیل محتوا. شرکت در سمینار هایی که در محیط آموزشی / مراکز علمی و اظهار نظر در مورد گزارش های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کوروش فتحی واجارگاه، (۱۳۸۸). تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی. ترجمه نادر سالار زاده امیر. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی. تهران چاپ دوم.

منبع فرعی: نوریان، محمد (۱۳۸۱). راهنمای عمل تحلیل محتوای رسانه های آموزشی. انتشارات آموزش امیر. چاپ اول. مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تحلیل محتوای برنامه های درسی و کتاب های درسی / مواد آموزشی دوره ابتدایی، مواد آموزشی دوره ابتدایی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره . در این بخش دانشجو ملزم به تحلیل محتوای یک کتاب درسی و ارائه یافته های خود در قالب یک پروژه مطالعاتی می باشد.
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است. در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است. موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند، سازماندهی شده، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند. موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲ واحد
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				Ck ۱-۱ & ۱-۲ Gk & ۱-۳ Pck ۴-۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چپستی و چپایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	

و تربیت رسمی و عمومی و اسناد مقایسه کند.	و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) و مقایسه کند.		
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چیستی چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی و موقعیت های رسمی و عمومی) در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) شده (توجهات مناسبی ارائه می دهد.	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چیستی چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی را صرفا شناسایی می کند.	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چیستی، چرایی و چگونگی فلسفی تربیت رسمی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چيستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویژگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه

- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویژگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی

- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخش های اساسی
- نقد و بررسی برنامه های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنامه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاد می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت وثیقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متربیان خواهد شد و از سوی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متربیان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها پیامدها	

شناسایی و تحلیل موقعیت های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف)	در موقعیت های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود دلایل قانع کننده ای ارائه نمی دهد.	با کنار هم نهادن موقعیت های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن ها را از منظر ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی می کند	تعیین (دلیل آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.
نقد موقعیت های تربیتی (عمل فردی "معلم" و سازمان های تربیتی) از منظر اصول و ارزش های اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف)	در مقایسه عناصر و مؤلفه های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) با ارزش ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف ها و قوت های موجود را در آن شناسایی و فهرست می نماید.	برای ضعف ها و قوت های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) استدلال های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.	دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.
تصمیم گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی)	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش های اخلاق حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) یکی از اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می دهد.

بخش اول: چپستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصداق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
  - و.....
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.

حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.

امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.

فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.

دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.

هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰)، اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
 ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیتهای یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیتها ۵ نمره
 ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
 ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای
 ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاکها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

پودمان کارآموزی (سرفصل درس «آموزش پژوهی در عرصه عمل» / سرفصل درس «کارآموزی»)**۱. معرفی درس و منطق آن**

برنامه کارآموزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین برای توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به کنش عملی را در کلاس درس فراهم می کند. این برنامه مبتنی بر روش های مختلف توسعه حرفه ای^۱ است. کارآموزان برای کسب توانایی های حرفه ای نیازمند کسب تجربیات دست اول در زیست بوم کلاس درس و اتخاذ تصمیمات اثر گذار که زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر است، می باشد. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادان، و معلم راهنما در این درس و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارآموزی به منظور دستیابی مهارت آموز به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارآموزی مهارت آموز فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید. این برنامه از انعطاف لازم برای تطبیق با ویژگی ها منحصر بفرد مهارت آموزان و نیز شرایط واقعی که عمل حرفه ای در آن به تجربه گذاشته می شود، برخوردار است. اصلی ترین نقش در تدوین، اجرای و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموز است و استاد راهنما/ معلم راهنما^۲ وظیفه هدایت داوطلب جهت کسب آگاهی نسبت به توانایی ها و محدودیت ها و نیز تسهیل شرایط برای دستیابی به موفقیت را بر عهده دارد.

مشخصات درس	نام درس: کارآموزی
نوع پودمان: کارآموزی	اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:
تعداد واحد: ۲+۲	با آگاهی از چابستی و چگونگی پژوهش حرفه ای، تجربیات شخصی خود در موقعیت های واقعی را مورد
زمان درس: ۲۵۶+۹۶	واکاوی (تأمل) قرار داده و نتایج آن را برای تدوین، و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای مورد استفاده قرار
ساعت	دهد.

^۱- مطالعه خود خوان سرفصل درس توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموزان است و بر اساس برنامه پیش بینی شده از سوی استاد مشاور قبل از ورود به عرصه عمل به منظور کسب آمادگی های لازم برای ورود به عرصه عمل صورت می گیرد.

^۲- معلم راهنمایی که مسئولیت هدایت دانشجو را در سطح مدرسه بر عهده دارد باید از توانایی های حرفه ای و علمی بر اساس انتظارات برنامه درسی برخوردار باشد و بتواند مسئولیت هدایت دانشجو را بر عهده بگیرد. این گروه از معلمان راهنما به عنوان معلمان همکار دانشگاه معرفی خواهند شد و از امتیازات... برخوردار می شوند.

شایستگی اساسی: pck کد ۱-۳ و ۳-۴ ۳-۴&۳			
برنامه توسعه حرفه‌ای خود را طراحی، و تدوین نموده و نتایج اجرای آن را ارزیابی و گزارش نماید.			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های درگیر در فرآیند عمل حرفه‌ای تأمل می‌کند و می‌تواند با ارائه شواهدی از یافته‌های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...	با تأمل مجدد بر تجربیات خود در موقعیت‌های واقعی، درک خود را از این تأملات را با بهره‌گیری از یافته‌های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.
برنامه توسعه حرفه‌ای	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را شناسایی نماید و آن را در قالب یک برنامه ارائه نماید، اما ارزیابی آن نشان دهنده دستیابی به اهداف پیش بینی شده نیست.	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.	توانسته است نیازهای حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه راهبرد هایی برای توسعه یادگیری های حرفه‌ای است.
تحلیل و تفسیر	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را طبقه‌بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته‌های خود را با استفاده از نقل قول‌ها معتبر نماید.	توانسته است داده‌های جمع‌آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته‌ها را با استفاده از روش‌های مختلف معتبر نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فرصت‌های یادگیری پیش بینی شده در این درس ناظر به تدوین برنامه توسعه حرفه‌ای است که شامل:

(الف) نیاز سنجی و مضمون یابی برنامه توسعه حرفه‌ای: برای شناسایی نیازها در شروع دوره (در پایان دوره آموزش‌های نظری) یک بر اساس آموزش‌های نظری و جهت ارزیابی آمادگی‌های دانشجو برای ورود به عرصه عمل یک نمونه تدریس در قالب تدریس خرد ضبط و با مشارکت دانشجو و استا راهنما، معلم راهنما (گروه‌های آموزشی استان/ منطقه) مورد نقد و ارزیابی قرار می‌گیرد: تحلیل عملکرد دانشجو از منظر نزدیکی/ فاصله با اهداف/ استاندارد‌های حرفه‌ای دانشگاه برای لحاظ نمودن در برنامه توسعه حرفه‌ای/ برنامه یادگیری حرفه‌ای، پاسخ به نیازهای دانش آموزان در سطح مدرسه، و نیز از منظر یافته‌های علمی و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. حاصل این نشست تعیین نیازها و اهداف برنامه توسعه حرفه‌ای است. دانشجو بر

مبنای چارچوب^۱ توافق شده (برنامه توسعه حرفه ای/ برنامه یادگیری حرفه ای) نسبت به تدوین طرح کلی برنامه توسعه حرفه ای اقدام خواهد نمود. کلیات برنامه در نشست حضوری (توصیه می شود در قالب گروه های درس پژوهی برنامه مورد نقد و بررسی قرار گیرد) مورد تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن به جهت تناسب با نیازها، تأثیر بر یادگیری دانش آموزان/ پاسخگویی به نیازهای دانش آموزان و یافته های علمی پژوهشی (موضوعات تخصصی و دانش حرفه) مورد بررسی و نسبت به نهایی شدن کلیات برنامه تصمیم گیری خواهد شد.

ب) طراحی و تدوین برنامه توسعه حرفه ای: با توجه به موضوعات درسی که دانشجو مسئولیت تدریس آن را در مدرسه بر عهده دارد کار طراحی واحد های یادگیری آغاز و پس از تأیید آن توسط استاد راهنما/ معلم راهنما (در گروه های درس پژوهی) نسبت به تولید آن اقدام خواهد شد. از آنجایی که تولید واحد های یادگیری نیازمند صرف زمان می باشد توصیه می شود این فرایند پس از اتمام دوره آموزش های نظری آغاز و تا قبل از شروع سال تحصیلی واحد های یادگیری تولید شده آماده اجرا باشد.

ج) اجرا و پایش: در مرحله اجرای واحد های یادگیری، مسئولیت نظارت و بازخورد دادن بر عهده استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) خواهد بود. دانشجو مسئولیت ثبت، تحلیل و تفسیر تجربیات و مستند سازی آن را برای بازنگری در برنامه توسعه حرفه ای برعهده دارد و مهمترین مستندات اطلاعاتی است که انعکاس دهنده تأثیر اجرای واحد های یادگیری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان/ موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. این مستندات شامل: نمونه کار برگ ها، تکالیف یادگیری/ عملکردی حاصل از اجرای برنامه .... است.

د) ارزیابی: ارزیابی در طول فرایند اجرای برنامه توسعه حرفه ای و در پایان آن مد نظر می باشد. گزارش خودکاوی روایتی تهیه شده از سوی دانشجو، گزارش ارزیابی استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) و نسخه بازنگری شده برنامه توسعه حرفه ای/ یادگیری حرفه ای مجموعه مستنداتی است که دفاع پایانی بر اساس آن انجام می شود.

تجربیات حاصل از فرایند یادگیری حرفه ای در قالب اقدام پژوهی/ درس پژوهی به کمک روایت های یا ژورنال های تاملی ثبت و ضبط شده و مبنای تدوین گزارش خودکاوی روایتی مهارت آموز در پایان دوره خواهد بود. در پایان یافته های حاصل از گزارش خود کاوی روایتی در قالب یک مقاله تدوین در این مقاله از داده های دست اول و بویژه از نوع روایی استفاده می شود و مهم ترین سهم را در ارزیابی از دوره یک ساله بر عهده دارد.

چارچوب برنامه توسعه حرفه ای

منطق برنامه (با توجه به نیاز های حرفه ای شناسایی شده، دانش ها و مهارت های مورد نیاز و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان)

اهداف:

توانایی شناخت و ارزیابی ظرفیت های حرفه ای برای برنامه ریزی و توسعه قابلیت ها در طول حیات حرفه ای (هدف های خاص توسط دانشجو تدوین می شود)

ملاک ها و سطوح موفقیت

فعالیت ها/ روش / منابع/ زمان

شواهد و مستندات

فرآیند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهش در عرصه عمل، برگزاری نشست های فردی/ گروهی در سطح مدرسه با حضور معلم راهنما یا در دانشگاه با حضور استاد راهنما برای تحلیل و ارزیابی فرآیند یادگیری حرفه ای و هدایت آن صورت می گیرد.

^۱- این چارچوب بر حسب نیاز ها یا تعامل میان استاد و دانشجو می تواند مورد بازنگری قرار گیرد اما مبنای ارزیابی عملکرد دانشجو چارچوب مورد توافق در برنامه توسعه حرفه ای است.

استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: .....

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: در ارزشیابی فرآیند از خود ارزیابی مهارت آموز به عنوان راهبرد اصلی ارزشیابی استفاده می شود. این ارزشیابی باید مستند به شواهد برگرفته از عملکرد فرد در موقعیت های واقعی و یافته های علمی و پژوهشی باشد. ارزشیابی پایانی با حضور معلم راهنما، استادان راهنما در دو شکل قابل اجرا است: الف) حضور استادان راهنما و معلم راهنما در کلاس درس مهارت آموز مشاهده تدریس و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای؛ ب) ضبط تدریس توسط داوطلب از تدریس واقعی و مشاهده آن توسط استادان راهنما و معلم راهنما و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای.

خودارزشیابی مهارت آموز در قالب گزارش پایانی / مقاله: ۸ نمره

ارائه یافته های داوطلب در قالب گزارش ارائه شود ۵ نمره

تدوین مقاله و پذیرش آن در همایش ها ۶ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی ترویجی ۷ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی و پژوهشی ۸ نمره

ارزشیابی استاد و معلم راهنما از عملکرد مهارت آموز در طول دوره ۷ نمره، اجرای تدریس و دفاع از عملکرد حرفه ای ۵ نمره. این نمره عیناً به عنوان بخشی از ارزشیابی مهارت آموز در آزمون جامع لحاظ خواهد شد.

بخش سوم - سرفصل دروس رشته مراقب سلامت

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی / آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجو معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجو معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش «پژوهش روایی» و آموزش «درس پژوهی» به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و از طریق درس پژوهی قادر شود تجربه خود را با دیگری مطرح نماید و با نقادی دیگران به اصلاح خود بپردازد و در آینده بتوانند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش روایی و درس پژوهی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کنند.				نوع درس: نظری/ عملی
				تعداد واحد: ۱+۱
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی:
				pck ۱-۳-۳&
				۳-۴&۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	

روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت / تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده با جزئیات کم روایت می کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی ها روایت می کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی هایی که منعکس کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن ها، روند ها و.. است را روایت می کند.
تأمل بر تجربه خود و دیگری	بر روایت خود و دیگری تأمل کرده و کنش ها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاه های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه های شخصیت های داستان تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند.	با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود / روایت درک خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی / پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.
تحلیل و تفسیر	توانسته است داده های جمع آوری شده را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری
 روایت نویسی وسیله ای برای پژوهش در عمل
 پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه ای
 چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟
 اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن
 انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی‌ها و مراحلش ارائه کند). (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی

ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی

- یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک

- دفترچه یادداشت های روزانه

- مصاحبه ها

- داستان گوئی

- نامه نگاری

- نوشته‌های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه

- سایر منابع

فرآیند تحلیل داده ها

- آماده کردن داده‌ها برای تحلیل،

- انجام تحلیل های مختلف

- درک عمیق و عمیق تر داده‌ها

- بازنمایی داده‌ها و تفسیر معنای کلان

معنا دهی به داده ها

تکلیف عملکردی:

نمونه‌ای از ابزار های جمع آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن ها را در یک جدول به نمایش بگذارد/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^۱

- مرور کد های اولیه^۲

- کد گذاری محوری^۳

- مرور کد ها و طبقه بندی داده ها

- مضامین / مفاهیم

^۱ - Initial/Open coding

^۲ - Selective coding

^۳ - Axial coding

- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارد.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

فرایند تحلیل ساختاری

- قاعده‌ی حذف

- حذف شدید

- تعمیم

- ساختن

- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن

سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان

- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات

احتمالی است

- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت

شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری / تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی / تجربیات سایرین (همکلاسی ها/ معلمان) را تحلیل و یافته ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

روایی و اعتبار در پژوهش روایی

همکاری با شرکت کنندگان

بیان دوباره روایت ها

استفاده از نقل قول ها

رعایت مسایل اخلاقی

محدودیت ها و مخاطرات پژوهش روایی

استفاده از نظریه ها و یافته های علمی

چگونه یافته های پژوهش روایی را ارزیابی می کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث سازی / همکاری با شرکت کنندگان / یافته های

علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

فصل ششم: درس پژوهی

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

تشکیل گروه درس پژوهی

تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه

برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه

انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه

تعریف مساله و انتخاب موضوع

روش های نیاز سنجی

پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

- درس پژوهی ، مبانی ، اصول و روش اجرا ، دکتر رضا ساکی ، انتشارات جهاد دانشگاهی ، ۱۳۹۲ .

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزشیابی دانشجو بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزشیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجو در طول و شرکت در سمینار های کلاسی برای ارائه یافته ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجو را تشکیل می دهد.

تفسیر دانشجو از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی های حرفه ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش

عملکرد پایانی ۱۰ نمره

ارزشیابی استاد از فعالیت ها و مشارکت در سمینار ها ۱۰ نمره

سرفصل درس « فنون راهنمایی و مشاوره »

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت های منظم و سازمان یافته ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می توان به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش آموزان می باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش های راهنمایی و مشاوره میسر نمی باشد، بنابراین لازم است دانشجو معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می شود که آمادگی های لازم در آنها برای کسب مهارتهای پایه حرفه ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می باشد.

مشخصات	نام درس: فنون راهنمایی و مشاوره
درس	اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:
نوع درس: نظری	با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش های شناخت دانش آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد.
تعداد واحد: ۲	
زمان درس: ۳۲ ساعت	

شایستگی اساسی: کد Ck&pck ۱-۲ و ۳-۳ ۳-۴				دانشجو پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت های فردی، ویژگی ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می کند بتواند در زمینه های تحصیلی- شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانشمندی و موضوعی راهنمایی و مشاوره و انواع آن	در مورد مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره، فنون و روش های مشاوره صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	موضوعات اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.	
نقش و وظایف کارکنان مدرسه در رابطه با فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	در باره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در مورد راهنمایی و مشاوره دانش آموزان صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.	
رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها	درباره رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مفاهیم اساسی رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث مهم رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.	

برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش	برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران و تفاوت و تشابه آن با برنامه های مشاوره در سایر کشورها را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب و در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	درباره برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش جهان و ایران صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش	برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره
- اصول و اهداف مشاوره
- خدمات مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
  - ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
  - ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت های آنها
- فعالیت عملکردی:
- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- فصل دوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن
- انواع راهنمایی از نظر موضوع
  - انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا
  - انواع مشاوره از نظر موضوع

- انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا

- الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت های آنها

۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت ها و تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه

فصل سوم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره

- تعریف روش و فن

- روش های راهنمایی و مشاوره

- فنون راهنمایی (م مشاهده، م صاحب، پرسشنامه، شرح حال نویسی، واقعه نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)

- فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی، ارجاع)

- مهارت های مشاوره

فعالیت یادگیری:

۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها

۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، م صاحب و ....، و ارائه گزارشی از آنها به مدرس ۳-

بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی

۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارائه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس

فصل چهارم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیرمدرسه

- نقش و وظایف معلم مدرسه

- نقش و وظایف مشاورمدرسه

- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه

- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارائه گزارش آن در کلاس درس

فصل پنجم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه

- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه

- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران

- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش

- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها

- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی

- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه

- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها

۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس

۳- مقایسه تفاوت های فردی دوفرد از دانش آموزان یک مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل ششم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی

- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی

- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه

- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات

- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور

- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار

- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارایه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارایه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- گلادینگ، ساموئل. تی (۱۳۹۰). اصول و مبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.

- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر ترمین

- گیسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد

- صافی، احمد (۱۳۷۹). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد

- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه

- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱). اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیم سال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیم سال انجام می شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اصول و مبانی آموزش و پرورش»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان هر روز با تصمیم گیری های پیچیده ای که آینده فراگیران را تحت تأثیر قرار می دهد، روبرو هستند. آنها برای اتخاذ تصمیمات صحیح، باید از راه های مختلف یادگیری، تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری، و نیز اصول و مبانی این تصمیمات آگاه بوده و نسبت به ایجاد فرصت های یادگیری قابل دفاع احساس تعهد کنند. این امر نیازمند آگاهی معلمان نسبت به ماهیت اصول و چگونگی وضع اصول و نحوه بکارگیری، تأثیرات آن در سطح کلاس درس و مدرسه است.

نام درس: اصول و مبانی آموزش و پرورش	مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
با شناخت مبانی و اصول آموزش و پرورش، میزان تأثیر پذیری برنامه های درسی و موقعیت های تربیتی - آموزشی از مبانی و اصول بررسی نماید.	تعداد واحد: ۲
	زمان درس: ۳۲ ساعت

شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱- ۱ & ۲-۱ & ۲-۲ ۲-۳			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
مبانی و اصول	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را بدون پرداختن به ساحت‌های تربیت گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را به تفکیک ساحت‌های تربیت گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را در ساحت‌های تربیت تحلیل و شواهدی از ارتباط میان ابعاد مختلف مبانی و اهداف را گزارش نموده است.
تحلیل فرصت‌های تربیتی/آموزشی	موقعیت تربیتی/آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده است اما تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت‌های تربیتی/آموزشی نیست.	موقعیت تربیتی/آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در سازمان دادن فرصت‌های تربیتی/آموزشی است.	موقعیت تربیتی/آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده تأثیر این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان دادن فرصت‌های تربیتی/آموزشی است.
کاربرد اصول	در تحلیل تصمیمات آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه نمونه ارتباط این تصمیمات با اصول را گزارش نموده اما میزان تأثیر پذیری عملکرد دانش‌آموزان تحت تأثیر این اصول را گزارش نکرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس میزان تأثیر پذیری تصمیمات از اصول را با ذکر شواهدی از عملکرد دانش‌آموزان گزارش کرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه توانسته است میزان یکپارچگی تصمیمات را به جهت تأثیر پذیری از اصول با ذکر شواهدی از عملکرد دانش‌آموزان گزارش کند.
موقعیت‌های تربیتی/آموزشی	موقعیت تربیتی/آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش دوره ابتدایی بررسی نموده است اما تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت‌های تربیتی/آموزشی نیست.	موقعیت تربیتی/آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول	موقعیت تربیتی/آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده تأثیر و تأثر این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان

در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.	دادن فرصت های تربیتی / آموزشی و آثار آن است.			

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- اهمیت و ضرورت موضوع
- تعریف آموزش و پرورش و رابطه و فرق آنها
- ماهیت علوم تربیتی
- علوم تربیتی و تقسیمات آن
- ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش در دوران کودکی و نوجوانی

فصل دوم: مبانی آموزش و پرورش

- مبانی فلسفی آموزش و پرورش
- مبانی زیست شناختی آموزش و پرورش
- مبانی روان شناختی آموزش و پرورش
- مبانی جامعه شناختی آموزش و پرورش
- مبانی اقتصادی آموزش و پرورش
- مبانی آموزش و پرورش در ایران و جهان

تکلیف یادگیری:

یکی از شاخه های علوم تربیتی را انتخاب و با مطالعه منابع علمی / مقالات رابطه این حوزه با مبانی تربیت را تبیین کند.
مبانی آموزش و پرورش را در یکی از کشور های جهان مطالعه و گزارش آن را به کلاس ارائه نماید.
اهداف را به جهت تأثیر پذیری آن از مبانی آموزش و پرورش مورد بررسی و گزارش آن را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه دهد.

فصل سوم: تعریف اصل و بررسی منابع آن

- فرق اصل و فرع
- فرق اصل با هدف و روش
- ماهیت اصل (کشف کردنی است نه وضع کردنی)
- منابع کشف اصول آموزش و پرورش
- ارتباط مبانی با اصول
- کارکردهای اصول آموزش و پرورش

تکلیف یادگیری:

ماهیت اصول حاکم بر برنامه های درسی را به جهت ویژگی اصول مورد بررسی قرار دهد و نتایج آن را با استفاده از مستندات ارائه شده در منابع علمی ارائه کند.

فصل چهارم: هدف های آموزش و پرورش

- ۳- نقش اهداف در آموزش و پرورش
- ۴- اهداف دوره های تحصیلی در ساحت های تربیت
  - تربیت دینی، اعتقادی، اخلاقی
  - تربیت زیستی بدنی
  - تربیت اجتماعی سیاسی
  - تربیت زیبایی شناسی هنری
  - تربیت علمی فناوریانه
  - تربیت اقتصادی حرفه ای
- ۳- چارچوب برنامه درسی دوره های تحصیلی
- ۴- ارتباط اهداف دوره ابتدایی با اهداف دوره متوسطه

فصل پنجم: اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی

- ۱- در نظر گرفتن واقعیت دوره کودکی ورشد
- ۲- اصل فعالیت
- ۳- اصل اجتماعی کردن
- ۴- اصل خلاقیت
- ۵- اصل تفرد یا شخصیت
- ۶- اصل سندیت
- ۷- اصل کمال

تکلیف یادگیری

یک فرصت تربیتی- آموزشی را (فیلم/ گزارش) به جهت تبعیت و تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یک مورد آموزشی/ تربیتی را با در نظر گرفتن اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی تحلیل و پیشنهاداتی را در راستای اصول ارائه کند.

برنامه های درسی دوره ابتدایی را به جهت تبعیت از تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی مورد نقد و بررسی قرار دهد.

فصل ششم: اصول آموزش و پرورش دوره متوسطه

- ۱- در نظر گرفتن واقعیت دوره کودکی ورشد
- ۲- اصل فعالیت
- ۳- اصل اجتماعی کردن
- ۴- اصل خلاقیت
- ۵- اصل تفرد یا شخصیت
- ۶- اصل سندیت
- ۷- اصل کمال

تکلیف یادگیری

یک فرصت تربیتی- آموزشی را (فیلم/ گزارش) به جهت تبعیت و تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یک مورد آموزشی/ تربیتی را با در نظر گرفتن اصول حاکم بر آموزش و پرورش متوسطه تحلیل و پیشنهاداتی را در راستای اصول ارائه کند.

برنامه های درسی دوره متوسطه را به جهت تبعیت از تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره متوسطه مورد نقد و بررسی قرار دهد.

فصل هفتم: ارتباط اصول با روش های آموزش و پرورش

۱- اصول روش های تدریس

۲- روش های قدیم

۳- روش های شهودی

۴- روش های فعال

تکلیف عملکردی:

یک موقعیت تربیتی/ آموزشی را به جهت رابطه میان اهداف، اصول و روش ها مورد نقد و بررسی قرار دهد. یکی تصمیم تربیتی اتخاذ شده از سوی خود را تحلیل و پשתوانه های آن را بر اساس اصول آموزش و پرورش مشخص نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم برای تبیین مبانی و اصول تربیت و راهبرد های غیر مستقیم در قالب شیوه های مطالعه فردی و راهبرد های شناختی برای تحلیل اهداف و فرصت های تربیتی/ آموزشی است.

۴. منابع آموزشی

۴. تعلیم و تربیت و مراحل آن. غلامحسین شکوهی، چاپ ۲۱، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵.

۵. مراحل تربیت. موریس دبس، ترجمه علی محمد کاردان، چاپ ۱۱، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲.

۶. مربیان بزرگ. ژان شاتو، ترجمه غلامحسین شکوهی، چاپ پنجم، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۴.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست»

۱- معرفی درس و منطق آن

برخورداری از سلامتی صرف نظر از این که یکی از حقوق اساسی هر انسانی است، شرط لازم برای یادگیری و رشد انسانی است؛ زیرا انسان سالم، محور توسعه پایدار است. ورود به فرایند یادگیری، ماندن در آن، تمرکز بر آن و پیامدهای آن پیوند محکمی با سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی یادگیرنده دارد. هدف غایی نظام آموزش و پرورش نیز «تحقق حیات طیبه» است که بی گمان برخورداری از سلامتی برای دستیابی به آن ضرورت دارد. افزون بر آن معلمانی که از سلامت جسمانی و روانی بهتری برخوردار باشند بهره‌وری بالاتری خواهند داشت و موجبات کاهش بار اقتصادی ناشی از هزینه‌های درمانی و ساعات غیبت کاری را فراهم سازند. لازمه‌ی دستیابی به چنین هدفی آن است که معلمان آینده، یعنی کسانی که در نزدیک‌ترین سطح برنامه‌ی درسی با دانش آموز ارتباط برقرار خواهند کرد، با مقوله‌ی سلامت درآمیخته شوند. به سخنی دیگر، اگر دوره‌ی تربیت معلم بخواهد معلمانی روانه‌ی مدرسه‌ها کند که سالم و تندرست باشند و در آینده بتوانند در راستای ارتقای سلامت دانش آموزان گام بردارند، منطقی است که دربرگیرنده‌ی برنامه‌هایی باشد که منجر به افزایش سواد سلامت

دانشجو معلمان می‌شوند. سواد سلامت معرف توانمندی فرد در دستیابی به مباحث بهداشتی، درک، انتقال و کاربری آن و همچنین تصمیم‌گیری درست در برخورد با آن مباحث به منظور ارتقای سلامت خود و دیگران است.

به این ترتیب، در این درس، با توجه به عوامل تهدید کننده سلامت جامعه که عبارتند: بیماری قلبی عروقی، سرطان، و ایمنی و حوادث، بر ارتقای سلامت از طریق تغذیه سالم، فعالیت بدنی، پرهیز از مصرف الکل و دخانیات و همچنین ارتقای سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی تاکید می‌شود و بر این اساس فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری گوناگونی در اختیار دانشجو معلمان قرار داده می‌شود. این فرصت‌ها به ارائه و انتقال صرف اطلاعات بهداشتی محدود نمی‌شوند، بلکه با تکیه بر تعریف ارائه شده برای سواد سلامت، زمینه‌ای فراهم می‌سازند تا دانشجو بتواند آنچه آموخته است را به گونه‌ای معنادار با بافت واقعی زندگی خود پیوند بزند. همچنین با انجام چنین فعالیت‌هایی مهارت‌های فردی، بین فردی، تفکر انتقادی و خلاق در او پرورش می‌یابد. علاوه بر این، چون در یک دیدگاه وسیع‌تر از سلامت بایستی حفظ محیط زیست سالم نیز مورد توجه قرار گیرد، بخشی از این واحد درسی نیز به صیانت از محیط زیست اختصاص یافته است.

نام درس: سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری، دانشجو قادر خواهد بود: • منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد. • یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند. • یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش آموز (دانش آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آنها) ارزشیابی کند.				نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ (نظری-عملی) ساعت: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	دریافت و انتقال اطلاعات سلامت
توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و به شیوه‌های کارآمد آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و تا حدودی آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید اما نمی‌تواند آن را به دیگران انتقال دهد.		
توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و به گونه‌ای روشن اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و تا حدودی اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت برای خود یا دانش آموزان طراحی، اجرا و ارزشیابی کند اما نمی‌تواند اثربخشی آن را مشخص سازد.	برنامه سلامت	

۲- فرصت یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح زیر سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی

بخش نخست: مبانی سلامت		
اول (۲+۱) ساعت	معارفه و آشنایی با مفاهیم پایه	آشنایی با مدرس، دانشجویان و سرفصل درس؛ معرفی مفهوم‌های مختلف مرتبط با سلامت؛ آشنایی با تاریخ تحول علم سلامت همگانی و رویکردهای سلامت همگانی. تکلیف عملی (در کلاس) - از دانشجویان بخواهید روی برگه‌ای پنج الویت که برای آن‌ها ارزش محسوب می‌شود را یادداشت کنند و سپس همراه آنان بررسی کنید آیا سلامتی در میان این الویت‌ها جایی دارد؟ - از دانشجویان بخواهید تعریف خود را از سلامت ارائه دهند و با تکیه بر دانش پیشین آنان، مفاهیم مرتبط با سلامت را ارائه دهید. - در بخشی از این جلسه، از دانشجویان بخواهید با استفاده از گزارش خود شرح حال نویسی و ترسیم چشم انداز، تجربه‌های پیشین، نیازها، امیدها، انتظارات خود را از این درس دو واحدی بیان نمایند و پیش از پایان نشست به شما (مدرس) تحویل دهند. تکلیف عملی: در پایان این جلسه، از دانشجویان بخواهید مصادیق اقدامات سلامت همگانی در پیرامون خود را شناسایی کنند و گزارشی از آن ارائه دهند.
دوم (۲+۱)	سنجش نیازهای سلامت	تعریف نیاز؛ انواع نیازها؛ شیوه‌های گوناگون سنجش نیازهای سلامت. تکلیف عملی: در مدرسه محل کارورزی خود یک نیازسنجی در زمینه سلامت انجام دهید. روشی که در آن استفاده کرده‌اید را مشخص سازید، انواع نیازهایی که تشخیص داده‌اید را شناسایی کنید و یافته‌های خود را در قالب یک گزارش بیان نمایید (این کار می‌تواند در گروه‌های سه نفره انجام شود).
سوم (۲+۱)	معرفی پایگاه‌های نمایه اطلاعات سلامت	انواع پایگاه‌های اطلاعات سلامت و چگونگی استفاده از آن‌ها تکلیف عملی (در کلاس):^۱ از دانشجویان بخواهید یکی از موضوعات سلامت که به تازگی ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را انتخاب کنند و سپس در میان پایگاه مختلفی که به آن‌ها معرفی شده است پیرامون آن گردش کنند. آنچه آموخته‌اند را در قالب گزارش به کلاس ارائه دهند.
بخش دوم: عوامل تهدید کننده سلامت ایرانیان		
		بیماری‌های غیرواگیر (تعریف و ویژگی‌ها بیماری‌های غیرواگیر، میزان مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر در ایران، انواع عوامل خطر (قابل اصلاح و غیر قابل اصلاح)، شایعترین بیماری‌های غیرواگیر

^۱. این جلسه باید در مکانی برگزار شود که امکان دسترسی به رایانه و اینترنت وجود دارد.

چهارم (۲+۱) و پنجم (۲+۱)	بیماری‌های غیرواگیر	بیماری‌های قلبی و عروقی: مروری بر سیستم گردش خون، تعریف و علل پدیدآیی تصلب شرایین، آنژین صدری، سکته قلبی و سکته مغزی و علائم شایع آن‌ها و چگونگی برخورد با آن‌ها؛ چگونگی کاهش خطر بروز سکته‌های قلبی و مغزی؛ نقش چربی‌ها در بروز بیماری‌های قلبی عروقی؛ فشار خون بالا (تعریف، علائم و تشخیص، پیشگیری) سرطان: تعریف سرطان، عوامل سرطان‌زا، علائم هشدار دهنده، گام‌های پیشگیری کننده، اهمیت تشخیص زود هنگام، سرطان‌های شایع در ایران. ایمنی و حوادث: تعریف مفاهیم خطر، آسیب، تصادف، ایمنی؛ شناسایی خطرات فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی، و ارگونومیکی موجود در محیط آموزشی؛ نحوه پیشگیری از آن‌ها. انواع سوءاستفاده (غفلت و نادیده گرفتن، فیزیکی، عاطفی، جنسی)؛ نشانه‌های احتمالی؛ چگونگی واکنش در هنگام روبرو شدن با موارد سوءاستفاده. تکلیف عملی(در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک، سبک زندگی خود یا پدر و مادر خود را از نظر خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی و سرطان بررسی کنند. عوامل خطر را شناسایی کنند و برای کاهش این خطرات برنامه‌ریزی کنند. تکلیف عملی (در کلاس): پیش از پرداختن به بحث ایمنی و حوادث از دانشجویان بخواهید که جدول (ب) موجود در پیوست را پر کنند. تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید با توجه به آنچه آموخته‌اند در گروه‌های کوچک خطرات مربوط به هر یک از محیط‌های زیر را شناسایی و راهکارهای پیشگیری از وقوع این خطرات را بیان نمایند. در محیط کلاس: در راهروها: در حیاط مدرسه: در سرویس‌های بهداشتی: در دیگر مکان‌ها: تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید از یک مدرسه بازدید کنند و بر اساس آنچه که در مدرسه مشاهده کرده‌اند دو پیام آموزشی در زمینه‌ی ایمنی و پیشگیری از آسیب برای یکی از گروه‌های مخاطب (دانش آموزان، پدران و مادران، معلمان و غیره) طراحی کنند.
بخش سوم: ارتقای سلامت		
• تغذیه سالم • فعالیت بدنی	تغذیه سالم: اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی؛ شاخص‌های رشد در سنین پنج تا نوزده سالگی؛ شاخص قد به وزن، شاخص نمایه توده بدنی (چگونگی محاسبه نمایه توده بدنی، چگونگی تنظیم برنامه غذایی مناسب برای خود). دستورالعمل کشوری پایگاه تغذیه سالم (بوفه سابق)؛ تغذیه در دوران بلوغ (نیازهای تغذیه‌ای نوجوانان)؛ نحوه تغییر الگوهای تغذیه‌ای نامناسب	ششم

(۲+۱) و هفتم (۲+۱)	• سیگار و دخانیات	دانش‌آموزان؛ کمبود ریزمغذی‌ها و اثرات آن بر دانش‌آموز و فرایند یادگیری (کمبود ید، آهن، کلسیم، روی، ویتامین D)؛ نحوه خواندن و تحلیل بر چسب مواد غذایی فعالیت بدنی: تعریف فعالیت بدنی و گروه‌بندی آن؛ نقش بی‌حرکی در ایجاد بیماری‌های مختلف، وضعیت میزان فعالیت‌های بدنی در میان زنان و مردان ایرانی، اثرات سودمند فعالیت بدنی بر بدن، میزان فعالیت بدنی توصیه شده برای گروه‌های سنی گوناگون، هرم فعالیت بدنی الکل و دخانیات: رابطه سیگار و مرگ و میر و بیماری‌ها؛ طبقه‌بندی انواع مواد، علائم و نشانه‌های مصرف مواد و الکل؛ مبانی و اصول پیشگیری تکلیف عملی: یک هفته پیش از ارائه این موضوع، دانشجویان موظف هستند در جدول موجود در پیوست، برنامه غذایی یک هفته‌ی خود را ثبت و مقدار تقریبی آن را یادداشت کنند و به کلاس بیاورند. پس از آنکه «اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی» بیان شد دانشجویان بر اساس واحد غذایی مورد نیاز^۱ و گروه‌های غذایی به تحلیل جدول برنامه غذایی خود بپردازند. تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید بر اساس هرم فعالیت بدنی، یک برنامه فعالیت بدنی برای یک هفته خود تنظیم کنند و به کلاس آورند. تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید نمایه توده بدنی خود را محاسبه کنند. رقم به دست آمده را بر روی نمودار نمایه توده بدنی پیدا کنند و با توجه به طبقه‌ای که در آن قرار می‌گیرند یک برنامه غذایی مناسب برای خود بنویسند. فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید به پایگاه تغذیه سالم در یک مدرسه مراجعه کنند و فهرست مواد غذایی موجود در آن را تهیه کنند و مواد غذایی مجاز و غیرمجاز را از هم تفکیک کنند. سپس راهکارهایی برای توجیه مسئولان مدرسه، مسئول پایگاه و دانش‌آموزان در خصوص تغییر موارد غیرمجاز به مجاز پیشنهاد دهند. فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید با یک دانش‌آموز که در مرحله بلوغ است مصاحبه کنند و برنامه غذایی یک روز او را بررسی کنند و داده‌های حاصل را با نیازهای تغذیه‌ای گروه سنی او مقایسه نمایند. یافته‌های خود را به صورت گزارش به کلاس ارائه دهند. فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید برچسب دو ماده غذایی مورد علاقه خود را به کلاس آورند، آن را بخوانند و تحلیل کنند. فعالیت پیشنهادی ۴: از دانشجویان بخواهید برای ترویج تغذیه سالم در محیط خوابگاه دو راهکار جدید پیشنهاد کنند و برای عملیاتی ساختن آن برنامه‌ریزی کنند.
		بخش چهارم: سلامت جسمانی (بهداشت فردی) بهداشت دست و پاها (اهمیت بهداشت دست و پاها، آموزش شستشوی دست)؛ مراقبت از پوست و مو (ساختمان و عملکرد پوست و مو، آشنایی و چگونگی برخورد با مشکلات شایع پوست و مو، اکنه، شوره سر، اگزما،) مراقبت از چشم‌ها (ساختمان کره چشم، مشکلات متداول بینایی، چگونگی سنجش بینایی با چارت اسنلن)؛ مراقبت از گوش‌ها (ساختمان گوش، مشکلات متداول شنوایی، چگونگی سنجش شنوایی با آزمایش نجوا)؛ بهداشت خواب (اهمیت خواب و تاثیر آن بدن، گام‌هایی برای بهتر خوابیدن)، بهداشت دهان و دندان (بخش‌های

^۱. Serving size

سلامت جسمانی (بهداشت فردی و بیماری‌ها) هشتم (۲+۱) و نهم (۲+۱)	مختلف دندان، آشنایی با زمان رویش دندان‌های مختلف، عوامل موثر بر ایجاد پوسیدگی دندان، محل‌های شایع بروز پوسیدگی دندان، افراد در معرض خطر پوسیدگی دندان، راه‌های پیشگیری از پوسیدگی دندان: مسواک زدن (آموزش مسواک زدن به کودکان ۶ تا ۱۲ ساله)، استفاده از نخ دندان (آموزش استفاده از نخ دندان به کودکان)، فلورایدتراپی، فیشور سیلانت، رژیم غذایی؛ چگونگی برخورد با آسیب‌دیدگی و شکستگی دندان‌ها؛ تفاوت لثه سالم و ملتهب؛ علل بوی بد دهان). بهداشت باروری (بلوغ و دگرگونی‌های آن در هر یک از دو جنس، بهداشت بلوغ، خودارضایی و زبان‌های آن. {ویژه دانشجوی معلمان دختر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی زنان، قاعدگی و نشانه‌ها و حالات طبیعی و غیرطبیعی آن، سندروم پیش از قاعدگی}. {ویژه دانشجوی معلمان پسر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی مردان}. بیماری‌های واگیردار: عفونت‌های انگلی: کرمک یا اکسیور (ویژگی‌های اکسیور، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ آسکاریوز (ویژگی‌های آسکاریس، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ ژیاردیوز (ویژگی‌های ژیاودیاز، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ سالم (تعریف بیماری سالم، وضعیت سالم در ایران و جهان، عواملی موثر در گسترش آن، انواع سالم و علائم بیماری در هر نوع، راه انتقال، راه پیشگیری، چگونگی برخورد با دانش آموز مبتلا به سالم). پدیکلوزیس (شپش): ویژگی‌های شپش، راه‌های آلوده شدن، چگونگی تشخیص آلودگی، راه‌های پیشگیری، چگونگی برخورد. اچ آی وی / ایدز (چگونگی حمله ویروس اچ آی وی به بدن، تفاوت اچ آی وی و ایدز، راه‌های انتقال، عقاید غلط، راه‌های پیشگیری، راه‌های تشخیص) تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یکی از مسائل مرتبط با بهداشت فردی در محیط پردیس (یا خوابگاه) که ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را شناسایی کنند و در قالب یک گزارش راه حل‌های نوین خود برای برطرف نمودن آن مساله را ارائه دهند. تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید کتاب خودآموز بهداشت بلوغ و نوجوانی را بخوانند و چکیده‌ای انتقادی از آن تهیه کنند. تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یک پمفلت، یا بروشور طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان را به رعایت یکی از موضوعات مرتبط با بهداشت فردی تشویق کنند. تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک قرار بگیرند و تصور کنند دانش‌آموزی در کلاس آن‌ها به شپش مبتلا شده است و آن‌ها باید از طریق نامه‌ای به خانواده او اطلاع دهند. نامه‌ای خطاب به آن خانواده نوشته و ضمن آشنایی آن‌ها با شپش این موضوع را به آنان اطلاع دهند. تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید پمفلتی طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان، پدر و مادرها، کارکنان مدرسه، و غیره را با بیماری‌های انگلی کرمک، آسکاریوز، ژیاودیوز، یا سالم آشنا سازند. فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید مراحل آموزش شستشوی دست به دانش‌آموز را در کلاس به صورت عملی نمایش دهند.

فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید بازی مار و پله که سازمان یونیسف برای آموزش شستن دست‌ها برای دانش‌آموزان طراحی کرده است را با بافت خود متناسب کنند و بازی جدید را به کلاس عرضه کنند. فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید که تصور کنند در مدرسه‌ی آنها مکانی برای شستن دست وجود ندارد. از آنها بخواهید راهکارهایی بیاندیشند که بر این محدودیت فائق آیند. راهکارهای خود را به صورت نقاشی، عکاسی، گزارش کتبی و غیره به کلاس ارائه دهند. فعالیت پیشنهادی ۴: برای دانشجویان خوابگاهی: از دانشجویان بخواهید بررسی کنند دانشجویان خوابگاهی باید چه نکاتی را پیرامون بهداشت خواب بیاموزند؟ فعالیت پیشنهادی ۵: برای دانشجویان غیرخوابگاهی: موانعی که بر سر راه حفظ بهداشت خواب شما وجود دارد را شناسایی کنید و سپس راهکارهایی برای از میان برداشتن آن‌ها ارائه دهید.		
بخش پنجم: سلامت روان		
تعریف سلامت روان و شناسایی عوامل موثر بر آن؛ عوامل تهدید کننده و محافظت‌کننده؛ راهبردهای کاهش آسیب و ارتقای سلامت روان؛ حمایت‌های روانی در حوادث و بلایا؛ افسردگی؛ اضطراب؛ خودکشی؛ اختلالات یادگیری؛ اختلال بیش‌فعالی و کمبود توجه؛ اختلال مقابله‌جویی و لجبازی؛ صرع؛ تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید با مراجعه به آرشیو روزنامه‌ها و سایت‌های معتبر، حادثه یا رویدادی را بیابند که در محیط مدرسه (ترجیحا در ایران) رخ داده است و یکی از اختلالات مرتبط با سلامت روان که در این نشست آموزشی مورد بحث قرار گرفته است در پدیدآیی آن رویداد نقش عمده داشته است. آنچه که روی داده است و راهکارهایی که می‌توانست از وقوع این رویداد پیشگیری کند را در قالب گزارشی به کلاس ارائه دهند.	سلامت روان و مدرسه	دهم (۲+۱)
بخش ششم: سلامت اجتماعی		
ایجاد و برقرار ارتباط موثر با دیگران؛ ارتباطات در شبکه‌های اجتماعی؛ استرس در محیط کار و حمایت اجتماعی. تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید به مراجعه به گزارش‌های کارورزی خود، موقعیت‌هایی را در آن شناسایی کنند که سلامت اجتماعی خود، دانش‌آموزان، و یا کارکنان مدرسه نیاز به ارتقا داشته است. اگر دوباره به آن موقعیت برگردند به منظور ارتقای سلامت اجتماعی چه کاری انجام خواهند داد؟ یافته‌های خود را در قالب گزارشی کوتاه به کلاس ارائه دهند.	سلامت اجتماعی و مدرسه	یازدهم (۲+۱)
بخش هفتم: سلامت در متن		
تعریف سواد سلامت و آشنایی با سطوح مختلف آن؛ معرفی شناسنامه سلامت دانش‌آموزی و آشنایی با آن؛ آشنایی با مدارس مروج سلامت و وضعیت آن در ایران. تکلیف عملی: شناسنامه سلامت چند دانش‌آموز را به کلاس آورید و در اختیار دانشجویان قرار دهید تا در در گروه‌های کوچک مشخص کنند آنچه که در این درس آموخته‌اند چگونه در این شناسنامه مورد توجه قرار گرفته است؟	سواد سلامت، شناسنامه سلامت دانش‌آموزی	دوازدهم (۲+۱)

مدارس مروج سلامت		
بخش هشتم: صیانت از محیط زیست		
۱-۱- تعریف محیط زیست و انواع آن ۲-۱- منابع مختلف محیط زیست (فیزیکی، زیستی، اجتماعی و اقتصادی) ۳-۱- تعریف اکوسیستم (بوم سازگان) و انواع آن ۴-۱- محیط زیست ایران عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی معرفی محیط زیست در مدارس ایران و برحسب پایه فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی از محیط زیست ایران تکلیف: از دانشجویان بخواهید که با یک گزارش تصویری، نمایی از محیط زیست محل زندگی خود شامل نوع اکوسیستم و انواع منابع موجود ارائه دهند. * بهتر است که این گزارش بدون استفاده از کاغذ باشد	شناخت محیط زیست	سیزدهم (۲+۱)
۱- تعریف آلودگی و اثر ۲-۲- انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی ۳-۲- مدیریت پسماند و پساب و بازیافت عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی در مدارس ایران و برحسب پایه فعالیت خاص: تدارک سفری آموزشی برای بازدید از یک کارخانه، تصفیه خانه، مرکز بازیافت، تهیه کمپوست یا غیره تکلیف: از دانشجویان بخواهید که در تدارک سفر همکاری کنند و در هنگام بازدید بدرستی انواع آلودگی ها و اثرات را ارزیابی و به راهکارهای اصلاحی اشاره نمایند.	شناخت انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی	چهارده ۴ (۲+۱)
- تعریف حفاظت و حمایت از محیط زیست ۲-۳- معرفی انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف ۳-۳- معرفی برخی از قوانین، ضوابط و کنوانسیون های محیط زیستی عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش و بکارگیری انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف برحسب پایه فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی در زمینه انواع شیوه های حفاظتی تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به جامعه کوچکی برحسب انتخاب خود، یک یا چند روش حفاظت و شیوه صحیح مصرف را آموزش دهند و بازخورد آموزش های خود و میزان همکاری جامعه مخاطب را گزارش دهند.	شناخت حفاظت و حمایت از محیط زیست	پانزدهم (۲+۱)
۱-۴- تعریف آموزش محیط زیست ۲-۴- معرفی انواع روش های آموزش محیط زیست با توجه به پایه مورد آموزش ۳-۴- معرفی انواع رسانه ها و وسایل کمک آموزشی	ارائه مبانی آموزش محیط زیست و شناخت روش ها	شانزدهم (۲+۱)

عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش محیط زیست و انواع روش ها، رسانه ها و وسایل کمک آموزشی مناسب برحسب پایه فعالیت خاص: نمایش اسلاید یا وسایل مختلف انواع روش های آموزش محیط زیست تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به یک مدرسه برحسب انتخاب خود مراجعه کنند و پس از هماهنگی های لازم با مدرسه، برای دو یا سه ساعت بصورت فوق برنامه برحسب پایه، موضوعی از محیط زیست را با وسایل و روش های مناسب آموزش دهند. اینکار می تواند در روزهای تقویم محیط زیستی^۱ ایران انجام شود. ارائه گزارش تصویری بصورت فیلم یا عکس الزامی است.		

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، فرایند یادگیری با مشارکت همه جانبه مدرس و دانشجومعلمان صورت می پذیرد. باید تلاش گردد تا ساختار جلسه ها به گونه ای باشد که همه ی افراد در فرایند یادگیری مشارکت داشته باشند. باور بر این است که گفت و شنودی که در نشست آموزشی به منظور وقوع یادگیری صورت می گیرد، تنها میان مدرس و دانشجویان نیست، بلکه میان خود دانشجویان با هم نیز هست. از این رو در این درس با طراحی فعالیت های یادگیری زمینه ای فراهم شده است تا دانشجویان بتوانند در گروه های کوچک (دو تا شش نفره) با هم کار کنند که با توجه به موقعیت های مختلف، ترکیب این گروه ها می تواند توسط مدرس یا خود دانشجویان تعیین گردد. همچنین پیشنهاد می شود کارهایی که در خارج از کلاس توسط دانشجو (دانشجویان) انجام می گردد و به صورت گزارش به کلاس ارائه می شود پیش از آن که به مدرس تحویل داده شود توسط دانشجو (دانشجویان) دیگر نیز خوانده شود و پس خوراند آن دانشجو بر روی آن کار آورده شود. لازم به ذکر است که در برخی از مباحث فعالیت های یادگیری به صورت پیشنهادی نیز مطرح شده اند و با توجه به موقعیتی که دانشجویان و مدرس در آن قرار دارند می توانند تغییر یابند.

برای تسهیل در وقوع یادگیری، در آغاز هر نشست تلاش شود به شیوه های گوناگونی نخست نیازها و منابع یادگیری مرتبط با محتوایی که قرار است ارائه شود سنجش شود تا تجربه ها و دانش پیشین دانشجویان نسبت به آن محتوا آشکار گردد. پس از آن محتوای تازه ارائه گردد و سپس زمینه ای فراهم گردد تا دانشجو بتواند با محتوای ارائه شده کاری انجام دهد و آن را به بافت زندگی خود مرتبط سازد. در هر نشست تلاش شود به تمام پرسش هایی که برای دانشجومعلمان پدید آمده است پاسخ داده شود.

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی: در دست تالیف می باشد.

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی از چند بخش تشکیل شده است:

- ☐ آزمون پایانی: سهم این آزمون پنجاه درصد است.
- ☐ ارزشیابی پوشه کار: تمام فعالیت های یادگیری انجام شده توسط دانشجو و برنامه ها و پیام های طراحی شده توسط او در پوشه ای گرد آمده و در اختیار مدرس قرار می گیرد. ارزشیابی این پوشه نخست از طریق پاسخگویی به فرم خود ارزشیابی توسط خود دانشجو و سپس توسط مدرس صورت می گیرد. پر آشکار است که کیفیت خود ارزشیابی دانشجو نیز در تصمیم گیری مدرس در هنگام ارزشیابی نقش دارد. سهم این ارزشیابی نیز پنجاه درصد است (فرایند تدوین پوشه کار: سی درصد و خود پوشه کار به عنوان یک فراورده: بیست درصد).

^۱ - تقویم محیط زیستی در دفتر آموزش و مشارکت عمومی سازمان حفاظت محیط زیست موجود است.

ارزشیابی ضمن نیم سال: این ارزشیابی در نشست هفتم و به صورت خود ارزشیابی دانشجو انجام می‌گیرد و یافته‌های به دست آمده از آن در ارزشیابی پایانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فرم پیشنهادی برای خود ارزشیابی

فعالیت‌های یادگیری

- ☐ در طول این نیم سال (تا این لحظه) چند فعالیت یادگیری انجام داده‌اید؟.....
- ☐ کیفیت فعالیت‌هایی که انجام داده‌اید را چگونه ارزشیابی می‌کنید؟
- عالی ☐ خیلی خوب ☐ خوب ☐ نیازمند به تلاش بیشتر ☐ غیرقابل قبول ☐
- ☐ زمان مندی انجام فعالیت‌های یادگیری را چقدر رعایت فرموده‌اید؟
- بسیار زیاد ☐ زیاد ☐ متوسط ☐ کم ☐ خیلی کم ☐
- ☐ آیا فعالیت‌های یادگیری‌ای که انجام داده‌اید پیش از ارائه به مدرس توسط دوستان شما نقد شده است؟
- بسیار زیاد ☐ زیاد ☐ متوسط ☐ کم ☐ خیلی کم ☐
- ☐ به نظراتان در انجام فعالیت‌های یادگیری به چه میزان از راهکارهای خلاقانه استفاده نموده‌اید؟
- بسیار زیاد ☐ زیاد ☐ متوسط ☐ کم ☐ خیلی کم ☐
- ☐ در کل، اگر بخواهید از صفر تا بیست به فعالیت‌های یادگیری خود نمره دهید چه نمره‌ای می‌دهید؟

همکاری سازنده در طول نیم‌سال

- ☐ تا این لحظه، در چند جلسه‌ای که برگزار شد حضور یافتید؟.....
- ☐ اگر بخواهید به پرسش پرسیدن‌های خود در جلسات آموزشی نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- ☐ اگر بخواهید به کیفیت بازخورد (پس‌خوراند)‌هایی که به گزارش‌های دوستان خود داده‌اید نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای می‌دهید؟.....
- اگر ارائه‌ای در کلاس انجام داده‌اید از صفر تا بیست (۹) چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- ☐ در طول این نیم‌سال، میزان فعال بودن شما در جلسات آموزشی چقدر تغییر پیدا کرد (میزان مشارکت در جلسه‌های آخر را با میزان مشارکت در نخستین جلسه مقایسه بفرمایید). از صفر تا بیست به میزان تغییر پدید آمده نمره دهید.....

میزان دستیابی به اهداف دوره

اهداف این دوره از این قرار بود:

در پایان این درس دانشجو معلم قادر خواهد بود:

- منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد.
  - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند.
  - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش‌آموز (دانش‌آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آن‌ها) ارزشیابی کند.
- به میزان دستیابی خود به هر یک از این سه هدف نمره دهید (از صفر تا بیست).

هدف ۱:

هدف ۲:

هدف ۳:

دو پرسش تاملی:

• با گذراندن این دوره چه نقاط قوتی در شما پدیدار گشته است؟

• با گذراندن این دوره چه نیازهایی در شما پدیدار گشته است؟

اگر بخواهید فعالیت دوستان خود را در کلاس ارزشیابی کنید، به باور شما کدام یک از افراد بیشترین مشارکت و درگیر شدن در فرایند یادگیری را داشته اند؟ به ترتیب سه نفر را نام ببرید.

در مجموع به خود چه نمره‌ای می‌دهید؟

سرفصل درس «بهداشت خانواده»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «بهداشت مدارس»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «آموزش بهداشت و روابط انسانی»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «تغذیه کاربردی و تناسب اندام»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «نشانه شناسی بیماری ها»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «غربالگری و مراقبت از سلامت دانش آموزان»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است. در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است. موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند، سازماندهی شده، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد.

این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند.				تعداد واحد: ۲ واحد
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				Ck ۱-۱ & ۱-۲
				Gk & ۳-۱ Pck&
				۴-۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) و مقایسه کند.	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چپستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی چرایی و فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی را صرفا شناسایی می کند.	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی، چرایی و چگونگی فلسفی تربیت رسمی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی‌ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه‌ها و فعالیت‌های موجود از منظر ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه‌های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طر جهای) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویژگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردها ی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخشهای اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه‌های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخشهای اساسی
- نقد و بررسی برنامه‌های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنما

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامد‌های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاب می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در

موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت و وثیقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متربیان خواهد شد و از سوی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متربیان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK
پیامدها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود دلایل قانع‌کننده‌ای ارائه نمی‌دهد.	با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی می‌کند	تعمیم (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	
نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق	در مقایسه عناصر و مؤلفه‌های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)	برای ضعف‌ها و قوت‌های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)	دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)	

حرفه ای / حقوق و تکالیف	تربیتی) با ارزش ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف ها و قوت های موجود را در آن شناسایی و فهرست می نماید.	سازمان های تربیتی) استدلالات اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.	و سازمان های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.
تصمیم گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی)	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش های اخلاقی حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) یکی از اصول و ارزش های اخلاقی موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلائل قابل قبولی ارائه می دهد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چیستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی

- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه‌ای تربیت

- مفهوم‌شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصداق‌یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش‌آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش‌آموزان با مشکلات ویژه
- و.....
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصداق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه‌ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.
حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.
فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.
دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.
هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰)، اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارز شیایی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

پودمان کارآموزی (سرفصل درس «آموزش پژوهی در عرصه عمل» / سرفصل درس «کارآموزی»)

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه کارآموزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی - تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین برای توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به کنش عملی را در کلاس درس فراهم می کند. این برنامه مبتنی بر روش های مختلف توسعه حرفه ای^۱ است. کارآموزان برای کسب توانایی های حرفه ای نیازمند کسب تجربیات دست اول در زیست بوم کلاس درس و اتخاذ تصمیمات اثر گذار که زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر است، می باشد. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادان، و معلم راهنما در این درس و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارآموزی به منظور دستیابی مهارت آموز به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارآموزی مهارت آموز فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید. این برنامه از انعطاف لازم برای تطبیق با ویژگی ها منحصربفرد مهارت آموزان و نیز شرایط واقعی که عمل حرفه ای در آن به تجربه گذاشته می شو، برخوردار است. اصلی ترین نقش در تدوین، اجرای و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموز است و استاد راهنما/ معلم راهنما^۲ وظیفه هدایت داوطلب جهت کسب آگاهی نسبت به توانایی ها و محدودیت ها و نیز تسهیل شرایط برای دستیابی به موفقیت را بر عهده دارد.

نام درس: کارآموزی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش حرفه ای، تجربیات شخصی خود در موقعیت های واقعی را مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و نتایج آن را برای تدوین، و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای مورد استفاده قرار دهد. برنامه توسعه حرفه ای خود را طراحی، و تدوین نموده و نتایج اجرای آن را ارزیابی و گزارش نماید.				نوع پودمان: کارآموزی تعداد واحد: ۲+۲ زمان درس: ۲۵۶+۹۶ ساعت
				شایستگی اساسی: pck کد ۳-۱ و ۳-۲ ۳-۴&۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش ها، واکنش ها، و رفتارها، دیدگاه های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه های شخصیت های درگیر در فرآیند عمل حرفه ای تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...	با تأمل مجدد بر تجربیات خود در موقعیت های واقعی، درک خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.	
برنامه توسعه حرفه ای	توانسته است نیاز های حرفه ای خود را شناسایی نماید و آن را در قالب یک برنامه ارائه نماید، اما	توانسته است نیاز های حرفه ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج	توانسته است نیاز های حرفه ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج	

^۱- مطالعه خود خوان سرفصل درس توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموزان است و بر اساس برنامه پیش بینی شده از سوی استاد مشاور قبل از ورود به عرصه عمل به منظور کسب آمادگی های لازم برای ورود به عرصه عمل صورت می گیرد.

^۲- معلم راهنمایی که مسئولیت هدایت دانشجو را در سطح مدرسه بر عهده دارد باید از توانایی های حرفه ای و علمی بر اساس انتظارات برنامه درسی برخوردار باشد و بتواند مسئولیت هدایت دانشجو را بر عهده بگیرد. این گروه از معلمان راهنما به عنوان معلمان همکار دانشگاه معرفی خواهند شد و از امتیازات... برخوردار می شوند.

ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.	ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.	ارزیابی آن نشان دهنده دستیابی به اهداف پیش بینی شده نیست.		
توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	تحلیل و تفسیر	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فرصت های یادگیری پیش بینی شده در این درس ناظر به تدوین برنامه توسعه حرفه ای است که شامل:

الف) نیاز سنجی و مضمون یابی برنامه توسعه حرفه ای: برای شناسایی نیاز ها در شروع دوره (در پایان دوره آموزش های نظری) یک بر اساس آموزش های نظری و جهت ارزیابی آمادگی های دانشجو برای ورود به عرصه عمل یک نمونه تدریس در قالب تدریس خرد ضبط و با مشارکت دانشجو و استا راهنما، معلم راهنما (گروه های آموزشی استان/ منطقه) مورد نقد و ارزیابی قرار می گیرد: تحلیل عملکرد دانشجو از منظر نزدیکی/ فاصله با اهداف/ استاندارد های حرفه ای دانشگاه برای لحاظ نمودن در برنامه توسعه حرفه ای/ برنامه یادگیری حرفه ای، پاسخ به نیاز های دانش آموزان در سطح مدرسه، و نیز از منظر یافته های علمی و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می گیرد. حاصل این نشست تعیین نیاز ها و اهداف برنامه توسعه حرفه ای است. دانشجو بر مبنای چارچوب^۱ توافق شده (برنامه توسعه حرفه ای/ برنامه یادگیری حرفه ای) نسبت به تدوین طرح کلی برنامه توسعه حرفه ای اقدام خواهد نمود. کلیات برنامه در نشست حضوری (توصیه می شود در قالب گروه های درس پژوهی برنامه مورد نقد و بررسی قرار گیرد) مورد تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن به جهت تناسب با نیاز ها، تأثیر بر یادگیری دانش آموزان/ پاسخگویی به نیاز های دانش آموزان و یافته های علمی پژوهشی (موضوعات تخصصی و دانش حرفه) مورد بررسی و نسبت به نهایی شدن کلیات برنامه تصمیم گیری خواهد شد.

ب) طراحی و تدوین برنامه توسعه حرفه ای: با توجه به موضوعات درسی که دانشجو مسئولیت تدریس آن را در مدرسه بر عهده دارد کار طراحی واحد های یادگیری آغاز و پس از تأیید آن توسط استاد راهنما/ معلم راهنما (در گروه های درس پژوهی) نسبت به تولید آن اقدام خواهد شد. از آنجایی که تولید واحد های یادگیری نیاز مند صرف زمان می باشد توصیه می شود این فرایند پس از اتمام دوره آموزش های نظری آغاز و تا قبل از شروع سال تحصیلی واحد های یادگیری تولید شده آماده اجرا باشد.

ج) اجرا و پایش: در مرحله اجرای واحد های یادگیری، مسئولیت نظارت و بازخورد دادن بر عهده استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) خواهد بود. دانشجو مسئولیت ثبت، تحلیل و تفسیر تجربیات و مستند سازی آن را برای بازنگری در برنامه توسعه حرفه ای برعهده دارد و مهمترین مستندات اطلاعاتی است که انعکاس دهنده تأثیر اجرای واحد های یادگیری بر عملکرد تحصیلی

^۱ - این چارچوب بر حسب نیاز ها یا تعامل میان استاد و دانشجو می تواند مورد بازنگری قرار گیرد اما مبنای ارزیابی عملکرد دانشجو چارچوب مورد توافق در برنامه توسعه حرفه ای است.

دانش آموزان/ موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. این مستندات شامل: نمونه کار برگ ها، تکالیف یادگیری/ عملکردی حاصل از اجرای برنامه .... است.

د) ارزیابی: ارزیابی در طول فرایند اجرای برنامه توسعه حرفه ای و در پایان آن مد نظر می باشد. گزارش خودکاوای روایتی تهیه شده از سوی دانشجو، گزارش ارزیابی استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) و نسخه بازنگری شده برنامه توسعه حرفه/ یادگیری حرفه ای مجموعه مستندات است که دفاع پایانی بر اساس آن انجام می شود.

تجربیات حاصل از فرآیند یادگیری حرفه ای در قالب اقدام پژوهی/ درس پژوهی به کمک روایت های یا ژورنال های تاملی ثبت و ضبط شده و مبنای تدوین گزارش خودکاوای روایتی مهارت آموز در پایان دوره خواهد بود. در پایان یافته های حاصل از گزارش خود کاوای روایتی در قالب یک مقاله تدوین در این مقاله از داده های دست اول و بویژه از نوع روایی استفاده می شود و مهم ترین سهم را در ارزیابی از دوره یک ساله بر عهده دارد.

چارچوب برنامه توسعه حرفه ای

منطق برنامه (با توجه به نیاز های حرفه ای شناسایی شده، دانش ها و مهارت های مورد نیاز و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان)

اهداف:

توانایی شناخت و ارزیابی ظرفیت های حرفه ای برای برنامه ریزی و توسعه قابلیت ها در طول حیات حرفه ای (هدف های خاص توسط دانشجو تدوین می شود)

ملاک ها و سطوح موفقیت

فعالیت ها/ روش/ منابع/ زمان

شواهد و مستندات

فرآیند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهش در عرصه عمل، برگزاری نشست های فردی/ گروهی در سطح مدرسه با حضور معلم راهنما یا در دانشگاه با حضور استاد راهنما برای تحلیل و ارزیابی فرآیند یادگیری حرفه ای و هدایت آن صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: .....

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: در ارزشیابی فرآیند از خود ارزیابی مهارت آموز به عنوان راهبرد اصلی ارزشیابی استفاده می شود. این ارزشیابی باید مستند به شواهد برگرفته از عملکرد فرد در موقعیت های واقعی و یافته های علمی و پژوهشی باشد. ارزشیابی پایانی با حضور معلم راهنما، استادان راهنما در دو شکل قابل اجرا است: الف) حضور استادان راهنما و معلم راهنما در کلاس درس مهارت آموز مشاهده تدریس و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای؛ ب) ضبط تدریس توسط داوطلب از تدریس واقعی و مشاهده آن توسط استادان راهنما و معلم راهنما و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای.

خودارزیابی مهارت آموز در قالب گزارش پایانی/ مقاله: ۸ نمره

ارائه یافته های داوطلب در قالب گزارش ارائه شود ۵ نمره

تدوین مقاله و پذیرش آن در همایش ها ۶ نمره

جلسه ۱۳۹۶/۳/۳۱ و ۱۳۹۶/۴/۱۸ شورای دانشگاه

مصوب برای تنها یک نوبت

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی ترویجی ۷ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی و پژوهشی ۸ نمره

ارزیابی استاد و معلم راهنما از عملکرد مهارت آموز در طول دوره ۷ نمره، اجرای تدریس و دفاع از عملکرد حرفه‌ای ۵ نمره. این نمره عیناً به عنوان بخشی از ارزیابی مهارت آموز در آزمون جامع لحاظ خواهد شد.

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی / آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجویان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجویان معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش «پژوهش روایی» و آموزش «درس پژوهی» به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و از طریق درس پژوهی قادر شود تجربه خود را با دیگری مطرح نماید و با نقادی دیگران به اصلاح خود بپردازد و در آینده بتواند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهمیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود: با آگاهی از چپستی و چگونگی پژوهش روایی و درس پژوهی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کنند.				نوع درس: نظری/ عملی
				تعداد واحد: ۱+۱
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی:
				pck ۱-۳ ۳-۳
				۳-۴&۳
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت/ تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده با جزئیات کم روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌های روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌هایی که منعکس کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن‌ها، روند‌ها و... است را روایت می‌کند.	
تأمل بر تجربه خود و دیگری	بر روایت خود و دیگری تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های داستان تأمل می‌کند و می‌تواند با ارائه شواهدی از یافته‌های علمی و پژوهشی از آن دفاع	با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود/ روایت درک خود را از این تأملات را با بهره‌گیری از یافته‌های علمی/ پژوهشی در قالب	

تجربیات مورد توجه قرار داده است.	کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند.	دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.
تحلیل و تفسیر	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری
روایت نویسی وسیله ای برای پژوهش در عمل
پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه ای
چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟
اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن
انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.
یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی ها و مراحلش ارائه کند). (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

- ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی
ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی
- یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک
  - دفترچه یادداشت های روزانه
  - مصاحبه ها
  - داستان گوئی
  - نامه نگاری
  - نوشته های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه
  - سایر منابع
- فرآیند تحلیل داده ها

- آماده کردن داده‌ها برای تحلیل،
- انجام تحلیل‌های مختلف
- درک عمیق و عمیق‌تر داده‌ها
- بازنمایی داده‌ها و تفسیر معنای کلان

معنا دهی به داده‌ها

تکلیف عملکردی:

نمونه‌ای از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن‌ها را در یک جدول به نمایش بگذارید/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته‌های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^۱
- مرور کدهای اولیه^۲
- کد گذاری محوری^۳
- مرور کدها و طبقه‌بندی داده‌ها
- مضامین / مفاهیم
- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه‌بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته‌ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارید.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

فرآیند تحلیل ساختاری

- قاعده‌ی حذف
- حذف شدید
- تعمیم
- ساختن
- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

^۱ - Initial/Open coding

^۲ - Selective coding

^۳ - Axial coding

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان
- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات احتمالی است
- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری / تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی / تجربیات سایرین (همکلاسی ها / معلمان) را تحلیل و یافته ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

روایی و اعتبار در پژوهش روایی
همکاری با شرکت کنندگان
بیان دوباره روایت ها
استفاده از نقل قول ها
رعایت مسایل اخلاقی
محدودیت ها و مخاطرات پژوهش روایی
استفاده از نظریه ها و یافته های علمی
چگونه یافته های پژوهش روایی را ارزیابی می کنیم؟
تکلیف عملکردی:

یافته های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث سازی / همکاری با شرکت کنندگان / یافته های علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

فصل ششم: درس پژوهی

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

تشکیل گروه درس پژوهی
تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه
برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه
انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه
تعریف مساله و انتخاب موضوع
روش های نیاز سنجی
پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی
فعالیت یادگیری:
با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سؤالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروه‌های دانشجویی، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می‌کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می‌گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می‌کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

- درس پژوهی، مبانی، اصول و روش اجرا، دکتر رضا ساکی، انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۲.

منبع فرعی: مقالات و پژوهش‌های منتشر شده در فصلنامه‌ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزیابی دانشجویان بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت‌ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزشیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجویان در طول و شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجویان را تشکیل می‌دهد.

تفسیر دانشجویان از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی‌های حرفه‌ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش عملکرد پایانی ۱۰ نمره

ارزشیابی استاد از فعالیت‌ها و مشارکت در سمینارها ۱۰ نمره

سرفصل درس « فنون راهنمایی و مشاوره »

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت های منظم و سازمان یافته ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می توان به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش آموزان می باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش های راهنمایی و مشاوره میسر نمی باشد، بنابراین لازم است دانشجویان معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می شود که آمادگی های لازم در آنها برای کسب مهارت های پایه حرفه ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می باشد.

نام درس: فنون راهنمایی و مشاوره				مشخصات
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش های شناخت دانش آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد. دانشجویان پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت های فردی، ویژگی ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می کند بتواند در زمینه های تحصیلی - شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.				درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck ۱-۲ & ۳-۳ ۳-۴ &
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانش محتوایی و موضوعی راهنمایی و مشاوره و انواع آن	در مورد مبانی اساسی راهنمایی و مشاوره، فنون و روش های مشاوره صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از	موضوعات اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به	

مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.
نقش و وظایف کارکنان مدرسه در رابطه با فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	نقش و وظایف کارکنان مدرسه در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	نقش و وظایف کارکنان مدرسه در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	نقش و وظایف کارکنان مدرسه در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان
در باره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	در باره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	در باره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان	در باره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان
رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها	رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها	رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها	رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها
برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش	برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش	برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش	برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره
- اصول و اهداف مشاوره
- خدمات مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- فصل دوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن
- انواع راهنمایی از نظر موضوع
  - انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا
  - انواع مشاوره از نظر موضوع
  - انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا
  - الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت ها و تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
  - ۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه
- فصل سوم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره
- تعریف روش و فن
  - روش های راهنمایی و مشاوره

- فنون راهنمایی (م مشاهده، م صاحب، پ س شناسه، شرح حال نویسی، واقعه نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)
- فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی، ارجاع)
- مهارت های مشاوره

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
  - ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
  - ۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها
  - ۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب
- #### فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
  - ۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، م صاحب و ....، و ارایه گزارشی از آنها به مدرس
  - ۳- بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی
  - ۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارایه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس
- #### فصل چهارم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیرمدرسه
- نقش و وظایف معلم مدرسه
- نقش و وظایف مشاورمدرسه
- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه
- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- #### فصل پنجم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
  - نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه

- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها
- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی
- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه
- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس
- ۳- مقایسه تفاوت های فردی دونفر از دانش آموزان یک مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل ششم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی

- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه
- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات
- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور
- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار
- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارایه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای

تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- گلادینگ، ساموئل .تی(۱۳۹۰). اصول و مبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.
- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید(۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر تمرین
- گیسون، رابرت و میشل، ماریان(۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد
- صافی، احمد(۱۳۷۹). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد
- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه
- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱). اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیم سال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیم سال انجام می شود.
مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «روانشناسی پرورشی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی شده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آورند/ روبرو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطاهای خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبرو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کند.

نام درس: روانشناسی پرورشی				شخصیات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی / و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس / مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی:
				<u>Pk&ck کد ۱-۱&۲</u>
				<u>۱&۱-۲&۲-۲-۳</u>
				<u>۲</u>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	یافته های علمی
در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات به روز و معتبری	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع		

		آوری کند اما، آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه نکرده است.	آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه کند.	را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم به همراه پیشنهادات کاربردی ارائه کند.
	تدریس اثر بخش	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است برخی از ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی کند اما نتوانسته ارتباط میان آن ها را برای تأثیر گذاری بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید و پیشنهاداتی برای لحاظ نمودن ویژگی ها و موقعیت های فردی دانش آموزان ارائه کند.
		در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیرگی تصمیمات از نظریه های بدون مستند نمودن کاربرد ها به پژوهش های رشدی (نظریه های رشد) تحلیل کرده است.	در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیرگی تصمیمات از نظریه های رشدی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های تربیتی تحلیل کرده است.	در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیرگی تصمیمات از نظریه های تربیتی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های مختلف بررسی و با توجه به موقعیت و بافت فرهنگی اجتماعی / تفاوت های فردی پیشنهاداتی ارائه کند.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایشهای روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش
- معلمان کارآمد
- روشهای پژوهش در روانشناسی تربیتی

تکالیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی های آن/ روش های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته ها یا راهکار ها ارائه نماید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

تکالیف یادگیری:

دید گاه های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدول مقایسه ای شباهت ها و تفاوت های دیدگاه ها را گزارش نماید.

فصل چهارم: تفاوت های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک
- هوش
  - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
  - هوش و رشد شناختی
  - دید گاه های مختلف درباره هوش
- شیوه های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش ، آموزش و یادگیری
- تفاوت های فرهنگی و جنسیتی

تکالیف یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: فرآیند های شناختی

- سطوح پایین فرایند های شناختی
- فرآیند های شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکلیف یادگیری:

روش های بکارگیری فرآیند های شناختی را در کتاب های درسی بررسی و نمونه ای از این مهارت ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل ششم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیشگیری از مشکلات رفتاری
- مداخله های خاص برای تغییر رفتار
  - قرار داد گروهی
  - قرارداد فردی
  - بازی رفتار خوب
  - دوری موقت

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس/ موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته های علمی گزارش نماید.

فصل هفتم: کودکان با نیاز های ویژه

- دانش آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی

- اختلالات جسمی
- کم توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش آموزان با نیاز های ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش آموزان را بررسی و گزارش نماید.

با مراجعه به منابع علمی روش های ارائه خدمات به دانش آموزان با نیاز های ویژه را در سایر کشور ها مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزش/ تربیتی، بکارگیری راهبرد های شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/ تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/ مربی در کلاس درس/ مدرسه.

۴. منابع آموزشی

۹. بنتهام ، سوزان ، روانشناسی کاربردی برای معلمان ، مترجم موحد ، رابعه ، ناشر ، ارجمند ۱۳۹۱
۱۰. سانتراک ، جان دبلیو ، روان شناسی تربیتی ، ترجمه سعیدی شاهده و همکاران ، نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا ، ۱۳۹۱
۱۱. سیف علی اکبر ، روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش) انتشارات آگاه ، ۱۳۸۵
۱۲. فونتانا ، دیوید ، روانشناسی کاربردی برای معلمان ، ترجمه فروغان ، مهشید ، ناشر ارجمند ۱۳۸۹
۱۳. گلاور ، جان ای ، برونینگ ، راجر اچ ، روانشناسی تربیتی اصول و کاربرد آن ، ترجمه خرازی ، علینقی ، مرکز نشر دانشگاهی
۱۴. گیج ، نیت ل ، برلایر ، دیوید سی ، روانشناسی تربیتی ، ترجمه خوی نژاد ، غلامرضا و همکاران ، انتشارات حکیم فردوسی
۱۵. لفرانسوا ، گای ، روانشناسی برای معلمان ، ترجمه فرجامی ، هادی ، انتشارات به نشر ف ۱۳۸۶
۱۶. ولفگانگ ، چارلز ، اچ ، حل مشکلات انضباطی و مدیریت کلاس روشها والگوهایی برای معلمان ، ترجمه اسد پور ، ساسان ، انتشارات مدرسه ۱۳۹۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «نیازها و مسایل کودکان و نوجوانان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

بخش زیادی از نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان با نیازها و مسائل انسان در سایر دوره های تحولی مشترک است و بخشی نیز خاص دوره نوجوانی است. نوجوانی دشوارترین، پیچیده ترین، هیجان انگیزترین و تنش زا ترین دوره زندگی هم برای خود نوجوان و هم برای والدین و مربیان به شمار می آید. به همین دلیل مطالعه علمی ویژگی ها و خصوصیات، و همچنین نیازها و مسائل این دوره برای تعامل مناسب و سازنده با آنان ضرورت دارد. این درس که در سر فصل های گذشته رشته راهنمایی و مشاوره وجود داشته است، به طور طبیعی به آموزش علمی صفات و خصوصیات نسبتا پایدار یا ناپایدار پدیده های روانی و رفتاری نوجوانان و جوانان در موقعیت ها و شرایط گوناگون می پردازد. درس نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان، دارای نقش مهمی در شناخت بهتر دانشجو-معلم مشاوره و امور پرورشی، از چگونگی پدیدایی ساختارها، نیازها و مسائل دانش آموزان نوجوان در محیط های آموزشی و پرورشی دارد. شناخت سیر تحولی بلوغ، ویژگی ها و خصوصیات، و نیازها و مسائل دوره نوجوانی و جوانی بخصوص در محیط های آموزشی، از اهداف و دلایل ارائه این درس می باشند. برای نیل به اهداف یاد شده، دانشجو باید توانایی تحلیل برنامه درسی نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان و تطبیق آن با نیازهای دانش آموزان یا مراجعان در حین آموزش و ارائه خدمات راهنمایی و انجام فعالیت های پرورشی را کسب نموده و فرصت های یادگیری مؤثر را با بهره گیری از ظرفیت های روانی-شخصیتی یادگیرندگان یا مراجعان، در محیط های واقعی زندگی یا آموزشی طراحی نمایند.

نام درس: نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با درک بلوغ، تحولات، ویژگی ها و فرایندهای روانی در طول رشد نوجوانی و ارتباط آن با مباحث اساسی در حوزه آموزش و پرورش، چگونگی تحول و شکل گیری رفتار و شخصیت نوجوان را مورد شناسایی و تحلیل قرار داده و ارتباط آن با نیازهای فعلی یادگیرندگان در موقعیت های واقعی زندگی یا آموزشی و اجتماعی محل خدمت خود را گزارش نماید. با شناخت بهتر نوجوان و جوان، چگونگی ساخت و پدیدایی فرایندهای روانی مربوط به ساختار شخصیت او، نیازها و مسائل دوره نوجوانی و جوانی را بهتر تحلیل نماید وبا مقایسه نیازها و مسائل؛ شامل مفاهیم اساسی بلوغ، نیازها و مسائل فردی، مسائل خانوادگی، مسائل تحصیلی، مسائل شغلی، و مسائل مربوط به عشق و ازدواج و ارتباط آنها با زندگی روزمره، نیازهای آنان را بهتر درک نمایند و متناسب با این نیازها خدمات راهنمایی، مشورتی و انجام فعالیت های پرورشی را در موقعیت های واقعی آموزشی و پرورشی زندگی محل سکونت و خدمت خود طراحی و ارائه نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱-۲-۳ & ۳-۴ & ۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

مباحث اساسی بلوغ و رشد فرایندهای روانی و تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	موضوعات اساسی بلوغ و رشد فرایندهای روانی و تفاوت و تشابه مباحث را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	در مورد موضوعات اساسی بلوغ در فرایندهای روانی در طول رشد صرفا اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مفاهیم اساسی بلوغ	
نیازهای نوجوانان و جوانان و تفاوت و تشابه آنها را با نیازهای سایر دوره های تحولی مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار داده و یافته ها و دست آوردهای خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.	نیازهای نوجوانان و جوانان را با یکدیگر مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را به صورت منسجم گزارش نموده است.	در مقایسه نیازهای نوجوانان و جوانان، صرفا اطلاعات و دانش موجود را جمع آوری و بدون مقایسه و تحلیل این نیازها، آن را گزارش نموده است.	نیازهای نوجوانان و جوانان	
در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی اختلالات و مسائل روانی دوره نوجوانی و جوانی، ویژگی ها، تفاوت ها و شباهت ها را با یکدیگر مورد مقایسه، تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار داده، و دلایل و استدلال خود را به صورت یک گزارش منسجم ارائه داده است.	در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی اختلالات و مسائل روانی دوره نوجوانی و جوانی، شباهت ها و تفاوت ها را با یکدیگر مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی اختلالات و مسائل روانی دوره نوجوانی و جوانی، صرفا دانش مربوطه را جمع آوری و بدون انجام مقایسه، تحلیل و ارزیابی، یافته های خود را گزارش نموده است.	مشکلات فردی و روانی	
در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی مسائل و مشکلات تحصیلی-شغلی دوره نوجوانی و جوانی، ویژگی ها، تفاوت ها و شباهت ها را با یکدیگر مورد مقایسه، تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار داده، و دلایل و استدلال خود را به صورت یک گزارش منسجم ارائه داده است.	در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی مسائل و مشکلات تحصیلی-شغلی دوره نوجوانی و جوانی، شباهت ها و تفاوت ها را با یکدیگر مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی مسائل و مشکلات تحصیلی-شغلی دوره نوجوانی و جوانی، صرفا دانش مربوطه را جمع آوری و بدون انجام مقایسه، تحلیل و ارزیابی، یافته های خود را گزارش نموده است.	مشکلات تحصیلی-شغلی	

مشکلات عشق و ازدواج	در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی مسائل و مشکلات عشق و ازدواج در دوره نوجوانی و جوانی، شباهت ها و تفاوت ها با یکدیگر مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی مسائل و مشکلات عشق و ازدواج در دوره نوجوانی و جوانی، شباهت ها و تفاوت ها با یکدیگر مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	در مورد انواع، علل، ساخت و پدیدایی مسائل و مشکلات عشق و ازدواج در دوره نوجوانی و جوانی، شباهت ها و تفاوت ها با یکدیگر مورد مقایسه، تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار داده، به صورت یک گزارش منسجم ارائه داده است.

۱. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مفاهیم اساسی بلوغ و مشکلات آن

- تعریف نوجوانی و جوانی
- تعریف و علایم بلوغ
- بلوغ دیررس و بلوغ زودرس
- بلوغ زودرس و بلوغ دیررس در پسران
- بلوغ زودرس و بلوغ دیررس در دختران
- بلوغ و تحولات جسمانی
- بلوغ و تحولات عاطفی
- بلوغ و تحولات اجتماعی
- بلوغ و تحولات معنوی و اخلاقی

فعالیت یادگیری:

- ۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- ۲) مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مسائل نوجوانان و جوانان

فعالیت عملکردی:

- ۱) مطالعه تاثیر تحولات دنیای مدرن بر بلوغ نوجوانان و ارائه آن در کلاس

فصل دوم: نیازهای نوجوانان و جوانان

- نیاز به امنیت و آرامش
- نیاز به مذهب و فلسفه حیات

- نیاز به تعلق داشتن و عضویت در جمع و گروه
- نیاز به پذیرش، تایید و احترام
- نیاز به استقلال و خودمختاری
- نیاز به مبادله عشق و محبت
- نیاز به هویت و هویت یابی
- نیاز به پیشرفت، اشتغال و کسب موفقیت
- نیاز به تشویق و قدرشناسی

فعالیت یادگیری

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان

فعالیت عملکردی

- (۱) مصاحبه (یا اجرای پرسشنامه) با چند نوجوان و جوان و بررسی و اولویت بندی نیازهای فعلی نوجوانان و جوانان و ارائه آن در کلاس به صورت گروهی

فصل سوم: مسائل و اختلالات فردی و روانی

- مسائل و اختلالات روان تنی (دردهای جسمانی ناشی از مشکلات عصبی، آسم، اگزمای پوستی، کهیر، ناراحتی های گوارشی و ...)
- مسائل و اختلالات شخصیتی (اختلالهای شخصیتی اجتنابی، اضطرابی، وسواسی، پارانوئید، اسکیزوئید، اسکیزوتایپال، مرزی، خود شیفته و ...)
- مسائل و اختلالات روان رنجورخویی (اضطراب، نگرانی، ترس، وسواس، افسردگی، احساس حقارت و کمرویی، احساس گناه، احساس غم، احساس خشم و ...)
- اختلالات روان پریشی (اسکیزوفرنی و ...)

فعالیت یادگیری

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان

فعالیت عملکردی

- (۱) اجرای پرسشنامه ای بر روی تعدادی از نوجوانان و بررسی وضعیت سلامت روان یا میزان اختلالات روانی موجود در بین نوجوانان و جوانان به صورت گروهی

فصل چهارم: مسائل و مشکلات خانوادگی

- ساخت خانواده
- خرده نظام های خانواده
- تعارض در روابط اعضای خانواده
- تعارض والدین و فرزندان
- اثرات مثبت روابط والدین و فرزندان
- تاثیر بیماریهای خاص بر روابط اعضای خانواده
- مشکلات فرزندان طلاق
- مشکلات فرزندان تک والدی یا بدون والدین
- انواع سبک ها و شیوه های تربیتی والدین

فعالیت یادگیری

- ۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- ۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان

فعالیت عملکردی

- ۱) مصاحبه با افراد متخصص و والدین دانش آموزان، شناسایی مشکلات موجود، اولویت بندی این مشکلات، و ارائه گزارش آن در کلاس

فصل پنجم: مسائل و مشکلات تحصیلی-شغلی

- با هوش بودن و مشکلات ادامه تحصیل
- عدم علاقه و انگیزه به تحصیل
- افت تحصیلی و کاهش نمرات از حد انتظار
- ترک تحصیل یا فرار از مدرسه
- اختلال در یادگیری دروس خاص
- مشکلات در انتخاب رشته
- مشکلات در انتخاب شغل آینده
- مشکلات در شناخت خود
- مشکلات در شناخت مشاغل و فرصت های شغلی

فعالیت یادگیری

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان

فعالیت عملکردی

- (۱) مصاحبه با افراد معلمان و والدین دانش آموزان، شناسایی مشکلات تحصیلی-شغلی موجود، اولویت بندی این مشکلات، و ارائه گزارش آن در کلاس

فصل ششم: مشکلات ارتباطی و عشق و ازدواج

- مشکلات جامعه پذیری و ارتباط با همسالان
- مشکلات ارضای نیاز به عشق و تمایلات جنسی
- استمناء و انحرافات جنسی
- مشکلات ارتباطی با جنس مخالف
- ارتباط با جنس مخالف و احساس گناه
- ازدواج و فلسفه حیات
- مشکلات انتخاب همسر و تشکیل خانواده
- مشکلات ناشی از اختلال هویت جنسیتی
- فرار از خانه و بزهکاری

فعالیت یادگیری

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه نیازها و مسائل نوجوانان و جوانان

فعالیت عملکردی

- (۱) مصاحبه با والدین و دانش آموزان، شناسایی مشکلات خانوادگی موجود، اولویت بندی این مشکلات، و ارائه گزارش آن در کلاس

۲. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق تر، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های واقعی آموزشی و انجام فعالیت های پرورشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های گوناگون زندگی واقعی فرد می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- خدایاری فرد، محمد. (۱۳۹۹). مسائل نوجوانان و جوانان. تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان
- احمدی، س احمد. (۱۳۹۹). مسائل نوجوانان و جوانان. اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان
- خدایاری فرد، محمد. (۱۳۹۹). مسائل دوران کودکی و نوجوانی. تهران: انتشارات یسپرون

منابع فرعی:

- منصورنژاد، محمد. (۱۳۹۹). مسائل دختران: بحران هویت-روابط با پسر-شکست در عشق و مسئله تربیت. تهران: انتشارات جوان پویا
- اکبری، ابوالقاسم. (۱۳۹۹). مشکلات نوجوانی و جوانی. تهران: انتشارات رشد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون(باز پاسخ، کوتاه پاسخ، بسته پاسخ، چند گزینه ای و یا ترکیبی) مباحث نظری پایان ترم به

میزان ۱۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سایر نکات: استاد درس مربوطه با توجه به صلاحدید خود می تواند فعالیت یادگیری یا عملکردی مورد نیاز دیگر را نیز به دانشجویان ارائه نماید.

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان هر روز با تصمیم گیری های پیچیده ای که آینده فراگیران را تحت تأثیر قرار می دهد، روبرو هستند. آنها برای اتخاذ تصمیمات صحیح، باید از راه های مختلف یادگیری، تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری، و نیز اصول و مبانی این تصمیمات آگاه بوده و نسبت به ایجاد فرصت های یادگیری قابل دفاع احساس تعهد کنند. این امر نیازمند آگاهی معلمان نسبت به ماهیت اصول و چگونگی وضع اصول و نحوه بکارگیری، تأثیرات آن در سطح کلاس درس و مدرسه است.

نام درس: اصول و مبانی آموزش و پرورش				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت مبانی و اصول آموزش و پرورش، میزان تأثیر پذیری برنامه های درسی و موقعیت های تربیتی - آموزشی از مبانی و اصول بررسی نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱- & ۱-۲ & ۲-۲ &
				۲-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را در ساحت های تربیت تحلیل و شواهدی از ارتباط میان ابعاد مختلف مبانی و اهداف را گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را به تفکیک ساحت های تربیت گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را بدون پرداختن به ساحت های تربیت گزارش نموده است.	مبانی و اصول	
موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده تأثیر و نقش این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده است اما تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت های تربیتی / آموزشی نیست.	تحلیل فرصت های تربیتی / آموزشی	

کاربرد اصول	در تحلیل تصمیمات آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه نمونه ارتباط این تصمیمات با اصول را گزارش نموده اما میزان تأثیر پذیری عملکرد دانش آموزان تحت تأثیر این اصول را گزارش نکرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس میزان تأثیر پذیری تصمیمات از اصول را با ذکر شواهدی از عملکرد دانش آموزان گزارش کرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه توانسته است میزان یکپارچگی تصمیمات را به جهت تأثیر پذیری از اصول با ذکر شواهدی از عملکرد دانش آموزان گزارش کند.
موقعیت- های تربیتی/ آموزشی	موقعیت تربیتی/ آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش دوره ابتدایی بررسی نموده است اما تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت های تربیتی/ آموزشی نیست.	موقعیت تربیتی/ آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در سازمان دادن فرصت های تربیتی/ آموزشی است.	موقعیت تربیتی/ آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده تأثیر و تأثر این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان دادن فرصت های تربیتی/ آموزشی و آثار آن است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- اهمیت و ضرورت موضوع
- تعریف آموزش و پرورش و رابطه و فرق آنها
- ماهیت علوم تربیتی
- علوم تربیتی و تقسیمات آن
- ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش در دوران کودکی و نوجوانی

فصل دوم: مبانی آموزش و پرورش

- مبانی فلسفی آموزش و پرورش
- مبانی زیست شناختی آموزش و پرورش
- مبانی روان شناختی آموزش و پرورش
- مبانی جامعه شناختی آموزش و پرورش
- مبانی اقتصادی آموزش و پرورش
- مبانی آموزش و پرورش در ایران و جهان

تکلیف یادگیری:

یکی از شاخه های علوم تربیتی را انتخاب و با مطالعه منابع علمی/ مقالات رابطه این حوزه با مبانی تربیت را تبیین کند.

مبانی آموزش و پرورش را در یکی از کشور های جهان مطالعه و گزارش آن را به کلاس ارائه نماید.
اهداف را به جهت تأثیر پذیری آن از مبانی آموزش و پرورش مورد بررسی و گزارش آن را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه دهد.

فصل سوم: تعریف اصل و بررسی منابع آن

- فرق اصل و فرع
- فرق اصل با هدف و روش
- ماهیت اصل (کشف کردنی است نه وضع کردنی)
- منابع کشف اصول آموزش و پرورش
- ارتباط مبانی با اصول
- کارکردهای اصول آموزش و پرورش

تکلیف یادگیری:

ماهیت اصول حاکم بر برنامه های درسی را به جهت ویژگی اصول مورد بررسی قرار دهد و نتایج آن را با استفاده از مستندات ارائه شده در منابع علمی ارائه کند.

فصل چهارم: هدف های آموزش و پرورش

- ۵- نقش اهداف در آموزش و پرورش
- ۶- اهداف دوره های تحصیلی در ساحت های تربیت
  - تربیت دینی، اعتقادی، اخلاقی
  - تربیت زیستی بدنی
  - تربیت اجتماعی سیاسی
  - تربیت زیبایی شناسی هنری
  - تربیت علمی فناورانه
  - تربیت اقتصادی حرفه ای
- ۳- چارچوب برنامه درسی دوره های تحصیلی
- ۴- ارتباط اهداف دوره ابتدایی با اهداف دوره متوسطه

فصل پنجم: اصول آموزش و پرورش دوره ابتدائی

- ۱- در نظر گرفتن واقعیت دوره کودکی و رشد
- ۲- اصل فعالیت
- ۳- اصل اجتماعی کردن
- ۴- اصل خلاقیت
- ۵- اصل تفرد یا شخصیت
- ۶- اصل سندیت
- ۷- اصل کمال

تکلیف یادگیری

یک فرصت تربیتی- آموزشی را (فیلم/ گزارش) به جهت تبعیت و تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یک مورد آموزشی/ تربیتی را با در نظر گرفتن اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی تحلیل و پیشنهاداتی را در راستای اصول ارائه کند.

برنامه های درسی دوره ابتدایی را به جهت تبعیت از تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی مورد نقد و بررسی قرار دهد.

فصل ششم: اصول آموزش و پرورش دوره متوسطه

۱- در نظر گرفتن واقعیت دوره کودکی ورشد

۲- اصل فعالیت

۳- اصل اجتماعی کردن

۴- اصل خلاقیت

۵- اصل تفرد یا شخصیت

۶- اصل سندیت

۷- اصل کمال

تکلیف یادگیری

یک فرصت تربیتی- آموزشی را (فیلم/ گزارش) به جهت تبعیت و تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یک مورد آموزشی/ تربیتی را با در نظر گرفتن اصول حاکم بر آموزش و پرورش متوسطه تحلیل و پیشنهاداتی را در راستای اصول ارائه کند.

برنامه های درسی دوره متوسطه را به جهت تبعیت از تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره متوسطه مورد نقد و بررسی قرار دهد.

فصل هفتم: ارتباط اصول با روش های آموزش و پرورش

۱- اصول روش های تدریس

۲- روش های قدیم

۳- روش های شهودی

۴- روش های فعال

تکلیف عملکردی:

یک موقعیت تربیتی/ آموزشی را به جهت رابطه میان اهداف، اصول و روش ها مورد نقد و بررسی قرار دهد.
یکی تصمیم تربیتی اتخاذ شده از سوی خود را تحلیل و پشتوانه های آن را بر اساس اصول آموزش و پرورش مشخص نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم برای تبیین مبانی و اصول تربیت و راهبرد های غیر مستقیم در قالب شیوه های مطالعه فردی و راهبرد های شناختی برای تحلیل اهداف و فرصت های تربیتی/آموزشی است.

۴. منابع آموزشی

۷. تعلیم و تربیت و مراحل آن. غلامحسین شکوهی، چاپ ۲۱، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵.

۸. مراحل تربیت. موریس دبس، ترجمه علی محمد کاردان، چاپ ۱۱، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای
ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی کردن فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجومعلم را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش‌های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجومعلم در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجومعلم با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: اصول و روش‌های تدریس				مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری /عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجومعلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.				
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
- فهم اصول و روش‌های تدریس	توانسته است به بیان تعاریفی از تدریس و اصول و روش‌های آن اقدام کند.	به تبیین تدریس مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	به شناسایی اصول و روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام می‌کند و تبیینی مدلل از بکارگیری هر یک از اصول و روش‌های تدریس توسط معلم در موقعیت خاص ارائه می‌نماید.	شایستگی اساسی: PK ۲-۲ & ۳-۲ PCK ۳-۳ & ۴-۳

توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه-ای کند.	به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه می‌دهد و به آن عمل می‌کند که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است ولی در منابع این حوزه موجود است.	توانسته است به شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.	ایفای نقش معلمی در تدریس مدرسه‌ای
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد. تکلیف ۱: هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.
دوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها	ارائه نمونه‌هایی از تدریس معلمان به صورت فیلم و بحث و بررسی درباره تجربیات دانشجومعلمان به گونه‌ای که نشان داده شود اصول و روش‌های متعددی در تدریس مطرح است.
سوم	تشریح چستی تدریس	مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی تدریس (به عنوان یک علم)، تشریح اصول و انواع روش‌های تدریس و معرفی وضعیت ایران از حیث تدریس (با استناد تجربه‌های گزارش شده دانشجومعلمان) و تشریح وضعیت تدریس در چند کشور جهان.
چهارم	تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه‌ای	تبیین نقش‌های تدریسی معلمان و ضرورت‌های آن بر اساس واقعیات عمل مدرسه‌ای و با تشریح وضعیت ایران. عملی: در این ارتباط، نمایش یک فیلم تدریسی ضرورت دارد. تکلیف ۲: چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟
پنجم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت اول	تشریح مراحل تدریس به عنوان عمل واقعی معلم در کلاس درس مشتمل بر مخاطب‌شناسی و منطق‌یابی برای یک مبحث علمی، تعیین اهداف درس، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری.

		عملی: نقد و بررسی منطق مراحل ذکر شده.
ششم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت دوم	انتخاب روش تدریس محتوا و ارائه فرصت‌های یادگیری، تصمیم‌گیری در باره زمان درس، تنظیم مکان (فضا و روابط) درس و چگونگی ارزشیابی یادگیری مخاطبان. عملی: نقد و بررسی مراحل ذکر شده.
هفتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه	اجزای طرح درس سالیانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس سالیانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تدوین طرح درس سالیانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۳: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
هشتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه	اجزای طرح درس روزانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس روزانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تولید طرح درس روزانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۴: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
نهم	مدیریت کلاس درس	الگوها و روش‌های کلاس‌داری، فرهنگ کلاس درس، مقررات کلاس درس، جو کلاس درس و رفتار در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به بررسی روش‌های مدیریت کلاس‌هایی می‌پردازند که به طور فرضی یا واقعی توسط مدرس معرفی شده است.
دهم	روش‌های تدریس	انواع روش‌های تدریس و طبقه‌بندی آنها به دو طبقه: روش‌های تدریس معلم‌محور و روش‌های تدریس شاگردمحور و معرفی مشروح هر یک برای بکارگیری. تکلیف ۵: طبقه‌بندی‌های دیگر به چه شکلی روش‌های تدریس را طبقه‌بندی کرده‌اند؟
یازدهم	روش‌های تدریس معلم‌محور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس معلم‌محور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
دوازدهم	روش‌های تدریس شاگردمحور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس شاگردمحور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
سیزدهم	توضیح دادن در کلاس درس	روش‌های توضیح دادن، قابلیت روش‌های توضیح در ارتباط با موضوعات درسی، اثربخش ساختن توضیحات در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر توضیح در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
چهاردهم	پرسش‌کردن معلم در کلاس	انواع پرسش‌ها و چگونگی بهره‌گیری از آن در هر یک از روش‌های تدریس

عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پرسش کردن در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.		
انواع پرسش‌های شاگردان، انگیزه‌های پرسش کردن شاگردان، چگونگی مواجهه با پرسش‌های شاگردان در هر یک از انواع روش‌های تدریس	مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان	پانزدهم
عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پاسخگویی به پرسش‌ها در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.		
روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس، اهداف سنجش در کلاس درس، روش‌های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش‌های تدریس.	سنجش یادگیری شاگردان	شانزدهم
عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر سنجش یادگیری در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.		

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر — دانشجو انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز بپردازد و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می‌گیرد. درعین‌حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- شعبانی، حسن. (۱۳۹۲): مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس. تهران: سمت
- مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۶): بازاندیشی فرایند یاددهی - یادگیری و تربیت معلم. تهران: مدرسه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود. ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۵ درصد امتیاز

سرفصل درس «کاربرد هنر در فعالیت های پرورشی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در درس «کاربرد هنرهای تجسمی در فعالیت های پرورشی»، دانشجو با درک عمیق از هنرهای تجسمی، با هنرهایی چون: طراحی، نقاشی، خوشنویسی، نگارگری، تذهیب، عکاسی، گرافیک، معماری، طراحی محیطی، طراحی داخلی، مجسمه سازی و هنرهای دستی و سنتی و نیز هنرهای مشتق یافته از آنها آشنایی پیدا می کند؛ و در تهیه روزنامه دیواری، نشریه، بروشور و چاپ مهارت پیدا می کند. همچنین شیوه برپایی نمایشگاه که کاری گروهی است را یاد می گیرد.

نام درس: کاربرد هنر در فعالیت های پرورشی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱. به صورت عملی، راهنمایی تهیه روزنامه دیواری، تهیه پوستر به صورت پلات، مجله دانش آموزی، برپایی نمایشگاه از آثار هنرهای تجسمی و هنرهای دستی را عهده دار شود. ۲. با ابزار و لوازم طراحی و نقاشی آشنایی پیدا کند. ۳. با چاپ بنر، چاپ لیزری، پلات و لمینت آشنا شود.				نوع درس: نظری-عملی
				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی:
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
روزنامه دیواری	در باره روزنامه دیواری اطلاعات لازم را در مورد ابزار، ستون بندی و تیترها کسب کند تا بتواند به صورت عملی آن را تهیه نماید.	مطالعه روزنامه را بر اساس موضوع انتخاب شده تهیه کند.	خط تحریری نستعلیق را به صورت عملی تمرین کند و روزنامه دیواری را با خط تحریری نستعلیق بنویسد.	
هنرهای تجسمی	شناخت هنرهای تجسمی و هنرهای دستی و سنتی.	آشنایی با ابزار و لوازم طراحی و نقاشی و کاربرد هریک از آنها.	آشنایی با هنرهای مشتق یافته از هنرهای	

تجسمی و هنرهای دستی.				
مجله آماده شده را تکثیر نموده و صحافی کند.	صفحه آرایی مجله را با توجه به محتوا و متن طبق اصول گرافیکی آشنایی پیدا کند و بتواند عملاً یک مجله را آماده کند.	مراحل تهیه مجله دانش‌آموزی از انتخاب اعضاء گروه شامل: مدیر مسئول، سردبیر، حروفچینی، طراح و صفحه‌آرا تا چاپ را انجام دهد.	مجله دانش-آموزی	
تهیه علائم راهنما و تعیین مسیر نمایشگاه	برای برپایی نمایشگاه آثار حجمی و آثار دیواری (خوشنویسی، نقاشی و...) باید پانل بندی، ریل گذاری و نورپردازی به طرز صحیح انجام شود	آشنایی با برپایی نمایشگاه با انتخاب مکان مناسب بر اساس آثاری که به نمایش گذاشته می‌شود.	برپایی نمایشگاه	
چاپ‌های لیزری که بر روی اشیاء مختلف انجام می‌شود.	طراحی اولیه در پانل برای چاپ پلات که به صورت پوستر در ابعاد تعریف شده تهیه می‌شود.	روش آماده‌سازی یک بنر تبلیغاتی که چگونه طرح و نوشته و یا خوشنویسی انجام شده در رایانه به دستگاه چاپ بنر منتقل شده و چاپ می‌شود.	چاپ	
بازدید از یک نمایشگاه هنرهای تجسمی یا هنرهای دستی	بازدید از یک مکان تاریخی	بازدید از یک موزه	بازدید از موزه‌ها و مراکز تاریخی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: آشنایی عملی با طرز تهیه روزنامه دیواری

- تعریف روزنامه دیواری، ابعاد، ابزار و لوازم مورد نیاز
- طراحی، ستون‌بندی، تهیه مطالب و تعیین تیترها
- آشنایی عملی با خط تحریری نستعلیق
- خوشنویسی متن با خط نستعلیق تحریری و تیترها با حروفچینی فونت درشت در کادر و قرار دادن در محل مربوطه
- محل گذاشتن تصویرها، نقاشی، کاریکاتور، عکس و...

فصل دوم: آشنایی عملی با تهیه مجله دانش‌آموزی

- تعریف مجله دانش‌آموزی، ابعاد، ابزار و لوازم مورد نیاز
- صفحه آرای، طراحی عنوان، طراحی جلد، ستون‌بندی، تهیه مطالب، تعیین تیترها
- حروفچینی متن و تیترها

- محل گذاشتن تصویرها، نقاشی، عکس و تزئین صفحات
- روش‌های تکثیر، صحافی و دوخت یا ته چسب

فصل سوم: آشنایی عملی با روش برپایی نمایشگاه

- تعریف نمایشگاه و اهداف برپایی نمایشگاه

- انتخاب فضای مناسب و متناسب با موضوع

- پانل‌های دیواری، پانل‌های متحرک

- داشتن نور مناسب

- نمایشگاه آثار حجمی (هنرهای دستی)، نمایشگاه آثار دیواری (خوشنویسی، نقاشی، عکس، کاریکاتور، گرافیک و...)

- ابزار و لوازم (MDF، ریل گذاری، قلاب، زنجیر و نورپردازی)

- تهیه علائم راهنما، تعیین مسیر و افتتاحیه نمایشگاه

فصل چهارم: چاپ

- آشنایی با مراحل مختلف چاپ بتر

- آشنایی با طراحی و چاپ پلات، لمینت و چاپ‌های لیزری

فصل پنجم: آشنایی با هنرهای تجسمی چون: طراحی، نقاشی، خوشنویسی، تذهیب، نگارگری، عکاسی، گرافیک، تزئینات معماری،

طراحی محیطی، طراحی داخلی، مجسمه‌سازی و هنرهای دستی و سنتی و نیز هنرهای مشتق یافته از آن‌ها

فصل ششم: آشنایی با ابزار و لوازم طراحی و نقاشی و کاربرد هریک از آن‌ها در هنرهای تجسمی

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث‌های نظری کلاسی پیرامون شناخت هنرهای تجسمی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده

فصل هفتم: بازدید از موزه‌ها و مراکز تاریخی و نمایشگاه

- بازدید از یک مکان تاریخی

- بازدید از یک موزه

- بازدید از یک نمایشگاه هنرهای تجسمی یا هنرهای دستی

فعالیت عملکردی:

۱- تهیه روزنامه دیواری و نشریه

۲- مشارکت فردی و گروهی در تهیه و ارائه کارهای عملی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری

- مشارکت دانشجویان در انجام فعالیت‌های عملی برای یادگیری بهتر کارهای عملی با راهنمایی‌های استاد مربوطه

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- خودآموز طراحی و نقاشی (تألیف: علی اصغر مقتدایی، انتشارات آراد کتاب، ۱۳۹۲.

- از روزنامه دیواری تا روزنامه نگاری، انتشارات مدرسه.

منبع فرعی:

- هنرهای دستی و سیر تحول آن در ایران، تألیف: (ادریس ابن عباسی)، انتشارات جمال هنر، ۱۳۹۰.

- آشنایی با صنایع دستی ایران، تألیف: محمدتقی آشوری، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۷۹.

- نقاشی ایران از دیرباز تا امروز، تألیف: روئین پاکباز، انتشارات زرین و سیمین، ۱۳۸۷.

- مبانی هنرهای تجسمی ۱ و ۲، تألیف: حمید آقاخانی، انتشارات دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۶.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی (چند گزینه‌ای، پاسخ باز و.....) از مطالب تدریس شده (۸نمره).

ارزشیابی فرآیند: انجام کارهای عملی به صورت ژورمان در کارگاه و مشارکت در کارهای گروهی (۱۲ نمره)

سایر نکات

کلاس باید در فضای کارگاهی تشکیل شود و مجهز به میز و صندلی اختصاصی برای هردانشجو، میز نور و ویدئو پروژکشن باشد.

با ویدئو پروژکشن آثار برگزیده هنرهای تجسمی و هنرهای دستی را به دانشجویان نشان دهد.

سرفصل درس «برنامه‌ریزی و مدیریت فعالیت‌های دانش آموزی و گروهی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی، شیوه‌های طراحی و پدیدایی فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی و جمعی، اهمیت و ضرورت و روش کار با گروه‌ها را در مدرسه بر عهده دارد. این درس و محتوای آن به مربی پرورشی کمک می‌کند تا بتواند فعالیت‌های گروهی را با توجه به پدیده‌های روانی و رفتاری افراد در موقعیت‌های گوناگون، در مدرسه طراحی نماید. فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی به عنوان یک درس نسبتاً جدید، دارای نقش مهمی در شناخت بهتر دانشجو-معلمان مشاوره با گرایش پرورشی از ساختار گروهها، نحوه شکل‌گیری گروهها و شیوه‌های طراحی فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی و پرورشی دارد. شناخت اهمیت و ضرورت گروه و کار با گروهها و همچنین درگیر نمودن دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی و مشارکت‌های دانش‌آموزی و در نهایت تقویت روحیه جمعی و اجتماعی و کمک در رشد و پیشرفت همه‌جانبه دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی و پرورشی، از اهداف و دلایل ارائه این درس می‌باشند. برای نیل به اهداف یاد شده، دانشجویان باید بتوانند محتوای این درس را تحلیل نمایند. دانشجویان مربی پرورشی باید بتوانند این درس را با نیازهای دانش‌آموزان یا مراجعان در حین آموزش و پرورش و یا ارائه خدمات راهنمایی و پرورشی تطبیق بدهند و فرصت‌های یادگیری مؤثر و ارتقاء فعالیت‌های گروهی و اجتماعی دانش‌آموزان را با بهره‌گیری از ظرفیت‌های روانی-شخصیتی یادگیرندگان یا مراجعان، در محیط‌های واقعی زندگی یا آموزشی-پرورشی طراحی نمایند.

نام درس: مدیریت فعالیت‌های دانش آموزی و گروهی	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری-عملی
ماهیت فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی، اهمیت و ضرورت طراحی فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی و نحوه انجام بازیهای گروهی در مدرسه را درک کنند.	تعداد واحد: ۱+۱
به نحوه ساخت و پدیدایی فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی و ماهیت زندگی اجتماعی انسان در طول رشد و ارتباط آن با مباحث اساسی در حوزه آموزش و پرورش و تحول و شکل‌گیری رفتار و	زمان درس: ۴۸ ساعت

شخصیت جمعی پی ببرند و ارتباط آن را با نیازهای فعلی یادگیرندگان یا مراجعان در موقعیت های واقعی زندگی یا آموزشی و اجتماعی محل خدمت خود گزارش نماید. موضوع های اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی از جمله مفاهیم اساسی، رویکردهای گوناگون، مبانی روانشناختی فعالیت های گروهی، رابطه فعالیتها و مشارکت های گروهی با استعدادهای دانش آموزان، بازیهای گروهی و غیره را بهتر درک نمایند و با برقرای ارتباط مناسب بین این موضوعات و نیازهای یادگیرندگان، به ارائه بهتر خدمات راهنمایی، پرورشی و مشورتی به دانش آموزان یا مراجعان در موقعیت های واقعی آموزشی-پرورشی و زندگی محل سکونت و خدمت خود بپردازند.			
شایستگی اساسی: <i>Ck&pck</i> کد ۱-۲ & ۳-۳ & ۳-۴			
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی	در مورد مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی در فرایندهای روانی در طول رشد صرفا اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	در مورد مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد فرایند های روانی، تفاوت و تشابه مباحث را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد فرایندهای روانی و تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.
مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی	در مورد مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی صرفا اطلاعات و دانش موجود را جمع آوری و بدون مقایسه و تحلیل، آن را گزارش نماید	مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد افراد، داده و یافته های ناشی از آن را به صورت منسجم گزارش نماید.	مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد افراد، این اثرات را ارزیابی و یافته ها و دست آوردهای خود را به صورت مکتوب گزارش نماید.

فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد استعدادها	در مورد رابطه فعالیت ها و مشارکت های گروهی با رشد استعداد ها، مطالعات خود را تحلیل، و اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد استعداد های افراد را در غالب یک منسجم گزارش نماید.	در مورد رابطه فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد استعدادها صرفا اطلاعات و دانش موجود را جمع آوری و بدون مقایسه و تحلیل، آن را گزارش نماید	رابطه فعالیت ها و مشارکت های گروهی با رشد استعداد ها را مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد استعداد های افراد یافته های خود را ارزیابی و در غالب یک دست آورد به صورت مکتوب گزارش نماید.
طراحی و انجام بازیهای گروهی	طراحی و انجام بازیهای گروهی را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل انواع بازیها و اثرات آن بر روی رشد افراد، داده و یافته های ناشی از آن را به صورت منسجم گزارش نماید.	در مورد طراحی و انجام بازیهای گروهی صرفا اطلاعات و دانش موجود را جمع آوری و بدون مقایسه و تحلیل، آن را گزارش نماید	طراحی و اجرای بازیهای گروهی را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی بازیها بر روی رشد افراد، این اثرات را ارزیابی و یافته ها و دست آوردهای خود را به صورت مکتوب گزارش نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی

- تعریف فعالیت و مشارکت
- تعریف گروه و اجتماع
- تاریخچه گروه و فعالیت های گروهی
- تاریخچه مشارکت و مشارکت های دانش آموزی
- اهمیت و ضرورت فعالیت های گروهی و مشارکت های دانش آموزی
- اهداف فعالیت های گروهی و مشارکت های دانش آموزی

- رویکردهای گوناگون به فعالیت های گروهی و مشارکت های دانش آموزی

فعالیت یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی

فعالیت عملکردی:

- (۱) تهیه جدول مقایسه دیدگاهها و رویکردهای فعالیت های گروهی

فصل دوم: مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی

- ویژگی های روانشناختی کودک و نوجوان در زمینه مشارکت جویی
- نقش مشارکت در اداره گروه های انسانی
- اثرات روانشناختی فعالیت های گروهی در مقابل فعالیت های فردی
- یادگیری بین فردی و رشد روانی
- اهمیت روابط بین فردی
- گروه به عنوان یک نمونه اجتماعی و تبادل پویا
- منبع قدرت گروه

فعالیت یادگیری

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی
- (۳) افراد کلاس به گروههای ۲ تا ۴ نفره تقسیم شوند و در مورد موضوع خاصی با یکدیگر صحبت کنند و نحوه تعاملات گروهی و اثرات روانشناختی آن را تمرین کنند.

فعالیت عملکردی: با نظر استاد درس می تواند انجام شود.

فصل سوم: فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد استعدادهای دانش آموزان

- فعالیت ها و مشارکت های گروهی و مسئولیت پذیری
- فعالیت ها و مشارکت های گروهی و تقویت روحیه تعاون و همکاری
- فعالیت های گروهی و دوری از فردگرایی و استبداد

- تاثیر فعاليت ها و مشاركت هاى گروهى در رشد اجتماعى و ارتباطى
- تاثیر فعاليت ها و مشاركت هاى گروهى در استفاده از نيروهاى شناختى، هييجانى و حرکتى
- فعاليت ها و مشاركت هاى گروهى و رشد خلاقيت

فعاليت يادگيرى

- (۱) مشاركت در بحث هاى كلاسى و پاسخ به پرسش هاى مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفى شده در زمينه فعاليت ها و مشاركت هاى گروهى
- (۳) دانشجويان نحوه مشاركت و فعاليت گروهى را در كلاس درس با يكدیگر و با تشكيل گروه هاى ۲ تا ۴ نفره تمرين كنند.

فعاليت عملكردى

- (۱) دانشجويان انواع گروه هاى كه ممكن است در مدرسه تشكيل شوند را با مطالعه و مشاهده حضورى در مدرسه شناسايى و ماهيت، ويژگى هاى و نحوه طراحى فعاليت هاى مخصوص آنها را در كلاس ارائه كنند.

فصل چهارم: مشاركت دانش آموزان در فعاليت هاى جمعى مدرسه

- معيارهاى مشاركت در فعاليت هاى گروهى
- مشاركت در امور مدرسه با توجه به شرايط سنى
- روش هاى جلب مشاركت در فعاليت هاى آموزشى و پرورشى مدرسه
- روش هاى جلب و هدايت مشاركت دانش آموزان در اداره بهتر جامعه محلى
- نقش و كارکرد گروه هاى علمى و هنرى در تربيت دانش آموزان
- شوراي دانش آموزى و ارتقاى فعاليت هاى آموزشى و پرورشى
- مشاركت در برگزارى مناسب اردوها و بازديدهاى علمى، تفريحي و ...
- آماده سازى دانش آموزان براى مشاركت در زندگى جمعى

فعاليت يادگيرى

- (۱) مشاركت در بحث هاى كلاسى و پاسخ به پرسش هاى مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفى شده در زمينه فعاليت ها و مشاركت هاى گروهى

فعاليت عملكردى

- (۱) دانشجویان انواع گروه هایی که ممکن است در جامعه تشکیل شوند را با مطالعه و مشاهده حضوری شناسایی و ماهیت، ویژگی های و نحوه طراحی فعالیت های مخصوص آنها را در کلاس ارائه کنند.
- (۲) دانشجویان راههای جلب مشارکت گروهی و درگیر نمودن دانش آموزان در فعالیت های گروهی را بررسی و در کلاس ارائه نمایند

فصل پنجم: بازیهای گروهی

- تعریف بازی و بازیهای گروهی
- تاریخچه بازی و بازیهای گروهی
- نظریه های بازی و بازیهای گروهی
- تاثیرات روانشناختی بازیهای گروهی در کودکان و نوجوانان
- انواع بازیهای گروهی
- شیوه های اجرای بازیهای گروهی

فعالیت یادگیری

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی

فعالیت عملکردی

- (۱) دانشجویان انواع بازیهای گروهی مخصوص کلاس و یا مخصوص محیط های باز یا حیاط مدرسه را شناسایی و در موقعیت و مکان ممکن تمرین کنند.

۳) راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق تر، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های واقعی آموزشی و پرورشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های گوناگون زندگی واقعی فرد می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- (۴) منبع اصلی باید تالیف شود.

منابع فرعی:

- ۵) شعاری نژاد، علی اکبر. (۱۳۸۸). نقش فعالیت های فوق برنامه در تربیت نوجوانان. تهران: انتشارات اطلاعات
- ۶) زاهدی، مرتضی. (۱۳۸۰). فلسفه تربیت و فعالیت های تربیتی. تهران: انتشارات آوای نور
- ۷) میرزایی، الهه. (۱۳۹۲). بازی ها و تمرین ها: راهنمایی برای مدرسین و تسهیلگران کارگاهها و برنامه های گروهی مشارکت محور. تهران: انتشارات اطلاعات
- ۸) قمی فر، محمد. (۱۳۷۹). برنامه ریزی تربیتی اجتماعی. تهران: انتشارات عابد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون (باز پاسخ، کوتاه پاسخ، بسته پاسخ، چند گزینه ای و یا ترکیبی) مباحث نظری پایان ترم به میزان

۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «سواد رسانه ای»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «مبانی و اصول تربیت سیاسی و اجتماعی»

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است. در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است. موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند، سازماندهی شده، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

مشخصات درس	نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران

اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند. موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت شایستگی اساسی: Ck ۱-۱ & ۱-۲ Gk & ۳-۱ Pck& ۴-۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) و مقایسه کند.	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چپستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را صرفا شناسایی می کند.	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی، چرایی و چگونگی فلسفی تربیت رسمی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی

○ تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی

- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویژگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویژگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنانه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخش‌های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه‌های آن از منظر چرخش‌های اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخش‌های اساسی
- نقد و بررسی برنامه‌های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنما

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامد‌های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاب می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت وثیقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های

تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متربیان خواهد شد واز سویی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متربیان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم گیری است.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها پیامدها	
تبیین (دلیل آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی می‌کند	در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود دلایل قانع کننده ای ارائه نمی‌دهد.	شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف)	
دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) بیان می‌کند و پیشنهادها	برای ضعف‌ها و قوت‌های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) استدلال‌های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش‌های	در مقایسه عناصر و مؤلفه‌های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) با ارزش‌ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف‌ها و	نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف)	

قوت های موجود را در آن شناسایی و فهرست می نماید.	اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می دهد.	مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.
با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش های اخلاقی حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی ارزش های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان های تربیتی) یکی از اصول و ارزش های اخلاقی موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلائل قابل قبولی ارائه می دهد.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چيستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.

- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه‌ای تربیت

- مفهوم‌شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصداق‌یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش‌آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش‌آموزان با مشکلات ویژه
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

و.....

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه‌ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه ای، انتشارات مجنون، تهران.
حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.
فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.
دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.
هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰). اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارز شیایی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

پودمان کارآموزی (سرفصل درس «آموزش پژوهی در عرصه عمل» / سرفصل درس «کارآموزی»)

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه کارآموزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین برای توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به کنش عملی را در کلاس درس فراهم می کند. این برنامه مبتنی بر روش های مختلف توسعه حرفه ای^۱ است. کارآموزان برای کسب توانایی های حرفه ای نیازمند کسب تجربیات دست اول در زیست بوم کلاس درس

^۱- مطالعه خود خوان سرفصل درس توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموزان است و بر اساس برنامه پیش بینی شده از سوی استاد مشاور قبل از ورود به عرصه عمل به منظور کسب آمادگی های لازم برای ورود به عرصه عمل صورت می گیرد.

و اتخاذ تصمیمات اثر گذار که زمینه ساز عمل مستقل حرفه‌ای معتبر است، می‌باشد. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادان، و معلم راهنما در این درس و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل‌های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی / تربیتی تدارک ببینند. بهره گیری از مبانی نظری / تکنیک ها و فنون در برنامه کارآموزی به منظور دستیابی مهارت آموز به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارآموزی مهارت آموز فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه‌ای را کسب می نماید. این برنامه از انعطاف لازم برای تطبیق با ویژگی ها منحصر بفرد مهارت آموزان و نیز شرایط واقعی که عمل حرفه ای در آن به تجربه گذاشته می شو، برخوردار است. اصلی ترین نقش در تدوین، اجرای و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموز است و استاد راهنما / معلم راهنما^۱ وظیفه هدایت داوطلب جهت کسب آگاهی نسبت به توانایی ها و محدودیت ها و نیز تسهیل شرایط برای دستیابی به موفقیت را بر عهده دارد.

نام درس: کارآموزی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیرستی و چگونگی پژوهش حرفه‌ای، تجربیات شخصی خود در موقعیت های واقعی را مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و نتایج آن را برای تدوین، و ارزیابی برنامه توسعه حرفه‌ای مورد استفاده قرار دهد. برنامه توسعه حرفه‌ای خود را طراحی، و تدوین نموده و نتایج اجرای آن را ارزیابی و گزارش نماید.				نوع پودمان: کارآموزی تعداد واحد: ۲+۲ زمان درس: ۲۵۶+۹۶ ساعت
				شایستگی اساسی: pck کد ۱-۳-۳ ۳-۴&۳
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های درگیر در فرآیند عمل حرفه‌ای تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...	با تأمل مجدد بر تجربیات خود در موقعیت های واقعی، درک خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی / پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.	
برنامه توسعه حرفه‌ای	توانسته است نیاز های حرفه‌ای خود را شناسایی نماید و آن را در قالب یک برنامه ارائه نماید، اما ارزیابی آن نشان دهنده دستیابی به اهداف پیش بینی شده نیست.	توانسته است نیاز های حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش	توانسته است نیاز های حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه راهبرد	

^۱ - معلم راهنمایی که مسئولیت هدایت دانشجو را در سطح مدرسه بر عهده دارد باید از توانایی های حرفه ای و علمی بر اساس انتظارات برنامه درسی برخوردار باشد و بتواند مسئولیت هدایت دانشجو را بر عهده بگیرد. این گروه از معلمان راهنما به عنوان معلمان همکار دانشگاه معرفی خواهند شد و از امتیازات... برخوردار می شوند.

بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.	هایی برای توسعه یادگیری های حرفه‌ای است.		
توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.

۳. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فرصت‌های یادگیری پیش بینی شده در این درس ناظر به تدوین برنامه توسعه حرفه‌ای است که شامل:

(الف) نیاز سنجی و مضمون یابی برنامه توسعه حرفه‌ای: برای شناسایی نیازها در شروع دوره (در پایان دوره آموزش های نظری) یک بر اساس آموزش های نظری و جهت ارزیابی آمادگی های دانشجو برای ورود به عرصه عمل یک نمونه تدریس در قالب تدریس خرد ضبط و با مشارکت دانشجو و استا راهنما، معلم راهنما (گروه های آموزشی استان/ منطقه) مورد نقد و ارزیابی قرار می گیرد: تحلیل عملکرد دانشجو از منظر نزدیکی/ فاصله با اهداف/ استاندارد های حرفه ای دانشگاه برای لحاظ نمودن در برنامه توسعه حرفه ای/ برنامه یادگیری حرفه ای، پاسخ به نیاز های دانش آموزان در سطح مدرسه، و نیز از منظر یافته های علمی و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می گیرد. حاصل این نشست تعیین نیاز ها و اهداف برنامه توسعه حرفه ای است. دانشجو بر مبنای چارچوب^۱ توافق شده (برنامه توسعه حرفه ای/ برنامه یادگیری حرفه ای) نسبت به تدوین طرح کلی برنامه توسعه حرفه ای اقدام خواهد نمود. کلیات برنامه در نشست حضوری (توصیه می شود در قالب گروه های درس پژوهی برنامه مورد نقد و بررسی قرار گیرد) مورد تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن به جهت تناسب با نیاز ها، تأثیر بر یادگیری دانش آموزان/ پاسخگویی به نیاز های دانش آموزان و یافته های علمی پژوهشی (موضوعات تخصصی و دانش حرفه) مورد بررسی و نسبت به نهایی شدن کلیات برنامه تصمیم گیری خواهد شد.

(ب) طراحی و تدوین برنامه توسعه حرفه ای: با توجه به موضوعات درسی که دانشجو مسئولیت تدریس آن را در مدرسه بر عهده دارد کار طراحی واحد های یادگیری آغاز و پس از تأیید آن توسط استاد راهنما/ معلم راهنما (در گروه های درس پژوهی) نسبت به تولید آن اقدام خواهد شد. از آنجایی که تولید واحد های یادگیری نیاز مند صرف زمان می باشد توصیه می شود این فرایند پس از اتمام دوره آموزش های نظری آغاز و تا قبل از شروع سال تحصیلی واحد های یادگیری تولید شده آماده اجرا باشد.

(ج) اجرا و پایش: در مرحله اجرای واحد های یادگیری، مسئولیت نظارت و بازخورد دادن بر عهده استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) خواهد بود. دانشجو مسئولیت ثبت، تحلیل و تفسیر تجربیات و مستند سازی آن را برای بازنگری در برنامه توسعه حرفه ای برعهده دارد و مهمترین مستندات اطلاعاتی است که انعکاس دهنده تأثیر اجرای واحد های یادگیری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان/ موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. این مستندات شامل: نمونه کار برگ ها، تکالیف یادگیری/ عملکردی حاصل از اجرای برنامه .... است.

(د) ارزیابی: ارزیابی در طول فرایند اجرای برنامه توسعه حرفه ای و در پایان آن مد نظر می باشد. گزارش خودکاوی روایتی تهیه شده از سوی دانشجو، گزارش ارزیابی استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) و نسخه بازنگری شده برنامه توسعه حرفه ای/ یادگیری حرفه ای مجموعه مستنداتی است که دفاع پایانی بر اساس آن انجام می شود.

^۱- این چارچوب بر حسب نیاز ها یا تعامل میان استاد و دانشجو می تواند مورد بازنگری قرار گیرد اما مبنای ارزیابی عملکرد دانشجو چارچوب مورد توافق در برنامه توسعه حرفه ای است.

تجربیات حاصل از فرآیند یادگیری حرفه ای در قالب اقدام پژوهی / درس پژوهی به کمک روایت های یا ژورنال های تاملی ثبت و ضبط شده و مبنای تدوین گزارش خودکاوی روایتی مهارت آموز در پایان دوره خواهد بود. در پایان یافته های حاصل از گزارش خود کاوی روایتی در قالب یک مقاله تدوین در این مقاله از داده های دست اول و بویژه از نوع روایی استفاده می شود و مهم ترین سهم را در ارزیابی از دوره یک ساله بر عهده دارد.

چارچوب برنامه توسعه حرفه ای

منطق برنامه (با توجه به نیاز های حرفه ای شناسایی شده، دانش ها و مهارت های مورد نیاز و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان)

اهداف:

توانایی شناخت و ارزیابی ظرفیت های حرفه ای برای برنامه ریزی و توسعه قابلیت ها در طول حیات حرفه ای (هدف های خاص توسط دانشجو تدوین می شود)

ملاک ها و سطوح موفقیت

فعالیت ها/ روش / منابع / زمان

شواهد و مستندات

فرآیند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهش در عرصه عمل، برگزاری نشست های فردی / گروهی در سطح مدرسه با حضور معلم راهنما یا در دانشگاه با حضور استاد راهنما برای تحلیل و ارزیابی فرآیند یادگیری حرفه ای و هدایت آن صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: .....

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: در ارزشیابی فرآیند از خود ارزیابی مهارت آموز به عنوان راهبرد اصلی ارزشیابی استفاده می شود. این ارزیابی باید مستند به شواهد برگرفته از عملکرد فرد در موقعیت های واقعی و یافته های علمی و پژوهشی باشد. ارزشیابی پایانی با حضور معلم راهنما، استادان راهنما در دو شکل قابل اجرا است: الف) حضور استادان راهنما و معلم راهنما در کلاس درس مهارت آموز مشاهده تدریس و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای؛ ب) ضبط تدریس توسط داوطلب از تدریس واقعی و مشاهده آن توسط استادان راهنما و معلم راهنما و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای.

خودارزیابی مهارت آموز در قالب گزارش پایانی / مقاله: ۸ نمره

ارائه یافته های داوطلب در قالب گزارش ارائه شود ۵ نمره

تدوین مقاله و پذیرش آن در همایش ها ۶ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی ترویجی ۷ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی و پژوهشی ۸ نمره

ارزیابی استاد و معلم راهنما از عملکرد مهارت آموز در طول دوره ۷ نمره، اجرای تدریس و دفاع از عملکرد حرفه ای ۵ نمره. این نمره عیناً به عنوان بخشی از ارزشیابی مهارت آموز در آزمون جامع لحاظ خواهد شد.

بخش چهارم - سرفصل دروس رشته مشاوره

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی/آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجو معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجو معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش «پژوهش‌روایی» و آموزش «درس پژوهی» به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و از طریق درس پژوهی قادر شود تجربه خود را با دیگری مطرح نماید و با نقادی دیگران به اصلاح خود بپردازد و در آینده بتوانند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهمیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش‌روایی و درس پژوهی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کنند.				نوع درس: نظری/ عملی
				تعداد واحد: ۱+۱
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی:
				pck کد ۳-۱ & ۳-۲
				۳-۴&۳
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت/ تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده با جزئیات کم روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌های روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌هایی که منعکس کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن‌ها، روند‌ها و... است را روایت می‌کند.	
تأمل بر تجربه خود و دیگری	بر روایت خود و دیگری تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های داستان تأمل می‌کند و می‌تواند با ارائه شواهدی از یافته‌های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند.	با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود/ روایت درک خود را از این تأملات را با بهره‌گیری از یافته‌های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.	

توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	تحلیل و تفسیر	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری
روایت نویسی وسیله ای برای پژوهش در عمل
پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه ای
چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟
اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن
انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.
یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی ها و مراحلش ارائه کند. (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

- ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی
ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی
- یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک
  - دفترچه یادداشت های روزانه
  - مصاحبه ها
  - داستان گوئی
  - نامه نگاری
  - نوشته های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه
  - سایر منابع
- فرآیند تحلیل داده ها
- آماده کردن داده ها برای تحلیل،
  - انجام تحلیل های مختلف

- درک عمیق و عمیق تر داده‌ها
- بازنمایی داده‌ها و تفسیر معنای کلان
- معنا دهی به داده‌ها

تکلیف عملکردی:

نمونه‌ای از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن‌ها را در یک جدول به نمایش بگذارید/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته‌های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^۱
- مرور کدهای اولیه^۲
- کد گذاری محوری^۳
- مرور کدها و طبقه بندی داده‌ها
- مضامین / مفاهیم
- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته‌ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارید.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

فرآیند تحلیل ساختاری

- قاعده‌ی حذف
- حذف شدید
- تعمیم
- ساختن
- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان

^۱ - Initial/Open coding

^۲ - Selective coding

^۳ - Axial coding

- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات احتمالی است

- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری/ تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی/ تجربیات سایرین (همکلاسی ها/ معلمان) را تحلیل و یافته ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

روایی و اعتبار در پژوهش روایی

همکاری با شرکت کنندگان

بیان دوباره روایت ها

استفاده از نقل قول ها

رعایت مسایل اخلاقی

محدودیت ها و مخاطرات پژوهش روایی

استفاده از نظریه ها و یافته های علمی

چگونه یافته های پژوهش روایی را ارزیابی می کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث سازی/ همکاری با شرکت کنندگان/ یافته های علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

فصل ششم: درس پژوهی

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

تشکیل گروه درس پژوهی

تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه

برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه

انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه

تعریف مساله و انتخاب موضوع

روش های نیاز سنجی

پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

- درس پژوهی، مبانی، اصول و روش اجرا، دکتر رضا ساکی، انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۲.

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزیابی دانشجو بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجو در طول و شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجو را تشکیل می دهد.

تفسیر دانشجو از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی های حرفه ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش عملکرد پایانی ۱۰ نمره

ارزشیابی استاد از فعالیت ها و مشارکت در سمینارها ۱۰ نمره

راهنمایی و مشاوره تحصیلی، بخش مهمی از خدمات مشاوره در مدارس است. اصطلاح "راهنمایی تحصیلی" اولین بار توسط ترمن کلی در سال ۱۹۱۴ مطرح شد و از آن زمان تا کنون ابعاد گسترده ای پیدا کرده است. راهنمایی تحصیلی از یک طرف شامل شناخت علایق و استعداد های تحصیلی دانش آموزان و از طرف دیگر آگاهی نسبت به رشته ها و مواد درسی است که نهایتاً از طریق ارائه اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم گیری موفقیت آمیز مراجعان به انتخاب های تحصیلی مناسب آنان کمک می کند. از طرف دیگر مشاوره تحصیلی به شناسایی و کمک به حل مسائل خاص دانش آموزان از جمله آشنایی و بکارگیری روش های صحیح مطالعه، بررسی علل افت تحصیلی و طرح ریزی برنامه برای رفع آن، مسائل مربوط به دانش آموزان تیزهوش، کم توان، مبتلا به اختلالات یادگیری، بیش فعال و... می پردازد. مشاوره تحصیلی به معلمان کمک می کند تا روش های تدریس خود را با نیازها و استعداد های دانش آموزان هماهنگ کنند و به والدین کمک می کند تا نقش موثرتری را در پیشرفت تحصیلی فرزندان خود ایفا کنند.			
مشخصات درس: راهنمایی و مشاوره تحصیلی		اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با اطلاعات مورد نیاز در زمینه ارائه خدمات راهنمایی تحصیلی از جمله راه های شناخت علایق و استعداد های دانش آموزان، مقرر و قوانین آموزش و پرورش در زمینه انتخاب رشته تحصیلی و مواد درسی، ارتباط میان رشته های تحصیلی مدرسه با رشته های علمی دانشگاه و مشاغل مرتبط با آنها آشنایی پیدا می کند و دانش خود را در موقعیت واقعی مدرسه به کار می گیرد. با مسائل تحصیلی رایج در محیط مدرسه نظیر افت تحصیلی، موانع یادگیری، ناتوانی در برنامه ریزی، استفاده نکردن از روش های مطالعه صحیح، و عدم هماهنگی روش تدریس معلمان با سبک های یادگیری دانش آموزان و... آشنایی پیدا می کند و متناسب شخصیت و نیازهای منحصر به فرد دانش آموزان، خدمات مشاوره تحصیلی را به آنان ارائه می نماید.	
نوع درس: نظری و عملی تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۱۶+۳۳		بایستگی بسی: موضوعی کد: ۳۳۱۱۳	
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
خدمات راهنمایی تحصیلی اطلاعات مورد نیاز را جهت ارائه خدمات راهنمایی تحصیلی کسب کرده است.	به ضرورت به روز رسانی اطلاعات راهنمایی تحصیلی واقف است و ضمن آشنایی با منابع اطلاعاتی، ارتباط فعال خود را با این منابع حفظ می کند.	برنامه فردی و گروهی راهنمایی تحصیلی طرح ریزی می کند و آن را در محیط مدرسه موفقیت به اجرا در می آورد.	
خدمات مشاوره تحصیلی با مسائل تحصیلی رایج در مقاطع مختلف تحصیلی آشنایی دارد و نظریه های مشاوره مورد نیاز را برای کمک به حل این مسائل آموخته است.	جلسات مشاوره فردی و گروهی تحصیلی را با استفاده از نظریه های تخصصی این حوزه، طرح ریزی و اجرا می کند.	توانایی آن را دارد که نتایج خدمات مشاوره تحصیلی انجام شده مورد ارزیابی قرار دهد راه های مناسبی را برای افزایش اثربخشی فعالیت های خود در نظر بگیرد.	

توانایی آن را دارد که میزان هماهنگی میان مشاور و سایر افراد و سازمان های ذیربط را مورد ارزیابی قرار دهد و راه های مناسبی را برای افزایش اثربخشی فعالیت های خود در نظر بگیرد.	روشهای ایجاد هماهنگی میان مشاور و سایر افراد و سازمان های ذیربط را به صورت موثری مورد استفاده قرار می دهد.	به اهمیت هماهنگی میان فعالیت های مشاور با معلمان، کارکنان مدرسه، سازمان آموزش و پرورش، و والدین واقف است و روش های مورد نیاز را آموخته است.	هماهنگ سازی خدمات راهنمایی و مشاوره با کارکنان مدرسه، معلمان، سازمان آموزش و پرورش و والدین

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات راهنمایی تحصیلی

- تعاریف راهنمایی و مشاوره
- تعاریف راهنمایی تحصیلی و مشاوره تحصیلی
- ضرورت و اهداف راهنمایی تحصیلی
- خدمات راهنمایی و مشاوره تحصیلی

فعالیت یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
  - (۲) مطالعه منابع معرفی شده
- فعالیت عملکردی:** با نظر استاد

فصل دوم: راهنمایی و مشاوره تحصیلی

- راهنمایی و مشاوره تحصیلی در دبستان
- راهنمایی و مشاوره تحصیلی در دوره اول متوسطه
- راهنمایی و مشاوره تحصیلی در دوره دوم متوسطه

فعالیت های یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
  - (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده
- فعالیت های عملکردی:** ارائه گزارش از فعالیت های مشاوره تحصیلی یک مدرسه و ارزیابی عملکرد آن
- مدرسه با مطالب مطرح شده در کلاس

فصل سوم: عوامل فردی موثر در راهنمایی تحصیلی

- هوش و استعداد و ابزارهای سنجش آنها
- رغبت و ابزارهای سنجش آن

- شخصیت و ابزارهای سنجش آن

فعالیت یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی: دانشجویان با استفاده از تست های استاندارد شده هوش، استعداد، رغبت و شخصیت، یک دانش آموز را مورد بررسی قرار می دهند و بر اساس نتایج، توصیه های مربوط به انتخاب رشته تحصیلی را طراحی و به کلاس ارائه می کنند.

فصل چهارم: عوامل اجتماعی موثر در راهنمایی تحصیلی

- نقش خانواده

- نقش مدرسه و اجتماع

فعالیت یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی: با نظر استاد

فصل پنجم: روش های اجرای راهنمایی تحصیلی

- آئین نامه و مقررات آموزشی و انضباطی

- مهارت های تحصیلی (انگیزش تحصیلی، مهارت های مطالعه، مهارت های یادگیری خود تنظیمی، مهارت های کمک طلبی تحصیلی)

- انتخاب رشته تحصیلی (آشنایی با ویژگی های شاخه نظری، فنی حرفه ای، کار دانش)

فعالیت یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی: با نظر استاد

فصل ششم: روش های مطالعه

- انواع روش های مطالعه

- نظریه های یادگیری خود تنظیمی

فعالیت یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی: دانشجویان یکی از روش های مطالعه را در طول هفته مورد استفاده قرار می دهند و اثرات آن را در بهبود یادگیری خود به کلاس گزارش می کنند.

فصل هفتم: راهبرد های کمک طلبی تحصیلی

- کمک طلبی انطباقی
- کمک طلبی غیر انطباقی

فعالیت یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
  - (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده
- فعالیت عملکردی:** با نظر استاد

فصل هشتم: مشاوره تحصیلی و مشکلات تحصیلی

- پیشرفت تحصیلی پایین
- افت تحصیلی
- اضطراب امتحان
- دانش آموزان تیزهوش
- دانش آموزان مبتلا به اختلالات یادگیری
- دانش آموزان و آمادگی برای کنکور دانشگاه

فعالیت یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی:

دانشجویان ضمن ایفای نقش یک دانش آموز با یکی از مشکلات تحصیلی رایج در مدرسه و مشاوره که خدمات مشاوره تحصیلی ارائه می دهد، یک جلسه مشاوره را به صورت ملموس تجربه می کنند.

فصل نهم: نقش کارکنان مدارس و والدین در راهنمایی و مشاوره تحصیلی

- نقش مدیر و معلمان
- نقش والدین

فعالیت یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
  - (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده
- فعالیت عملکردی:** با نظر استاد

فصل دهم: طرح ریزی برنامه راهنمایی تحصیلی

- اهداف و اصول طرح ریزی برنامه راهنمایی
- تشکیل پرونده تحصیلی

فعالیت یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی:

دانشجویان پرونده تحصیلی دوره دبیرستان خود را مورد بررسی قرار می دهند.

فصل یازدهم: ارزشیابی از برنامه راهنمایی تحصیلی

- اصول و زمینه های ارزشیابی برنامه راهنمایی تحصیلی
- پیگیری نتایج ارزشیابی

فعالیت یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی: با نظر استاد**فصل دوازدهم: برنامه راهنمایی تحصیلی در کشورهای مختلف جهان**

- راهنمایی تحصیلی در آمریکا
- راهنمایی تحصیلی در انگلستان
- راهنمایی تحصیلی در بلژیک
- راهنمایی تحصیلی در سوئد
- راهنمایی تحصیلی در نروژ
- راهنمایی تحصیلی در کشورهای عربی

فعالیت یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت عملکردی:

دانشجویان نقاط قوت و محدودیت های برنامه راهنمایی تحصیلی کشورهای مختلف را مورد بررسی قرار می دهند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق تر و یادگیری بهتر نیز مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها خواهد بود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۸۸) راهنمایی و مشاوره تحصیلی. تهران: انتشارات رشد
- شفیق آبادی، عبدالله (۱۳۹۰) راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی (مفاهیم و کاربردها) تهران: انتشارات سمت

منابع فرعی:

- Zimmerman, B.J. and Martinez- Pons, M. (۱۹۹۰) Student Differences in Self- Regulated Learning: Relating Grade, Sex and Giftedness to Self-efficacy and Strategy Use. Journal of Educational Psychology, ۸۲, ۵۱-۵۷.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون (باز پاسخ، کوتاه پاسخ، بسته پاسخ، چند گزینه ای و یا ترکیبی) مباحث نظری پایان ترم به میزان ۱۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی و ارزشیابی مستمر ۳ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۲ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «روانشناسی پرورشی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی شده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آورند/ روبرو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطا های خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبرو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کنند.

نام درس: روانشناسی پرورشی				شخصیات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی / و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس / مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی:
				<u>Pk&ck کد ۱-۱&۲-۲</u>
				<u>۱&۱-۲-۲&۲-۳</u>
				۲
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات به روز و معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم به همراه پیشنهادات کاربردی ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کند اما، آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه نکرده است.	یافته های علمی	
در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته است	در بررسی عملکرد معلم در کلاس درس توانسته	تدریس اثر بخش	

است برخی از ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی کند اما نتوانسته ارتباط میان آن ها را برای تأثیر گذاری بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.	ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.	ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید و موقیعت های فردی دانش آموزان ارائه کند.
کاربرد یافته ها	در بررسی موقیعت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های را بدون مستند نمودن کاربرد ها به پژوهش های رشدی (نظریه های رشد) تحلیل کرده است.	در بررسی موقیعت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های رشدی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های تربیتی تحلیل کرده است.
		در بررسی موقیعت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های تربیتی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های مختلف بررسی و با توجه به موقیعت و بافت فرهنگی اجتماعی / تفاوت های فردی پیشنهاداتی ارائه کند.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایشهای روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش
- معلمان کارآمد

تکالیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی های آن/ روش های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته ها یا راهکار ها ارائه نماید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

تکالیف یادگیری:

دید گاه های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدول مقایسه ای شباهت ها و تفاوت های دیدگاه ها را گزارش نماید.

فصل چهارم: تفاوت های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک
- هوش
  - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
  - هوش و رشد شناختی
  - دید گاه های مختلف درباره هوش
- شیوه های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش ، آموزش و یادگیری
- تفاوت های فرهنگی و جنسیتی

تکالیف یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: فرآیند های شناختی

- سطوح پایین فرایندهای شناختی
- فرایندهای شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکلیف یادگیری:

روش‌های بکارگیری فرایندهای شناختی را در کتاب‌های درسی بررسی و نمونه‌ای از این مهارت‌ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش‌های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته‌های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل ششم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه‌های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیشگیری از مشکلات رفتاری
- مداخله‌های خاص برای تغییر رفتار
  - قرار داد گروهی
  - قرارداد فردی
  - بازی رفتار خوب
  - دوری موقت

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس / موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش‌های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته‌های علمی گزارش نماید.

فصل هفتم: کودکان با نیازهای ویژه

- دانش آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم‌توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی‌های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی

- کودکان تیزهوش

- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش آموزان با نیاز های ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش آموزان را بررسی و گزارش نماید.

با مراجعه به منابع علمی روش های ارائه خدمات به دانش آموزان با نیاز های ویژه را در سایر کشور ها مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزشی/ تربیتی، بکارگیری راهبرد های شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/ تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/ مربی در کلاس درس/ مدرسه.

۴. منابع آموزشی

۱۷. بنتهام ، سوزان ،روانشناسی کاربردی برای معلمان ،مترجم موحد ،رابعه ،ناشر ،ارجمند ۱۳۹۱

۱۸. سانتراک ،جان دبلیو ،روان شناسی تربیتی ،ترجمه سعیدی شاهده وهمکاران ، نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا ، ۱۳۹۱

۱۹. سیف علی اکبر ،روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش) انتشارات آگاه ،۱۳۸۵

۲۰. فونتانا ، دیوید ،روانشناسی کاربردی برای معلمان ،ترجمه فروغان ، مهشید ،ناشر ارجمند ۱۳۸۹

۲۱. گلاور ، جان ای ،برونینگ ،راجر اچ ، روانشناسی تربیتی اصول و کاربرد آن ، ترجمه خرازی ، علینقی ،مرکز نشر دانشگاهی

۲۲. گیج ،نیت ل ، برلایر ،دیوید سی ، روانشناسی تربیتی ،ترجمه خوی نژاد،غلامرضا وهمکاران ،انتشارات حکیم فردوسی

۲۳. لفرانسوا ، گای ، روانشناسی برای معلمان ،ترجمه فرجامی ،هادی ،انتشارات به نشر ف ۱۳۸۶

۲۴. ولفگانگ ،چارلز ،اچ،حل مشکلات انضباطی ومديريت کلاس روشها والگوهای برای معلمان ، ترجمه اسد پور ،ساسان ، انتشارات مدرسه ۱۳۹۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «روابط انسانی در مدرسه»

۱. معرفی درس و منطق آن

عنصر انسانی مهمترین رکن در هر سازمانی بشمار می آید. افراد به سازمانها می پیوندند تا ضمن رفع نیازهای سازمان به هدفهای خود نیز دست یابند. به همین ترتیب کار کردن با انسانها، برجسته ترین فعالیت مدیران برای تحقق اهداف و مأموریتهای سازمانی است. چنین است که بحث روابط انسانی و رفتار سازمانی بعنوان یک قلمرو علمی در نظریه های مدیریت، جایگاهی در خور پیدا نموده است. این قلمرو علمی بر شناخت اصول روابط انسانی و عوامل موثر بر رفتار آدمیان در درون سازمانها و نحوه مدیریت و هدایت آن متمرکز است. در مدارس و سازمانهای آموزشی که در پی تحقق اهداف و آرمانهای تعلیم و تربیت فعالیت می نمایند، موضوع رفتار و روابط انسانی موقعیتی استراتژیک می یابد بگونه ای که فعالیتهای آموزشی - تربیتی صرفا با تکیه بر اصول و معیارهای روابط انسانی یافته و به اهداف خود خواهند رسید. به این ترتیب انتظار می رود تا دانشجو معلمان رشته مشاوره (گرایش فعالیتهای تربیتی) بتوانند با دستیابی به سطحی قابل قبول از دانش و نگرش مرتبط با این مباحث، ضمن رعایت شخصی اقتضایات انسانی در مدرسه، در صورت بروز ضعف در رعایت معیارهای انسانی و بروز احتمالی تعارضات و کشمکش های انسانی در درون مدرسه، نقشی راهنما و مشاور داشته و در نتیجه با درک موقعیتهای و تحلیل آنها و با ارایه راهکارهای مناسب به رفع آنها و در نتیجه به سلامت سازمانی مدرسه کمک کنند.

نام درس: به فارسی: رفتار و روابط انسانی در مدرسه به انگلیسی: Behavior & Human Relations in school				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آشنایی و درک نقش و جایگاه اساسی انسان در سازمانها و اصول و مبانی تاثیر گذار بر رفتار و روابط انسانی کارکنان، دانش آموزان و اولیاء آنها در درون مدرسه، می تواند در نقش و جایگاه مربی و مشاور با تحلیل شرایط انسانی درون مدرسه، فرصتهایی را برای رفع مشکلات احتمالی و بهبود و ارتقاء موقعیت آن ایجاد نماید.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱-۲ & ۳- & ۳-۴ & ۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
	دلایل وجودی سازمانها را برمی شمارد و اهمیت	نقش انسان را در اسلام و مکاتب و نظریه های مدیریت مطرح و مورد مقایسه قرار می دهد	پیامد و آثار حاصل از نگاه متفاوت به انسان را در	

نقش انسان در سازمان	نقش انسان در سازمان را توضیح می دهد	شباهتها و تفاوتها را شرح می دهد	سازمان تحلیل و تبیین می کند .
چگونگی رفتار و روابط انسانی در مدرسه	قلمرو ، مصادیق و گستره رفتار و روابط انسانی را در مدرسه مشخص و نقش عوامل را در بروز رفتار و اجرا یا عدم اجرای اصول روابط انسانی مشخص می کند	نقش بنیادین اعضا و فعالیتهای مدرسه را در بروز رفتار و رعایت (یا عدم رعایت) اصول و معیارهای روابط انسانی مشخص می کند .	وضعیت مدرسه را از حیث چگونگی رفتار و رعایت (یا عدم رعایت) اصول و معیارهای روابط انسانی تحلیل و نقد می کند .
توسعه روابط انسانی در مدرسه	مصادیق فقدان سلامت مدرسه را از حیث رفتار و روابط انسانی مشخص می کند .	تاثیرات فقدان سلامت مدرسه را از حیث رفتار و روابط انسانی با تکیه بر مصادیق تحلیل می کند .	برای حل و توسعه روابط انسانی در مدرسه با تکیه بر مصادیق ، راهکار و برنامه ارائه می دهد .

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

مفهوم و تاریخچه روابط انسانی

- شناخت و تعریف روابط انسانی
- قلمرو روابط انسانی
- هدفهای روابط انسانی
- تاریخچه روابط انسانی
- ساختار روابط انسانی در مدیریت

فعالیت یادگیری:

۱) با مشارکت در بحث به ضرورت و اهمیت رفتار و روابط انسانی در سازمانها اشاره و مصادیقی از توجه (یا بی توجهی به آن) را بر اساس تجارب و شواهد شخصی ذکر می کنند .

فعالیت عملکردی:

با تکیه بر کتابهای مدیریتی ، انواع تعاریف و اهداف مطرح شده در باره رفتار و روابط انسانی را مطرح و به بیان شباهتها و تفاوتهای آنها می پردازند.

فصل دوم : انسان و روابط انسانی در اسلام

انسان و روابط انسانی از دیدگاه قرآن

انسان و روابط انسانی از دیدگاه معصومین (ع)

فعالیت یادگیری:

(۱) در بحث مشارکت نموده و به و ذکر نمونه هایی از مصادیق تاکید اسلام بر جایگاه انسان و روابط انسانی می پردازد. فعالیت عملکردی:

(۱) یک مطالعه در باره انسان و روابط انسانی در اسلام با تکیه بر یکی از منابع قرآن ، دیدگاه معصومین (ع) یا دیدگاه فیلسوفان و متفکران اسلامی انجام و گزارش آن را ارایه می کند.

فصل سوم: سازمان و نقش انسان در آن

- جامعه بطور فزاینده سازمانی
- تاریخچه تشکیل سازمانها
- رسالت و ماموریت سازمانها
- ضرورت پیوستن انسانها به سازمانها
- ابعاد اساسی انسانی و سازمانی در سازمانها

فعالیت یادگیری:

(۱) در باره دنیای ضرورت تاسیس سازمانها در جامعه و نقش کنونی خود در دنیای سازمانی بحث می نمایند و در باره اینکه " اگر همه سازمانها به یکباره تعطیلی شوند " چه اتفاقی می افتد گفتگو می کنند .

فعالیت عملکردی:

(۱) مطالعه ای را در جهت شناسایی و طبقه بندی انواع سازمانها در جامعه و نقش انسان در مجموعه آنها انجام و نتایج آن را ارایه می کند.

فصل چهارم: انسان در مکاتب و نظریه های مدیریت

الف) انسان در مکتب مدیریت کلاسیک:

- مدیریت علمی (تیلور)
- مدیریت اداری (فایول)
- مدیریت بوروکراسی (وبر)

ب) انسان در مکتب مدیریت نئوکلاسیک:

- جنبش روابط انسانی
- سلسه مراتب نیازهای مازلو
- نظریه مک گرگور
- نظریه هرزبرگ
- نظریه ماری پارکر فالت
- نظریه وارنر

- نظریه هومانز
- ج) انسان در رویکردهای جدید مدیریت
- مدیریت اقتضایی
- نظریه سیستم ها
- مدیریت استراتژیک
- تئوری Z

فعالیت یادگیری:

۱) نمونه ای از تاثیر مکاتب و نظریه های مدیریت بر نقش و جایگاه انسان را مطرح و نقد می کند .

فعالیت عملکردی:

۱) طی یک جدول به ارایه شباهتها و تفاوتهای مکاتب و نظریه ها در نوع نگاه به انسان می پردازد.

فصل پنجم: رفتار انسان در سازمان :

- چرایی و چگونگی رفتار انسانی
- ابعاد انسانی و سازمانی کار در سازمان ها
- عوامل فردی مؤثر در رفتار کارکنان
- عوامل سازمانی مؤثر در رفتار کارکنان
- پویایی شناسی گروهها
- گروههای غیر رسمی
- انگیزش
- ادراک
- ارتباطات
- تئوری برابری
- نظریه انتظار
- تئوری اسناد
- فعالیت یادگیری:

به جمع بندی از عوامل فردی (شخصی) در بروز رفتار و روابط انسانی در سازمان می پردازد .

فعالیت عملکردی:

نقشه ای از وابستگی رفتار انسان در سازمان به عناصر و عوامل متعدد شخصی و سازمانی را ترسیم و ارایه می کند .

فصل ششم: روابط انسانی در سازمانهای آموزشی و مدرسه

- جایگاه روابط انسانی در سازمانهای آموزشی
- قلمرو روابط انسانی در سازمانها آموزشی

- اصول روابط انسانی سازمانهای آموزشی
- شاخص های روابط انسانی سازمانهای آموزشی
- قلمرو و گستره روابط انسانی در مدرسه
- انواع روابط انسانی جاری در مدرسه
- افراد و گروههای درگیر در رفتار و روابط انسانی در مدرسه

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث به ارایه مصادیقی از توجه از (یا عدم توجه) به رفتار و روابط انسانی در سازمانهای آموزشی مدرسه می پردازد .

فعالیت عملکردی:

با مطالعه به ارایه اصول و شاخصهایی جدید در حوزه روابط انسانی در سازمانهای آموزشی در مدرسه می پردازد .

فصل هفتم : اخلاق در مدرسه

- قلمرو و گستره اخلاق در مدرسه
- رفتار مسوولانه و پاسخگو در مدرسه
- نقش افراد و گروههای مرتبط در رعایت (یا عدم رعایت اخلاق) در مدرسه
- مصادیق و پیامدهای رعایت (یا عدم رعایت اخلاق در مدرسه)
- توسعه اخلاق در مدرسه

فعالیت یادگیری :

فهرستی از مصادیق رعایت (یا عدم رعایت اصول و معیارهای اخلاقی) را در مدرسه ارایه می کند .

فعالیت عملکردی:

چارچوبی برای رعایت اصول و معیارهای اخلاقی در مدرسه ارایه می کند .

فصل هشتم: مدیریت تعارضات انسانی در مدرسه

- تعریف تعارضات انسانی در سازمان
- لزوم مدیریت تعارض سازمانی
- قلمرو و گستره تعارضات سازمانی در مدرسه
- نظریه سنتی در باره بروز تعارض در سازمان
- نظریه رفتاری تعارض در سازمان
- ریشه های تعارض
- انواع تعارض در مدرسه
- مدیریت تعارض در مدرسه
- سبک های مرسوم برای مدیریت تعارض

انتخاب راهبرد و سبک مدیریت تعارض

فعالیت یادگیری:

- با مشارکت در بحث به ارایه مصادیقی بیشتر از تعارض انسانی در مدرسه می پردازد .
- فعالیت عملکردی:
- یک چارچوب از انواع تعارضات در مدرسه و راههای رویارویی با آنها ارایه می کند .

فصل نهم: مدیریت و رهبری آموزشی و روابط انسانی

- تعریف رهبری
- نقش مدیر و رهبر آموزشی در حوزه رفتار و روابط انسانی
- مهارتهای سه گانه مدیریت
- اخلاق و مدیریت و رهبری آموزشی
- نقش سبک های رهبری در رفتار و روابط انسانی :
- دستوری
- تفویضی
- مشارکتی
- توجیهی
- عدالت سازمانی در مدرسه
- رهبری تحولی در مدرسه
- فعالیت یادگیری:
- نقش و جایگاه مدیر ییت و رهبری آموزشی در مدرسه را برای ایجاد و توسعه روابط انسانی در مدرسه با ذکر مصادیقی توضیح می دهد .
- فعالیت عملکردی:
- پیامدهای بی توجهی مدیر ییت و رهبری آموزشی به رفتار و روابط انسانی در مدرسه را با ذکر نمونه هایی نقد و بررسی می کند .

فصل دهم: بهسازی روابط انسانی در مدرسه

- ضرورت بهسازی روابط انسانی در مدرسه
- برنامه ریزی بهسازی روابط انسانی در مدرسه
- توسعه رفتار شهروندی سازمانی در مدرسه
- عوامل بازدارنده روابط انسانی سالم
- سنخ شناسی رفتار و روابط انسانی ناسالم در مدرسه
- تحلیل پیامدها و آثار رفتار و روابط انسانی ناسالم در مدرسه

- ریشه یابی رفتار و روابط انسانی ناسالم در مدرسه
- زمینه های در دسترس برای مقابله با روابط انسانی ناسالم در مدرسه
- برنامه تضمین سلامت رفتار و روابط انسانی در مدرسه

فعالیت یادگیری:

نقش سلامت روابط انسانی در مدرسه را برای تحقق اهداف و آرمانهای آموزشی - پرورشی توضیح می دهد .

فعالیت عملکردی:

مصادیقی از رفتار ناسالم را در مدرسه مطرح ، ریشه شناسی و برای حل آن راهکار ارائه می کند .

فصل یازدهم: اصول روابط انسانی در مدرسه

مفهوم اصول روابط انسانی در مدرسه

انواع اصول :

- توجه به نیازهای مشترک
- توجه به تفاوت های فردی
- توجه به قدر و مرتبه انسان
- ایجاد فرصت برای انگیزش و رشد در همه گروههای انسانی
- توجه به پیامدهای انسانی تصمیم ها و فعالیتها در مدرسه
- رعایت معیارهای رفتار و روابط انسانی برای همه گروههای انسانی
- نظارت بر رعایت اصول روابط انسانی در مدرسه

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث ، به گسترش اصول و شاخص ها ی روابط انسانی در مدرسه کمک می کند .

فعالیت عملکردی:

برای اجرای اصول و شاخص ها ، به تفکیک راهکار ارائه می کند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک فرصت های یادگیری مشارکتی برای تحلیل نقش انسان در سازمان و مدرسه و تمهید لازم برای ژرف اندیشی و ارائه چارچوب ها برای حفظ و گسترش رفتار و روابط انسانی در سازمان و مدرسه .

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: نیازمند به تهیه منبع جدید

منبع فرعی:

روابط انسانی در آموزشگاه ، دکتر سید محمد میرکمالی ، انتشارات یسپرون .

روابط انسانی در سازمانهای آموزشی، دکتر غلامعلی سرمد ، انتشارات سمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «خدمات مشورتی در مدرسه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

بسیاری از خدمات مشاوران در مدارس و آموزش و پرورش تحت عنوان مشورت ارائه می گردد. لذا آموزش دانشجویان در زمینه شیوه های ارائه علمی خدمات مشورتی، نقش تعیین کننده ای در تقویت بنیه های علمی دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره خواهد داشت. با اینکه این درس در فهرست عناوین قبلی دروس دوره کارشناسی رشته راهنمایی و مشاوره وجود نداشته است، اما ارائه آن برای اولین بار، و ارائه خدمات مشورتی سازنده به والدین، معلمان، مدیران و حتی دانش آموزان، گامی بزرگ در رفع مشکلات دانش آموزان و مهیا کردن زمینه های سلامت جسمانی، روانی، اجتماعی، اخلاقی و معنوی آنان برای حضور مؤثر در صحنه های گوناگون سازندگی و توسعه کشور خواهد بود.

تحقق این امر در گرو آن است که دانشجویان رشته مشاوره و پرورشی توانایی تحلیل و شناخت عمیق برنامه درسی خدمات مشورتی و تطبیق آن با نیازهای مشورت جویان در حین آموزش و ارائه خدمات مشورتی را کسب نموده و فرصت های یادگیری مؤثر و برنامه ارتقاء سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانش آموزان را با بهره گیری از ظرفیت محیط های واقعی آموزشی و پرورشی و محیط زندگی طراحی نمایند.

نام درس:				مشخصات درس
به فارسی: خدمات مشورتی در مدرسه				نوع درس: نظری/عملی
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				تعداد واحد: ۲
با مطالعه درس خدمات مشورتی در مدرسه و سازمان، تحولات موضوع خدمات مشورتی و ارتباط آن با مباحث اساسی در حوزه آموزش و پرورش به خصوص فرایند مشورتگری در مدارس را تحلیل و ارتباط آن با نیازهای مشورت جویان در موقعیت های اجتماعی یا آموزشی محل خدمت خود را گزارش نماید.				زمان درس: ۴۸ ساعت
ساختار برنامه درسی مشورت و خدمات مشورتی در مدرسه را تحلیل و نقش الگوهای مشورتی، مفاهیم و محتوای دروس مشورتی، ویژگی ها، فنون و مراحل مشورت با مشورت جویان (والدین، معلمان، مدیران و غیره) را در انتخاب و سازماندهی اهداف، محتوا، و روش ها ی مشورتگری و تاثیر آن بر فرایند مشورتگری در مدرسه و محل خدمت خود گزارش نماید.				شایستگی اساسی:
				Ck&pck کد ۱-۲-۳-۳ &۳-۴ &۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانش محتوایی و موضوعی مشورت	در مورد مفاهیم اساسی همکاری و مشورت و رابطه آن با مشاوره و روان درمانی صرفا	موضوعات همکاری ، مشورت، مشاوره و روان درمانی و شباهت و تفاوت ها را مشخص و مورد	موضوعات همکاری، مشورت و مشاوره و روان درمانی، ویژگی ها و سطوح آن، و تفاوت و تشابه	

	اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در تربیت مشورتگر به صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.
الگوهای مشورت و همکاری	در مقایسه الگوهای مشورت و همکاری، صرفاً اطلاعات و دانش موجود را جمع آوری و بدون مقایسه و تحلیل این دیدگاه ها، آن را گزارش نموده است.	الگوهای مشورت و همکاری را با یکدیگر مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را به صورت منسجم گزارش نموده است.	الگوهای مختلف مشورتی و تفاوت و تشابه آنها را مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار داده و یافته ها و دست آوردهای خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.
مراحل مشورت و همکاری در مدرسه و سازمان	در مورد مراحل مشورت و همکاری، صرفاً دانش مربوطه را جمع آوری و بدون انجام مقایسه، تحلیل و ارزیابی، یافته های خود را گزارش نموده است.	مراحل مشورت و همکاری در مدرسه و سازمان را از جهت شباهت ها و تفاوت ها و توالی اجرا با یکدیگر مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	مراحل مشورت و همکاری در مدرسه و سازمان را از لحاظ ویژگی، تفاوت ها و شباهت ها با یکدیگر مورد مقایسه، تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار داده است و دلایل و استدلال خود را در فرایند مشورتگری در مدرسه و سازمان منعکس نموده است.
فنون و مهارت های مشورتگری	در موضوع فنون، مهارت ها و روش های مؤثر مشورتگری، دانش و اطلاعات موجود در متون را گردآوری و دلایل و استدلالات خود را در قالب یک گزارش ارائه نموده است.	در موضوع فنون، مهارت ها و روش های مؤثر مشورتگری، دانش و اطلاعات موجود را از لحاظ ویژگی ها، تفاوت ها و شباهت ها مورد مقایسه قرار داده و دلایل تفاوت ها و شباهت ها را در فرایند مشورتگری مورد تاکید قرار داده و بدون تجزیه و تحلیل در قالب یک گزارش ارائه نموده است.	در موضوع فنون، مهارت ها و روش های مؤثر مشورتگری، دانش و اطلاعات موجود در متون را از لحاظ ویژگی، تفاوت ها و شباهت ها با یکدیگر مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار داده و میزان کارآکدی آنها را در فرایند مشورتگری در قالب یک گزارش منسجم منعکس نموده است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی مشورت

- تعریف مشورت
- ضرورت و اهمیت مشورت و مشورت‌گری
- تاریخچه مشورت و مشورت‌گری
- تفاوت مشورت و مشاوره
- تفاوت مشورت و روان درمانی
- تفاوت مشورت و همکاری
- ویژگی های مشورت
- سطوح مشورت

فعالیت یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) تکمیل جدول روند تغییرات آموزش خدمات مشورتی و شناسایی دلایل آن
- (۳) مطالعه منابع معرفی شده و تکمیل برگه سؤالات
- (۴) مشاهده کلاس درس (مستقیم/ فیلم) و تهیه گزارش از کمیت و کیفیت تعامل کلاسی معلم و شاگرد

فعالیت عملکردی: ندارد

فصل دوم: تغییر و ضرورت آن در مشورت و مشورت‌گری

- ضرورت تغییر باورها، نگرش ها و رفتارها در فرایند مشورت
- راهبردهای تغییر اثربخش در نظام باورهای انسانی
- شناسایی نقش مشورتگر در فرایند مشورت
- شیوه کار با خانواده و والدین به عنوان مشورت جو
- شیوه کار با معلمان و مدیران به عنوان مشورت جو
- کار با دانش آموزان به عنوان مراجع
- مراحل مشورت و همکاری در مدرسه و سازمان

فعالیت های یادگیری

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده روانشناسی تحولی
- (۳) مشاهده و تحلیل یک موقعیت یادگیری مشورتی و بررسی میزان پرداختن به مهارت ها در فرایند مشورت‌گری

فعالیت های عملکردی: ندارد

فصل سوم: الگوهای مشورت و همکاری

- الگوی مشورت اسلامی
- مدل مشورتی إدگار شاین
- الگوی مشورتی فرایندی
- مشورت و همکاری بهداشت روان
- مشورت و همکاری رفتاری
- مشورت و همکاری مبتنی بر اجتماع و سازمان
- الگوی مشورتگری همکارانه/تعاونی
- رویکرد بوم شناختی

فعالیت های یادگیری

- ۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- ۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده روانشناسی تحولی
- ۳) تهیه جدول مقایسه الگوهای مشورتی

فعالیت های عملکردی

- ۱) طراحی شیوه های استفاده از الگوهای مشورت در فرایند مشورتگری
- ۲) طراحی و اجرای یک نمونه فعالیت مشورتی فردی یا گروهی در موقعیت های واقعی یادگیری و ارائه آن در کلاس

فصل چهارم: مباحث اخلاقی و اخلاق حرفه ای در مشورت

- ارزیابی در مشورت مدرسه محور
- روش های ارزیابی مستقیم
- روش های ارزیابی غیر مستقیم
- ارزشیابی مستمر و منظم
- مسائل اخلاقی، حرفه ای و قانونی در مشورت

فعالیت یادگیری

- ۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- ۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده در خدمات مشورتی

فعالیت عملکردی: ندارد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. انجام فعالیت های عملکردی برای

درک عمیق تر، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های واقعی آموزشی و انجام راهنمایی و مشاوره نیز مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

جراره، جمشید. نبوی، س صادق (۱۳۹۳) مشورت و خدمات مشورتی در مدرسه. تهران: انتشارات .. (آماده چاپ)

منابع فرعی:

- *Dinkmeyer, D. Carlson.J.(۲۰۰۶) Consultation. New York: Routeledge*
- *Erchul, William. P, Martens, Brian.K(۲۰۱۰). School consultation (Conceptual and Empirical Bases of Practice). North Carolina, London: Springe*

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون (باز پاسخ، کوتاه پاسخ، بسته پاسخ، چند گزینه ای و یا ترکیبی) مباحث نظری پایان ترم به میزان

۱۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۳ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۲ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سایر نکات: استاد درس مربوطه با توجه به صلاحدید خود می تواند فعالیت یادگیری یا عملکردی مورد نیاز دیگر را نیز به دانشجویان ارائه نماید.

سرفصل درس «آسیب شناسی روانی کودک و نوجوان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

آسیب شناسی روانی یک رشته علمی است که به ریشه ها، نشانه ها و درمان اختلالات روانی می پردازد. فرد مبتلا به اختلال روانی، پریشان است و رنج روانی، هیجانی و جسمی قابل توجهی را تجربه می کند. اختلال روانی، توانایی فرد را برای عمل کردن در سطح قابل قبول کاهش می دهد. فرد مبتلا به آسیب روانی ممکن است خود یا دیگری را به مخاطره اندازد و رفتارهایی از خود نشان دهد که از لحاظ اجتماعی و فرهنگی غیر قابل قبول است. اختلال های روانی علاوه بر فرد مبتلا، فشار روانی و هزینه های زیادی را بر خانواده و جامعه تحمیل می کند. با توجه به احتمال بروز آسیب های روانی در سنین کودکی و نوجوانی، مشاور مدرسه می بایست توانایی لازم را برای شناسایی علائم اختلال های روانی در دانش آموزان و ارائه کمک های اولیه و ارجاع به مراکز تخصصی داشته باشد. در غیر اینصورت نشانه های اولیه اختلال مورد غفلت قرار گرفته و سلامت روانی دانش آموزان با تهدید جدی تر روبرو می شود. همچنین با توجه به احتمال بروز آسیب های روانی در میان خانواده های دانش آموزان و کارکنان مدرسه، آشنایی دانشجویان رشته مشاوره با علائم اختلال های روانی در بزرگسالان مفید است. درس آسیب شناسی روانی دانشجویان را در زمینه شناسایی بموقع نشانه های اختلال روانی در محیط مدرسه و اقدام مناسب توانمند می سازد.

نام درس: آسیب شناسی روانی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود: با مطالعه دیدگاه های نظری متفاوت در مورد علل بروز و روش های درمان آسیب های روانی، توانایی استفاده از آموخته های نظری را در محیط های آموزشی کسب می کند. ضمن آشنایی با ملاک های تشخیصی اختلالات روانی می تواند نشانه ها ی مورد نظر را در دانش آموزان، خانواده های آنان و معلمان در مدرسه بموقع شناسایی کرده و کمک های اولیه را در اختیار آنان قرار دهد. همچنین افراد مبتلا به اختلالات روانی را جهت استفاده از کمک های تخصصی به مراجع ذیربط ارجاع دهد.				نوع درس: نظری / عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی: <i>Ck&pck</i> کد ۱-۲ & ۳- & ۳-۴ & ۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
می تواند با استفاده از <i>DSM</i> فرضیه هایی را در مورد تشخیص اختلالات روانی در محیط مدرسه در نظر گرفته و مراجعین را به	توانایی کاربرد ملاک های تشخیصی <i>DSM</i> را برای شناسایی اختلالات روانی در محیط مدرسه کسب کرده است.	ضمن آشنایی با جدیدترین ویراست راهنمای تشخیصی و آماری اختلال های روانی (<i>DSM</i>)، توانایی	طبقه بندی و تشخیص آسیب های روانی	

استفاده از این منبع را کسب کرده است.		مراکز تخصصی مربوطه ارجاع می دهد.
دیدگاه های نظری در مورد علل بروز آسیب های روانی	با رویکردهای مختلف نسبت به علل آسیب های روانی آشنا شده است و نقطه نظرهای اصلی هر یک را درک کرده است.	نقاط ضعف و قوت هر یک از دیدگاه های نظری را در مورد علل بروز آسیب های روانی مورد تحلیل قرار می دهد.
ارزیابی افراد از نظر ابتلا به آسیب های روانی و ارائه کمک های اولیه	روش انجام معاینه وضعیت روانی و اجرای مصاحبه بالینی را به صورت نظری آموخته است.	براساس مشاهدات عینی و مصاحبه بالینی می تواند آسیب روانی احتمالی را تشخیص دهد.
روش های تحقیق در آسیب شناسی روانی	با روش های تحقیق مورد استفاده در آسیب شناسی روانی آشنا شده است.	ضمن مقایسه روش های تحقیق مختلف، موارد کاربرد هر یک را گزارش می کند.
روش های تحقیق در آسیب شناسی روانی	با روش های تحقیق مورد استفاده در آسیب شناسی روانی آشنا شده است.	می تواند یک طرح پژوهشی را پیشنهاد و اجرا نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: نابهنجاری

- تعریف نابهنجاری و آسیب روانی
- تاریخچه آسیب شناسی روانی
- رویکردهای نظری در آسیب شناسی روانی
- تاثیر اختلال های روانی بر فرد، خانواده و جامعه
- روش های تحقیق در آسیب شناسی روانی

تکالیف یادگیری:

- (۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی
  - (۲) مقایسه و ارزیابی رویکردهای مختلف در مورد علل و درمان اختلالات روانی
- تکالیف عملکردی: ندارد

فصل دوم: طبقه بندی، تشخیص، و درمان اختلال های روانی

- فرایند تشخیص بر اساس راهنمای تشخیصی و آماری اختلال های روانی (DSM)
- ارزیابی، معاینه و آزمون های روان شناختی
- درمان اختلال های روانی
- روان درمانی (روانکاوی، رفتار درمانی، شناخت درمانی، گروه درمانی، خانواده درمانی، زوج درمانی، هیپنوتیزم و .....)
- درمان های زیست شناختی (دارو درمانی، درمان با تشنج الکتریکی، سایر درمان های زیستی)

تکالیف یادگیری:

- ۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی
- ۲) مقایسه و ارزیابی روش های درمانی مختلف و دست یافتن به رویکرد تلفیقی برای درمان این اختلال ها

تکالیف عملکردی: ندارد

فصل سوم: اختلال های اضطرابی

۱. اختلال وحشت زدگی
۲. گذر هراسی
۳. هراس مشخص
۴. هراس اجتماعی
۵. اختلال وسواس فکری - عملی
۶. اختلال فشار روانی پس آسیبی
۷. اختلال فشار روانی حاد
۸. اختلال اضطراب فراگیر
۹. سبب شناسی و درمان اختلال های اضطرابی

تکالیف یادگیری:

- ۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی:

- ۱) مشاهده یک کیس مبتلا به یکی از اختلال های اضطرابی و گزارش نشانه های تشخیصی اختلال در آن شخص
- ۲) طراحی برنامه مداخله اولیه برای کمک به یک فرد مبتلا به یکی از اختلال های اضطرابی
- ۳) شناسایی مراکز روان درمانی و تهیه گزارش از برنامه های درمان اختلال های اضطرابی

فصل چهارم: اختلال های جسمانی شکل

۱. اختلال جسمانی کردن
۲. اختلال تبدیلی
۳. اختلال درد
۴. خودبیمار انگاری
۵. اختلال بد شکلی بدن
۶. سبب شناسی و درمان اختلال های جسمانی شکل

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی: ندارد

فصل پنجم: اختلال های جنسی و هویت جنسی

۱. کژکاری های جنسی

۲. نابهنجاری های جنسی

۳. اختلال هویت جنسی در کودکان و نوجوانان

۴. آسیب شناسی و درمان کژکاری های جنسی، نابهنجاری های جنسی و هویت جنسی

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی: ندارد

فصل ششم: اختلال های خلقی

۱. اختلال افسردگی

- اختلال افسردگی عمده

- اختلال افسرده خویی

- ملال پیش قاعدگی

۲. اختلال دوقطبی

- اختلال دوقطبی نوع یک

- اختلال دوقطبی نوع دو

- اختلال ادواری خویی

۳. سبب شناسی و درمان اختلال های خلقی

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی:

(۱) مشاهده یک کیس مبتلا به یکی از اختلال های خلقی و گزارش نشانه های تشخیصی اختلال در آن شخص

(۲) طراحی برنامه مداخله اولیه برای کمک به یک فرد مبتلا به یکی از اختلال های خلقی

(۳) شناسایی مراکز روان درمانی و تهیه گزارش از برنامه های درمان اختلال های خلقی

فصل هفتم: اسکیزوفرنیا و سایر اختلال های روان پریشی

۱. نوع پارانویایی

۲. نوع آشفته

۳. نوع کاتاتونیایی

۴. نوع نامتمایز

۵. نوع باقیمانده

۶. اختلال اسکیزوفرنی فرم

۷. اختلال اسکیزوافکتیو

۸. اختلال هذیانی

۹. اختلال روان پریشی کوتاه مدت

۱۰. اختلال روان پریشی

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی: ندارد

فصل هشتم: اختلال های شخصیت

۱. اختلال شخصیت پارانویایی

۲. اختلال شخصیت اسکیزوئید

۳. اختلال شخصیت اسکیزوتایپی

۴. اختلال شخصیت ضد اجتماعی

۵. اختلال شخصیت مرزی

۶. اختلال شخصیت نمایشی

۷. اختلال شخصیت خودشیفته

۸. اختلال شخصیت اجتنابی

۹. اختلال شخصیت وابسته

۱۰. اختلال شخصیت وسواسی- اجباری

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی: ندارد

فصل نهم: اختلال هایی که معمولاً نخستین بار دوره شیرخوارگی، کودکی یا نوجوانی تشخیص داده می شوند

۱. عقب ماندگی ذهنی

۲. اختلال های یادگیری

۳. اختلال مهارت های حرکتی

۴. اختلال های ارتباطی

۵. اختلال های فراگیر رشد

۶. اختلال های کاستی توجه و رفتار ایذایی*

۷. اختلال های تغذیه و خوردن در شیرخوارگی یا اوایل کودکی

۸. اختلال های تیک

۹. اختلال های دفع

۱۰. اختلال های کنترل تکانه

۱۱. سایر اختلال های دوران کودکی (اختلال اضطراب جدایی، اختلال سکوت پیشگی انتخابی، اختلالات دلبستگی واکنشی، اسکیزوفرنی با شروع در دوره کودکی)

۱۲. سایر مشکلات دوران کودکی که ممکن است مورد توجه بالینی باشند (مشکلات مربوط به روابط والد- فرزند، بدرفتاری بدنی یا جنسی با کودک و نوجوان، غفلت از کودک یا نوجوان، داغدیدگی)

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی:

(۱) مشاهده یک کیس مبتلا به یکی از اختلالات مطرح شده و گزارش نشانه های تشخیصی آن

(۲) طراحی برنامه مداخله اولیه برای کمک به آن کیس

(۳) شناسایی مراکز تخصصی معتبر و تهیه گزارش از برنامه های درمانی یکی از این مراکز

فصل دهم: دلیریوم، زوال عقل، اختلال های یاد زدایشی و سایر اختلال های شناختی

۱. دلیریوم

۲. زوال عقل

۳. اختلال های یاد زدایشی

۴. اختلال های شناختی

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی: ندارد

فصل یازدهم: اختلال های مرتبط با مواد

۱. اختلال های مرتبط با الکل

۲. اختلال های مرتبط با نیکوتین

۳. اختلال های مرتبط با سایر مواد روانگردان

۴. سبب شناسی و درمان اختلال های مرتبط با مواد

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی:

(۱) مشاهده یک کیس مبتلا به یکی از اختلال های مرتبط با مواد و گزارش نشانه های تشخیصی اختلال در آن شخص

(۲) طراحی برنامه مداخله اولیه برای کمک به یک فرد مبتلا به اعتیاد به مواد مخدر

(۳) شناسایی مراکز روان درمانی و ترک اعتیاد و تهیه گزارش از برنامه های درمان آن مرکز

فصل دوازدهم: اختلال های خوردن

۱. بی اشتهایی عصبی

۲. پرخوری عصبی

۳. سبب شناسی و درمان اختلال های خوردن

تکالیف یادگیری:

(۱) مطالعه منابع معرفی شده و شرکت در مباحث کلاسی

تکالیف عملکردی: ندارد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری همراه با مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. کار گروهی دانشجویان فرصت های یادگیری غیر مستقیم و غیر رسمی را فراهم می آورد. فعالیت های عملکردی بکارگیری آموخته های نظری را در موقعیت های واقعی آموزشی ممکن می سازد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱. هالجین، ریچارد پی.، کراس ویتبورن، سوزان. (۱۳۹۰) آسیب شناسی روانی، دیدگاه های بالینی در باره اختلال های روانی (جلد اول و دوم) ترجمه یحیی سید محمدی. تهران: نشر روان
۲. سادوک، بنجامین جیمز. و الکوت سادوک، ویرجینیا. (۱۳۸۷) خلاصه روانپزشکی (جلد اول و دوم و سوم) ترجمه دکتر رفیعی و دکتر رضایی. تهران: انتشارات ارجمند
۳. سلیگمن، مارتین.، روزنهان، دیوید. و والکر، الین. (۱۳۸۷) آسیب شناسی روانی (جلد اول و دوم) ترجمه دکتر رضا رستمی و همکاران. تهران: انتشارات ارجمند
۴. شرودر، کارولین اس. و گوردون، بتی آن. (۱۳۹۰) سنجش و درمان مشکلات دوران کودکی، راهنمای روان شناسان بالینی و روانپزشکان ترجمه مهرداد فیروزبخت. تهران: نشر دانژه

منابع فرعی:

۱. انجمن روانپزشکی آمریکا (۱۳۸۶) متن تجدید نظر شده راهنمای تشخیصی و آماری اختلال های روانی. ترجمه دکتر محمد رضا نیکخو و هامایاک آوادیس یانس. تهران: انتشارات سخن
۲. شاملو، سعید. (۱۳۸۸). آسیب شناسی روانی. تهران: انتشارات رشد
- گروه مولفان (۱۳۹۲) آسیب شناسی روانی بر اساس DSM-۵ (جلد اول و دوم) ترجمه مهدی گنجی. تهران: نشر ساوالان
۳. دادستان، پریخ. (۱۳۸۹) روان شناسی مرضی تحولی از کودکی تا بزرگسالی (جلد اول و دوم). تهران: انتشارات سمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون (باز پاسخ، کوتاه پاسخ، چند گزینه ای و ترکیبی) از مباحث نظری ترم ۱۴ نمره

ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۳ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «اصول و مبانی آموزش و پرورش»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان هر روز با تصمیم گیری های پیچیده ای که آینده فراگیران را تحت تأثیر قرار می دهد، روبرو هستند. آنها برای اتخاذ تصمیمات صحیح، باید از راه های مختلف یادگیری، تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری، و نیز اصول و مبانی این تصمیمات آگاه بوده و نسبت به ایجاد فرصت های یادگیری قابل دفاع احساس تعهد کنند. این امر نیازمند آگاهی معلمان نسبت به ماهیت اصول و چگونگی وضع اصول و نحوه بکارگیری، تأثیرات آن در سطح کلاس درس و مدرسه است.

نام درس: اصول و مبانی آموزش و پرورش				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت مبانی و اصول آموزش و پرورش، میزان تأثیر پذیری برنامه های درسی و موقعیت های تربیتی - آموزشی از مبانی و اصول بررسی نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱- ۱&۲-۱ & ۲-۲ ۲-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را در ساحت های تربیت تحلیل و شواهدی از ارتباط میان ابعاد مختلف مبانی و اهداف را گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را به تفکیک ساحت های تربیت گزارش نموده است.	رابطه میان مبانی و اصول و چگونگی تأثیر پذیری اهداف از مبانی و اصول را بدون پرداختن به ساحت های تربیت گزارش نموده است.	مبانی و اصول	
موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش بررسی نموده است اما	تحلیل فرستهای	

تربیتی / آموزشی	تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت های تربیتی / آموزشی نیست.	پرورش بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.	است و تحلیل نشان دهنده تأثیر و تأثر این این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.
کاربرد اصول	در تحلیل تصمیمات آموزشی / تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه نمونه ارتباط این تصمیمات با اصول را گزارش نموده اما میزان تأثیر پذیری عملکرد دانش آموزان تحت تأثیر این اصول را گزارش نکرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی / تربیتی در سطح کلاس درس میزان تأثیر پذیری تصمیمات از اصول را با ذکر شواهدی از عملکرد دانش آموزان گزارش کرده است.	در تحلیل تصمیمات آموزشی / تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه توانسته است میزان یکپارچگی تصمیمات را به جهت تأثیر پذیری از اصول با ذکر شواهدی از عملکرد دانش آموزان گزارش کند.
موقعیت - های تربیتی / آموزشی	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش دوره ابتدایی بررسی نموده است اما تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در طراحی فرصت های تربیتی / آموزشی نیست.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده درک عمیق نسبت به نقش این اصول در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی است.	موقعیت تربیتی / آموزشی را با توجه به ماهیت اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی بررسی نموده است و تحلیل نشان دهنده تأثیر و تأثر این این اصول بر یکدیگر و نقش آن در سازمان دادن فرصت های تربیتی / آموزشی و آثار آن است.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- اهمیت و ضرورت موضوع
- تعریف آموزش و پرورش و رابطه و فرق آنها
- ماهیت علوم تربیتی
- علوم تربیتی و تقسیمات آن
- ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش در دوران کودکی و نوجوانی

فصل دوم: مبانی آموزش و پرورش

- مبانی فلسفی آموزش و پرورش

- مبانی زیست شناختی آموزش و پرورش
- مبانی روان شناختی آموزش و پرورش
- مبانی جامعه شناختی آموزش و پرورش
- مبانی اقتصادی آموزش و پرورش
- مبانی آموزش و پرورش در ایران و جهان

تکلیف یادگیری:

یکی از شاخه های علوم تربیتی را انتخاب و با مطالعه منابع علمی / مقالات رابطه این حوزه با مبانی تربیت را تبیین کند.
مبانی آموزش و پرورش را در یکی از کشور های جهان مطالعه و گزارش آن را به کلاس ارائه نماید.
اهداف را به جهت تأثیر پذیری آن از مبانی آموزش و پرورش مورد بررسی و گزارش آن را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه دهد.

فصل سوم: تعریف اصل و بررسی منابع آن

- فرق اصل و فرع
- فرق اصل با هدف و روش
- ماهیت اصل (کشف کردنی است نه وضع کردنی)
- منابع کشف اصول آموزش و پرورش
- ارتباط مبانی با اصول
- کارکردهای اصول آموزش و پرورش

تکلیف یادگیری:

ماهیت اصول حاکم بر برنامه های درسی را به جهت ویژگی اصول مورد بررسی قرار دهد و نتایج آن را با استفاده از مستندات ارائه شده در منابع علمی ارائه کند.

فصل چهارم: هدف های آموزش و پرورش

- ۷- نقش اهداف در آموزش و پرورش
- ۸- اهداف دوره های تحصیلی در ساحت های تربیت
  - تربیت دینی، اعتقادی، اخلاقی
  - تربیت زیستی بدنی
  - تربیت اجتماعی سیاسی
  - تربیت زیبایی شناسی هنری
  - تربیت علمی فناورانه
  - تربیت اقتصادی حرفه ای
- ۳- چارچوب برنامه درسی دوره های تحصیلی
- ۴- ارتباط اهداف دوره ابتدایی با اهداف دوره متوسطه

فصل پنجم: اصول آموزش و پرورش دوره ابتدائی

- ۱- در نظر گرفتن واقعیت دوره کودکی و رشد
- ۲- اصل فعالیت
- ۳- اصل اجتماعی کردن
- ۴- اصل خلاقیت

۵- اصل تفرد یا شخصیت

۶- اصل سندیت

۷- اصل کمال

تکلیف یادگیری

یک فرصت تربیتی- آموزشی را (فیلم/ گزارش) به جهت تبعیت و تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یک مورد آموزشی/ تربیتی را با در نظر گرفتن اصول حاکم بر آموزش و پرورش ابتدایی تحلیل و پیشنهاداتی را در راستای اصول ارائه کند.

برنامه های درسی دوره ابتدایی را به جهت تبعیت از تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره ابتدایی مورد نقد و بررسی قرار دهد.

فصل ششم: اصول آموزش و پرورش دوره متوسطه

۱- در نظر گرفتن واقعیت دوره کودکی ورشد

۲- اصل فعالیت

۳- اصل اجتماعی کردن

۴- اصل خلاقیت

۵- اصل تفرد یا شخصیت

۶- اصل سندیت

۷- اصل کمال

تکلیف یادگیری

یک فرصت تربیتی- آموزشی را (فیلم/ گزارش) به جهت تبعیت و تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش مورد نقد و بررسی قرار دهد.

یک مورد آموزشی/ تربیتی را با در نظر گرفتن اصول حاکم بر آموزش و پرورش متوسطه تحلیل و پیشنهاداتی را در راستای اصول ارائه کند.

برنامه های درسی دوره متوسطه را به جهت تبعیت از تأثیر پذیری از اصول آموزش و پرورش دوره متوسطه مورد نقد و بررسی قرار دهد.

فصل هفتم: ارتباط اصول با روش های آموزش و پرورش

۱- اصول روش های تدریس

۲- روش های قدیم

۳- روش های شهودی

۴- روش های فعال

تکلیف عملکردی:

یک موقعیت تربیتی/ آموزشی را به جهت رابطه میان اهداف، اصول و روش ها مورد نقد و بررسی قرار دهد.
یکی تصمیم تربیتی اتخاذ شده از سوی خود را تحلیل و پشتوانه های آن را بر اساس اصول آموزش و پرورش مشخص نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم برای تبیین مبانی و اصول تربیت و راهبرد های غیر مستقیم در قالب شیوه های مطالعه فردی و راهبرد های شناختی برای تحلیل اهداف و فرصت های تربیتی/آموزشی است.

۴. منابع آموزشی

۱۰. تعلیم و تربیت و مراحل آن. غلامحسین شکوهی، چاپ ۲۱، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵.
۱۱. مراحل تربیت. موریس دبس، ترجمه علی محمد کاردان، چاپ ۱۱، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲.
۱۲. مربیان بزرگ. ژان شاتو، ترجمه غلامحسین شکوهی، چاپ پنجم، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۴.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی کردن فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجومعلم را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش‌های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجومعلم در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجومعلم با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: اصول و روش‌های تدریس				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجومعلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

<u>شایستگی اساسی:</u> <u>PK کد ۲-۲ & ۳-۲</u> <u>PCK کد ۳-۳ & ۴-۳</u>	- فهم اصول و روش‌های تدریس	توانسته است به بیان تعاریفی از تدریس و اصول و روش‌های آن اقدام کند.	به تبیین تدریس مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	به شناسایی اصول و روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام می‌کند و تبیینی مدلل از بکارگیری هر یک از اصول و روش‌های تدریس توسط معلم در موقعیت خاص ارائه می‌نماید.
	ایفای نقش معلمی در تدریس مدرسه‌ای	توانسته است به شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.	به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه می‌دهد و به آن عمل می‌کند که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است ولی در منابع این حوزه موجود است.	توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه-ای کند.
	انجام تکالیف	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.	پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد. تکلیف ۱: هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.
دوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها	ارائه نمونه‌هایی از تدریس معلمان به صورت فیلم و بحث و بررسی درباره تجربیات دانشجومعلمان به گونه‌ای که نشان داده شود اصول و روش‌های متعددی در تدریس مطرح است.
سوم	تشریح چپستی تدریس	مفهوم شناسی و شرح گستره موضوعی تدریس (به عنوان یک علم)، تشریح اصول و انواع روش‌های تدریس و معرفی وضعیت ایران از حیث تدریس (با استناد تجربه‌های گزارش شده دانشجومعلمان) و تشریح وضعیت تدریس در چند کشور جهان.

چهارم	تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه‌ای	تبیین نقش‌های تدریسی معلمان و ضرورت‌های آن بر اساس واقعیات عمل مدرسه‌ای و با تشریح وضعیت ایران. عملی: در این ارتباط، نمایش یک فیلم تدریسی ضرورت دارد. تکلیف ۲: چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟
پنجم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت اول	تشریح مراحل تدریس به عنوان عمل واقعی معلم در کلاس درس مشتمل بر مخاطب‌شناسی و منطق‌یابی برای یک مبحث علمی، تعیین اهداف درس، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری. عملی: نقد و بررسی منطق مراحل ذکر شده.
ششم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت دوم	انتخاب روش تدریس محتوا و ارائه فرصت‌های یادگیری، تصمیم‌گیری در باره زمان درس، تنظیم مکان (فضا و روابط) درس و چگونگی ارزشیابی یادگیری مخاطبان. عملی: نقد و بررسی مراحل ذکر شده.
هفتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه	اجزای طرح درس سالیانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس سالیانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تدوین طرح درس سالیانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۳: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
هشتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه	اجزای طرح درس روزانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس روزانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تولید طرح درس روزانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۴: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
نهم	مدیریت کلاس درس	الگوها و روش‌های کلاس‌داری، فرهنگ کلاس درس، مقررات کلاس درس، جو کلاس درس و رفتار در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به بررسی روش‌های مدیریت کلاس‌هایی می‌پردازند که به طور فرضی یا واقعی توسط مدرس معرفی شده است.
دهم	روش‌های تدریس	انواع روش‌های تدریس و طبقه‌بندی آنها به دو طبقه: روش‌های تدریس معلم‌محور و روش‌های تدریس شاگردمحور و معرفی مشروح هر یک برای بکارگیری. تکلیف ۵: طبقه‌بندی‌های دیگر به چه شکلی روش‌های تدریس را طبقه‌بندی کرده‌اند؟
یازدهم	روش‌های تدریس معلم‌محور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس معلم‌محور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
دوازدهم	روش‌های تدریس شاگردمحور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس شاگردمحور در کلاس درس.

عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.		
روش‌های توضیح دادن، قابلیت روش‌های توضیح در ارتباط با موضوعات درسی، اثربخش ساختن توضیحات در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر توضیح در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	توضیح دادن در کلاس درس	سیزدهم
انواع پرسش‌ها و چگونگی بهره‌گیری از آن در هر یک از روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پرسش کردن در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	پرسش کردن معلم در کلاس	چهاردهم
انواع پرسش‌های شاگردان، انگیزه‌های پرسش کردن شاگردان، چگونگی مواجهه با پرسش‌های شاگردان در هر یک از انواع روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پاسخگویی به پرسش‌ها در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان	پانزدهم
روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس، اهداف سنجش در کلاس درس، روش‌های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر سنجش یادگیری در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.	سنجش یادگیری شاگردان	شانزدهم

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزگار — دانشجو انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز بپردازد و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می‌گیرد. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزگار یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ در صد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- شعبانی، حسن. (۱۳۹۲): مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس. تهران: سمت
- مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۶): بازاندیشی فرایند یاددهی - یادگیری و تربیت معلم. تهران: مدرسه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود. ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۵ درصد امتیاز

سرفصل درس «خدمات مشورتی در مدرسه»

متعاقبا اعلام می‌شود.

سرفصل درس «برنامه‌ریزی و مدیریت فعالیت‌های دانش آموزی و گروهی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی، شیوه‌های طراحی و پدیدایی فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی و جمعی، اهمیت و ضرورت و روش کار با گروه‌ها را در مدرسه بر عهده دارد. این درس و محتوای آن به مربی پرورشی کمک می‌کند تا بتواند فعالیت‌های گروهی را با توجه به پدیده‌های روانی و رفتاری افراد در موقعیت‌های گوناگون، در مدرسه طراحی نماید. فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی به عنوان یک درس نسبتاً جدید، دارای نقش مهمی در شناخت بهتر دانشجو-معلمان مشاوره با گرایش پرورشی از ساختار گروهها، نحوه شکل‌گیری گروهها و شیوه‌های طراحی فعالیت‌ها و مشارکت‌های گروهی دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی و پرورشی دارد. شناخت اهمیت و ضرورت گروه و کار با گروهها و همچنین درگیر نمودن دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی و مشارکت‌های دانش‌آموزی و در نهایت تقویت روحیه جمعی و اجتماعی و کمک در رشد و پیشرفت همه جانبه دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی و پرورشی، از اهداف و دلایل ارائه این درس می‌باشند. برای نیل به اهداف یاد شده، دانشجویان باید بتوانند محتوای این درس را تحلیل نمایند. دانشجویان مربی پرورشی باید بتوانند این درس را با نیازهای دانش‌آموزان یا مراجعان در حین آموزش و پرورش و یا ارائه خدمات راهنمایی و پرورشی تطبیق بدهند و فرصت‌های یادگیری مؤثر و ارتقاء فعالیت‌های گروهی و اجتماعی دانش‌آموزان را با بهره‌گیری از ظرفیت‌های روانی-شخصیتی یادگیرندگان یا مراجعان، در محیط‌های واقعی زندگی یا آموزشی-پرورشی طراحی نمایند.

مشخصات درس	نام درس: مدیریت فعالیت‌های دانش آموزی و گروهی

اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری-عملی
ماهیت فعالیت ها و مشارکت های گروهی، اهمیت و ضرورت طراحی فعالیت ها و مشارکت های گروهی و نحوه انجام بازیهای گروهی در مدرسه را درک کنند.				تعداد واحد: ۱+۱
به نحوه ساخت و پدیدایی فعالیت ها و مشارکت های گروهی و ماهیت زندگی اجتماعی انسان در طول رشد و ارتباط آن با مباحث اساسی در حوزه آموزش و پرورش و تحول و شکل گیری رفتار و شخصیت جمعی پی ببرند و ارتباط آن را با نیازهای فعلی یادگیرندگان یا مراجعان در موقعیت های واقعی زندگی یا آموزشی و اجتماعی محل خدمت خود گزارش نمایند.				زمان درس: ۴۸ ساعت
موضوع های اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی از جمله مفاهیم اساسی، رویکردهای گوناگون، مبانی روانشناختی فعالیت های گروهی، رابطه فعالیتها و مشارکت های گروهی با استعدادهای دانش آموزان، بازیهای گروهی و غیره را بهتر درک نمایند و با برقرای ارتباط مناسب بین این موضوعات و نیازهای یادگیرندگان، به ارائه بهتر خدمات راهنمایی، پرورشی و مشاورتی به دانش آموزان یا مراجعان در موقعیت های واقعی آموزشی-پرورشی و زندگی محل سکونت و خدمت خود بپردازند.				شایستگی اساسی: <i>Ck&pck</i> کد ۱-۲ و ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی و فرایندهای روانی و تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	در مورد مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی و فرایند های روانی، تفاوت و تشابه مباحث را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	در مورد مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی در فرایندهای روانی در طول رشد صرفا اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی	
مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد افراد، این اثرات را ارزیابی و یافته ها و دست آوردهای خود	مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد افراد، داده و یافته های ناشی از	در مورد مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی صرفا اطلاعات و دانش موجود را جمع آوری و بدون مقایسه و	مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی	

تحلیل، آن را گزارش نماید	آن را به صورت منسجم گزارش نماید.	را به صورت مکتوب گزارش نماید.
فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد استعداد ها	در مورد رابطه فعالیت ها و مشارکت های گروهی با رشد استعداد ها، مطالعات خود را تحلیل، و اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد استعداد های افراد را در غالب یک یافته به صورت منسجم گزارش نماید.	رابطه فعالیت ها و مشارکت های گروهی با رشد استعداد ها را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی گروه بر روی رشد استعداد های افراد یافته های خود را ارزیابی و در غالب یک دست آورد به صورت مکتوب گزارش نماید.
طراحی و انجام بازیهای گروهی	در مورد طراحی و انجام بازیهای گروهی صرفا اطلاعات و دانش موجود را جمع آوری و بدون مقایسه و تحلیل، آن را گزارش نماید	طراحی و انجام بازیهای گروهی را مورد مطالعه قرار دهند و با تحلیل اثرات روانشناختی بازیها بر روی رشد افراد، این اثرات را ارزیابی و یافته ها و دست آوردهای خود را به صورت مکتوب گزارش نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مفاهیم اساسی فعالیت ها و مشارکت های گروهی

- تعریف فعالیت و مشارکت
- تعریف گروه و اجتماع
- تاریخچه گروه و فعالیت های گروهی
- تاریخچه مشارکت و مشارکت های دانش آموزی

- اهمیت و ضرورت فعالیت های گروهی و مشارکت های دانش آموزی
- اهداف فعالیت های گروهی و مشارکت های دانش آموزی
- رویکردهای گوناگون به فعالیت های گروهی و مشارکت های دانش آموزی

فعالیت یادگیری:

- ۳) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- ۴) مطالعه منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی

فعالیت عملکردی:

- ۲) تهیه جدول مقایسه دیدگاهها و رویکردهای فعالیت های گروهی

فصل دوم: مبانی روانشناختی فعالیت ها و مشارکت های گروهی

- ویژگی های روانشناختی کودک و نوجوان در زمینه مشارکت جویی
- نقش مشارکت در اداره گروه های انسانی
- اثرات روانشناختی فعالیت های گروهی در مقابل فعالیت های فردی
- یادگیری بین فردی و رشد روانی
- اهمیت روابط بین فردی
- گروه به عنوان یک نمونه اجتماعی و تبادل پویا
- منبع قدرت گروه

فعالیت یادگیری

- ۴) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- ۵) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی
- ۶) افراد کلاس به گروههای ۲ تا ۴ نفره تقسیم شوند و در مورد موضوع خاصی با یکدیگر صحبت کنند و نحوه تعاملات گروهی و اثرات روانشناختی آن را تمرین کنند.

فعالیت عملکردی: با نظر استاد درس می تواند انجام شود.

فصل سوم: فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد استعدادهای دانش آموزان

- فعالیت ها و مشارکت های گروهی و مسئولیت پذیری

- فعالیت ها و مشارکت های گروهی و تقویت روحیه تعاون و همکاری
- فعالیت های گروهی و دوری از فردگرایی و استبداد
- تاثیر فعالیت ها و مشارکت های گروهی در رشد اجتماعی و ارتباطی
- تاثیر فعالیت ها و مشارکت های گروهی در استفاده از نیروهای شناختی، هیجانی و حرکتی
- فعالیت ها و مشارکت های گروهی و رشد خلاقیت

فعالیت یادگیری

- ۴) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- ۵) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی
- ۶) دانشجویان نحوه مشارکت و فعالیت گروهی را در کلاس درس با یکدیگر و با تشکیل گروه های ۲ تا ۴ نفره تمرین کنند.

فعالیت عملکردی

- ۳) دانشجویان انواع گروه هایی که ممکن است در مدرسه تشکیل شوند را با مطالعه و مشاهده حضوری در مدرسه شناسایی و ماهیت، ویژگی های و نحوه طراحی فعالیت های مخصوص آنها را در کلاس ارائه کنند.

فصل چهارم: مشارکت دانش آموزان در فعالیت های جمعی مدرسه

- معیارهای مشارکت در فعالیت های گروهی
- مشارکت در امور مدرسه با توجه به شرایط سنی
- روش های جلب مشارکت در فعالیت های آموزشی و پرورشی مدرسه
- روش های جلب و هدایت مشارکت دانش آموزان در اداره بهتر جامعه محلی
- نقش و کارکرد گروه های علمی و هنری در تربیت دانش آموزان
- شورای دانش آموزی و ارتقای فعالیت های آموزشی و پرورشی
- مشارکت در برگزاری مناسب اردوها و بازدیدهای علمی، تفریحی و ...
- آماده سازی دانش آموزان برای مشارکت در زندگی جمعی

فعالیت یادگیری

- ۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

(۴) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی

فعالیت عملکردی

- (۱) دانشجویان انواع گروه هایی که ممکن است در جامعه تشکیل شوند را با مطالعه و مشاهده حضوری شناسایی و ماهیت، ویژگی های و نحوه طراحی فعالیت های مخصوص آنها را در کلاس ارائه کنند.
- (۲) دانشجویان راههای جلب مشارکت گروهی و درگیر نمودن دانش آموزان در فعالیت های گروهی را بررسی و در کلاس ارائه نمایند

فصل پنجم: بازیهای گروهی

- تعریف بازی و بازیهای گروهی
- تاریخچه بازی و بازیهای گروهی
- نظریه های بازی و بازیهای گروهی
- تاثیرات روانشناختی بازیهای گروهی در کودکان و نوجوانان
- انواع بازیهای گروهی
- شیوه های اجرای بازیهای گروهی

فعالیت یادگیری

- (۹) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- (۱۰) مطالعه متون و منابع معرفی شده در زمینه فعالیت ها و مشارکت های گروهی

فعالیت عملکردی

- (۱) دانشجویان انواع بازیهای گروهی مخصوص کلاس و یا مخصوص محیط های باز یا حیاط مدرسه را شناسایی و در موقعیت و مکان ممکن تمرین کنند.

(۱۱) راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق تر، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های واقعی آموزشی و پرورشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های گوناگون زندگی واقعی فرد می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

(۱۲) منبع اصلی باید تالیف شود.

منابع فرعی:

(۱۳) شعاری نژاد، علی اکبر. (۱۳۸۸). نقش فعالیت های فوق برنامه در تربیت نوجوانان. تهران: انتشارات اطلاعات

(۱۴) زاهدی، مرتضی. (۱۳۸۰). فلسفه تربیت و فعالیت های تربیتی. تهران: انتشارات آوای نور

(۱۵) میرزایی، الهه. (۱۳۹۲). بازی ها و تمرین ها: راهنمایی برای مدرسین و تسهیلگران کارگاهها و برنامه های گروهی مشارکت محور. تهران: انتشارات اطلاعات

(۱۶) قمی فر، محمد. (۱۳۷۹). برنامه ریزی تربیتی اجتماعی. تهران: انتشارات عابد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون (باز پاسخ، کوتاه پاسخ، بسته پاسخ، چند گزینه ای و یا ترکیبی) مباحث نظری پایان ترم به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است. در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است. موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند، سازماندهی شده، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران	مشخصات درس
	نوع درس: نظری
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲ واحد
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند.	زمان درس: ۳۲ ساعت
موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.	شایستگی اساسی:

				۱-۱ & ۱-۲ Ck Gk & ۳-۱ Pck& ۴-۱
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) کند.	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین(دلیل آوری) و مقایسه کند.	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چپستی چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی را صرفا شناسایی می کند.	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی، چرایی و چگونگی فلسفی تربیت رسمی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان
- بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران**

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی

- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه
- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخش‌های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه‌های آن از منظر چرخش‌های اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخش‌های اساسی
- نقد و بررسی برنامه‌های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنما

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامد‌های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای و نقش تربیتی معلم»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاد می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت وثیقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متربیان خواهد شد و از سوی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متربیان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید. موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید. در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها پیامدها	
تعمیم (دلیل آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی می‌کند	در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود دلایل قانع‌کننده‌ای ارائه نمی‌دهد.	شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	
دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) بیان می‌کند و پیشنهادها را	برای ضعف‌ها و قوت‌های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) استدلال‌های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش‌های	در مقایسه عناصر و مؤلفه‌های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) با ارزش‌ها و اصول اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف‌ها و قوت‌های موجود را	نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	

در آن شناسایی و فهرست می‌نماید.	اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.
با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش‌های اخلاقی شش‌های اخلاق حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می‌نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن‌ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش‌های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می‌نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) یکی از اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) موجود در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلائل قابل قبولی ارائه می‌دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چیستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی)
- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.

- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصداق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه و.....
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصداق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.
حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.
فرامرزی قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.
دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲، ص ۶-۱۰.
هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰)، اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

پودمان کارآموزی (سرفصل درس «آموزش پژوهی در عرصه عمل» / سرفصل درس «کارآموزی»)

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه کارآموزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته‌های نظری با محیط‌های واقعی آموزشی-تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه‌های پیشین برای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای و دستیابی به کنش عملی را در کلاس درس فراهم می‌کند. این برنامه مبتنی بر روش

های مختلف توسعه حرفه‌ای^۱ است. کارآموزان برای کسب توانایی های حرفه‌ای نیازمند کسب تجربیات دست اول در زیست بوم کلاس درس و اتخاذ تصمیمات اثر گذار که زمینه ساز عمل مستقل حرفه‌ای معتبر است، می‌باشد. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادان، و معلم راهنما در این درس و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل‌های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببینند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارآموزی به منظور دستیابی مهارت آموز به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارآموزی مهارت آموز فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه‌ای را کسب می نماید. این برنامه از انعطاف لازم برای تطبیق با ویژگی ها منحصر بفرد مهارت آموزان و نیز شرایط واقعی که عمل حرفه ای در آن به تجربه گذاشته می شو، برخوردار است. اصلی ترین نقش در تدوین، اجرای و ارزیابی برنامه توسعه حرفه ای بر عهده مهارت آموز است و استاد راهنما/ معلم راهنما^۲ وظیفه هدایت داوطلب جهت کسب آگاهی نسبت به توانایی ها و محدودیت ها و نیز تسهیل شرایط برای دستیابی به موفقیت را بر عهده دارد.

نام درس: کارآموزی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع پودمان: کارآموزی
با آگاهی از چابستی و چگونگی پژوهش حرفه‌ای، تجربیات شخصی خود در موقعیت های واقعی را مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و نتایج آن را برای تدوین، و ارزیابی برنامه توسعه حرفه‌ای مورد استفاده قرار دهد.				تعداد واحد: ۲+۲
برنامه توسعه حرفه‌ای خود را طراحی، و تدوین نموده و نتایج اجرای آن را ارزیابی و گزارش نماید.				زمان درس: ۲۵۶+۹۶ ساعت
				شایستگی اساسی:
				pck کد ۳-۱ و ۳-۲
				۳-۴ و ۳-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
با تأمل مجدد بر تجربیات خود در موقعیت های واقعی، درک خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های درگیر در فرآیند عمل حرفه‌ای تأمل می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.	تأمل بر تجربه	
توانسته است نیاز های حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم	توانسته است نیاز های حرفه‌ای خود را در قالب یک برنامه ارائه نموده، و نتایج ارزیابی آن نشان دهنده چگونگی دستیابی یا عدم	توانسته است نیاز های حرفه‌ای خود را شناسایی نماید و آن را در قالب یک برنامه ارائه نماید، اما ارزیابی آن نشان دهنده دستیابی به اهداف پیش بینی شده نیست.	برنامه توسعه حرفه‌ای	

^۱ مطالعه خود خوان سرفصل درس توسعه حرفه‌ای بر عهده مهارت آموزان است و بر اساس برنامه پیش بینی شده از سوی استاد مشاور قبل از ورود به عرصه عمل به منظور کسب آمادگی های لازم برای ورود به عرصه عمل صورت می گیرد.

^۲ معلم راهنمایی که مسئولیت هدایت دانشجو را در سطح مدرسه بر عهده دارد باید از توانایی های حرفه ای و علمی بر اساس انتظارات برنامه درسی برخوردار باشد و بتواند مسئولیت هدایت دانشجو را بر عهده بگیرد. این گروه از معلمان راهنما به عنوان معلمان همکار دانشگاه معرفی خواهند شد و از امتیازات... برخوردار می شوند.

دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه دلایل و شواهد کافی است.	دستیابی به اهداف پیش بینی شده به همراه راهبرد هایی برای توسعه یادگیری های حرفه ای است.			
توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.	توانسته است داده های جمع آوری شده از عملکرد خود در موقعیت واقعی را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.	تحلیل و تفسیر	

۴. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فرصت های یادگیری پیش بینی شده در این درس ناظر به تدوین برنامه توسعه حرفه ای است که شامل:

الف) نیاز سنجی و مضمون یابی برنامه توسعه حرفه ای: برای شناسایی نیاز ها در شروع دوره (در پایان دوره آموزش های نظری) یک بر اساس آموزش های نظری و جهت ارزیابی آمادگی های دانشجو برای ورود به عرصه عمل یک نمونه تدریس در قالب تدریس خرد ضبط و با مشارکت دانشجو و استا راهنما، معلم راهنما (گروه های آموزشی استان / منطقه) مورد نقد و ارزیابی قرار می گیرد: تحلیل عملکرد دانشجو از منظر نزدیکی / فاصله با اهداف / استاندارد های حرفه ای دانشگاه برای لحاظ نمودن در برنامه توسعه حرفه ای / برنامه یادگیری حرفه ای، پاسخ به نیاز های دانش آموزان در سطح مدرسه، و نیز از منظر یافته های علمی و پژوهشی مورد بحث و بررسی قرار می گیرد. حاصل این نشست تعیین نیاز ها و اهداف برنامه توسعه حرفه ای است. دانشجو بر مبنای چارچوب^۱ توافق شده (برنامه توسعه حرفه ای / برنامه یادگیری حرفه ای) نسبت به تدوین طرح کلی برنامه توسعه حرفه ای اقدام خواهد نمود. کلیات برنامه در نشست حضوری (توصیه می شود در قالب گروه های درس پژوهی برنامه مورد نقد و بررسی قرار گیرد) مورد تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن به جهت تناسب با نیاز ها، تأثیر بر یادگیری دانش آموزان / پاسخگویی به نیاز های دانش آموزان و یافته های علمی پژوهشی (موضوعات تخصصی و دانش حرفه) مورد بررسی و نسبت به نهایی شدن کلیات برنامه تصمیم گیری خواهد شد.

ب) طراحی و تدوین برنامه توسعه حرفه ای: با توجه به موضوعات درسی که دانشجو مسئولیت تدریس آن را در مدرسه بر عهده دارد کار طراحی واحد های یادگیری آغاز و پس از تأیید آن توسط استاد راهنما / معلم راهنما (در گروه های درس پژوهی) نسبت به تولید آن اقدام خواهد شد. از آنجایی که تولید واحد های یادگیری نیاز مند صرف زمان می باشد توصیه می شود این فرایند پس از اتمام دوره آموزش های نظری آغاز و تا قبل از شروع سال تحصیلی واحد های یادگیری تولید شده آماده اجرا باشد.

ج) اجرا و پایش: در مرحله اجرای واحد های یادگیری، مسئولیت نظارت و بازخورد دادن بر عهده استاد / معلم راهنما (گروه های آموزشی) خواهد بود. دانشجو مسئولیت ثبت، تحلیل و تفسیر تجربیات و مستند سازی آن را برای بازنگری در برنامه توسعه حرفه ای برعهده دارد و مهمترین مستندات اطلاعاتی است که انعکاس دهنده تأثیر اجرای واحد های یادگیری بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان / موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. این مستندات شامل: نمونه کار برگ ها، تکالیف یادگیری / عملکردی حاصل از اجرای برنامه .... است.

^۱ - این چارچوب بر حسب نیاز ها یا تعامل میان استاد و دانشجو می تواند مورد بازنگری قرار گیرد اما مبنای ارزیابی عملکرد دانشجو چارچوب مورد توافق در برنامه توسعه حرفه ای است.

د) ارزیابی: ارزیابی در طول فرایند اجرای برنامه توسعه حرفه ای و در پایان آن مد نظر می باشد. گزارش خودکاوای روایتی تهیه شده از سوی دانشجو، گزارش ارزیابی استاد/ معلم راهنما (گروه های آموزشی) و نسخه بازنگری شده برنامه توسعه حرفه / یادگیری حرفه ای مجموعه مستنداتی است که دفاع پایانی بر اساس آن انجام می شود.

تجربیات حاصل از فرآیند یادگیری حرفه ای در قالب اقدام پژوهی / درس پژوهی به کمک روایت های یا ژورنال های تاملی ثبت و ضبط شده و مبنای تدوین گزارش خودکاوای روایتی مهارت آموز در پایان دوره خواهد بود. در پایان یافته های حاصل از گزارش خود کاوای روایتی در قالب یک مقاله تدوین در این مقاله از داده های دست اول و بویژه از نوع روایی استفاده می شود و مهم ترین سهم را در ارزیابی از دوره یک ساله بر عهده دارد.

چارچوب برنامه توسعه حرفه ای

منطق برنامه (با توجه به نیاز های حرفه ای شناسایی شده، دانش ها و مهارت های مورد نیاز و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان)

اهداف:

توانایی شناخت و ارزیابی ظرفیت های حرفه ای برای برنامه ریزی و توسعه قابلیت ها در طول حیات حرفه ای (هدف های خاص توسط دانشجو تدوین می شود)

ملاک ها و سطوح موفقیت

فعالیت ها/ روش / منابع / زمان

شواهد و مستندات

فرآیند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهش در عرصه عمل، برگزاری نشست های فردی / گروهی در سطح مدرسه با حضور معلم راهنما یا در دانشگاه با حضور استاد راهنما برای تحلیل و ارزیابی فرآیند یادگیری حرفه ای و هدایت آن صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: .....

منبع فرعی: مقالات و پژوهش های منتشر شده در فصلنامه ها و نشریات علمی و تخصصی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: در ارزشیابی فرآیند از خود ارزیابی مهارت آموز به عنوان راهبرد اصلی ارزشیابی استفاده می شود. این ارزشیابی باید مستند به شواهد برگرفته از عملکرد فرد در موقعیت های واقعی و یافته های علمی و پژوهشی باشد. ارزشیابی پایانی با حضور معلم راهنما، استادان راهنما در دو شکل قابل اجرا است: الف) حضور استادان راهنما و معلم راهنما در کلاس درس مهارت آموز مشاهده تدریس و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای؛ ب) ضبط تدریس توسط داوطلب از تدریس واقعی و مشاهده آن توسط استادان راهنما و معلم راهنما و ارزشیابی عملکرد در موقعیت واقعی و برگزاری جلسه دفاع داوطلب از عملکرد حرفه ای.

خودارزیابی مهارت آموز در قالب گزارش پایانی/ مقاله: ۸ نمره

ارائه یافته های داوطلب در قالب گزارش ارائه شود ۵ نمره

تدوین مقاله و پذیرش آن در همایش ها ۶ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی ترویجی ۷ نمره

تدوین مقاله و ارائه آن در مجلات علمی و پژوهشی ۸ نمره

جلسه ۱۳۹۶/۳/۳۱ و ۱۳۹۶/۴/۱۸ شورای دانشگاه

مصوب برای تنها یک نوبت

ارزیابی استاد و معلم راهنما از عملکرد مهارت آموز در طول دوره ۷ نمره، اجرای تدریس و دفاع از عملکرد حرفه‌ای ۵ نمره. این نمره عیناً به عنوان بخشی از ارزیابی مهارت آموز در آزمون جامع لحاظ خواهد شد.